povestea dulcei sclipire-de-mărgăritar

o mie și una de nopți

(11)

Cartea celor

o mie şi una de nopţi

(11)
(Nopţile 795 – 844)

Traducere de Haralambie Grămescu

Ilustraţia copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
Bucureşti, 1974

DIVANUL NĂZBÂTIILOR UŞURATICE ŞI ÎNŢELEPCIUNII VESELE

Papucii care nu se mai prăpădesc

Se povesteşte că a fost odată la Cairo un neguţător de leacuri, pe nume Abu-Cassem El-Tamburi, care ajunsese de pomină pentru zgârcenia lui. Or, măcar că Allah îl dăruise cu bogăţie şi cu spor în treburile de vânzare şi cumpărare, el trăia şi se îmbrăca aidoma cu cel mai milog cerşetor; iar hainele pe care le purta nu mai erau decât nişte plotoage şi nişte zdrenţe; iar turbanul lui era atâta de vechi şi atâta de jegos, încât nu se mai putea ghici ce culoare avusese vreodată; ci, dintre toate lucrurile lui, mai cu seamă papucii îi arătau cărpănoşenia; întrucât nu numai că erau ferecaţi cu nişte cuie mari, şi trainici ca un car de luptă, cu nişte pingele mari cât o căpăţână de hipopotam, şi peticite de mii de ori, ci cu căputele atâta de cârpite încât, de douăzeci de ani de pe când papucii fuseseră papuci, cei mai iscusiţi cârpaci şi peticari din Cairo îşi irosiseră toată priceperea spre a mai alipi între ele rupturile. Şi, după atâta meştereală, papucii lui Abu-Cassem ajunseseră atâta de grei încât de multă vreme trecuseră în zicale în tot Egiptul; întrucât, atunci când cineva vroia să spună că un lucru este greu, papucii aceia

erau totdeauna luaţi ca măsură. Aşa, dacă un oaspete cam zăbovea în casa gazdei, se zicea despre el: „Are sângele greu ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori dacă vreun dascăl de şcoală, din soiul dascălilor de şcoală loviţi de dăscăleală, vroia să se arate plin de minte, se zicea despre el: „Izgonit fie Cel-rău! Ăsta are mintea grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când vreun hamal era covârşit de greutatea poverii, ofta şi zicea: „Bătu-l-ar Allah pe stăpânul poverii acesteia! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când prin vreun harem vreo bătrână din soiul cel afurisit al bătrânelor posomorâte vroia să le oprească pe soţiile cele tinere ale stăpânului să se veselească între ele, se zicea: „Chiorî-o-ar Allah pe pacostea asta! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori dacă vreo mâncare mai amarnică pica greu şi stârnea furtuna în lăuntrurile pântecelui, se zicea: „Mântui-m-ar Allah! Afurisita asta de mâncare este grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Şi, tot aşa, în toate împrejurările când greutatea îşi arăta faţa.

Or, într-o zi, după ce încheie o negustorie mai norocoasă ca de obicei, Abu-Cassem se simţi cuprins de o voioşie aparte. Încât, în loc să dea şi el vreun aldămaş, mai mare ori mai mic, după datina negustorilor când Allah îi ajută să izbândească un târg, găsi mai de folos să se ducă să facă o baie la hammam, unde, de când ţineau oamenii minte, nu-i călcase piciorul. Şi, încuindu-şi prăvălia, porni înspre hammam, luându-şi papucii la spinare, în loc să-i încalţe; căci de multă vreme tot aşa făcea, spre a-i ocroti să nu se prăpădească. Şi, ajungând la hammam, îşi puse papucii pe prag, laolaltă cu toate încălţările ce se aflau rânduite acolo, cumu-i obiceiul. Şi intră să se scalde.

Or, pielea lui Abu-Cassem era atâta de bătucită de jeg încât băieşii care îl frecară şi masagiii avură de trudit peste măsură până să-i dea de hac; şi nu izbutiră decât înspre sfârşitul zilei, când toţi cei care veniseră să se îmbăieze plecaseră de mult. Şi Abu-Cassem putu într-un

sfârşit să iasă din hammam, şi îşi căută papucii: ci papucii nu se mai aflau unde îi lăsase, iar în locul lor era o pereche de iminei frumoşi, făcuţi dintr-o piele galbenă ca lămâia. Şi Abu-Cassem îşi zise: „Fără de nicio îndoială că Allah mi i-a trimis, acela carele ştie că de mult tânjesc să-mi cumpăr unii ca aceştia. Ori poate că i-o fi schimbat careva cu ai mei, din greşeală!” Şi, plin de bucurie că se vedea astfel cruţat de a-şi mai cumpăra alţii, îi luă şi plecă.

Or, imineii cei de piele galbenă-portocalie erau papucii cadiului, care se mai afla încă în hammam. Iar în ce priveşte papucii lui Abu-Cassem, apoi pe aceştia omul însărcinat cu paza încălţărilor, văzând scârboşeniile acelea care duhnea de împuţeau intrarea de la hammam, se repezise să-i ia şi să-i ascundă într-un colţ. Pe urmă, când ziua se sfârşise şi când ceasul lui de veghe se împlinise, paznicul plecase, fără a-şi mai aduce aminte să-i pună la loc.

Încât, atunci când cadiul îşi isprăvi îmbăiatul, slujitorii de la hammam, zorind la poruncile lui, îi căutară zadarnic imineii, şi, până la urmă, găsiră într-un colţ papucii cei de pomină, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Şi o luară la fugă după el şi, ajungându-l, îl întoarseră la hammam, cu dovada furtişagului pe umăr. Şi cadiul, după ce îşi luă ceea ce era al lui, porunci să i se dea lui Abu-Cassem îndărăt papucii şi, cu toate împotrivirile lui, îl trimise la închisoare. Şi Abu-Cassem, ca să nu moară în temniţă, trebui, măcar că fără inimă bună, să se arate darnic la bacşişuri cu caraliii şi cu cavazii de la agie; întrucât toţi ştiindu-l că era tot atâta de putred de bani pe cât era de otrăvit de zgârcenie, nu-l socotiră izbăvit cu una cu două.

Şi Abu-Cassem putu, în felul acesta, să iasă din închisoare; ci, păcurit şi înciudat peste măsură, şi socotind că papucii-s pricina nenorocirii lui, dete fuga şi-i aruncă în Nil, ca să se scape de ei.

Or, peste câteva zile, nişte pescari, trăgându-şi cu

mare cazně năvodul mai greu ca de obicei, găsiră în năvod papucii, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Şi văzură, plini de mânie, că grămada de cuie cu care erau împodobiţi le rupsese ochiurile năvodului. Şi se duseră la dugheana lui Abu-Cassem şi zvârliră papucii năpraznic înlăuntru, blestemându-l pe stăpânul lor. Iar papucii, aruncaţi prea tare, izbiră şipurile cu apă de trandafir şi cu alte ape ce se aflau pe rafturi, şi le răsturnară, spărgându-le într-o puzderie de cioburi.

La priveliştea aceea, jalea lui Abu-Cassem ajunse până peste poate, şi amărâtul de el strigă:

— Ah, papuci blestemaţi, vă ţineţi de fundul meu! Da nu mult aveţi să-mi mai pricinuiţi voi necazuri!

Şi îi ridică de pe jos şi se duse în grădină şi se apucă să sape o groapă în care să-i astruce. Ci un vecin, care avea un dinte împotriva lui, găsi prilejul să se răzbune şi dete fuga numaidecât să-l vestească pe valiu că Abu-Cassem dezgroapă de zor la o comoară, în grădină. Iar valiul, ştiind bogăţia şi zgârcenia neguţătorului de leacuri, nici nu puse vreun pic la îndoială ştirea aceasta, şi trimise numaidecât străjerii să-l înşface pe Abu-Cassem şi să-l aducă dinaintea sa. Şi amărâtul de Abu-Cassem degeaba se tot jură că nu găsise niciun fel de comoară, ci că numai vroise să-şi îngroape papucii, valiul nu vroi să creadă nicidecum un lucru atâta de ciudat şi atâta de potrivnic cu zgârcenia de pomină a celui zeberit; şi, întrucât la valiul acela totul, orice-ar fi fost, se măsura în bani, îl sili pe păcuritul de Abu-Cassem, spre a-şi dobândi slobozenia, să-i numere o mare grămadă de bani.

Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorinţă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi cincea noapte

Urmă:

...Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorinţă, şi luându-şi papucii, se jură că are să se descotorosească de ei cu orice preţ. Şi rătăci multă vreme, chibzuind la calea de izbândă cea mai bună şi, până la urmă, hotărî, să se ducă şi să-i arunce într-o gârlă departe, undeva în câmp. Şi socoti că de data aceasta nu are să mai audă pomenindu-se de ei. Ci soarta vroi ca apa gârlei să ducă papucii până la un scoc de moară, la care ierecul făcea roţile să se învârtească. Iar papucii se prinseră în roţi şi le dezgărdinară, smucindu-le din şleaul lor. Iar stăpânii morii se repeziră să dreagă stricăciunea şi văzură că pricina se datora papucilor cei mari, pe care îi găsiră înţepeniţi în dinţii roţilor, şi pe care îi cunoscură numaidecât a fi papucii lui Abu-Cassem. Şi amărâtul de neguţător de leacuri fu iarăşi aruncat în temniţă şi osândit de data aceasta să plătească nişte daune mari stăpânilor morii, pentru paguba pe care le-o pricinuise. Şi, pe deasupra, mai trebui să plătească şi nişte bacşişuri straşnice, spre a-şi dobândi iarăşi slobozenia. Şi, totodată, i se deteră şi papucii îndărăt.

Atunci, până peste poate de uluit, se duse acasă şi, suindu-se pe terasă, se propti în coate şi se porni să cugete adânc la ce-i mai rămânea de făcut. Şi pusese papucii nu departe de el, pe terasă; ci se întorsese cu spatele înspre ei, ca să nu-i mai vadă. Şi, tocmai în clipa aceea, un câine de-al vecinilor văzu papucii şi, repezindu-se de pe terasa stăpânilor lui pe terasa lui Abu-Cassem, luă în gură unul dintre papuci şi începu să se joace cu el. Şi, din zbeaga aceea a câinelui, papucul sări deodată cât colo, şi soarta cea blestemată îl prăvăli de pe terasă drept în capul unei babe care trecea pe uliţă. Şi greutatea năpraznică a papucului cel îmbrăcat în fier o strivi pe babă, făcând-o să-şi amestece lungimea, cu lăţimea. Iar rudele babei cunoscură papucul lui Abu-Cassem şi se duseră cu plângere la cadiu, cerând preţul pentru sângele rudei lor, sau moartea lui Abu-Cassem. Şi bietul de el fu

silit să plătească preţul sângelui, după lege. Şi, pe deasupra, trebui să mai plătească şi nişte bacşişuri grase caraliilor şi cavazilor de la agie.

De data aceasta însă hotărârea lui era luată. Se întoarse prin urmare acasă, luă cei doi afurisiţi de papuci şi, venind iarăşi la cadiu, ridică amândoi papucii deasupra capului şi strigă cu o dârzenie ce-i făcu să izbucnească în râs şi pe cadiu şi pe martori şi pe toţi cei care se brodiseră de faţă:

— O, domnia ta cadiule, iacătă pricina belelelor mele! Şi-n curând am să ajung să cerşesc prin curţile de pe la moschei. Mă rog, dar, să te miluieşti a da o poruncă prin care să se adeverească precum că Abu-Cassem nu mai este stăpânul acestor papuci, că le dă cu legată cui o vrea să-i ia şi că el, Abu-Cassem, nu mai este răspunzător de pacostele pe care au să le mai pricinuiască pe viitor!

Şi, după ce spuse acestea, aruncă papucii în mijlocul sălii de judecată şi o rupse la fugă în picioarele goale, în vreme ce toţi cei de faţă, de-atâta râs, se prăbuşiră pe spate. Ci Allah ştie mai bine!

Iar Şeherezada, fără a se opri, povesti mai departe:

Bahlul, măscăriciul lui Al-Raşid

Cică emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid, avea un măscărici, care trăia la el la palat şi care avea sarcina de a-l înveseli pe calif în ceasurile sale de inimă rea. Şi pe măscăriciul acela îl chema Bahlul-cel-Înţelept. Iar califul îi zise într-o zi:

— Ya Bahlul, ştii tu cumva câţi nebuni sunt în Bagdad?

Şi Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, înşiruirea ar fi cam lungă!

Iar Harun zise:

— Îţi dau în seamă s-o întocmeşti. Şi aştept să fie întocmai!

Iar Bahlul scoase din gâtlej un hohot lung de râs. Şi califul îl întrebă:

— Ce-i cu tine?

Iar Bahlul spuse:

— O, doamne al meu, eu sunt vrăjmaş pe orice trudă care osteneşte. Drept care, spre a te mulţumi, am să mă apuc pe dată să întocmesc socoteala cu înţelepţii câţi se află în Bagdad! Întrucât asta-i o trudă care nu-mi va cere mai multă vreme decât să beau o gură de apă. Şi, cu socoteala asta, care o să fie tare scurtă, tu ai să ştii, pe Allah! şi câţi zmintiţi se află în cetatea de scaun a împărăţiei tale!

Şi tot Bahlul acesta, aşezându-se într-o zi pe jeţul califului, a căpătat din partea slugilor de la palat, pentru neobrăzarea aceea, o ploaie de lovituri de băţ. Iar ţipetele înfricoşătoare pe care le-a scos el în împrejurarea aceea, au stârnit tot palatul şi l-au adus acolo până şi pe calif. Iar Harun, văzând că măscăriciul său plângea cu lacrimi fierbinţi, încercă să-l aline. Ci Bahlul îi spuse;

— Of, o, emire al drept-credincioşilor, durerea mea-i fără de alinare, întrucât nu pe mine mă plâng, ci pe stăpânul meu califul! Că dacă iacătă eu căpătai atâtea lovituri numai pentru că am şezut o clipită pe jeţul lui domnesc, ce potop are să-l pască pe el care şade de-atâta amar de ani!

Şi, iarăşi, tot Bahlul a fost atâta de înţelept încât să-i fie greaţă de însurătoare. Iar Harun, spre a-i juca un renghi afurisit, l-a pus să se însoare cu de-a sila cu o fetişcană dintre roabele sale, încredinţându-l că fata are să-l facă fericit şi că el, Harun însuşi, se pune chezaş pentru aceasta. Iar Bahlul fu nevoit să se supună vrând-nevrând şi intră în odaia de nuntă în care îl aştepta tânăra-i nevastă, care era de o frumuseţe fără de cusur. Ci nici nu se întinsese el bine lângă ea, că şi sări deodată cu spaimă şi o zbughi din odaie, de parcă l-ar fi alungat nişte

vrăjmaşi nevăzuţi, şi o luă la fugă ca un nebun prin sarai. Iar califul, înştiinţat despre cele ce se petrecuseră, porunci să vină Bahlul dinaintea sa şi îl întrebă cu glas aspru:

— Pentru ce, o, afurisitule, i-ai făcut ruşinea asta soţiei tale?

Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, spaima este o boală fără de leac! Or, eu nu am, de bună seamă, nimica de ce s-o învinuiesc pe soţia pe care dărnicia ta mi-a dăruit-o, întrucât este frumoasă şi cuminte. Ci, o, doamne al meu, nici nu am intrat eu bine în patul de nuntă, că am şi auzit limpede un potop de glasuri care ieşeau laolaltă din soţia mea. Şi una îmi cerea o rochie, iar alta îmi cerea un iaşmac de mătase; una vroia nişte papuci, alta o hăinuţă cu horbote, iar cealaltă alte lucruri iarăşi. Eu, atunci, n-am mai putut să-mi stăpânesc spaima şi, în ciuda poruncilor tale şi a nurilor fetei, am luat-o la fugă cât mă ţineau călcâiele, de frică să nu ajung încă şi mai nebun şi mai amărât decât sunt!

Şi tot Bahlul nu a vroit într-o zi să primească un dar de o mie de dinari cu care, de două ori, l-a îmbiat califul. Şi, întrucât califul, nedumerit până peste măsură de atâta nelăcomie, îi cerea lămuriri, Bahlul, care şedea jos, cu un picior întins şi cu celălalt strâns, se mulţumi drept orice răspuns să întindă, destul de neobrăzat, dinaintea califului Al-Raşid, amândouă picioarele deodată. Şi, văzând obrăznicia aceea nemaipomenită şi lipsa de cuviinţă faţă de calif, căpetenia hadâmbilor dete să-l înşface şi să-l pedepsească; ci Al-Raşid îl opri cu un semn, şi îl întrebă pe Bahlul care-i pricina unei atare uitări a bunei-cuviinţe. Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, dacă aş fi întins mâna ca să iau darul tău, mi-aş fi pierdut pe veci slobozenia de a-ţi întinde picioarele!

Şi, într-un sfârşit, tot Bahlul, intrând într-o zi în cortul lui Al-Raşid, care se întorsese de la un război, îl găsi pe calif

însetoşat şi cerând cu strigăte amarnice un pahar cu apă. Iar Bahlul dete fuga de-i aduse un pahar cu apă proaspătă şi, arătându-i-l, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie să-mi spui, înainte de a bea, cu ce preţ ai fi plătit paharul acesta cu apă, dacă, din întâmplare, nu s-ar fi găsit ori ar fi fost anevoie să se capete?

Şi Al-Raşid spuse:

— De bună seamă că aş fi dat, ca să-l am, jumătate din împărăţia mea!

Iar Bahlul zise:

— Acuma bea-l, şi Allah să-l umplă cu desfătare în inima ta!

Şi, după ce califul sfârşi de băut, Bahlul îi zise

— Şi dacă, o, emire al drept-credincioşilor, acuma, că l-ai băut, paharul acesta nu ar vroi să mai iasă din trupul tău, din pricina vreunei zăpreli în preacinstita-ţi băşică, cu ce preţ ai plăti leacul care l-ar făcea să iasă?

Şi Al-Raşid răspunse:

— Pe Allah! mi-aş da atunci toată împărăţia în lung şi-n lat!

Iar Bahlul, mohorându-se dintr-odată, spuse:

— O, doamne al meu, unei împărăţii care nu trage în cumpănă mai mult decât un pahar cu apă ori decât o ţâşnitură de ud, nu ar trebui să i se închine toate grijile pe care ţi le dă şi toate războaiele scăldate în sânge pe care ni le pricinuieşte!

Şi Harun, auzind acestea, începu să plângă.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Chemarea la pace peste tot pământul

Se povesteşte că un preacinstit şeic dintr-un sat avea

în gospodăria lui o tare frumoasă poiată pe care o îngrijea cu toată luarea-aminte şi care era bine împodobită şi cu orătănii de parte bărbătească şi cu orătănii de parte femeiască, şi care îi dedeau şi ouă frumoase şi nişte pui minunaţi buni de mâncat. Or, printre păsările de parte bărbătească, şeicul avea şi un cocoş mare şi minunat, cu glas limpede, cu penet strălucitor şi aurit, şi care, peste însuşirile frumuseţii de pe dinafară, mai era dăruit şi cu agerime, cu înţelepciune şi cu pricepere la treburile lumeşti, la schimbările de vreme şi la chiţibuşurile vieţii. Şi era plin de dreptate şi de grijă cu soţiile lui, şi îşi îndeplinea datoriile faţă de ele pe cât de vrednic, pe atâta de nepărtinitor ca să nu lase zâzania să le intre în inimi şi ura în priviri. Şi era dat de pildă pentru toată gloata din curtea de păsări, ca soţ, ca putere şi ca bunătate. Iar stăpânul său îi pusese numele de Glasul-Zorilor.

Or, într-o zi, pe când soţiile lui îşi vedeau de puişorii lor şi îşi dichiseau penele, Glasul-Zorilor ieşi să cerceteze pământurile gospodăriei. Şi, tot minunându-se de câte vedea, scormonea şi ciugulea ba ici, ba colo, pe măsură ce da în drumul lui de boabe de grâu, sau de orz, sau de porumb, sau de sesam, sau de hrişcă, sau de mei. Şi, târât de găselile şi de căutările lui mai departe decât ar fi vrut, se văzu de la o vreme dincolo de marginile satului şi ale gospodăriei, şi singur cu totul într-un loc sălbatic pe care nu-l mai văzuse vreodată. Şi degeaba se tot uită el ba la dreapta, ba la stânga, că nu zări nicio faţă de prieten şi nicio făptură cunoscută. Şi începu să se simtă tulburat, şi scoase câteva ţipete scurte, de îngrijorare. Şi, în vreme ce se pregătea să facă drum întors...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă:

...Şi, în vreme ce se pregătea să facă drum întors, iacătă că privirea îi căzu pe un vulpan care, de departe, venea înspre el alergând în copci mari. Şi, văzând aşa, începu să tremure pentru viaţa sa, dete dosul înspre duşman, îşi luă vânt din toate puterile aripilor întinse şi izbuti să ajungă pe creasta unui zid dărăpănat, unde nu avea decât numai atâta loc cât să-şi pună picioarele, şi unde vulpanul nu putea să-l ajungă în niciun chip.

Şi vulpanul se opri cu sufletul la gură sub zid, adulmecând şi scheunând. Ci, văzând că nu are nicio putinţă de a se căţăra până la pasărea dorurilor sale, ridică înspre ea capul şi îi zise:

— Pacea fie asupra-ţi, o, chip de bună vestire, o, fratele meu, o, tovarăşe minunat!

Ci Glasul-Zorilor nu-i întoarse salamalekul şi nu vroi nici măcar să se uite la el. Iar vulpanul, dacă văzu aşa, îi spuse:

— O, prietene al meu, o, gingaşule, o, frumosule, pentru ce nu vrei nici măcar să-mi faci nazârul unei bineţi ori al unei priviri, când eu aş dori atâta să-ţi dau o veste mare?

Ci cocoşul, prin tăcerea lui, se scutură de toate vorbele acelea dulci şi de toate ispitele, iar vulpanul urmă:

— Ah, fratele meu, dacă ai şti numai ce ştire sunt trimis să-ţi aduc, te-ai da jos cât mai iute să mă îmbrăţişezi şi să mă săruţi pe gură!

Ci cocoşul se făcea mai departe n-aude n-avede, şi, fără a-i răspunde nimic, se uita în zare, cu nişte ochi rotunzi şi nemişcaţi. Iar vulpanul urmă:

— Află, dar, o, fratele meu, că sultanul animalelor, care-i măria sa Leul, şi sultanul păsărilor, care-i măria sa Vulturul, s-au întâlnit de curând în inima unei poieni înverzite, împodobită cu flori şi cu izvoare, şi au adunat împrejurul lor pe trimişii tuturor jivinelor zămislite de Allah – şi tigri, şi hiene, şi leoparzi, şi râşi, şi pantere, şi şacali, şi antilope, şi lupi, şi iepuri, şi dobitoace de pe lângă casa omului, şi şoimi, şi ereţi, şi ciori, şi porumbei,

şi turturele, şi prepeliţe, şi potârnichi, şi orătănii, şi toate păsările. Şi cei doi împăraţi ai noştri, când solii tuturor supuşilor s-au aflat dinaintea lor, au dat de ştire, cu ucaz domnesc, că de-acuma înainte, peste tot întinsul pământului cel locuit, au să domnească stăpâne tihna, frăţia şi buna-învoire; şi că numai preţuirea, prietenia, tovărăşia şi dragostea au să fie simţămintele îngăduite între neamurile jivinelor din pădure, ale dobitoacelor de pe lângă casa omului şi ale păsărilor; că uitarea trebuie să se aştearnă peste vechile vrăjmăşii şi peste urile dintre neamuri; şi că fericirea tuturora şi a fiecăruia în parte este ţinta înspre care trebuie să tindă toate strădaniile. Şi au hotărât că oricine va încălca starea aceasta de lucruri va fi adus fără de zăbavă dinaintea judeţului cel mare şi va fi judecat şi osândit fără de milă. Şi mi-au dat slujba de crainic al proaspătului ucaz, şi mi-au dat în seamă să mă duc să vestesc peste tot pământul hotărârea adunării, cu porunca de a însemna numele tuturor care vor cârti, spre a fi osândiţi pe măsura răzvrătirii lor. Şi, o, cocoşule, fratele meu, drept aceea mă vezi tu acum la temelia acestui zid pe care te-ai cocoţat, întrucât eu, într-adevăr, eu, cu chiar ochii mei, eu şi nu altul, sunt trimisul, solul, crainicul şi împuternicitul cu puteri depline al stăpânilor şi domnilor noştri. Şi, pentru aceasta, adineauri, te-am întâmpinat cu urarea de pace şi cu vorbele prieteniei, o, fratele meu!

Şi-aşa! Ci cocoşul, fără să ia aminte le toată polilogia aceasta mai mult decât dacă n-ar fi înţeles nimic, se uita mai departe în zări, cu o înfăţişare nepăsătoare, şi cu nişte ochi rotunjiţi şi pieriţi, pe care îi închidea din când în când, legănând din cap. Iar vulpanul, cu inima arsă de dorul de-a ronţăi prada aceea dulce, urmă:

— O, fratele meu, pentru ce nu vrei să mă cinsteşti cu un răspuns, ori să catadicseşti a-mi spune măcar un cuvânt, ori numai să-ţi cobori privirile înspre mine, care-s trimisul sultanului nostru Leul, stăpânul jivinelor, şi al sultanului nostru Vulturul, stăpânul păsărilor? Or,

îngăduie-mi a-ţi aduce aminte că, dacă stăruieşti în tăcerea ta faţă de mine, am să fiu nevoit să spun lucrul acesta sfatului; şi tare mă tem că ai să cazi sub pedeapsa legii celei noi, care este neînduplecată în dorinţa de a statornici pacea peste întreg pământul, chiar cu primejdia de-a omorî jumătate din vieţuitoare. Te rog, aşadar, pentru ultima oară, o, fratele meu cel chipeş, să-mi spui măcar pentru ce nu vrei să-mi răspunzi!

Atunci cocoşul, care până aci se înţepenise într-o nepăsare mândră, întinse gâtul şi, plecându-şi capul pe-o parte, îşi coborî privirea ochiului său din dreapta înspre vulpan, şi spuse:

— Într-adevăr, o, fratele meu, vorbele tale sunt asupra capului şi asupra ochilor mei, şi te cinstesc în inima mea ca pe un trimis şi ca pe un pristav şi ca pe un crainic şi ca pe un împuternicit şi ca pe un sol al stăpânului nostru Vulturul. Ci, dacă nu ţi-am răspuns, să nu carecumva să crezi că am făcut-o din sfruntare ori din răzvrătire ori din orice alt simţământ vinovat, o, nu! pe viaţa ta! am făcut-o numai şi numai pentru că eram tare tulburat de ceea ce vedeam şi încă mai văd în depărtare, colo jos, înaintea mea!

Şi vulpanul întrebă:

— Allah fie cu tine, o, fratele meu, şi ce vedeai tu, şi ce încă mai vezi acolo? Alungat fie Cel-viclean! Nimica de rău, nădăjduiesc, ori nimica dăunător?

Iar cocoşul întinse iarăşi încă şi mai mult gâtul, şi spuse:

— Cum, o, fratele meu, tu nu zăreşti ceea ce zăresc eu, cu toate că Allah a pus deasupra preacinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, măcar că oleacă ciacâri – fie zis fără a te simţi jignit!

Iar vulpanul întrebă cu îngrijorare:

— Da spune-mi odată, ce zăreşti, rogu-mă ţie! Că eu nu-ş’ ce am astăzi la ochi, măcar că nu mă ştiu nicidecum zbanghiu – fie zis fără a te supăra!

Iar cocoşul Glasul-Zorilor spuse:

— Într-adevăr, văd cum se ridică un nor de pulbere, şi văd în văzduh un stol de şoimi de vânătoare într-un cerc rotitor!

Iar vulpanul, la vorbele acelea, începu să tremure şi întrebă, până peste poate de îngrijorat:

— Asta-i tot ce zăreşti, o, chip vestitor de bine? Da pe jos nu vezi nimica gonind?

Iar cocoşul îşi aţinti îndelung privirea în zare, răsucindu-şi capul şi pe dreapta şi pe stânga şi, până la urmă, spuse:

— Da! văd ceva cu patru picioare gonind pe jos, cu nişte labe sprintene, lung, subţire, cu un cap micuţ şi ascuţit, şi cu nişte urechi clăpăuge. Şi vine iute înspre noi!

Iar vulpanul, tremurând din toate mădularele, întrebă:

— Au nu-i un ogar ceea ce vezi tu, o, fratele meu? Allah să ne apere!

Iar cocoşul spuse:

— Nu ştiu dacă este un ogar, întrucât eu încă nu am văzut asemenea dihanie şi numai Allah ştie! Da sunt încredinţat, oricum, că e un câine, o, chipeşule!

Când auzi cuvintele acestea, vulpanul strigă:

— Sunt silit, o, fratele meu, să-mi iau rămas bun de la tine!

Şi, rostind acestea, dete dosul şi îşi aruncă picioarele în vânt, încredinţându-se Maicii-Scăpării. Iar cocoşul strigă după el:

— Hei, tu! Hei, tu! frate-al meu, mă dau jos, mă dau jos! De ce nu mă aştepţi?

Iar vulpanul zise:

— Păi, vezi tu, mie mi-e cam silă de câinele ogar, cu care nu sunt nici prieten, nici nimic!

Iar cocoşul urmă:

— Ci, o, chip al binecuvântării, nu-mi spuneai tu mai adineaori că vii ca trimis şi ca pristav din partea domnitorilor noştri, spre a vesti ucazul păcii între toate neamurile de pe pământ, aşa cum s-a hotărât în divanul tuturor trimişilor ginţilor noastre?

Iar vulpanul răspunse de foarte departe:

— Da, aşa e! Da, aşa e! o, fratele meu, cocoşule, numai că pramatia asta de ogar – bătu-l-ar Allah! – s-a ţinut să nu vină la divan, iar neamul lui nu şi-a trimis niciun sol, iar numele lui nu a fost rostit când s-au strigat numele ginţilor care au hotărât chemarea la pace peste tot pământul. Şi de aceea, o, cocoşule plin de gingăşie, dăinuie încă neprietenia între neamul meu şi neamul lui, şi vrăjmăşia între mine şi el! Ci Allah să te ţie bine sănătos, până ce m-oi întoarce!

Şi vulpanul, după ce grăi toate astea, pieri în depărtare. Iar cocoşul scăpă astfel de colţii duşmanului, mulţumită iscusinţei şi deşteptăciunii sale. Şi se grăbi să se dea jos de pe culmea zidului şi să se întoarcă la gospodăria şeicului, preamărindu-l pe Allah, carele îl aduse îndărăt în tihna poiatei sale. Şi le povesti numaidecât soţiilor şi vecinilor săi păcăleala pe care i-o trăsese asupritorului său din neam de neam. Şi toţi cocoşii din ogradă ridicară spre văzduhuri chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători izbânda Glasului-Zorilor.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Brăcinarele înnodate

Se povesteşte că un rege ca toţi regii şedea într-o zi în jeţul său, în mijlocul divanului, şi-i primea pe supuşii săi veniţi cu plângeri, când intră un şeic, grădinar de meserie, şi care purta pe cap un coş cu poame frumoase şi cu felurite legume, numai trufandale. Şi grădinarul sărută pământul între mâinile regelui, şi chemă asupra măriei sale binecuvântarea cerului, şi îi dete în dar coşul cu trufandale. Iar regele, după ce îi răspunse la salamalek, îl întrebă:

— Da ce ai în coşul acela acoperit cu frunze, o, şeicule?

Iar grădinarul spuse:

— O, rege al vremilor, sunt nişte legume proaspete şi nişte poame, din cea dintâi pârgă de pe pământurile mele, şi ţi le aduc ca trufandale!

Iar regele zise:

— Cu dragă inimă! Sunt primite!

Şi regele dete la o parte frunzele care fereau de deochi cele ce se aflau în coş, şi văzu că erau acolo şi nişte minunaţi castraveţi brobonaţi, şi bame tare ispititoare, şi banane, şi pătlăgele vinete, şi lămâi, şi felurite alte fructe, şi legume pretimpurii. Şi strigă:

— Maşallah!

Şi luă un castravete brobonat şi cronţăi din el cu mare poftă. Pe urmă, spuse hadâmbilor să ducă totul la harem. Iar hadâmbii zoriră să îndeplinească porunca. Şi femeile, la rându-le, mâncară cu multă desfătare trufandalele acelea. Şi fiecare luă ceea ce vroi, firitisindu-se una pe alta şi spunând:

— Trufandalele din anul care vine să ne aducă sănătate şi să ne găsească tot bine şi frumoase!

Pe urmă, împărţiră roabelor ce mai rămăsese în coş. Şi toate de-un gând spuseră:

— Pe Allah! trufandalele acestea sunt lucru rar! Şi trebuie numaidecât să-i dăm un bacşiş insului care ni le-a adus!

Şi îi trimiseră felahului, prin mijlocirea hadâmbilor, o sută de dinari de aur. Iar regele, tot aşa, fu mulţumit peste măsură de castravetele cel brobonat pe care îl mâncase, şi mai adăugă şi el două sute de dinari de aur la darul soţiilor sale. Iar felahul căpătă în felul acesta, pentru coşul lui plin cu trufandale, trei sute de dinari de aur. Ci cu asta nu se isprăvi treaba. Întrucât sultanul, punându-i felurite întrebări despre rosturile pomăritului şi ale grădinăritului, şi despre încă alte multe, îl găsi a-i fi întru totul folositor şi îi plăcură răspunsurile; căci felahul avea o vorbă dulce, limba spornică, răspunsul pe buze,

mintea rodnică, purtarea frumos şlefuită, şi graiul cuminte şi ales. Iar sultanul vroi să şi-l facă îndată tovarăş de ospeţe, şi-i spuse:

— O, şeicule, ştii cumva cum se ţine tovărăşie regilor?

Iar felahul răspunse:

— Ştiu.

Iar sultanul îi zise:

— Asta-i bine, o, şeicule! întoarce-te degrabă în satul tău, să le duci alor tăi cele de care Allah ţi-a făcut parte astăzi, şi vino cât mai iute îndărăt la mine, spre a-mi fi de-acuma înainte tovarăş de ospeţie!

Şi felahul răspunse că ascultă şi că se supune şi, după ce duse alor lui cele trei sute de dinari de aur trimişi de Allah, se întoarse la rege, care tocmai atunci se aşezase, la cină. Şi regele îl pofti să şadă lângă el, dinaintea tablalei, şi să mănânce şi să bea cât o putea. Şi îl găsi încă şi mai plăcut decât întâia oară, şi îl îndrăgi de-a binelea, şi îl întrebă:

— De bună seamă că tu trebuie să ştii nişte poveşti frumoase de povestit şi de ascultat, o, şeicule?

Iar felahul răspunse:

— Aşa-i, pe Allah! Iar la noapte am să-i povestesc regelui!

Şi regele, la vestea aceea, se învoioşi până peste poate şi se înfioră de mulţumire. Şi, spre a-i da tovarăşului său de ospăţ o dovadă de grijă şi de prietenie, porunci să vină din harem cea mai tânără şi cea mai frumoasă dintre însoţitoarele sultanei, o copilă, fecioară şi pecetluită...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

...porunci să vină din harem cea mai tânără şi mai frumoasă dintre însoţitoarele sultanei, o copilă fecioară şi

pecetluită, şi i-o dete în dar, măcar că şi-o pusese deoparte pentru sine, încă din ziua când fusese cumpărată, păstrându-şi-o ca pe o bucăţică aleasă. Şi puse la îndemâna celor doi proaspeţi însurăţei un iatac frumos, în saraiul de lângă palatul său, şi îmbrăcat măreţ, şi dăruit cu toate cele de trebuinţă. Şi, după ce le ură toate desfătările pe noapte, îi lăsă singuri şi se întoarse la haremul său.

Or, tinerica, după ce se dezbrăcă, aşteptă culcată să vină la ea noul ei stăpân. Iar şeicul grădinar, care în viaţa lui nici nu gustase, nici nu văzuse trup alb, rămase uluit de ceea ce văzu acum, şi îl preamări în inima lui pe acela carele a zămislit pielea albă. Şi veni lângă fată şi începu să se joace cu ea toate jocurile îndătinate într-o împrejurare ca aceea. Şi iacătă că, fără ca el să-şi dea seama nici cum, nici pentru ce, copilul cel moştenit de la tătâne-său nu vroi să ridice capul. Ci rămase aţipit, cu un ochi fără de viaţă, şi bleojdit în jos. Şi grădinarul degeaba îl tot dojeni şi îl îmbărbătă, că el nu vroi să audă de nimic, şi rămase surd la toate îndemnurile, împotrivindu-se cu o neclintire şi o încăpăţânare fără de niciun înţeles. Şi bietul grădinar, până peste poate de nedumerit, strigă:

— Chiar că asta-i o treabă de-a mirările!

Iar fata, cu gândul de-a trezi dorinţele copilului, începu să şuguiască cu el, şi să-l dezmierde cu toate mângâierile, şi să-l îndemne ba cu alintări, ba cu zgâlţâieli, ci nu izbuti neam să-l facă să se trezească. Şi, într-un sfârşit, strigă:

— O, stăpâne al meu, deie Allah să-şi desfăşoare sporul!

Şi, văzând că nimica nu slujea la nimica, zise:

— O, stăpâne al meu, mă cam socotesc că tu habar nu ai din ce pricină copilul-de-la-tătâne-tău nu vrea să se trezească!

El zise:

— Nu, pe Allah! habar nu am!

Ea spuse:

— Păi din pricină că stăpânul lui este înnodat la brăcinări!

El întrebă:

— Şi ce-i de făcut, o, preaeinstito, ca să dezlegăm brăcinările acelea?

Ea spuse:

— Nu-ţi bate capul cu asta. Ştiu eu ce-i de făcut!

Şi se ridică pe clipă pe dată, luă nişte tămâie tare şi, aruncând-o într-o căţuie, începu să-l afume pe soţul ei, aşa cum se tămâiază trupul celor morţi, rostind:

— Allah să-i scoale pe cei morţi! Allah să-i scoale pe cei adormiţi!

Şi, după asta, luă un ulcior plin cu apă şi începu să stropească pruncul-cel-moştenit, aşa cum se stropesc trupurile celor morţi înainte de a fi pânzuite cu giulgiul. Şi, după ce îl scălda aşa, luă o năframă de moselină şi îl învălui pe copilul cel adormit, aşa cum se pânzuiesc morţii cu giulgiul. Şi, după ce îndeplini toate aceste pregătiri îndătinate pentru o înmormântare prefăcută, tinerica le chemă pe roabele cele multe pe care sultanul le pusese în slujba ei şi a soţului ei; şi le arătă ce le arătă la bietul grădinar, care sta nemişcat, cu trupul pe jumătate acoperit cu năframa şi învăluit de un nor de tămâie. Şi, la priveliştea aceea, femeile, scoţând ţipete de veselie şi icnete de râs, o luară la fugă prin sarai povestind ceea ce văzuseră tuturor celor care nu văzuseră.

Or, dimineaţa, sultanul, sculat mai de vreme ca de obicei, trimise după grădinar, tovarăşul său de ospeţe, şi îi făcu urările de dimineaţă, şi îl întrebă:

— Cum ţi-a trecut noaptea, o, şeicule?

Şi felahul îi povesti sultanului toate câte le păţise, fără să-i ascundă niciun amănunt, iar sultanul, când auzi păţania, se porni pe un râs de căzu pe spate; pe urmă, strigă:

— Pe Allah, fata care a doftoricit în felul acesta bine chibzuit înnodarea brăcinărilor tale este o fată dăruită cu

ştiinţă, cu iscusinţă şi cu minte! Şi o iau îndărăt, pentru a mă sluji eu însumi de ea!

Şi porunci să vină fata la el şi o puse să-i povestească toate câte se întâmplaseră. Şi fata îi spuse şi ea regelui totul aşa cum se urmase, şi îi istorisi cu toate amănuntele truda cu care se căznise spre-a risipi somnul copilului cel îndărătnic, lăsat moştenire, şi leacul de care până la urmă se slujise, fără de izbândă! Iar regele, învoioşindu-se peste măsură, se întoarse înspre felah, şi îl întrebă:

— Adevăratu-i?

Iar felahul dete din cap în semn că este adevărat, şi lăsă ochii în jos. Iar regele, râzând din tot gâtlejul, îi spuse:

— Pe viaţa mea şi-a ta, o, şeicule, mai povesteşte-mi o dată cum a fost!

Şi, după ce bietul om îi mai spuse o dată povestea, sultanul începu să lăcrimeze de plăcere, şi strigă:

— Uallah! ăsta-i un lucru de pomină!

Pe urmă, întrucât muezinul tocmai îşi începea din minaret chemarea la rugăciune, sultanul şi grădinarul îşi îndepliniră datorinţele faţă de Atoatefăcătorul, apoi sultanul spuse:

— Acuma, o, şeicule, să-mi povesteşti istoriile făgăduite!

Iar grădinarul spuse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată preadarnicului stăpân!

Şi, şezând jos, cu picioarele ghemuite sub el, dinaintea regelui, povesti:

Povestea celor doi mâncători de haşiş

Află, o, doamne şi cunună a capului meu, că într-un oraş ca toate oraşele era un om, pescar ca îndeletnicire,

şi mâncător de haşiş ca deprindere. Or, după ce îşi aduna rodul unei zile de muncă, o parte din agoniseală şi-o cheltuia pe merindea gurii, iar partea care îi mai rămânea o da pe iarba cea înveselitoare din care se scoate haşişul. Şi lua trei tainuri de haşiş pe zi: una pe care o înghiţea pe nemâncate, dimineaţa, una la prânz şi una la scăpătatul soarelui. Şi, în felul acesta, îşi trecea viaţa în voioşie şi în aiureală. Da asta nu-l împiedica să-şi vadă de munca lui, pescuitul; ci adeseori o făcea într-un fel tare ciudat. Aşa, într-o seară, luând o tuţie de haşiş mai mare ca da obicei, aprinse mai întâi o lumânare de seu, şi şezu jos, dinaintea ei, şi începu să vorbească cu sine însuşi, punându-şi întrebări şi răspunzându-şi singur, şi bucurându-se de toate huzururile visului şi ale desfătării tihnite. Şi rămase multă vreme aşa, şi nu fu scos din visătoria lui cea minunată decât de răcoarea nopţii şi de strălucirea lunii în plinătatea ei. Şi spuse atunci, vorbindu-şi singur: „Mai, Cutare! ia te uită! uliţa-i tăcută, boarea nopţii este curată, iar strălucirea lunii cheamă la preumblare. Aşa că ai face mai bine să ieşi din casă şi să iei oleacă de aer şi să priveşti faţa lunii, la un ceas când oamenii nu umblă pe drumuri şi nu pot să-ţi tulbure plăcerea şi desfătarea singuratică!” Şi, cugetând astfel, pescarul ieşi din casă şi îşi îndreptă preumblarea înspre ţărmul apei. Or, era tocmai în cea de a patrusprezecea zi a lunii, şi noaptea era plină de lumină. Iar pescarul, văzând pe caldarâm oglindirea talgerului cel argintiu, luă strălucirea aceea a lunii drept apă, iar închipuirea lui bezmetică îi zise: „Pe Allah, o, pescarule Cutare, iacătă că ai ajuns pe ţărmul apei şi niciun alt pescar în afară de tine nu se mai află pe mal. Aşa încât bine ai face sa te întorci repede să-ţi iei undiţa şi să vii să te apuci să pescuieşti ce ţi-o dărui norocul în noaptea aceasta!” Aşa gândi, în sminteala lui, şi aşa făcu. Şi, aducându-şi undiţa, veni şi şezu pe o piatră de drum, şi se apucă să pescuiască în inima strălucirii lunii, aruncând firul cu nada pe faţa albă oglindită de caldarâm.

Or, iacătă că un dulău peste măsură de mare, ademenit de miasma cărnurilor ce slujeau de momeală, se repezi la cârlig, şi îl înghiţi. Iar cârligul i se înfipse în beregată şi îi pricinui o vătămare atâta de amarnică încât începu să scuture deznădăjduit de aţa undiţei spre a putea să se descotorosească de ea. Iar pescarul, care socotea că a prins vreun peşte straşnic, trăgea din toate puterile; iar câinele, care începea să nu mai poată să îndure durerea, trăgea şi el în partea celalaltă, scoţând nişte urlete de te lua groaza; până ce, într-un sfârşit, pescarul, nevrând să lase să-i scape vânatul, fu smucit din loc şi răsturnat pe jos. Şi-atunci, gândind că are să se înece în râul pe care i-l năzărea haşişul lui, se porni să scoată nişte ţipete înfricoşătoare strigând după ajutor. Şi, la zarva aceea, străjerii din mahala deteră năvală, iar pescarul, când îi văzu, strigă:

— Săriţi, o, musulmanilor! Ajutaţi-mă să scot peştele acesta năpraznic din adâncurile apei în care mă târăşte. Yallah, yallah! săriţi odată, voinicilor! Mă înec!

Iar străjerii, tare nedumeriţi, îl întrebară:

— Ce-ai păţit, o, pescaruie? Şi despre ce apă vorbeşti? Şi despre ce peşte e vorba?

Iar el le spuse:

— Bătu-v-ar Allah, o, pui de căţea! Acuma-i vreme de glumit, ori de-a mă ajuta să-mi scap sufletul de la înec şi să scot peştele din apă?

Iar străjerii, care dintru-ntâi râseseră de năzbâtia lui, se mâniară când îl auziră că-i face pui de căţea, şi se repeziră la el şi, după ce îl tumbăciră în bătaie, îl duseră la cadiu.

Or, şi cadiul, la fel, cu îngăduinţa lui Allah, era tare dedat haşişului...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi opta noapte

Urmă:

...Or, şi cadiul, la fel, cu îngăduinţa lui Allah, era tare dedat haşişului. Şi, când îşi dete seama, dintr-o singură privire aruncată asupra pescarului, că insul pe care străjerii îl învinuiau că a tulburat tihna mahalalei se afla sub puterea prafului cel înveselitor pe care şi el îl gusta la fel de tare, nu pregetă să-i certe aspru pe străjeri şi să le poruncească să plece. Şi dete în seama robilor săi să aibă mare grijă de pescar şi să-i orânduiască un pat bun în care să-şi treacă noaptea în deplină linişte.

Într-adevăr, după ce îşi petrecu noaptea toată tihnit şi netulburat, şi toată ziua următoare hrănindu-se bine, pescarul fu chemat seara la cadiu, care îl primi cu toată prietenia şi se purtă faţă de el ca faţă de un frate. Şi, după ce cinară laolaltă, şezu jos lângă el, înaintea lumânărilor aprinse şi, punându-i dinainte nişte haşiş, începură să se înfrupte din el amândoi. Şi mistuiră singuri atâta haşiş cât ar fi fost deajuns să răstoarne cu tuspatru-i picioarele în sus până şi-un elefant trecut de o sută de ani.

Iar când haşişul li se încuibă bine în minte, începu să le stârnească pornirile cele păcătoase ale firii lor.

Or, la ceasul acela, sultanul şi vizirul său tocmai se preumblau prin oraş, amândoi străvestiţi în neguţători. Şi auziră toată zarva ce se revărsa din casa cadiului; şi, cum uşile nu erau încuiate, intrară şi găsiră pe cadiu şi pe pescar în nebunia veseliei. Iar cadiul şi tovarăşul său, când îi văzură pe oaspeţii aduşi de soartă că intră peste ei, se opriră din dănţuială şi le urară bun-venit şi îi poftiră cu prietenie să şadă jos, fără a părea stingheriţi în vreun fel de venirea lor. Iar sultanul, când îl văzu pe cadiul cetăţii dănţuind aşa, gol teacă, dinaintea unui om tot atâta de gol, îşi zgâi ochii şi, plecându-se la urechea vizirului, spuse:

— Pe Allah! cadiul nostru nu este tot aşa de bine

înzestrat ca tovarăşul său cel negru.

Iar pescarul se întoarse înspre el şi zise:

— Ce ai, mă ăla, de vorbeşti aşa la urechea ăstuia? Staţi jos amândoi, cum vă poruncesc eu, stăpânul vostru, sultanul cetăţii! Că de nu, îl pun pe vizirul meu, dănţuitorul, să vă reteze căpăţânile. Întrucât mă socotesc că veţi fi ştiind că eu îs chiar sultanul, că acesta-i vizirul meu, şi că eu ţin lumea întreagă, ca pe un peşte, în pumnul mâinii mele drepte!

Iar sultanul şi vizirul, la vorbele acelea, pricepură că se aflau de faţă cu doi mâncători de haşiş, din cel mai amarnic soi. Iar vizirul, spre a-l înveseli pe sultan, îi spuse pescarului.

— Şi de când, o, stăpâne al meu, ai ajuns sultan al cetăţii? Şi-ai putea să-mi spui ce s-a făcut cu stăpânul nostru cel vechi, de dinaintea ta?

— Păi l-am dat jos şi i-am spus: „Cară-te!” şi s-a dus. Şi m-am aşezat în locul lui!

El întrebă:

— Da sultanul nu s-a împotrivit?

El răspunse:

— Deloc! Ba s-a şi foarte bucurat să-şi descarce asupra-mi povara cea grea a domniei. Iar eu, ca să-i răsplătesc politeţurile, l-am oprit pe lângă mine, să mă slujească. Şi mă gândesc să-i istorisesc niscaiva poveşti, de i-o părea rău că s-a lepădat de domnie!

Şi, după ce vorbi aşa, pescarul adăugă:

— Mă trece-o nevoie!

Iar cadiul, la rându-i, spuse:

— Şi pe mine!

Şi se apropie de vizir, şi vroi să facă şi el la fel ca pescarul. Şi, dacă văzură aşa, sultanul şi vizirul, potopiţi de râs, săriră în picioare şi îşi luară tălpăşiţa, strigând:

— Bătu-i-ar Allah pe mâncătorii de haşiş!

Şi-avură mult de caznă până ce să scape de cei doi tovarăşi smintiţi.

Or, a doua zi, vroind să-şi împlinească râsetele din

preseara aceea, sultanul porunci străjilor să-i dea de ştire cadiului să se înfăţişeze la palat, dimpreună cu oaspetele din casa lui. Şi cadiul, însoţit de pescar, nu zăbovi să vină între mâinile sultanului, care îi zise:

— Te-am chemat, o, apărătorule al legii, pentru ca să poţi, laolaltă cu soţul tău, să-mi arăţi care este calea cea mai lesnicioasă de a te uşura!...

Când cadiul auzi vorbele acestea ale sultanului, şi cum pe de altă parte cunoştea că sultanul avea obiceiul să se preumble străvestit, noaptea, pricepu că la trăsnaia şi la sminteala lui din ajun fusese martor însuşi sultanul, şi se simţi până peste poate de înfricoşat gândind că se dovedise fără de cuviinţă faţă de sultan şi de vizir. Şi, căzu în genunchi, strigând:

— Aman! Aman! o, doamne al meu, haşişul m-a împins la mişelii şi la necuviinţă!

Da pescarul, care din pricina prea multului haşiş pe care îl înghiţea în fiece zi se afla şi acuma tot în stare de beţie, îi spuse sultanului:

— Şi-apoi ce? Dacă tu acuma eşti în palatul tău, aseară şi noi eram în palatul nostru.

Şi sultanul, până peste poate de înveselit de purtările pescarului, îi spuse:

— O, tu, cel mai desfătător trăsnit din împărăţia mea, devreme ce şi tu eşti sultan, şi devreme ce şi eu sunt la fel, te juruiesc să-mi ţii tovărăşie de-acuma înainte în palatul meu. Şi, întrucât ştii să istoriseşti poveşti, nădăjduiesc că ai să vrei să ne îndulceşti auzul cu vreuna dintre ele!

Iar pescarul răspunse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată! Ci, hotărât, nu până n-ai să dai iertare vizirului meu, care-i îngenuncheat la picioarele tale!

Şi sultanul nu pregetă a-i da cadiului poruncă să se ridice, şi îl iertă de boacăna lui din ajun, şi îi spuse să se întoarcă la casa şi la slujbele lui. Şi îl opri la sine numai pe pescar, care, fără a mai zăbovi, îi povesti, precum

urmează, povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor!

Povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor

Se povesteşte că trăia odată în oraşul Trablus din Siria, pe vremea lui Harun al-Raşid, un cadiu care îndeplinea puterile slujbei sale cu o asprime şi cu o neînduplecare până peste poate. Şi-aşa, ajunsese de pomină pentru toată lumea.

Or, cadiul acela al prăpădului avea, spre a-l sluji, o arăpoaică bătrână, cu pielea aspră şi groasă ca pielea unui bivol de pe Nil. Şi asta-i tot ce-avea el ca femeie în haremul lui. Izgoni-l-ar Allah de la mila sa! Întrucât cadiul acela era de o cărpănoşenie ce nu se putea asemui decât cu neînduplecarea lui la osândele pe care le da. Bătu-l-ar Allah! Şi, măcar că era bogat, nu trăia decât cu pâine uscată şi cu ceapă. Şi, după toate, mai era şi plin de fudulie, şi-i era ruşine să se arate zgârcit, şi totdeauna vroia să dea dovadă de belşug şi de dărnicie, da trăia cu legumeala unui cămilar ajuns la capătul merindelor. Şi, spre a amăgi cu o strălucire care nici gând să se afle în casa lui, îşi făcuse năravul de-a coperi sofraua cu o faţă de masă chindisită cu horbote de aur. Şi, în felul acesta, dacă din întâmplare intra careva în casa lui, cu vreun necaz, la ceasul mesei, cadiul nu pregeta s-o cheme pe arăpoaică şi să-i spună cu glas tare:

— Pune faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi gândea că aşa oamenii au să creadă că masa lui era îmbelşugată şi că bucatele erau tot atâta de bune şi de multe pe cât de frumoasă era faţa de masă cea cu ciucuri de aur. Ci nimenea n-a fost vreodată poftit la vreuna dintre acele mese aşternute pe acea faţă strălucită; şi nimenea nu se amăgea, ba dimpotrivă, în privinţa adevărului despre calicenia cea ticăloasă a cadiului. Până

într-atâta, că se şi spunea deobşte, atunci când la vreun ospăţ se mânca prost: „Am fost poftiţi la faţa de masă a cadiului!” Şi-aşa că omul acela, pe care Allah îl dăruise cu bogăţii şi cu fălnicii, trăia o viaţă cu care nu s-ar fi mulţumit nici câinii de pe uliţă. Fir-ar el afurisit să fie!

Or, într-o zi, nişte inşi, care vroiau să şi-l facă binevoitor la o pricină, îi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, pentru ce nu îţi iei tu o soţie? Întrucât arăpoaica cea bătrână pe care o ai în casă nu este vrednică de însuşirile tale!

Şi el răspunse:

— Este careva printre voi care vrea să-mi găsească o femeie?

Iar unul dintre cei de faţă răspunse:

— O, stăpâne al nostru, eu am o fată tare frumoasă, iar tu l-ai preacinsti pe robul tău dacă ai vroi s-o iei de soţie.

Şi cadiul primi târgul; şi nunta se sărbători repede; şi fata fu dusă chiar în seara aceea în casa soţului ei. Şi tinerica era tare nedumerită că nu se pregătea de niciun fel de masă, şi că nici măcar nu se pomenea de masă; ci, întrucât era fată la locul ei, şi cu mult bun-simţ, nu puse nicio întrebare şi, vrând să se supună deprinderilor soţului ei, încercă să-şi treacă vremea. La rându-le, martorii de la căsătorie şi oaspeţii prepuneau că nunta aceea a cadiului avea să prilejuiască vreun ospăţ, sau măcar o masă; ci nădejdile şi aşteptarea lor se dovediră zadarnice, iar ceasurile trecură fără ca scârţanul de cadiu să le facă vreo poftire. Şi toţi plecară blestemându-l pe maţe-pestriţe.

Ci, în ceea ce o priveşte pe tânăra mireasă, apoi aceasta, după ce îndură amarnic un post atâta de aprig şi atâta de îndelung, îl auzi într-un sfârşit pe soţul ei că o cheamă pe arăpoaica cea cu piele de bivol şi îi porunceşte să pregătească sofraua şi să aştearnă pe ea faţa cu ciucuri de aur şi podoabele cele mai frumoase. Şi amărâta de mireasă nădăjduia atunci că are să poată într-un sfârşit să se despăgubească de postul cel greu la care

fusese osândită, ea care totdeauna trăise, în casa tatălui ei, în mijlocul belşugului şi al bunăstării. Ci vai de ea şi de ea! Ce să mai facă, atunci când arăpoaica aduse, drept orice altă tabla cu mâncăruri, o farfurie pe care erau trei bucăţi de pâine neagră şi trei cepe? Şi, întrucât mireasa nu cuteza să facă nicio mişcare şi nu pricepea nimic, cadiul luă cu multă luare-aminte o bucată de pâine şi o ceapă, îi dete o parte la fel şi arăpoaicei, şi o pofti pe tinerica-i nevastă să cinstească ospăţul, spunându-i:

— Nu te sfii să guşti din darurile lui Allah!

Şi începu să mănânce cu o duioşie care vădea cât de mult preţuia el minunăţia mesei aceleia. Iar arăpoaica şi ea, la fel, mântui repede ceapa, de vreme ce asta era toată masa din ziua aceea. Şi biata nevastă amăgită dete să-ncerce a face şi ea ca ei. Şi, până la urmă, se ridică de la masă, nemâncată, blestemând în suflet întunecimea soartei sale. Şi trei zile trecură aşa, în cumpătare, cu tot aceeaşi chemare de la ceasul mesei, cu tot aceleaşi podoabe frumoase pe sofra, cu tot acelaşi chindeu cu ciucuri de aur, cu pâinea cea neagră şi cu cepele jalnice. Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi nişte ţipete înfricoşătoare...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

...Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi nişte ţipete înfricoşătoare ieşind din harem. Iar arăpoaiea veni să-i dea de ştire, ridicând mâinile înspre cer, că stăpâna ei în casă se răzvrătise împotriva lumii întregi, şi că a trimis după taică-său. Iar cadiul, mânios, se duse la soţie cu ochii aprinşi, şi răcni tot felul de lucruri urâte şi, învinuind-o că s-ar fi dedat la tot soiul de dezmăţuri, îi tăie părul cu de-a sila şi se lepădă de ea, spunându-i:

— Eşti despărţită de mine, cu cele trei lepădări! Şi o izgoni cu mânie, şi încuie poarta după ea. Bătu-l-ar Allah! Că i se şi cade să fie blestemat!

Or, nu la multe zile de la despărţenia de nevastă, se mai găsi un muşteriu care să-l îmbie pe cărpănosul acela, plod de cărpănoşi, a-i lua fata de soţie, mulţumită slujbei care îl făcea de mare folos pentru multă lume. Şi se însură cu fata, care fu ospătată în acelaşi fel şi care, neputând să îndure mai mult de trei zile ajunarea cu ceapă, se răzvrăti, şi fu şi ea, tot aşa, alungată. Da asta nu sluji de învăţătură şi altora; întrucât cadiul mai găsi încă multe fete de măritat, şi se însură cu ele rând pe rând, ca să le alunge apoi după o zi sau două, din pricina răzvrătirii lor împotriva pâinii celei negre şi a cepelor.

Da când despărţeniile de soţii se înmulţiră într-un chip atâta de peste măsură, zvonul despre zgârcenia cadiului răzbătu şi la urechile la care până atunci nu răzbătuseră, iar purtarea lui faţă de soţiile sale ajunse să fie de poveste la toate taifasurile din haremuri. Şi cadiul îşi pierdu toate lefteriile cu putinţă faţă de toate mijlocitoarele, şi nu mai se putu cu niciun chip să se mai însoare.

Or, într-o seară, chinuit de moştenirea de la tătâne-său, întrucât nicio femeie nu-l mai vroia, cadiul se preumbla pe-afară din oraş, când văzu venind înspre el o femeie călare pe o catârcă de culoarea sturzului. Şi rămase tulburat de înfăţişarea ei cilibie şi de hainele-i bogate. Încât, ridicându-şi sfârcurile mustăţilor, se îndreptă înspre ea cu o legănare dulce, îi făcu o temenea adâncă şi, după salamalekuri, îi spuse:

— O, preaaleasă domniţă, de unde vii?

Ea răspunse:

— De pe drumul care se află îndărătul tău!

Iar cadiul zâmbi a râde şi spuse:

— Da, de bună seamă! da, de bună seamă! Ştiu! Da din ce oraş?

Ea răspunse:

— Din Mossul!
El întrebă:
— Eşti fată ori eşti măritată?
Ea spuse:
— Sunt încă fată!
El întrebă:
— Nu vrei, dacă-i aşa, să-mi slujeşti de-acuma înainte de soţie, iar eu în schimb să-ţi fiu bărbat?
Ea răspunse:
— Spune-mi unde locuieşti, iar eu am să mă îngrijesc să capeţi răspunsul chiar mâine.
Şi cadiul o lămuri cine-i el şi unde stă. Da ea ştia! Şi îl lăsă, lunecându-şi înspre el zâmbetul cel mai tăgăduitor, din coada ochiului.
Or, a doua zi dimineaţa, fetişcana îi trimise ştire cadiului, spre a-l vesti că primeşte să se mărite cu el, dacă-i dă de zestre cincizeci de dinari. Iar maţe-fripte, zbuciumându-se amarnic împotriva cărpănoşeniei din el, scoase şi numără, dată fiind patima pe care o simţea pentru fată, cei cincizeci de dinari, şi o însărcină pe arăpoaică să se ducă s-o cheme. Şi fetişcana, nelepădându-se de făgăduiala dată, veni, într-adevăr, în casa cadiului; iar căsătoria fu repede încheiată dinaintea martorilor, care apoi numaidecât plecară, fără a fi fost omeniţi în niciun fel.
Şi cadiul, credincios deprinderilor lui, îi spuse arăpoaicei, cu un glas plin de fală:
— Aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!
Şi, ca de obicei, pe masa falnic împodobită, se aduseră, drept orice bucate, cele trei coji de pâine şi cele trei cepe.
Iar tânăra mireasă luă cu o înfăţişare foarte mulţumită cea de a treia porţie şi, când sfârşi, spuse:
— Alhamdu lillah! Mărire lui Allah! Ce masă minunată am mâncat!
Şi însoţi strigarea aceea cu un zâmbet de nemăsurată mulţumire. Iar cadiul, dacă văzu şi dacă o auzi aşa, strigă:
— Slăvit să fie Cel-preaînalt, carele într-un sfârşit mi-a

hărăzit, în dărnicia sa, o soţie ce îngemănează în ea toate desăvârşirile şi ştie să se mulţumească cu ce i se dăruieşte, mulţumindu-i Atoateziditorului şi pentru mult şi pentru puţin!

Da orbul de scârţan, râtanul – prăpădi-l-ar Allah! – habar nu avea că ursitoarea îl şi osândise, în mintea cea afurisită a tinerei lui mirese.

Or, a doua zi dimineaţa cadiul plecă la divan, iar nevestica, în lipsa lui, începu să cerceteze una după alta toate ungherele casei. Şi-aşa, ajunse la o încăpere cu uşa bine zăvorâtă, şi lăcătuită cu trei lăcăţoaie cât toate zilele, şi întărită cu trei rânduri de drugi de fier vârtoşi, care îi stârniră o aprigă dorinţă de-a vedea ce se află înlăuntru. Şi, după ce se învârti o bună bucată de vreme de jur împrejur, şi după ce cercetă bine ceea ce avea de cercetat, până la urmă băgă de seamă o crăpătură pe lângă ciubucăria zidului, cam cât un deget de mare. Şi se uită prin crăpătura aceea, şi fu până peste poate de uluită şi de bucuroasă când văzu că acolo înlăuntru era înghesuită averea cadiului, numai aur şi argint, în nişte căldări de aramă puse pe jos. Şi numaidecât îi trecu prin minte să se prilejuiască fără de zăbavă de norocul acela nenădăjduit; şi dete fuga să caute o ramură lungă de palmier, pe care o mânji bine la vârf cu nişte aluat lipicios, şi o vârî pe gaura din perete. Şi tot învârtind binişor ramura, câţiva bani de aur se lipiră de vârful ramurii pe care tinerica îi trase numaidecât afară. Şi se duse în iatacul ei, o chemă pe arăpoaică şi îi spuse, întinzându-i banii de aur:

— Du-te degrabă la suk şi adu-ne nişte pită caldă încă din cuptor, presărată cu susan, nişte orez cu şofran, nişte carne fragedă de miel, şi tot ce vei putea să găseşti mai bun ca poame şi ca dulciuri!

Şi arăpoaica, uluită, răspunse că ascultă şi că se supune, şi dete zor să îndeplinească poruncile stăpâne-si, care, când tuciuria se întoarse din suk, o puse să întindă tăvile şi împărţi cu ea lucrurile cele gustoase pe care le

adusese. Iar negricioasa, care întâia oară în viaţa ei mânca o masă atâta de bună, strigă:

— Ţinea-te-ar Allah, o, stăpână a mea, şi făcea-te-ar să schimbi în grăsimea cea mai aleasă minunăţiile cu care mă hrăneşti tu acuma! Pe viaţa ta! mi-ai dat să mănânc, numai la masa aceasta, datorată dărniciei palmei tale, nişte bunătăţuri pe care eu nu le-am gustat vreodată de când mă aflu în slujbă la cadiu!

Iar tinerica îi spuse:

— Ei, dacă doreşti în fiecare zi nişte bucate la fel, ba şi mai bune decât cele de astăzi, nu ai decât a te supune la tot ce ţi-oi spune eu şi să-ţi ţii limba încuiată în gură faţă de cadiu.

Şi balaoacheşa chemă asupra stăpâne-si toate binecuvântările, şi îi mulţumi, şi îi sărută mâna, făgăduindu-i supunere şi credinţă. Întrucât nu avea de şovăit nici baremi o clipă să aleagă între belşug şi bunăstare pe de-o parte, şi lipsuri şi legumeală amară pe de alta.

Şi când, către prânz, cadiul se întoarse acasă, strigă la arăpoaică:

— O, roabo, aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi, după ce cadiul se aşeză la masă, nevastă-sa se ridică şi îi aduse ea însăşi ceea ce mai rămăsese de la ospăţul cel minunat. Iar el mâncă cu mare poftă şi se bucură de o mâncare atâta de bună, şi întrebă:

— De unde-s bucatele acestea?

Iar ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, eu am în oraşul acesta foarte multe rude, şi una dintre ele mi-a trimis astăzi bunătăţile acestea, pe care nu am pus preţ decât cu gândul de a le împărţi cu stăpânul meu!

Iar cadiul se fifitisi în sine-şi că s-a însurat cu o femeie ce are nişte rude atâta de scumpe.

Or, a doua zi, creanga de palmier lucră ca şi întâia oară, şi scoase din comoara cadiului câţiva bani de aur.

Cu care soţia lui trimise să se cumpere nişte bucate minunate, printre care şi un miel îndopat cu fistic, şi pofti şi vreo câteva vecine să împartă cu ea masa aceea strălucită. Şi îşi petrecură vremea între ele în chipul cel mai plăcut, până la ceasul de întoarcere a cadiului. Şi femeile se despărţiră, atunci, cu făgăduiala că ziua aceea de binecuvântare se va mai înnoi, cu toată dragostea. Iar cadiul, de cum intră în casă, îi strigă arăpoaicei:

— Aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi, când masa fu întinsă, scârţogarul – bătu-l-ar Allah! – rămase tare uimit văzând pe tablale cărnuri şi bucate încă şi mai bune şi mai alese decât cele din ajun. Şi plin de îngrijorare, întrebă:

— Pe capul meu! de unde-s lucrurile acestea atâta de scumpe?

Iar tânăra nevastă, care îl slujea chiar ea, răspunse:

— O, stăpâne, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, şi, fără a te frământa mai mult în privinţa bunurilor pe care Allah ni le trimite, nu te gândi decât să le mănânci cât mai bine şi să-ţi bucuri lăuntrurile. Întrucât tablalele acestea cu bucate mi-au fost trimise de o mătuşă de-a mea, şi m-aş socoti fericită dacă stăpânul meu va fi mulţumit!

Iar cadiul, peste măsură de bucuros că are o soţie atâta de bine înrubedenită, şi atâta de drăgăstoasă, şi atâta de grijulie, nu se mai gândi decât să se folosească pe cât putea de atâta fericire neplătită. Încât, după un an de asemenea trai, cadiul prinse atâta grăsime, iar burdihanul lui se buici într-un chip atâta de vădit, că locuitorii din oraş, când vroiau să dea o asemuire pentru un lucru mare, spuneau: „E mare ca pântecele cadiului!” Ci maţe-fripte – alungat de Pârdalnicul! – habar nu avea despre ce îl aştepta şi că femeia lui făcuse jurământ să le răzbune pe toate bietele femei cu care el se însurase şi-apoi aproape că le făcuse să moară de foame, şi le izgonise după ce le tăiase părul şi se lepădase de ele rostind pe totdeauna despărţania de trei ori. Şi iacătă ce se apucă să

facă muieruşca, spre a-şi ajunge ţinta şi spre a-i juca renghiul.

Printre vecinele pe care le ospăta ea zi de zi, se afla şi o sărmană femeie însărcinată, care mai avea cinci copii, şi al cărei soţ era un hamal ce de-abia câştiga atâta cât să facă faţă la nevoile cele mai apăsătoare ale casei. Iar soţia cadiului îi spuse într-o zi:

— O, vecina mea, Allah ţi-a dăruit o casă plină da plozi, iar bărbatul tău nu are cu ce să vă hrănească. Şi iacătă-te că iarăşi eşti însărcinată, din vrerea Celui preaînalt! Au n-ai vrea tu, după ce ai să-l aduci pe lume pe noul-născut, să mi-l dai să-l îngrijesc şi să-l cresc eu ca pe copilul meu, de vreme ce Allah nu m-a binecuvântat şi pe mine cu darul rodirii? Şi îţi făgăduiesc, în schimb, că n-ai să duci lipsă niciodată de nimic, şi că belşugul are să-ţi binecuvânteze casa! Ci nu-ţi cer decât să nu spui la nimeni nimica, şi să-mi dai copilul pe ascuns, aşa ca nimeni din mahala să nu ştie nimica!

Iar nevasta hamalului primi târgul şi făgădui să păstreze taina. Iar în ziua când născu, în mare taină, îi dete soţiei cadiului copilul nou-născut, care era un băiat gras cât doi copii de seama lui.

Or, în ziua aceea, nevestica găti chiar ea, pentru ceasul mesei, o cratiţă plină cu un amestec de bob, de mazăre, de fasole albă, de varză, de linte, de ceapă, de căţei de usturoi, de felurite făinuri şi de tot soiul de seminţe piperate şi de mirodenii pisate. Şi, când cadiul se întoarse acasă, tare înfometat din pricina burdihanului său cel mare care era gol-goluţ, nevasta îi dete să mănânce amestecătura aceea bine înmiresmată, pe care el o găsi foarte bună şi din care se înfruptă hăpleşte. Şi mai ceru de câteva ori, şi înfulecă până la urmă tot ce se afla în cratiţă, spunând:

— N-am mai mâncat niciodată o mâncare atâta de uşor lunecătoare pe gât! Vreau, o, nevastă, să-mi găteşti în fiecare zi o cratiţă şi mai mare decât asta! Întrucât nădăjduiesc că rubedeniile tale nu au să-şi curme

dărnicia!

Iar nevestica răspunse:

— Fie-ţi toate astea plăcute şi uşoare de mistuit!

Iar cadiul îi mulţumi pentru urare şi se fíritisi încă o dată că are o soţie atâta de desăvârşită şi atâta de grijulie faţă de plăcerile lui.

Ci nici nu se scursese bine un ceas de vreme de la masă, că pântecele cadiului şi începu să se umfle şi să sporească văzând cu ochii; şi o mare hărmălaie, ca un vuiet de furtună, răzbătu din lăuntrurile lui; şi nişte bubuituri înfundate, ca un tunet înfricoşător, îi zguduiră temeliile, însoţindu-se numaidecât cu nişte junghieturi cumplite, cu nişte săgetături şi cu nişte dureri prin vintre. Şi îngălbeni de tot la faţă, şi începu să geamă şi să se rostogolească pe jos ca un ulcior, ţinându-se cu amândouă mâinile de burtă şi ţipând:

— Ya Allah! e-o furtună în pântecele mele! Of, cine-o să mă scape!

Şi în curând nu mai putu să se oprească a nu începe să urle, chinuit de zvâcniturile tot mai amarnice din burta care ajunsese mai umflată ca un burduf plin. Iar la ţipetele lui, nevastă-sa dete fuga la el şi, căutând să-l uşureze, îi dete să înghită un pumn de praf de anison şi de fenicel, care aveau să-şi împlinească pe dată rostul. Şi, totodată, spre a-l alina şi a-l îmbărbăta, începu să-l mângâie peste tot, aşa cum se mângâie un elefant bolnav, şi să-l frece uşurel pe partea îndurerată, trecându-şi mâna peste ea. Şi deodată se opri, scoţând un ţipăt ascuţit, urmat de un şir de strigăte de minunare şi de uluială, şi zicând:

— Yuh! Yuh! ce minune! minunea minunilor! o, stăpâne al meu! o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, cu toate durerile cele amarnice care îl făceau să se zvârcolească, întrebă:

— Ce ai? Şi de ce minune e vorba?

Ea spuse:

— Yuh! Yuh! o, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu!

El întrebă:

— Ce ai, spune-mi odată!

Iar ea răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejurul tău!

Şi iarăşi îşi petrecu mâna peste pântecele cel bântuit de furtună, adăugând:

— Preamărit să fie cel preaînalt, carele poate şi carele face orice vrea el! Fie-i tainele lui împlinite, o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, între două urlete, întrebă:

— Ce ai, o, femeie? Spune! Bătute-ar Allah, că mă chinuieşti aşa!

Ea zise:

— O, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu, împlinească-i-se vrerea! Eşti însărcinat! Iar naşterea stă să înceapă!

La vorbele acelea ale soţiei, cadiul se ridică, în pofida junghieturilor şi a zvâcniturilor, şi strigă:

— Ai înnebunit, o, muiere? Da de când rămân însărcinaţi bărbaţii?

Ea spuse:

— Pe Allah! nu ştiu! Da copilul se mişcă în pântecele tale! şi-l simt cum dă din picioare, şi-i pipăi capul cu mâinile mele!

Şi adăugă:

— Allah aruncă seminţele zămislirii unde vrea el! Fie el preamărit! Roagă-te întru Profetul, o, bărbate!

Şi cadiul, pradă junghiurilor, spuse:

— Asupra-i fie toate binecuvântările şi toate milele!

Şi, sporindu-i durerile, începu iarăşi să se zvârcolească, urlând de te lua groaza; şi îşi frângea mâinile, şi nu mai putea să răsufle, atâta de cumplită era frământarea din pântecele lui. Şi deodată iacătă uşurarea! Lungă şi răsunătoare, o vântuitură înfricoşătoare se slobozi din lăuntrurile lui, de făcu să se cutremure casa toată, şi îl lăsă pe cadiu leşinat sub năpraznica repezitură a răbufnirii ei. Şi un şir întreg de alte multe vântuituri, bubuind tot mai stins, se rostogoliră mai departe prin

aerul tremurat al casei. Pe urmă, cu cea mai de pe urmă borborosească, asemeni unui vuiet de tunet, în casă se aşternu liniştea. Şi încet-încet îşi veni şi cadiul în fire, şi văzu, culcat pe o salteluţă dinaintea lui, un prunculet, înfăşurat în scutece, şi care ţipa şi se zbuciuma. Şi o văzu şi pe nevastă-sa, care spunea:

— Mărire lui Allah şi Profetului său pentru naşterea aceasta fericită! Alhamdu lillah, o, bărbate!

Şi se porni să îngâne toate numele cele sfinte asupra culcuşului pruncului şi asupra capului soţului ei. Iar cadiul nu mai ştia dacă dormea, dacă era treaz, ori dacă durerile prin care trecuse îi vântuiseră puterile minţii, însă nu avea cum să tăgăduiască mărturia simţurilor lui; şi vederea acelui prunc nou-născut, şi încetarea durerilor, şi amintirea furtunii care se dezlănţuise din pântecele lui îl sileau să dea crezare naşterii aceleia uluitoare. Iar pornirea de mamă fu mai tare şi îl făcu să primească pruncul, şi să spună:

— Allah aruncă sămânţa şi zămisleşte unde vrea el! Şi până şi bărbaţii, dacă aşa-s meniţi, pot să prindă rod şi să nască la soroc!

Pe urmă, se întoarse înspre soţie şi-i spuse:

— O, nevastă, trebuie să te îngrijeşti a-i găsi o doică acestui copil! Întrucât eu nu pot să-l alăptez!

Iar ea răspunse:

— M-am gândit şi la asta! Iar doica este colea, aşteaptă în harem! Da eşti încredinţat, o, stăpâne al meu, că sânii tăi n-ar fi crescut şi că n-ai putea să-l alăptezi pe copilul acesta? Întrucât, ştii bine, nimica nu este mai bun ca laptele mamei!

Iar cadiul, tot mai năuc, îşi pipăi pieptul cu spaimă şi răspunse:

— Nu, pe Allah sunt precum erau, fără nimic în ei!

Şi-aşa! Iar pârdalnica de muieruşcă se veselea în sufletul ei de izbânda tertipului. Pe urmă, vroind să-şi ducă viclenia până la capăt, îl îndemnă pe cadiu să se culce în pat şi să stea aşa, ca femeile după ce nasc,

patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, fără să iasă din casă. Şi se apucă să-i dea de băut băuturile ce se dau de obicei lăuzelor, şi să-l îngrijească şi să-l răsfeţe în toate chipurile. Şi cadiul, peste măsură de vlăguit de junghieturile cele grele din vintre, pe care le îndurase, şi de toată răscoleala din măruntaiele sale, nu întârzie mult până ce să adoarmă adânc, spre a nu se mai deştepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte...

Când povestea ajunse aici, Şeherezadu văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt suta noapte

Urmă:

...spre a nu se mai deştepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte. Şi cea dintâi grijă a lui fu de a o ruga pe nevastă-sa să păstraze cu grijă taina acelei întâmplări, spunându-i:

— O, vai de păcatele noastre dacă oamenii ar afla de cadiu că a născut un prunc viu!

Iar afurisita, departe de a-l linişti în privinţa aceasta, se apucă să-i sporească îngrijorarea, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, nu numai noi ştim despre întâmplarea aceasta minunată şi binecuvântată! Întrucât toţi vecinii noştri o şi ştiu, de la doica noastră, care s-a dus, în ciuda îndemnurilor mele, să le dezvăluie minunea şi să trăncănească în dreapta şi-n stânga; şi e tare greu să opreşti o doică să pălăvrăgească, tot aşa cum e greu acuma să mai pui capăt zvonului acesta în oraş!

Şi cadiul, până peste poate de doborât ştiindu-se de povestea tuturora, şi prilej de bârfeli mai mult ori mai puţin supărătoare, îşi petrecu cele patruzeci de zile de zăcere nemişcat în pat, neîncumetându-se să se clintească, de frica vreunor beteşuguri şi a sângerărilor, şi chibzuind, cu sprâncenele încruntate, la starea lui cea

jalnică. Şi îşi zicea: „Neîndoielnic! răutatea vrăjmaşilor mei, care-s mulţi, are să mă învinuiască de lucruri mai mult sau mai puţin de râs, de pildă că m-aş fi lăsat ticăloşit în vreun chip nemaipomenit, şi au să spună: «Cadiul este un ticălos! Hotărât, cadiul este un ticălos! A, chiar că degeaba s-a mai arătat atâta de aspru în judecăţile lui, dacă avea să ajungă la ticăloşie şi la fătăşug! Pe Allah! cadiul nostru este un ticălos ciudat!» Or, eu, pe Allah, e mult de când habar nu mai am de nişte lucruri ca acelea, şi nu la vârsta mea aş mai putea să-i ispitesc pe cei dornici!"

Aşa cugeta cadiul, neştiind că numai cărpănoşenia lui îl adusese la toată vânzoleala asta. Şi cu cât chibzuia mai mult, cu atâta i se întuneca mai tare lumea dinaintea ochilor; şi cu atâta mai de râs şi mai de jale i se părea starea lui. Încât, de îndată ce nevastă-sa hotărî că putea să se scoale fără teamă de beteşugurile de după naştere, grăbi să se dea jos din pat şi să se spele, da fără să se încumete a ieşi din casă spre a se duce la hammam. Şi, ca să ocolească zeflemelile şi înţepăturile, de care nu avea cum să mai scape de-aci înainte, dacă ar mai fi stat în oraş, hotărî să se mute din Trablus, şi îşi deschise inima faţă de nevastă-sa care, tot prefăcându-se că-i pare rău să-l vadă cum îşi lasă casa şi cum se lipseşte de slujba lui de cadiu, nu pregetă să se învoiască şi să-l îndemne să se ducă, spunându-i:

— Hotărât, o, stăpâne al meu, ai dreptate să te muţi din oraşul acesta blestemat, plin de limbi afurisite, da numai pentru o bucată de vreme, până ce s-o uita întâmplarea aceasta. Şi-atunci ai să te întorci ca să-l creşti pe copilul acesta, căruia îi eşti şi tată şi mamă totodată, şi pe care, dacă vrei, avem să-l numim, spre a ne aduce aminte de naşterea lui cea de-a mirările, Izvorul-Minunăţiilor!

Şi cadiul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă!

Şi, pe noapte, se strecură afară din casă, lăsându-şi

nevasta să aibă grijă de Izvorul-Minunăţiilor şi de lucrurile şi de hainele din casă. Şi ieşi din oraş, ferind uliţele umblate, şi plecă înspre Damasc.

Şi ajunse la Damasc, după o călătorie grea, da mângâindu-se cu gândul că, în oraşul acela, nimeni nu ştia nici de el, nici de povestea lui. Ci avu pacostea să audă istorisindu-se povestea lui, prin toate locurile de adunare ale oamenilor, de către povestaşii la ale căror urechi şi ajunsese. Şi, aşa cum se temuse, povestitorii din oraş, ori de câte ori spuneau povestea, mai adăugau câte un amănunt şi, spre a-i face pe ascultători să râdă, îl înzestrau pe cadiu cu nişte mădulare de pomină, şi îl împănau cu toate sculele catârgiilor din Trablus, şi îl numeau cu vorba de care el atâta se înspăimântase, făcându-l fiu, nepot şi strănepot al unuia pe care îl numeau cu un nume pe care el nu şi-l rostea lui însuşi. Da, spre norocul său, nimeni nu-l ştia cum arăta la chip, şi putu în felul acesta să treacă nebăgat de seamă. Şi seara, când străbătea locurile pe unde se aţineau povestaşii, nu se putea stăpâni să nu se oprească, spre a-şi asculta povestea care, în gurile lor, ajunsese peste fire; întrucât acuma nu numai un copil avusese, ci o droaie de copii în şir unul după altul, şi, până la urmă, atâta de mare era hazul în mijlocul celor de faţă, că până şi el începea să râdă cu ceilalţi de povestea lui, bucuros că nu-l cunoaşte nimeni, şi zicându-şi: „Pe Allah! să-mi pună în cârcă tot ce-or vrea, numai să nu mă cunoască vreunul!” Şi trăi aşa, tare schivnicit, într-o calicie încă şi mai aprigă ca înainte. Şi, cu toate acestea, îşi lefteri până la urmă toţi banii pe care îi adusese cu el şi, într-un sfârşit, ajunse de-şi vându, ca să trăiască, până şi hainele; întrucât, nu-i venea a se hotărî să ceară bani, prin vreun sol, de la nevastă-sa, spre a nu se vedea nevoit să-i dezvăluie locul unde îşi ţinea gălbiorii. Căci nu-i da prin gând nicidecum, amărâtul de el, că gălbiorii aceia fuseseră dibuiţi de multă vreme. Şi se amăgea că soţia lui trăia mai departe pe spinarea rudelor şi a vecinilor, precum îl făcuse ea să

creadă. Şi starea lui de sărăcie ajunsese atâta de mare încât fu nevoit, el, cadiul de odinioară, să intre cărător de moloz, cu ziua, la un zidar.

Şi-aşa se scurseră vreo câţiva ani. Şi, prăpăditul de el, ducând povara tuturor blestemurilor aruncate asupra-i de toţi oropsiţii judeţelor lui şi de toţi oropsiţii zgârceniei lui, se scovârgise ca o mâţă uitată încuiată într-un pod. Şi-atunci se gândi să se întoarcă la Trablus, nădăjduind că anii or fi şters amintirea păţaniei lui. Şi plecă din Damasc şi, după un drum tare greu pentru trupul lui slăbit, ajunse la porţile Trablusului, oraşul său. Şi, tocmai când intra pe poarta cetăţii, văzu nişte copii ce se jucau şi îl auzi pe unul dintre ei spunând altuia:

— Cum vrei să câştigi la joc, când te-ai născut în anul cel rău al cadiului Tata-al-Vântuiturilor?

Şi bietul de el fu bucuros dacă auzi vorbele acelea, gândind: „Pe Allah! păţania ta s-a uitat, de vreme ce alt cadiu, nu tu, slujeşte acuma de zicală pentru copii!” Şi se duse la copilul care vorbise despre anul cadiului Tata-al-Vântuiturilor şi îl întrebă:

— Cine-i cadiul acela despre care ai pomenit, şi pentru ce i se zice Tata-al-Vântuiturilor?

Şi copilul istorisi toată povestea răutăţii nevestei cadiului, cu de-amănuntul, de la început până la sfârşit. Ci nu-i de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Când scârţanul cel bătrân auzi istorisirea copilului, nu mai avu ce să se îndoiască de pacostea lui şi pricepu că fusese de râsul şi de batjocura răutăţii neveste-si. Şi, lăsându-i pe copii să-şi vadă de jocul lor, se repezi înspre casă, vrând în mânia lui s-o pedepsească pe afurisita care îşi râsese de el atâta de crud. Ci, când ajunse, găsi casa cu toate uşile vraişte, cu tavanul spart, cu zidurile pe jumătate năruite, şi pustiită din culme până-n temelii, şi dete fuga la comoară, dar nu mai era nici comoară, nici urmă de comoară, nici mireasmă de comoară, nimic-nimica. Iar vecinii, când îl văzură venind, deteră fuga şi-i povestiră în hazul tuturora că e multă vreme de când

soţia lui plecase, socotindu-l mort, şi că luase cu ea, nu ştiau în ce ţară depărtată, tot ce se găsea în casă. Şi, aflându-şi în felul acesta nenorocirea lui întreagă, şi văzându-se ţinta râsului lumii, cărpănosul cel bătrân părăsi degrabă oraşul, fără să mai întoarcă îndărăt capul. Şi nu se mai auzi nimica despre el niciodată.

Şi asta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe mâncătorul de haşiş, povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor, cum a ajuns ea până la urechile mele. Ci Allah ştie mai bine!

Iar sultanul, după ce auzi istorisirea aceasta, se zgâţână de plăcere şi de mulţumire, şi îi dărui pescarului un caftan falnic, şi îi spuse:

— Allah fie cu tine, o, gură de zahăr! mai istoriseşte-mi o poveste din poveştile pe care le ştii.

Şi mâncătorul de haşiş răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi povesti:

Măgarul cadiu

Am auzit, o, norocitule rege, că a fost odată, într-un oraş din ţara Egiptului, un om care avea slujba de zapciu şi care, drept aceea, era deseori nevoit să lipsească de acasă. Şi, cum nu prea era dăruit cu bărbăţie, întru ceea ce se cheamă bărbat dăruit, soţia lui nu pregeta să se folosească de plecările lui spre a se întâlni cu drăguţul ei, un flăcăiandru ca luna şi gata pururea să-i mulţumească dorurile. Încât femeia îl îndrăgise, până peste poate, şi, în schimbul plăcerilor pe care i le dăruia acesta, nu se mulţumea a-i da să se înfrupte cu tot ce era mai bun în grădina sa, ci, cum flăcăul nu era bogat şi încă nu ştia să câştige bani cu alişverişurile, îi plătea toate de câte avea nevoie, necerându-i vreodată să-i dea banii îndărăt

altminteri decât în alinturi, în giugiuleli, şi în altele asemenea. Şi-aşa, amândoi trăiau cel mai dulce trai, ghiftuindu-se şi drăgostindu-se între ei cât îi ţineau puterile. Slavă lui Allah, acela carele dăruieşte unora putinţă, iar pe alţii îi blestemă cu neputerea! De nepătruns sunt gândurile lui!

Or, într-o zi, mumbaşirul, soţul muieruştii, înainte de-a pleca la slujbele lui, îşi pregăti catârul, umplu una dintre desage cu hârţoagele şi cu hainele trebuitoare, şi îi spuse neveste-si să-i umple celălalt sac al desagilor cu merindea de drum. Iar tinerica, bucuroasă că scapă de el, îi dete degrabă tot ce dorea, da nu putu să-i găsească pâine; întrucât pâinea de săptămâna aceea se sfârşise, iar arăpoaica tocmai se pregătea să frământe alta pentru săptămâna următoare. Atunci zapciul, nemaiputând să aştepte până să se coacă pâinea acasă, se duse să cumpere din suk. Şi îşi lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute una noapte

Urmă:

...Şi îşi lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle. Iar nevastă-sa rămase în curte, ca să aştepte acolo, până ce s-o întoarce bărbatu-său; şi deodată îl văzu venind pe drăguţul ei, care credea că taxidarul plecase de mult. Şi îi spuse femeii:

— Am mare nevoie de nişte bani. Trebuie să-mi dai numaidecât trei sute de drahme!

Şi ea răspunse:

— Mă jur pe Profet! Nu am acuma, şi nu ştiu de unde să-i iau!

Iar flăcăul spuse:

— E aci măgarul, o, sora mea! Ai putea să-mi dai

măgarul soţului tău, pe care-l văd cu samarul pe el, legat la iesle, şi să mă duc să-l vând. Şi capăt pe el, pe puţin, cele trei sute de drahme de care am trebuinţă, mare trebuinţă!

Iar nevestica, uluită de tot, strigă:

— Pe Profetul, habar nu ai ce vorbeşti! Da bărbatu-meu, când s-o întoarce şi n-o mai găsi măgarul?! La asta nu te gândeşti? Are să mă învinuiască, de bună seamă, că eu i-am prăpădit măgarul, întrucât m-a lăsat să aştept aici, şi are să mă bată!

Ci flăcăul luă o înfăţişare atâta de amărâtă, şi o rugă cu atâta iscusinţă să-i dea măgarul, încât muieruşca nu putu să se împotrivească rugăminţii lui şi, cu toată spaima pe care i-o stârnea soţul ei, zapciul, îl lăsă să ia măgarul, da numai după ce îl descotorosi de tot tărhatul.

Or, nu peste mult se întoarse şi soţul, cu daraburile de pâine la subsuoară, şi se duse la staul să le pună în desagi şi să-şi ia măgarul. Şi văzu căpăstrul măgarului agăţat într-un cui, şi samarul şi desagii aşezaţi pe paie, da măgarul nu, nici urmă de măgar, nici miros de măgar. Şi, până peste poate de nedumerit, se întoarse înspre nevastă-sa şi-i spuse:

— O, femeie, ce-i cu măgarul?

Iar soţia, fără a se tulbura, răspunse cu glas liniştit:

— O, fiu al moşului meu, măgarul a plecat mai adineaori şi, din pragul porţii, s-a întors înspre mine şi mi-a spus că se duce să judece împricinaţii la divanul de judeţuri al oraşului!

Când auzi asemenea vorbe, taxirgiul, plin de mânie, ridică pumnul asupra neveste-si şi răcni:

— O, deşănţato, cutezi să-ţi baţi joc de mine! Au tu nu ştii că numai dintr-o lovitură pot să te turtesc?

Iar ea, fără a-şi pierde nimica din seninătate, spuse:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi asupra mea, şi împrejurul meu şi împrejurul tău! Cum să-mi bat joc de tine, o, fiu al moşului meu? Şi-apoi de când aş fi eu în stare să te înşel cu ceva? Şi-apoi, şi de-aş vrea să cutez,

iscusinţa şi agerimea minţii tale ar dibăci pe dată născocirile mele cele stângace şi necioplite. Da, cu îngăduinţa ta, o fiu al moşului meu, trebuie să-ţi spun, într-un sfârşit, un lucru pe care până acuma nu m-am încumetat să ţi-l spun, de teamă ca nu cumva darea lui în vileag să nu tragă asupră-ne vreo năpastă fără de mântuire! Alfa, dar, că măgarul tău este vrăjit şi, din vreme în vreme, se preschimbă în cadiu!

Iar mumbaşirul, când auzi una ca asta, se minună:

— Ya Allah!

Ci nevestica, fără a-i da răgaz să mai scoată şi alte strigăte de uimire, nici să cugete, nici să vorbească, urmă cu acelaşi glas plin de încredere liniştită:

— Într-adevăr, întâia oară când am văzut dintr-odată ieşind din staul un om necunoscut, pe care nu-l văzusem când intrase, şi pe care nici mai înainte nu-l mai văzusem vreodată, mi s-a făcut o spaimă înfricoşătoare şi, întorcându-i spatele şi acoperindu-mi repede faţa cu poala rochiei, pe care mi-am ridicat-o, întrucât atuncea nu aveam niciun fel de iaşmac pe cap, am dat să-mi zvârlu picioarele în vânt şi să-mi caut scăparea în fugă, căci tu nu erai acasă. Ci omul s-a apropiat de mine şi mi-a spus cu un glas plin de greutate şi de bunătate, fără să-şi ridice ochii înspre mine, de frică să nu-mi facă ruşine: „Linişteşte-ţi sufletul, fata mea, şi înseninează-ţi ochii! Nu sunt nicidecum un străin pentru tine, întrucât eu sunt măgarul fiului moşului tău! Da din firea mea cea adevărată sunt făptură omenească, şi sunt cadiu ca îndeletnicire. Şi am fost prefăcut în măgar de către vrăjmaşii pe care-i am, şi care-s dedaţi la vrăjitorii şi la farmece. Şi, întrucât eu nu cunosc ştiinţele lor cele tainice, mă aflu fără de scăpare şi fără de nicio armă împotriva lor. Da cum ei sunt, oricum, nişte drept-credincioşi, îmi îngăduie din când în când, în zilele de judecăţi, să-mi iau chipul de om, din măgarul care sunt, ca să mă duc să împart judeţele la divan. Şi trebuie să-mi duc zilele astfel, ba măgar, ba cadiu, până ce Allah

preaînaltul va binevoi să mă dezlege din descântecele vrăjmaşilor mei şi să sfarme vraja pe care mi-au scris-o! Ci fie-ţi milă, o, binevoitoarea mea! mă rog ţie, pe părintele tău, pe maica ta şi pe toţi ai tăi, să nu pomeneşti la nimeni despre starea mea, nici măcar fiului moşului tău, birarul. Căci, dacă ar afla de taina mea, ar fi în stare, întrucât e om de credinţă luminată şi un tare grijuliu păstrător al datinelor credinţei, să se descotorosească de mine, ca să nu mai aibă în casa lui o făptură ce se află sub puterea vrăjilor; şi are să mă vândă la vreun felah, care m-ar chinui de dimineaţa până seara, şi mi-ar da să mănânc niscaiva pleavă mucedă, pe câtă vreme aici o duc bine în toate privinţele!" Pe urmă, a adăugat: „Mai am ceva să te rog, o, stăpâna mea! o, preabuno! o, binevoitoareo! şi-anume de-al ruga pe stăpânul meu zapciul, fiul moşului tău, să nu mai mă înţepe prea tare în fund, când e grăbit, întrucât partea aceea a trupului îmi e dăruită, spre păcatele mele, cu o simţire peste măsură şi cu o gingăşie de neînchipuit!" Şi, după ce mi-a vorbit aşa, măgarul nostru, preschimbat în cadiu, m-a lăsat într-o mare nedumerire şi s-a dus să judece la divan. Şi-acolo ai să-l găseşti, dacă vrei. Or, eu, o, fiu al moşului meu, nu puteam să ţin prea îndelungată vreme numai pentru mine taina aceasta grea, mai cu seamă acuma când mă aflu învinuită şi când mă primejduiesc a-ţi stârni mânia şi izgoana! Şi îmi cer iertare de la Allah că mi-am încălcat în felul acesta făgăduiala ce i-o făcusem amărâtului de cadiu de-a nu spune la nimeni despre starea lui de măgar! Şi, de vreme ce fapta s-a săvârşit, îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să-ţi dau un sfat, şi-anume de a nu te despărţi de măgarul acesta, care nu numai că e un dobitoc minunat, plin de râvnă, şi cuminte, şi care nu se vântuie niciodată, şi e plin de sfială, nearătându-şi decât foarte arare scula când este privit, da care, la caz de nevoie, ar putea să-ţi dea nişte sfaturi tare bune în treburile cele încâlcite ale pravilniciilor şi despre temeiurile cutărui ori cutărui lucru

de-al legilor!

După ce zapciul auzi vorbele acestea ale soţiei sale, pe care o ascultase cu o înfăţişare tot mai minunată, rămase până peste măsură de uluit şi spuse:

— Da, pe Allah! treaba asta-i de-a mirările! Da ce am eu de făcut acuma, când nu mai am măgarul la îndemână, şi când trebuie să plec să strâng dările din cutare şi din cutare sat din împrejurimi? Da măcar ştii la care ceas urmează să se întoarcă? Ori te pomeneşti că nu ţi-a spus nimica în privinţa aceasta?

Iar muieruşca răspunse:

— Nu, n-a spus la care ceas. Nu mi-a spus decât că se duce să judece la divan! Or, eu ştiu prea bine ce-aş face dacă aş fi în locul tău! Da nu-i de nicio nevoie să dau poveţe unuia mai deştept şi, fără de tăgadă, mai iscusit şi mai ager decât mine!

Iar tăntălăul zise:

— Ci chiar şi-aşa, ia scoate ce ai! Am să văd limpede dacă chiar eşti proastă de-a binelea!

Ea spuse:

— Păi eu, în locul tău, m-aş duce drept la divan, unde se lăfăie cadiul, aş lua în mână un pumn de boabe şi, când aş ajunge dinaintea amărâtului cel vrăjit care se află în capul divanului, i-aş arăta de departe ceea ce am în mână, şi i-aş da de înţeles, prin semne, că am trebuinţă de slujbele lui de măgar. Şi el m-ar pricepe şi, întrucât are simţământul datoriei, ar ieşi de la divan şi ar veni după mine, mai ales când ar vedea boabele, hrana lui cea mai plăcută, şi nu s-ar putea opri să nu vină după mine!

Or, când auzi vorbele acelea, strângătorul de biruri socoti tare înţelept gândul soţiei sale, şi zise:

— Socot că asta-i tot ceea ce am mai bun de făcut. Hotărât, eşti o femeie tare la sfaturi.

Şi plecă de-acasă, după ce luă un pumn de boabe, pentru ca, de n-o putea să-l înduplece pe măgar cu vorba bună, măcar să-l poată amăgi cu ispita mâncării, meteahna lui cea mai de seamă. Şi, pe când se depărta,

nevasta îi mai strigă:

— Şi mai cu seamă, o, fiu al moşului meu, fereşte-te să nu care cumva să te mânii pe el şi să-l loveşti; întrucât ştii bine cât e de năzuros şi, pe deasupra, mai este, atât ca măgar cât şi ca un cadiu ce se află, de două ori îndărătnic şi zăcaş!

Şi, cu povaţa asta de pe urmă, zapciul îndemnă înspre divan şi intră în sala de judeţe, unde, pe o podină, şedea cadiul.

Şi se opri la capătul sălii, în spatele celor ce se aflau acolo, şi, ridicând mâna în care ţinea pumnul de boabe, începu cu cealaltă mână să-i facă semne de grabnică poftire cadiului, semne ce vroiau să zică răzvedit: „Hai iute! Trebuie să-ţi spun ceva! Vino încoace!” Şi cadiul, până la urmă, văzu semnele acelea şi, cunoscând în insul care i le făcea pe unul dintre zapciii de frunte, gândi că o fi vrând să-i spună aparte niscaiva lucruri de seamă, ori să-i dea vreo ştire grabnică din partea valiului. Şi se ridică pe dată, oprind mersul judeţelor, şi se duse în sala de la intrare după zapciu, care, spre a-l ademeni mai vârtos, mergea înainte-i, arătându-i boabele şi îndemnându-l prin semne şi prin viu grai, aşa cum se face cu măgarii.

Or, de îndată ce amândoi ajunseră în sala de la intrare, zapciul se aplecă la urechea cadiului şi îi spuse:

— Pe Allah! o, prietene, sunt tare necăjit şi tare mâhnit şi tare amărât de fermecătoria care te ţine vrăjit. Şi, de bună seamă, nu ca să te supăr am venit aici după tine, da trebuie numaidecât să plec pe dată la slujba mea, şi nu pot să te aştept până să-ţi isprăveşti ziua aici. Mă rog dar ţie să te preschimbi fără de zăbavă în măgar şi să mă laşi să încalec pe spinarea ta!

Şi, văzându-l pe cadiu că se trage îndărăt cu spaimă, pe măsură ce asculta, zapciul luă un glas plin de mare duioşie şi adăugă:

— Mă jur ţie pe Profetul – asupra-i fie rugăciunea şi tihna! – că, dacă vrei să vii îndată după mine, niciodată nu am să te mai înţep în fund cu strămurarea, căci ştiu că

eşti tare gingaş şi tare plăpând în ceea ce priveşte partea aceea a trupului tău! Hai, vino, măgăruşul meu, prietene al meu bun! Şi ai să capeţi, în seara aceasta, un tain de două ori mai mare de boabe şi de lucernă proaspătă!

Şi-aşa! Iar cadiul, gândind că are de-a face cu un nebun scăpat de la maristan, se trase încetişor încetişor înspre uşa sălii, până peste măsură de năucit şi de speriat, şi mai galben ca şofranul la faţă. Ci zapciul, văzând că are să-l scape, făcu o săritură sprintenă şi trecu între el şi uşa dinspre divan, tăindu-i în felul acesta calea. Iar cadiul, nevăzând niciun străjer şi nici pe nimenea pe care să-l cheme în ajutor, găsi cu cale să se poarte cu dulceaţă, cu grijă şi cu gingăşie, şi îi spuse zapciului:

— S-ar părea, o, stăpâne al meu, că ţi-ai pierdut măgarul, socotesc eu, şi ai vrea altul în locul lui. Or, nimica nu-i mai întemeiat, după părerea mea. Iacătă, dar, din parte-mi, trei sute de drahme, pe care ţi le dau spre a putea să-ţi cumperi altul. Şi, cum astăzi este zi de târg la sukul de vite, are să-ţi fie lesne să-ţi alegi, la preţul acesta, cel mai frumos măgar.

Şi, spunând acestea, scoase de la chimir cele trei sute de drahme, le dete zapciului, care primi târgul, şi se întoarse în sala de judeţe, luând o înfăţişare aşezată şi îngândurată, ca şi cum tocmai i s-ar fi dat o veste despre vreo treabă de mare însemnătate. Şi îşi zicea în sineşi: „Pe Allah! e vina mea că am pierdut în felul acesta trei sute de drahme! Da-i mai bine aşa, decât să fi stârnit gâlceavă de faţă cu împricinaţii mei. Şi-apoi, am să izbutesc eu să-mi capăt îndărăt banii, pe spinarea pricinaşilor!” Şi şezu pe locul lui, şi duse mai departe judeţele. Şi-atâta cu el!

Estimp, zapciul, iacătă! Când ajunse la sukul de vite, spre a-şi cumpăra un măgar, începu să cerceteze cu luare-aminte şi pe îndelete toţi măgarii, unul câte unul. Şi, până la urmă, zări un măgar tare bun, care-i păru să aibă toate însuşirile cerute, şi deodată cunoscu că acela era chiar măgarul său. Iar măgarul îl cunoscu şi el şi, dându-şi

urechile pe spate, începu să fornăie şi să răgească de bucurie. Ci zapciul, tare cătrănit de obrăznicia asinului, după toate câte se petrecuseră, se trase îndărăt, scuturându-şi mâinile, şi strigă:

— Nu, pe Allah! nu pe tine am să te cumpăr, dacă am trebuinţă de măgar credincios, întrucât, ba cadiu, ba măgar, n-ai să poţi să-ţi faci cu adevărat treaba!

Şi se depărta, scos din fire de cutezanţa măgarului său, care îndrăznea să-l îmbie a-l cumpăra. Şi se duse de cumpără altul, şi se întoarse degrabă acasă, spre a-l însămâra şi a încăleca pe el, după ce îi povesti neveste-si toate câte i se întâmplaseră.

Şi, în felul acesta, datorită minţii pline de rod a muieruştii, soţia zapciului, toată lumea fu mulţumită şi nimenea nu rămase păgubit. Întrucât, dacă flăcăiandrul dobândise banii de care avea trebuinţă, iar soţul rostuise un măgar mai bun, fără să dea o drahmă din buzunarul său, nici cadiul nu zăbovise să-şi capete banii, câştigând cinstit, de pe urma împricinaţilor îndatoritori, de două ori mai mult decât îi dedese zapciului.

Şi asta-i, o, preafericitule rege, tot ce ştiu eu despre măgarul cadiu. Ci Allah ştie mai bine!

După ce sultanul ascultă istorisirea aceasta, strigă:

— O, gură de zahăr, o, tu, cel mai desfătător dintre tovarăşii mei, te căftănesc căpetenie peste cămăraşi!

Şi porunci să fie gătit pe dată cu însemnele slujbei lui, şi îl pofti să şadă jos lângă el, şi îi spuse:

— Pe viaţa mea şi-a ta, o, cap al cămăraşilor mei, tu de bună seamă că trebuie să mai ştii vreo poveste. Şi mult mi-ar plăcea să te aud cum mi-o povesteşti!

Iar pescarul mâncător de haşiş, ajuns cămăraş peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată!

Şi, bălăngănind din cap...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute doua noapte

Urmă:

...Iar pescarul mâncător de haşiş, ajuns cămăraş peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată! Şi, bălăngănind din cap, istorisi:

Cadiul şi măgăruşul

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că trăiau odată, într-un oraş ca toate oraşele, un om cu femeia lui, oameni săraci, vânzători de porumb copt, şi care aveau o fată ca luna, ajunsă la vârsta de măritiş. Şi vru Allah ca un cadiu s-o ceară de nevastă şi s-o capete de la părinţii ei, care îşi deteră degrabă învoirea, măcar că preacinstitul cadiu era de o urâţenie cumplită, cu o barbă aspră ca ţepii ariciului, şi ceacâr de-un ochi, şi-aşa de bătrân încât ar fi putut să treacă drept tată al fetişcanei. Da era om avut şi se bucura de mare vază.

Iar părinţii fetei, nejinduind decât la îmbunătăţirea pe care măritişul acela avea s-o aducă stării şi vieţii lor, nu se gândiră că, dacă bogăţia poate să înlesnească fericirea, nu ea îi este şi temeiul. Da de altminteri cadiul avea să simtă în curând, pe pielea lui, necazurile şi belelele unei însurători ca aceea.

Începu, cadiul, aşadar, spre-a încerca să se facă plăcut, în ciuda cusururilor legate de trupul lui, din pricina bătrâneţii şi a urâciunii, s-o copleşească în fiecare zi cu tot alte daruri pe soţia sa cea tinerică, şi să-i îndeplinească până şi cele mai mărunte nazuri. Da el uita

că nici darurile, nici îndeplinirea nazurilor nu preţuiesc cât dragostea cea tinerească şi care stinge pojarurile. Şi se plângea în sufletul său că nu găsea nimic din ceea ce aştepta el de la soţia lui, care, altminteri, şi fără de nicio pricepere, nu avea cum să-i dea ceea ce nu ştia, din pricina lipsei ei de învăţătură.

Or, cadiul avea de cirac un diac tânăr, pe care îl îndrăgise mult şi despre care nu putea să se oprească a-i vorbi deseori soţiei sale. Şi, tot aşa, nu putea să se oprească, măcar că lucrul acesta este potrivnic obiceiurilor, să-i povestească flăcăului despre frumuseţea soţiei şi despre iubirea pe care el i-o purta, şi despre nepăsarea soţiei sale faţă de el, în pofida a toate câte făcea pentru ea. Întrucât aşa îl orbeşte Allah pe insul căruia i se cuvine pierzania! Ba mai mult! Pentru ca să se împlinească scrisele, cadiul împinse sminteala şi orbia până la a i-l arăta într-o zi pe flăcăiandru, de la fereastră, tinerei lui soţii. Şi, cum flăcăul era frumos şi plăcut, tinerica se îndrăgi de tinerel. Şi, cum două inimi care se caută tot ajung până la urmă să se găsească şi să se împreune, împotriva oricăror piedici, cei doi tinerei izbutiră să înşele ochii cadiului şi să-i adoarmă veghea zuliară. Iar copilandra îl îndrăgi pe copilandru mai mult decât ca pe lumina ochilor şi, dându-i sufletul, i se dărui şi cu tot trupul. Iar calemgiul cel tinerel i-l dete îndărăt sporit şi o făcu să guste ceea ce bătrânul cadiu nu izbutise niciodată să trezească. Şi amândoi trăiră în felul acesta peste măsură de fericiţi, văzându-se mereu şi îndrăgindu-se zi de zi tot mai mult. Iar cadiul se arăta mulţumit că o vedea pe nevastă-sa cum se făcea tot mai frumoasă de tinereţe, de sănătate şi de prospeţime. Şi toată lumea era fericită în felul său.

Or, nevestica, spre a putea să se întâlnească fără de nicio spaimă cu drăguţul ei, se înţelesese cu el că, dacă are să agaţe la fereastra dinspre grădină o năframă albă, flăcăul poate să vină la ea să-i ţină tovărăşie; dar, dacă năframa va fi roşie, flăcăul trebuia să se ferească a veni,

întrucât năframa aceea vroia să însemne că bătrânul cadiu este acasă.

Ci vru soarta ca într-o zi, tocmai când întinsese năframa cea albă, după ce cadiul plecase la divan, nevestica să audă nişte bătăi grăbite la uşă şi nişte strigăte; şi îl văzu îndată pe soţul ei, sprijinit de braţele unor hadâmbi, şi galben tot, şi schimbat tot la chip şi la înfăţişare. Iar hadâmbii o lămuriră că bietul cadiu fusese cuprins pe neaşteptate la divan de un zor, şi că nu mai zăbovise să vină acasă să se îngrijească şi să se odihnească. Şi chiar că bietul moşneag avea o faţă atâta de jalnică încât tinerica, nevastă-sa, în ciuda ceasului nedorit la care picase şi a tulburării pe care sosirea aceea o stârnea, începu a-l stropi cu apă de trandafiri şi a-i da îngrijirile de trebuinţă. Şi, după ce îl ajută sa se dezbrace, îl culcă în patul pe care i-l aşternu chiar ea, şi unde, uşurat ca urmare a îngrijirilor ce-i dase soţia, nu peste mult adormi. Iar tinerica vroi să se folosească de răgazul pe care i-l aducea întoarcerea aceea fără de veste a soţului, spre a merge să facă o scaldă la hammam. Şi, în zorul în care se afla, uită să dea jos năframa cea albă a întâlnirilor şi s-o pună în loc pe cea a opreliştilor. Şi, luând într-o legătură rufe înmiresmate, plecă de-acasă şi se duse la hammam.

Or, diacul cel tânăr, văzând năframa albă la geam, se sui cu pas sprinten pe terasa vecină, de unde, după năravul lui, sări pe terasa cadiului şi intră în odaia unde de obicei o găsea pe drăguţa sa aşteptându-l goală goluţă sub învelitoareâe patului. Şi, întrucât ferestrele de la odaie erau închise de tot, iar în odaie, tocmai spre a ocroti somnul cadiului, stăpânea un întuneric mare, şi cum nevestica adesea, ca să se joace, îl primea pe flăcău în tăcere şi nu da semn de viaţă, se apropie de pat râzând şi, ridicând păturile, îşi duse mâna repede, ca pentru o mângâiere. Şi, na beleaua! La atingerea aceea, calemgiul îşi trase mâna cu scârbă şi cu spaimă, da nu îndeajuns de repede, încât cadiul, sărind din somn, şi lecuit dintr-odată

de răul lui, înşfăcă mâna aceea şi sări cu mânie asupra stăpânului ei. Şi, dându-i puteri mânia, în vreme ce pe stăpânul mâinii uluiala îl ţintuia în nemişcare, îl trânti la pământ, în mijlocul odăii, cu o piedică şi, înhăţându-l bine şi apucându-l pe după brâu, pe negură, îl aruncă în lădoiul în care se ţin saltelele în timpul zilei, şi care acum era deschis şi gol, întrucât saltelele fuseseră scoase afară. Şi puse capacul repede, şi încuie lada cu cheia, fără a avea vreme să vadă chipul celui încuiat. Iar toată vânzoleala aceea care îi încinsese sângele, pricinuind în el, o întoarcere mântuitoare, făcu să-şi capete pe deplin puterile; aşa că, îmbrăcându-se, cadiul îl întrebă pe hadâmbul de la poartă unde a plecat nevastă-sa, şi dete fuga s-o aştepte la ieşire, dinaintea porţii hammamului. Întrucât îşi zicea: „Mai înainte de a-l omorî pe cel nepoftit, trebuie să ştiu dacă a fost în înţelegere cu nevastă-mea. Pentru aceea, am s-o aştept colea la ieşire şi am s-o duc apoi acasă, şi, dinaintea martorilor, am s-o pun faţă cu cel din ladă. Întrucât, dat fiind că sunt cadiu, trebuie ca lucrurile să se petreacă aşa cum scrie la lege. Şi-atunci, am să văd lămurit dacă este numai un vinovat, ori dacă sunt doi părtaşi. În cea dintâi împrejurare, am să-l sting de pe faţa pământului cu chiar mâna mea, dinaintea martorilor, pe cel închis; iar în cel de al doilea caz, am să-i sugrum pe amândoi, cu cele zece degete ale mele!”

Şi, chibzuind aşa şi tot răsucindu-şi în minte gândurile acestea de răzbunare, începu să oprească, una câte una, pe băieşiţele care intrau în hammam, spunând fiecăreia:

— Allah fie cu tine! spune-i femeii mele cutare să iasă afară pe dată, întrucât am de vorbit cu ea numaidecât!

Da spunea vorbele acestea cu atâta repezeală şi cu atâta foc, şi avea ochii atâta de aprinşi şi faţa atâta de galbenă, şi da din mâini atâta de anapoda, şi glasul îi era atâta de tremurător şi înfăţişarea atâta de plină de mânie, încât femeile, înfricoşate, o luau la fugă, scoţând ţipete subţiri şi luându-l drept nebun. Iar cea dintâi dintre ele care îşi duse până la capăt solia, în mijlocul sălii

hammamului, îi aduse aminte dintr-odată copilandrei, soţia cadiului, de negrija ei şi de uitarea în ce priveşte năframa cea albă pusă în geam. Şi îşi zise: „Gata! sunt pierdută, fără de scăpare! Şi numai Allah ştie ce-o fi păţit drăguţul meu!” Şi dete zor să-şi isprăvească scalda, pe când în sală soliile băieşiţelor veneau repede-repede, una după alta, iar soţul ei, cadiul, ajunsese singurul sâmbure de vorbă al femeilor speriate. Ci, spre norocul ei, niciuna nu o cunoştea pe copilandra care, de altminteri, se prefăcea că nu ia aminte nicidecum la ceea ce se spunea, de parcă lucrul nu o privea deloc. Şi, după ce se îmbrăcă, se duse în sala de la intrare, unde văzu o vânzătoare săracă de năut, ce sta jos dinaintea grămezii ei de boabe, din care vindea la băieşiţe. Şi o chemă şi îi spuse:

— Tuşa mea cea bună, iacătă colea un dinar de aur pentru tine, dacă vrei să-mi împrumuţi pe-un ceas iaşmacul tău cel albastru şi coşul cel gol de lângă tine!

Iar bătrâna, bucuroasă de chilipirul acela, îi dete coşul de răchită şi prăpăditul de iaşmac făcut dintr-o pânză amărâtă. Iar copilandra se învălui cu iaşmacul, luă coşul în mână şi, străvestită aşa, ieşi din hammam.

Şi, în uliţă, îl zări pe bărbatu-său, care se vânzolea de colo colo, dând din mâini, dinaintea porţii, şi blestemând cu glas mare hammamurile, şi pe femeile care se duc la hammam, şi pe stăpânii hammamurilor, şi pe zidarii de hammamuri.

Iar ochii-i ieşeau din cap, şi făcea spume la gură. Şi femeiuşca se duse la el şi, schimbându-şi glasul, şi prefăcându-şi-l ca al vânzătoarelor de pe uliţe, îl întrebă dacă vrea să cumpere năut. Iar el atunci începu să afurisească năutul, şi pe vânzătoarele de năut, şi pe cei care seamănă năut, şi pe cei care mănâncă năut. Iar tinerica, râzând de nebunia lui, îl lăsă şi o luă înspre casă, fără a fi cunoscută, sub străvestirea ei. Şi intră în casă, şi se sui repede în odaia ei, şi auzi nişte gemete. Şi, nevăzând pe nimeni în odaia la care deschisese degrabă ferestrele, i se făcu frică şi tocmai se pregătea să cheme

hadâmbul ca s-o liniştească, şi deodată auzi limpede că gemetele ieşeau din lada de saltele. Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul şi milosârdnicul!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treia noapte

Urmă:

...Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul şi milosârdnicul!

Şi îl văzu pe iubitul ei, gata să-şi dea sufletul din pricina înnăbuşelii. Şi, cu toată spaima din ea, femeiuşca nu se putu opri să nu pufnească în râs când îl văzu pe flăcăul ei ghemuit acolo, cu ochii încrucişaţi. Ci se şi repezi să-l stropească cu apă de trandafiri şi să-l înviorează. Şi, când îl văzu bine întremat şi în fire, află degrabă tot ce păţise; şi pe dată copilandra îşi şi făcu socoteala cum să orânduiască totul.

Şi-aveau, în grajdul lor, o asină care, chiar în ajun, fătase un pui de măgăruş. Şi copilandra dete fuga la grajd, luă în braţe puişorul cel mititel de măgar şi, aducându-l în odaia ei, îl aşeză în lada în care fusese încuiat diacul, şi închise capacul cu cheia. Şi, după ce îşi sărută drăguţul, îl trimise de-acolo, spunându-i să se întoarcă atunci când o vedea ca semn năframa cea albă. Şi, la rându-i, se întoarse degrabă la hammam, şi îl văzu pe bărbatu-său cum se vânzolea într-una în lung şi-n lat, afurisind hammamurile şi tot ce urmează. Şi, când o văzu că intră în hammam, strigă după ea şi îi spuse:

— O, vânzătoareo de boabe de năut, spune-i femeii

mele Cutare că, dacă mai zăboveşte acolo înăuntru, mă jur pe Allah că am s-o omor până-n seară, şi că îi dărâm hammamul în cap!

Iar copilandra, râzând în sufletul ei, ajunse în sala de la intrare a hammamului, dete îndărăt vânzătoarei de boabe de năut iaşmacul şi coşul, şi ieşi numaidecât, cu legăturica de rufe la subsuoară, mişcându-şi şoldurile.

Or, de cum o zări, cadiul, soţul ei, se repezi la ea şi ţipă:

— Unde-ai fost? unde-ai fost? Te-aştept aici de două ceasuri! Hai, ia-o după mine! Vino după mine, o, vicleano, o, stricato! Haide!

Iar copilandra, oprindu-se din mers, răspunse:

— Pe Allah! ce ai? Numele lui Allah fie asupra-ţi! Cei ai, o, bărbate? Te-ai smintit, dintr-odată, de faci atâta zarvă pe uliţă, tu, cadiul oraşului? Ori te pomeneşti că boala ceea ţi-o fi spulberat judecata şi ţi-o fi scrântit minţile, de nu mai ai niciun fel de cuviinţă în lume şi pe uliţă faţă de fiica moşului tău?

Iar cadiul se burzului:

— Destul cu vorbele de clacă! O să spui tu acasă ce ai de spus! hai după mine!

Şi porni înainte, dând din mâini, ţipând şi vărsându-şi otrava, fără ca totuşi să-i spună vreo vorbă de-a dreptul neveste-si, care venea după el, tăcută, la zece paşi în urmă.

Şi, când ajunseră acasă, cadiul o închise pe nevastă-sa în odaia de sus, şi se duse să cheme şeicul mahalalei şi încă patru martori, cum cere legea, precum şi pe toţi cu care putu să se întâlnească de prin vecini. Şi îi aduse pe toţi în odaia cu lada, unde se afla soţia lui, şi unde el dorea să-i aibă de martori la ce avea să urmeze.

Când intrară în odaie, cadiul şi toţi cei care îl însoţeau o văzură pe tânăra nevestică, acoperită încă de iaşmacurile ei, care se trăsese într-un ungher, spre fund, vorbind singură, da în aşa fel încât să fie auzită de toţi. Şi spunea: „O, vai de păcatele noastre! bietul bărbatu-meu! Boala

ceea l-a smintit! De bună seamă că a înnebunit de-a binelea, dacă a ajuns să mă potopească aşa cu înjurăturile şi dacă aduce în harem nişte bărbaţi străini! O, păcatele noastre! Bărbaţi străini în haremul nostru! şi-au să se uite la mine! Vai! Vai! e nebun, e nebun de tot!”

Şi într-adevăr că bătrânul cadiu era într-o asemenea stare de mânie, de gălbeneală şi de tulburare, încât, cu barba care-i tremura şi cu ochii care îi ardeau, chiar că, după chip, părea să fie lovit de frigurile nebuniei şi de dambla. Aşa că vreo câţiva dintre cei care îl însoţeau căutau să-l liniştească şi îl sfătuiau să-şi vină în fire; ci vorbele nu făceau decât să-l întărâte şi mai rău, şi zbiera la ei:

— Intraţi! Intraţi! N-o ascultaţi pe ticăloasă! Nu vă lăsaţi înduioşaţi de bocetele vicleniei! Aveţi să vedeţi! Aveţi să vedeţi! Aceasta-i ziua ei cea de pe urmă! Acesta-i ceasul judecăţii! Intraţi! Intraţi!

Or, după ce toată lumea intră, cadiul închise uşa şi se duse drept la lada de saltele, şi săltă capacul. Şi iacătă că măgăruşul scoase capul, scutură din urechi, se uită la toată lumea cu ochii lui mari, negri şi dulci, sforăi răsuflând şi, ridicându-şi coada şi ţinând-o dreaptă, începu să răgească, în bucuria lui că vedea iarăşi lumină şi ca să-şi cheme mama.

La priveliştea aceea, cadiul ajunse până peste poate de turbat şi de mânios, şi fu cuprins de tremurături şi de zvârcoleli; şi deodată se repezi la nevastă-sa, dând s-o sugrume. Iar ea începu să ţipe, luând-o la fugă prin odaie:

— Pe Profetul! vrea să mă strângă de gât. Ţineţi-l pe nebun, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar cei de faţă, văzând într-adevăr spuma turbării pe buzele cadiului, nu se mai îndoiră de nebunia lui, şi se repeziră între el şi nevastă-sa, şi îi luară în braţe, şi îl puseră cu sila jos pe covor, în vreme ce el horcăia vorbe fără de înţeles şi încerca să le scape spre-a o omorî pe nevastă-sa. Iar şeicul mahalalei, peste măsură de tulburat că îl vedea pe cadiul oraşului într-un hal ca acela, nu putu

totuşi să se oprească, luând aminte la nebunia lui îndârjită, să le spună celor de faţă:

— Vai, trebuie să-l ţinem sub veghe, nemişcat, până ce Allah l-o potoli şi l-o face să-şi vină în fire!

Şi toţi strigară:

— Allah să-l lecuiască! Un om de vază ca el! Ce boală rea!

Iar câţiva spuneau:

— Cum se poate să fie zuliar pe un măgăruş!

Iar alţii întrebau:

— Cum de-a intrat măgăruşul în lada aceasta de saltele?

Iar alţii ziceau:

— Vai, păi tot el l-o fi închis acolo înlăuntru pe măgăruşul acesta, luându-l drept vreun bărbat!

Iar şeicul mahalalei adăugă, ca încheiere:

— Allah să-i vie în ajutor! şi alunga-l-ar pe Cel-viclean!

Şi toţi răspunseră:

— Izgonit să fie Cel-viclean!

Şi toată lumea plecă, afară de cei care îl ţineau pe cadiu ţintuit jos pe covor. Da de altminteri nu zăboviră prea multă vreme acolo. Întrucât cadiul fu cuprins dintr-odată de un val de mânie atâta de năpraznic, şi începu să ţipe atâta de tare nişte vorbe de neînţeles, şi să se zbată cu atâta înverşunare, dând mereu să se repeadă la nevastă-sa care, de departe, îi făcea pe furiş nişte strâmbături şi nişte semne de batjocură, încât vinele gâtului i se rupseră şi, vărsând un bolboroş de sânge, îşi dete sufletul. Aibă-l Allah întru mila sa! Întrucât nu numai că era un cadiu fără de cusur, da îi mai şi lăsa neveste-si, copila cu pricina, destulă avere cât să poată să trăiască în belşug şi să se mărite cu calemgiul cel tinerel pe care îi îndrăgise, şi care o îndrăgise şi el!

Şi, după ce istorisi aşa povestea aceasta, pescarul mâncător de haşiş, văzând că regele îl asculta cu încântare, îşi zise: „Am să-i mai povestesc una!” Şi spuse:

Cadiul cel isteţ

Se povesteşte că a fost odată la Cairo un cadiu care săvârşise atâtea potlogării şi dedese atâtea judeţe mituite încât fusese mazilit din huzmeturile lui, şi era nevoit, ca să nu moară de foame, să trăiască din pezevenlâcuri. Or, într-o zi, degeaba îşi tot bătu el capul, că nu mai găsi niciun mijloc de a face rost de niscaiva bani, întrucât îşi mistuise toate isteţimile minţii, tot aşa cum le prăpădise şi pe cele ale vieţii sale. Şi, văzându-se ajuns la capătul acela, îl chemă pe singurul rob ce-i mai rămăsese şi îi zise:

— O, Cutărică, sunt cam bolnav astăzi şi nu pot să ies din casă, da cată să te duci tu să ne găseşti ceva de mâncare, ori să-mi trimiţi pe vreunii care au trebuinţă de sfaturi pentru judecăţi. Şi-am să mă pricep eu să-i fac să-mi plătească osteneala!

Şi robul, care era o pramatie tot atâta de trecută prin ciur şi prin dârmon ca şi stăpânu-său, în ce priveşte pişicherlâcurile şi tertipurile, şi care era tot atâta de dornic ca şi el în izbânda acelui gând, plecă zicându-şi: „Am să mă leg de vreo câţiva trecători, la rând, şi am să mă iau la gâlceavă cu ei. Şi, întrucât nu toată lumea ştie că stăpânul meu a fost dat afară din slujbă, am să-i târăsc dinaintea lui, sub cuvânt de-a ne judeca pricina, şi am să-i fac să-şi golească chimirul în mâinile lui!” Şi, chibzuind aşa, puse ochii pe un trecător ce mergea înaintea sa, şi care păşea liniştit sprijinindu-şi bastonul cu amândouă mâinile pe ceafă; şi, cu o piedică bine adusă, îl dete de-a rostogolul în noroi. Şi bietul om, cu hainele murdărite şi cu imineii beliţi, se ridică mânios, cu gândul de a-l pedepsi pe cel care îl doborâse. Da cunoscându-l că e robul cadiului, nu mai vroi să se înfrunte cu el şi, otrăvit

de tot, se mulţumi să spună, luându-şi tălpăşiţa;

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean!

Şi, robul, pezevenghiul acela, văzând că încercarea dintâi nu-i izbutise, îşi urmă drumul mai departe, zicându-şi: „Mijlocul acesta nu-i bun. Trebuie să căutăm altul, căci toată lumea ne cunoaşte, pe stăpânul meu şi pe mine!” Şi, cum chibzuia la ce-i rămânea de făcut, dete cu ochii de un slujitor ce ducea pe cap o tabla pe care se afla o gâscă minunată, umplută şi împodobită de jur împrejur cu pătlăgele roşii, cu dovlecei şi cu vinete, toate iscusit orânduite. Şi se luă după slujitorul acela, care se îndrepta înspre cuptorul unui cuptoragiu, ca să dea gâsca acolo la copt; şi îl văzu cum intră şi cum îi dă stăpânului cuptorului tablaua spunându-i:

— Am să vin s-o iau peste un ceas!

Şi plecă.

Atunci, robul cadiului îşi zise: „Iacătă chilipirul!” Şi, după o bucată de vreme, intră la cuptorar şi spuse:

— Salamalleikum, ya hagg Mustafa!

Iar stăpânul cuptorului îl cunoscu pe robul cadiului, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme, dat fiind că în casa cadiului nu mai era niciodată ceva de trimis la cuptor*;* şi răspunse:

— Şi asupra ta să fie pacea lui Allah, o, Mubarat, fratele meu! Ce vânt te aduce? E multă vreme de când cuptorul meu nu a mai ars pentru stăpânul nostru cadiul! Cu ce pot să te ajut astăzi, şi ce mi-aduci?

Iar robul spuse:

— Nimic altceva pe lângă ceea ce ai acuma; şi-am venit să iau gâsca umplută care se află în cuptor!

Iar cuptorarul răspunse:

— Păi da gâsca aceea, o, fratele meu, nu este a ta!

El zise:

— Nu vorbi aşa, o, şeicule! gâsca aceea nu-i a mea, spui tu? Păi da eu sunt acela care am văzut-o când a ieşit din ou, care am hrănit-o, care am tăiat-o, care am umplut-o şi care am pregătit-o!

Iar cuptorarul spuse:

— Pe Allah, aş vrea şi eu să fie aşa! Da ce-am să-i spun aceluia care mi-a adus-o, când are să vină după ea?

El răspunse:

— Nu cred că are să mai vină! Oricum, să-i spui atât, în chip de glumă, întrucât e om hâtru şi-i place să râdă: „Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un ţipăt ascuţit şi şi-a luat zborul...”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patra noapte

Urmă:

„...Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un ţipăt ascuţit şi şi-a luat zborul!”

Şi-apoi robul cadiului adăugă:

— Dă-mi gâsca aceea, că acuma trebuie să fie îndeajuns de coaptă!

Iar cuptoragiul, râzând de vorbele pe care le auzea, scoase tava din vatră şi o dete cu toată încrederea robului cadiului, care zori să se ducă s-o dea stăpânului său, şi să mănânce gâsca împreună cu el lingându-şi degetele.

Estimp, aducătorul gâştei se duse la cuptoragiu şi îşi ceru tava, zicând:

— Gâsca acuma trebuie să fie taman gata, o, stăpâne!

Iar cuptorarul răspunse:

— Uallah! tocmai când o puneam lă cuptor, a dat un ghigăit ascuţit şi şi-a luat zborul!

Şi omul, care era departe de a fi ins glumeţ, fu cuprins de mânie, încredinţat că stăpânul cuptorului vroia să-şi bată joc de el, şi strigă:

— Cum de cutezi să-ţi râzi de barba mea, o, nimicura

lumii?

Şi, din vorbă în vorbă şi din sudalmă în sudalmă, cei doi inşi ajunseră la bătaie. Iar mulţimea nu zăbovi mult până ce să se strângă, la auzul ţipetelor, şi să dea năvală pe dată în odaia unde era cuptorul. Şi îşi spuneau unii altora:

— Hagg Mustafa se bate cu un om din pricina unei gâşte fripte care a înviat!

Şi cei mai mulţi îi luau partea şi apărarea stăpânului cuptorului, a cărui bună-credinţă şi cinste o cunoşteau de multă vreme, pe când numai vreo câţiva îşi îngăduiau să ridice o umbră de îndoială în privinţa acelei învieri.

Or, printre inşii ce se înghesuiau aşa împrejurul celor doi care se băteau, se afla şi o femeie însărcinată, pe care pârdalnicul o împinsese în rândul din faţă. Da asta fu spre nenorocul ei, întrucât în clipa când cuptoragiul se răsuci ca să-l atingă mai vârtos pe potrivnicul său, femeia primi drept în pântece lovitura aceea năpraznică, menită altcuiva decât ei. Şi căzu la pământ, scoţând un ţipăt de găină speriată, şi lepădă pe clipă pe dată.

Or, soţul femeii cu pricina, care locuia într-o dugheană de poame, în vecinătate, fu vestit numaidecât şi veni pe fugă, cu un toroipan amarnic, şi răcnind:

— Am să-l betejesc pe cuptoragiu, şi pe tata-al cuptoragiului, şi pe bunicu-său, şi-am să-l sting de pe pământ!

Iar cuptoragiul, istovit şi-aşa de bătaia dintâi, şi vazând cum vine asupra-i omul acela mâniat şi înarmat cu toroipanul cel vârtos, nu putu să ţină mai mult şi îşi slobozi picioarele în vânt, fugind în curte. Şi, dacă văzu că potrivnicul se luase după el, sări peste nişte ziduri, se căţără pe o terasă de-alături, şi de acolo îşi dete drumul să cadă la pământ. Şi vru ursita să cadă drept pe un maghrebin care dormea la temelia casei, înfăşurat în păturile lui. Şi cuptorarul, care cădea de sus şi care era tare greu la trup, îi dezgărdină toate coastele. Iar maghrebinul, fără a şovăi, îşi dete sufletul pe loc. Şi toţi cunoscuţii lui, ceilalţi maghrebini din suk, deteră fuga şi-l

înhăţară pe cuptoragiu, snopindu-l în bătăi, şi se porniră să-l târască dinaintea cadiului. Iar aducătorul gâştei, la rându-i, când îl văzu pe cuptoragiu înşfăcat, se alipi şi el repede maghrebinilor. Şi, în huietul de ţipete şi răcnete, toată lumea luă calea înspre divanul de judeţe.

Or, tocmai atunci, sluga cadiului, mâncătorul gâştei, care, vârându-se printre oameni, venise îndărăt să vadă ce se mai petrece pe acolo, spuse către toţi cei încăieraţi:

— Haideţi după mine, o, preafericiţilor! vă arăt eu drumul!

Şi îi duse la stăpânul său.

Iar cadiul, cu o înfăţişare aspră, începu prin a-i pune pe toţi împricinaţii să plătească de două ori huzmetul judeţului. Pe urmă, se întoarse înspre pârât, împotriva căruia erau îndreptate toate degetele, şi îi spuse:

— Ce ai a răspunde în privinţa gâştei, o, cuptorarule?

Şi bietul om, pricepând că era mai bine, în împrejurarea de faţă, din pricina robului cadiului, să stăruiască în mărturia lui dintâi, răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al nostru, cadiule, pasărea a dat un ghigăit ascuţit şi, aşa umplută toată cum era, s-a sculat din mijlocul tăvii şi şi-a luat zborul!

Iar aducătorul gâştei, când auzi, strigă:

— A, pui de căţea, tot mai stărui să spui una ca asta şi dinaintea domniei sale cadiului?

Iar cadiul, luând o înfăţişare supărată, îi spuse aducătorului gâştei:

— Da tu, o, necredinciosule, o, păgânule, cum de îndrăzneşti să nu crezi că acela carele are să învieze toate făpturile la ziua învierii, adunând la loc oasele lor risipite pe toată faţa pământului, nu poate să dea îndărăt viaţa unei gâşte care are toate oasele şi căreia numai penele îi lipsesc?

Iar mulţimea, la vorbele acelea, strigă:

— Slavă lui Allah, carele înviază morţii!

Şi se porni să-l huiduiască pe nenorocitul de aducător al gâştei, care îşi luă valea, căindu-se de lipsa lui de

credinţă.

Pe urmă, cadiul se întoarse înspre soţul femeii care lepădase şi îi spuse:

— Da tu ce ai de spus împotriva omului acesta?

Şi, după ce ascultă plângerea, spuse:

— Pricina-i limpede şi nu îngăduie nicio şovăire. Hotărât, cuptoragiul este vinovat de-a fi pricinuit lepădarea pruncului. Şi poate fi osândit cu legea talionului, întocmai!

Şi se întoarse înspre soţ şi îi spuse:

— Pravila îţi dă dreptate, iar eu îţi dau volnicie s-o trimiţi pe soţia ta la vinovat, ca să ţi-o facă la loc însărcinată. Şi poţi s-o laşi pe seama lui toate cele şase luni dintâi ale sarcinii, întrucât lepădarea s-a petrecut când femeia ajunsese în luna a şasea!

Iar soţul, dacă auzi judecata aceea, strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea, şi Allah să-l ierte pe pârâtul meu!

Şi plecă.

Atunci cadiul le spuse rudelor maghrebinului mort:

— Da, voi, o, maghrebinilor, care-i pricina plângerii voastre împotriva omului acesta, cuptorar de meserie?

Iar maghrebinii, dând din mâini de zor, într-un potop de cuvinte, îşi înfăţişară plângerea şi arătară trupul neînsufleţit al nemoteniei lor, cerând preţul sângelui. Şi cadiul le spuse:

— Hotărât, o, maghrebinilor, preţul sângelui vi se cuvine, întrucât dovezile sunt din prisos împotriva cuptorarului. Încât, nu aveţi decât să-mi spuneţi dacă vreţi ca preţul acesta să vă fie plătit cu altă viaţă, care va să zică sânge pentru sânge, ori în vreo despăgubire?

Iar maghrebinii, vlăstare dintr-un neam crunt, răspunseră laolaltă:

— Cu viaţa, o, domnia ta, cadiule!

Iar el le spuse:

— Atunci aşa să fie! Luaţi-l pe cuptorarul acesta, înfăşuraţi-l în păturile rudei moarte, şi puneţi-l sub

minaretul de la moscheea sultanului Hassan. Şi, după asta, fratele celui ucis să se suie în minaret şi să-şi dea drumul din vârful moscheei peste cuptorar, ca să-l zdrobească aşa cum l-a zdrobit cuptorarul pe fratele vostru!

Şi adăugă:

— Unde eşti, dară, o, frate al celui ucis?

Şi, la vorbele acelea, un maghrebin ieşi dintre maghrebini şi strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea împotriva omului acesta! Şi Allah să-l ierte.

Şi plecă, urmat de ceilalţi maghrebini.

Şi mulţimea care fusese de faţă la judeţul acela plecă şi ea, minunată de priceperea pravilnicească a cadiului, de simţul lui de dreptate, de adâncimea şi de agerimea minţii lui. Iar zvonul despre întâmplarea aceea ajungând până la urechile sultanului, cadiul dobândi iarăşi dragostea măriei-sale şi fu pus iarăşi în slujbele de mai înainte, pe când cadiul care îi luase locul se vedea mazilit, fără să fi săvârşit nimic pentru aceasta, ci numai că nu avea iscusinţa de minte a celui care mâncase gâsca.

Iar pescarul care mânca haşiş, văzând că regele îl asculta tot cu o luare-aminte fermecată, se simţi peste măsură de fălos în mândria lui, şi povesti:

Poveţele unuia care se pricepe la femei

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că erau odată la Cairo doi tineri, unul însurat, iar celălalt burlac, şi care erau legaţi cu mare prietenie între ei. Pe cel care era însurat îl chema Ahmad, iar pe cel care nu era îl chema Mahmud. Or, Ahmad, care era cu doi ani mai mare decât Mahmud, se prilejuia de întâietatea pe care osebirea

aceea de vârstă i-o da, spre a face pe dascălul şi pe dădaca faţă de prietenul său, mai cu seamă în ce priveşte priceperea la femei. Şi necontenit îi tot vorbea despre asta, istorisindu-i o sumedenie de întâmplări din viaţa lui, şi spunându-i totdeauna ca încheiere:

— Acuma, o, Mahmud, poţi spune că ai cunoscut în viaţa ta pe unul care le ştie până în străfunduri pe făpturile acelea afurisite! Şi se cade să te socoteşti tare norocos că eşti prieten cu mine, pentru a te povăţui cum să te fereşti de toate vicleniile lor!

Şi Mahmud era, din zi în zi, tot mai minunat de câte ştia prietenul său, şi era încredinţat că niciodată vreo femeie, oricât de vicleană ar fi fost ea, n-ar fi putut să-i înşele ori măcar să ascundă ceva de ochii lui. Şi adeseori îi spunea:

— O, Ahmad, ce grozav eşti tu!

Şi Ahmad se umfla în guşă, cu o înfăţişare ocrotitoare, bătându-l pe umăr pe prietenul său şi spunându-i:

— Am să te învăţ să fii şi tu ca mine!

Or, într-o zi, când Ahmad îi spuse iarăşi: „Am să te învăţ să fii şi tu ca mine! Căci te luminezi pe lângă unul care a trăit multe, şi nu pe lângă unul care te dăscăleşte fără a fi trăit nimic!” tânărul Mahmud îi zise:

— Pe Allah, până a mă învăţa cum trebuie să dejoci răutăţile femeilor, n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveţi ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele!...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincea noapte

Urmă:

...n-ai putea oare, o, prietene ai meu, să mă înveţi ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?

Şi Ahmad răspunse, cu glasul lui de dascăl de şcoală:

— Pe Allah, acesta-i lucrul cel mai lesne! Nu ai decât să

te duci mâine, la sărbătoarea Muled el-Nabi, sub corturi, şi să iei seama bine la femeile care colcăiesc pe acolo. Şi să-ţi alegi una care să fie însoţită de vreun copilaş, şi care totodată să aibă o călcătură frumoasă şi nişte ochi sclipitori sub iaşmacul de pe faţa ei. Şi, după ce ţi-ai ales-o, să cumperi nişte curmale şi nişte năut zăhărit, şi să i le dai copilului, şi să te joci cu el, ferindu-te să nu prea ridici ochii înspre maică-sa; şi să-l mângâi cu gingăşie şi să-l săruţi. Şi, după ce copilul are să se deprindă bine cu tine, atunci numai să-i ceri îngăduinţă maică-si, da fără să te uiţi la ea, să porţi copilul în locul ei. Şi, pe tot drumul, să alungi muştele de pe faţa copilului, şi să-i vorbeşti pe limba lui, povestindu-i o mulţime de znoave. Iar maică-sa, până la urmă, are să înceapă să vorbească şi ea cu tine. Şi, dacă începe să vorbească, poţi să fii încredinţat că ai să fii cocoşelul!

Şi, după ce îi spuse toate astea, Ahmad plecă. Iar Mahmud, minunat până peste poate de prietenul său, îşi petrecu toată noaptea aceea spunându-şi neîntrerupt dăscăleala pe care o căpătase.

Or, a doua zi, dis-de-dimineaţă, dete zor să se ducă la Muled, cu o neşovăire ce dovedea cât de încredinţat era de priceperea prietenului său, şi să pună în fapt poveţele din ajun. Şi, spre marea lui minunare, izbânda îi întrecu aşteptările. Şi vru soarta ca femeia pe care o însoţi până acasă la ea, şi pe al cărei ţânc îl luase în cârcă, să fie tocmai soţia prietenului său Ahmad. Şi, ducându-se la ea, era departe de-a gândi că îşi înşală prietenul, întrucât pe deoparte el nu mai fusese niciodată în casa acestuia, iar pe de altă parte nu avea de unde să ghicească, de vreme ce nu o mai văzuse niciodată, nici cu faţa descoperită, nici cu faţa acoperită, că femeia aceea era soţia lui Ahmad, Iar femeia, la rându-i, era bucuroasă că poate, într-un sfârşit, să pună la încercare puterea de pătrundere a soţului ei, care tot aşa o sâcâia şi pe ea cu priceperea lui la femei şi cu iscusinţa de-a le dibui vicleniile.

Or, acea întâlnire dintâi dintre tânărul Mahmud şi soţia

lui Ahmad se petrecu foarte plăcut pentru amândoi. Iar flăcăul, care era încă fecior şi neştiutor, gustă din plin mulţumirea de a fi prins între mâinile şi între picioarele unei egiptence dedată bine cu meseria. Şi rămaseră atâta de mulţumiţi unul de altul încât mai puseră în fapt povestea de destule ori în zilele următoare. Iar femeia se bucura că astfel îl dovedeşte de ageamiu, fără ca el să ştie, pe soţul său cel credul; iar soţul se minuna că nu-l mai întâlnea pe prietenul său Mahmud la ceasul când îl întâlnea de obicei, şi îşi zicea: „Trebuie să fi găsit vreo femeie, folosindu-se de învăţăturile şi de sfaturile mele!”

Totuşi, după o bucată de vreme, pe când se ducea într-o vinere la geamie, îl zări în curte, lângă puţul pentru spălările cele sfinte, pe prietenul său Mahmud. Şi se duse la el şi, după salamalekuri şi bun-întâlnişuri, îl întrebă cu o înfăţişare înţelegătoare dacă a izbutit în căutările lui, şi dacă femeia este frumuşică. Iar Mahmud, peste măsură de fericit să-şi deschidă inima faţă de prietenul său, strigă:

— Ya Allah! dacă-i frumuşică? E numai unt şi lapte! Şi-i grasă şi albă! Numai mosc şi iasomie! Şi ce deşteaptă-i! Şi ce bucate mai face ca să mă ospăteze, la fiecare întâlnire a noastră! Da soţul ei, o, prietene Ahmad, îmi pare-a fi un nătăfleţ fără de leac şi un neisprăvit!

Iar Ahmad se puse pe râs şi spuse:

— Pe Allah! aşa-s mai toţi bărbaţii însuraţi! Hei, văd că te-ai cam priceput să te foloseşti de sfaturile mele! Ţine-o tot aşa, o, Mahmud!

Şi intrară împreună în moschee, pentru rugăciune, şi-apoi se pierdură din vedere.

Or Ahmad, când ieşi din geamie, în ziua aceea de vineri, neştiind cum să-şi treacă vremea, dat fiind că prăvăliile erau închise, se duse în ospeţie la un vecin, care sta poartă în poartă cu el, şi se urcă să şadă cu vecinul la fereastra care da înspre uliţă. Şi deodată îl văzu venind pe prietenul său Mahmud, chiar el, cu ochii lui, şi intrând repede în casă fără ca măcar să bată, ceea ce era

o dovadă răzvedită că înlăuntru fusese cineva în înţelegere cu el şi că aştepta sosirea lui. Şi Ahmad, năucit de ceea ce vedea, se gândi dintru-ntâi să dea buzna drept în casă şi să-şi prindă prietenul cu soţia, şi să-i pedepsească pe amândoi. Ci socoti că, la zarva pe care are s-o facă bătând în poartă, soţia lui, care era isteaţă, ar putea prea bihe să-l ascundă pe flăcău ori să-i dea drumul pe sus, pe terasă; şi chibzui să intre în casă în alt fel, fără să trezească luarea-aminte.

Se afla, într-adevăr, în curtea lui o fântână, cu gura despărţită în două jumătăţi, una din jumătăţi dând înspre curtea lui, iar cealaltă jumătate înspre curtea vecinului la care se afla acum. Şi Ahmad îşi zise: „Pe-acolo am să-i pot lua pe neaşteptate!” Şi îi spuse vecinului:

— Pe Allah, vecine, ia uite că mi-adusei aminte că mi-a căzut azi-dimineaţă punga în fântână. Şi îţi cer îngăduinţa să intru s-o caut. Şi pe urmă am să ies din fântână la mine în curte.

Şi vecinul răspunse:

— Nu am nimica împotrivă! Ba chiar merg să-ţi ţin lumină, o, fratele meu!

Ci Ahmad nu vroi să primească ajutorul acela, gândind să coboare pe dibuite, pentru ca nu cumva lumina ieşind din puţ să nu dea deşteptarea la el în casă. Şi, după ce îşi luă ziua-bună de la vecin, coborî în fântână.

Or, lucrurile merseră cât se poate de bine în timpul coborârii; da când trebui să se urce pe partea cealaltă, soarta se împotrivi într-un chip tare ciudat. Într-adevăr, Ahmad se şi căţărase, ajutându-se cu mâinile şi cu picioarele, până pe la jumătatea fântânii, când arăpoaica slujnică veni să scoată apă din puţ şi, auzind oarecare zgomot în fântână, se aplecă să vadă ce-i. Şi văzu o umbră neagră, ce se zbuciuma în negura fântânii şi, nici gând să-l cunoască pe stăpânul ei, fu cuprinsă de spaimă şi, dând drumul din mâini funiei cu ciutura, o luă la fugă ţipând ca o smintită:

— Efritul! Efritul! Iese din fântână, o, musulmanilor!

Ajutor!

Iar ciutura, slobozită în felul acesta, căzu cu toată greutatea ei drept în capul lui Ahmad, de-aproape să-l omoare.

Când deşteptarea fu astfel dată de către arăpoaică, soţia lui Ahmad zori să-l facă scăpat pe iubitul ei, apoi coborî în curte şi, aplecându-se peste ghizdul puţului, întrebă:

— Cine-i în fântână?

Şi cunoscu atunci glasul soţului ei, care, în ciuda căderii, găsi putere să arunce un potop de sudalme înfricoşătoare împotriva fântânii, şi împotriva celor care au fântâni, şi a celor care se bagă în fântâni, şi a celor care scot apă din fântâni.

Şi ea îl întrebă:

— Pe Allah şi pe Nabi! ce-i fi căutând în fundul fântânii?

Iar el răspunse:

— Taci odată, o, afurisito! M-am băgat să-mi caut punga care mi-a căzut azi-dimineaţă! În loc să mă tot întrebi, ai face mai bine să mă ajuţi să ies afară!

Şi nevestica, râzând în sufletul ei, căci pricepuse pricina adevărată a coborârii în fântână, se duse să strige vecinii, care veniră să-l scoată cu nişte funii pe amărâtul de Ahmad, care nici nu mai putea să se mişte, atâta de cumplită fusese lovitura ciuturii. Şi se lăsă dus în pat, fără a zice nici cârc, ştiind că-i mai de folos într-o împrejurare ca acea să-şi tăinuiască supărarea. Şi se simţea tare umilit, nu numai în mândria lui, cât mai cu seamă în priceperea lui la femei şi în dibăcirea vicleniilor lor. Şi chibzui în sineşi să fie mai cu grijă altă dată, şi începu să cugete ce mijloace ar fi de urmat ca s-o prindă pe ticăloasă.

Şi-aşa, când după o bucată de vreme putu să se ridice din pat, nu mai avu altă grijă decât să stea la pânda răzbunării lui. Şi într-o zi, stând pitit pe după un colţ de uliţă, îl zări pe prietenul său Mahmud cum tocmai se furişa în casă pe uşa întredeschisă, care fu numaidecât

închisă după ce el intră. Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şasea noapte

Urmă:

...Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă. Iar soţia lui, fără a şovăi, îi spuse lui Mahmud:

— Ridică-te şi hai după mine!

Şi coborî cu el şi, după ce îl aşeză într-un ungher, chiar în dosul uşii dinspre uliţă, îi deschise soţului, spunându-i:

— Pe Allah! ce ai de baţi aşa?

Ci Ahmad, înşfăcând-o de mână şi târând-o mâniat înlăuntru, răcnind, dete fuga în odaia de sus, ca să pună gabja pe Mahmud care, în vremea asta, deschise liniştit uşa în dosul căreia stătuse pitit, şi îşi luă tălpăşiţa. Iar Ahmad, văzând cât de zadarnice îi erau strădaniile, mai-mai să moară de turbare, şi hotărî să se lepede de nevastă-sa pe loc. Pe urmă, chibzui însă că ar fi mai bine să mai aibă oleacă de răbdare, şi îşi înghiţi veninul în taină.

Or, prilejul pe care îl pândea nu zăbovi mult până ce să se înfăţişeze singur, la câteva zile după întâmplarea aceea. Într-adevăr, unchiul lui Ahmad, tatăl soţiei lui, da un ospăţ cu prilejul tăierii-împrejur a unui copil pe care îl avusese la bătrâneţele lui. Iar Ahmad şi cu nevastă-sa fură poftiţi să se ducă să petreacă la el ziua şi seara aceea. Şi Ahmad puse atunci la cale un gând la care chibzuise. Se duse aşadar să-l caute pe prietenul său Mahmud, care rămăsese mai departe singurul care habar nu avea că-l înşela pe chiar prietenul său, şi, găsindu-l, îl pofti să vină cu el să ia parte la cumetria de la socru-său. Şi toată lumea şezu jos dinaintea tăvilor pline cu bucate,

în mijlocul curţii, luminată şi aşternută cu preşuri, şi împodobită cu panglici şi cu năframe. Iar femeile puteau în felul acesta să vadă de la ferestrele haremului tot ce se petrecea în curte, fără a fi văzute, şi să audă tot ce se vorbea. Şi Ahmad, în timpul mesei, aduse vorba despre znoavele deocheate care îi plăceau în chip osebit tatălui soţiei sale. Şi, după ce fiecare povesti ce ştia mai hazliu, Ahmad spuse, arătându-l pe prietenul său Mahmud:

— Pe Allah! fratele meu Mahmud, colea de faţă, mi-a povestit odată o întâmplare adevărată, care i s-a întâmplat chiar lui, şi care-i cu mult mai hâtră decât tot ce am auzit noi aici.

Iar socrul strigă:

— Povesteşte-ne-o, o, saiied Mahmud!

Şi toţi cei de faţă adăugară:

— Chiar, Allah fie cu tine, povesteşte-ne-o!

Şi Ahmad îi spuse:

— Da ştii care! Întâmplarea cu nevestica aceea grasă şi albă ca untul!

Şi Mahmud, mândru că se vedea rugat aşa de toată lumea, începu să povestească cea dintâi întâlnire a lui cu tânăra soţie, care era însoţită de copilul ei, sub corturi, la Muled. Şi începu să dea nişte amănunte atâta de adevărate despre femeie şi despre casa ei, încât socrul lui Ahmad nu zăbovi mult până să priceapă că era vorba de chiar fata lui. Iar Ahmad se şi veselea în sufletul său, încredinţat că are să poată, într-un sfârşit, să facă dovada, dinaintea martorilor, despre necredinţa soţiei lui, şi să se lepede de ea, lipsind-o de drepturile ei la zestrea de căsătorie. Iar moşul, cu sprâncenele încruntate, sta gata să se scoale şi să facă cine ştie ce, când un ţipăt de durere ascuţit se auzi, ca de copil înţepat; şi Mahmud, trezit deodată la ţipătul acela, avu iuţeala de minte să schimbe firul istorisirii, încheind astfel:

— Or, eu, cum purtam copilul tinerei femei pe umerii mei, vrusei, odată ajuns în curte, să mă sui în harem cu copilul. Ci – alungat fie Cel-viclean! – dedesem, spre

nenorocul meu, de o femeie cinstită, care, pricepând îndrăzneala mea, îmi smulse copilul din braţe şi îmi arse un pumn drept în obraz, mai am urma şi-acuma. Şi mă luă la goană, speriindu-mă că cheamă vecinii! Bătu-o-ar Allah!

Şi bătrânul, părintele tinerei neveste, auzind sfârşitul acela al povestirii, începu să râdă în hohote, la fel ca toţi cei de faţă. Ci numai Ahmad nu avea chef de râs, şi se întreba, fără a putea să înţeleagă pricina, pentru ce schimbase Mahmud aşa sfârşitul poveştii lui. Şi, când ospăţul se curmă, se apropie de el, şi îi întrebă:

— Allah fie asupra-ţi! poţi să-mi spui, oare, pentru ce n-ai povestit lucrurile aşa cum s-au petrecut?

Iar Mahmud răspunse:

— Păi să-ţi spun! Pentru că am priceput, din ţipătul acela de copil, pe care l-a auzit toată lumea, că acel copil şi mama lui se aflau în harem şi că, prin urmare, şi soţul trebuia să se afle printre musafiri. Şi m-am grăbit s-o scot nevinovată pe femeie, ca nu carecumva să dăm amândoi de vreo belea! Da nu-i aşa, o, fratele meu, că povestea mea, întoarsă aşa, l-a veselit straşnic pe socrul tău?

Ci Ahmad, îngălbenind de tot, plecă şi îl lăsă pe prietenul său fără a-i răspunde la întrebare. Şi, chiar a doua zi, se lepădă de soţia sa. Şi plecă la Mecca, spre a se sfinţi într-un hagialâc.

Şi, în felul acesta, Mahmud putu, după răstimpul cerut de datini, să se însoare cu drăguţa lui şi să trăiască fericit cu ea; întrucât el nu avea nicio pretenţie că le-ar cunoaşte pe femei şi că ar fi meşter să le dibăcească vicleniile şi să le dezlege şiretlicurile. Ci singur Allah este atoateştiutor!

Şi, după ce povesti aşa întâmplarea aceasta, pescarul mâncător de haşiş, care fusese făcut căpetenie de musaipi, tăcu.

Iar sultanul, până peste măsură de încântat, strigă

— O, musaipule, o, limbă de miere, te căftănesc să fii

vizirul meu cel mare!

Şi cum, tocmai atunci, doi împricinaţi intrau în sala de judeţe, cerând dreptate la sultan, pescarul, ajuns mare-vizir, fu însărcinat, pe loc, să le asculte plângerea, să le judece pâra şi să rostească asupra pricinei o hotărâre. Şi vizirul cel proaspăt, gătit cu însemnele slujbei sale, spuse celor doi împricinaţi:

— Apropiaţi-vă şi povestiţi-mi pricina care vă aduce dinaintea sultanului, stăpânul nostru!

Şi iacătă istoria lor!

Judecata mâncătorului de haşiş

După ce, o, preafericitule rege – spuse mai departe grădinarul care adusese castraveţii – vizirul cel proaspăt le porunci celor doi împricinaţi să vorbească, întâiul dintre ei zise:

— O, doamne al meu, am o plângere împotriva acestui om!

Şi vizirul întrebă:

— Şi care ţi-e plângerea?

El spuse:

— O, doamne al meu, am colea afară, la poarta divanului, o vacă cu viţelul ei. Or, în dimineaţa aceasta, mă duceam cu ei la câmpul meu cu lucernă, ca să-i pasc; şi vaca mergea înaintea mea, cu viţelul zburdând după ea, când îl văzui venind înspre noi pe omul acesta aci de faţă, călare pe o iapă care era urmată de puiul ei. O mânzoacă urâtă şi prăpădită, o stârpiciune. Or, viţelul meu, văzând mânzoaca, dete fuga să se cunoască cu ea, şi începu să zburde în jurul ei, s-o alinte pe sub vintre cu botişorul, s-o adulmece, să se joace cu ea în fel şi chip, ba depărtându-se spre a zvârli drăgălaş din picioare, ba zvârlind în sus pietricelele de pe drum cu copituţele ei. Şi

deodată, o, doamne al meu, stăpânul acesta al iepei descălecă şi se duse la viţeluşul meu cel zburdatic, şi-i petrecu un curmei pe după gât, spunându-mi: „Nu-l mai las! Căci nu vreau ca viţeluşul meu să se dezmăţeze jucându-se cu ticăloasa asta de mânzoacă, fiica vacii tale, şi vlăstarul ei!” Şi se întoarse înspre viţel şi-i zise: „Haide, o, fiu al iepei mele şi vlăstar al ei!” Şi, în pofida ţipetelor mele de uluială şi de împotrivire, îmi luă viţelul, lăsându-mi amărâta de mânză care-i colea, cu maică-sa, şi ameninţându-mă că mă zdrobeşte dacă încerc să iau îndărăt ceea ce este bunul şi averea mea dinaintea lui Allah, carele ne vede, şi dinaintea oamenilor!

Atunci, vizirul cel proaspăt, care era pescarul mâncător de haşiş, se înturnă înspre pârât şi îi zise:

— Da tu, omule, ce ai de spus la vorbele pe care le-ai auzit?

Iar insul răspunse:

— O, doamne al meu, ştie toată lumea, într-adevăr, că viţelul este fătul iepei mele, şi că mânzoaca e plodul vacii acestui om!

Şi vizirul spuse:

— Aşadară este neîndoielnic că acuma vacile pot să fete mânji, iar caii pot să plodească viţei? Întrucât acesta-i un lucru care până astăzi nu putea fi primit nicicum de un om cu mintea întreagă!

Şi pârâtul răspunse:

— O, doamne al meu, au tu nu ştii că nimica nu este cu neputinţă la Allah, carele zămisleşte ce vrea el şi însămânţează unde vrea el, şi că zămislitura nu are decât să se plece, să-l preamărească şi să-l proslăvească?

Iar vizirul spuse:

— Aşa-i! aşa-i! drept spui, bre, nimica nu este cu neputinţă la puterea Celui-preaînalt, carele poate orândui ca viţeii să se tragă din iepe, şi mânjii din vaci!

Pe urmă, adăugă:

— Ci, până a-ţi lăsa ţie viţelul, puiul iepei tale, şi până a-i da pârâşului tău ceea ce este al lui, vreau şi eu să vă

fac martori la una dintre minunile atotputerii Celui-preaînalt!

Şi vizirul porunci că i se aducă un şoarece şi un sac mare cu grâu. Şi le spuse celor doi împricinaţi:

— Uitaţi-vă cu luare-aminte la ce are să urmeze, şi nu mai rostiţi nicio vorbă!

Pe urmă, se întoarse înspre pârât şi îi spuse:

— Tu, o, stăpâne al viţelului, fătul iepei, ia sacul acesta cu grâu şi încarcă-l pe spinarea şoarecelui acesta!

Şi omul se minună:

— O, doamne al meu, cum aş putea să fac sacul acesta mare de grâu să stea pe şoarecele acesta, fără a-l zdrobi?

Iar vizirul îi spuse:

— O, omule puţin la credinţă, cum de cutezi să te îndoieşti de atotputerea Celui-preaînalt, carele a făcut ca vaca să nască un mânz?

Şi porunci străjerilor să-l înşface pe ins, din pricina necredinţei şi a păgâniei lui, şi să-i tragă o ciomăgeală. Şi puse să i se dea pârâşului viţelul cu mama lui, şi îi mai dete, pe deasupra, şi mânza cu mama lui!

Şi-aceasta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe grădinarul care adusese coşul cu poame, toată povestea pescarului mâncător de haşiş, ajuns mare-vizir al sultanului. Şi-această poznă de la urmă este spre-a dovedi cât de mare era înţelepciunea lui, cum ştia să scoată adevărul prin răzvedirea smintelii, şi câtă dreptate avusese sultanul când îl căftănise mare-vizir şi când şi-l luase ca tovarăş la ospeţe, şi când îl copleşise cu cinstiri şi cu huzmeturi. Ci mai darnic, şi mai măreţ, şi mai făcător de bine este Allah!

După ce sultanul ascultă din gura pomarului şirul acesta de znoave, se ridică în picioare, bucurându-se până peste poate, şi strigă:

— O, şeic al oamenilor plini de dulceaţă, o, limbă de zahăr şi de miere, cui, dar, i s-ar cuveni mai mult decât ţie să fie mare-vizir, tu care ştii să gândeşti cu temeinicie,

să vorbeşti cu har şi să povesteşti plăcut, desfătător şi desăvârşit?

Şi îl căflăni pe dată mare-vizir, şi şi-l făcu cirac la ospeţe, şi nu se mai despărţi de el, până la venirea Despărţitoarei de prieteni şi Sfărmătoarea sindrofiilor.

Şi iacătă, spuse mai departe Şeherezada, grăindu-i regelui Şahriar, tot ce am citit eu, o, preafericitule rege. În *Divanul năzbâtiilor uşuratice şi al înţelepciunii vesele.*

Iar sora ei Doniazada strigă:

— O, sora mea, ce dulci, şi ce gustoase, şi ce desfătătoare, şi ce înveselitoare, şi ce plăcute sunt vorbele tale, în prospeţimea lor!

Iar Şeherezada spuse:

— Da ce-s astea lângă cele ce am să vă povestesc mâine, despre frumoasa domniţă Nurennahar, dacă oi mai fi în viaţă şi dacă îmi îngăduie stăpânul nostru Regele!

Şi regele Şahriar îşi zise: „Hotărât! Binevoiesc să aud şi povestea aceasta pe care nu o ştiu!”

Ci într-a opt sute şaptea noapte

Micuţa Doniazada îi spuse suroră-si:

— O, sora mea, hai, mă rog ţie! grăbeşte de ne începe povestea făgăduită, întrucât regele acesta dăruit cu purtări dese îngăduie!

Iar Şeherezada spuse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată acestui rege mult învăţat!

Şi povesti:

POVESTEA DOMNIŢEI NURRENNAHAR ŞI A FRUMOASEI GENNIA

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a trăit odată, în vechimea vremilor şi în trecerea veacurilor şi a clipelor, un rege vrednic şi puternic, care fusese dăruit de Allah cel atoatedătătorul cu trei feciori ca nişte lune şi pe care îi chema: pe cel mai mare Ali, pe cel de al doilea Hassan, iar pe cel mic Hossein. Şi aceşti trei cuconi fuseseră crescuţi în saraiul părintelui lor, laolaltă cu fata unchiului lor, domniţa Nurrennahar, care era orfană şi de tată şi de mamă, şi care nu-şi avea pereche de frumoasă, de mintoasă, de nurlie şi de desăvârşită, printre fetele oamenilor, asemuindu-se la ochi cu gazela cea sperioasă, la gură cu bobocul de trandafir şi cu mărgăritarele, la obraji cu zarnacadelele şi cu bujorii, iar la boiu cu creanga cea mlădie a arborelui ban. Şi crescuse împreună cu cei trei cuconi, copiii moşului ei, numai în voioşie şi huzur, jucându-se cu ei, mâncând cu ei şi dormind cu ei.

Or, sultanul, moşul domniţei Nurrennahar, totdeauna îşi zisese în sinea lui că, din ceasul când fata are să ajungă de măritat, are s-o dea de soţie vreunui fecior de crai de prin megieşiile lui. Ci, atunci când Nurrennahar îşi puse iaşmacul fecioriei, sultanul băgă de seamă în curând că cei trei cuconi, fiii lui, o îndrăgeau amarnic, tustrei cu o dragoste la fel de mare, şi că râvneau în inima lor s-o dobândească şi s-o aibă de soţie. Şi măria sa rămase tare tulburat în inima sa, şi tare încurcat, şi îşi zise: „Dacă o

dau pe domniţa Nurrennahar unuia dintre verişorii ei, în paguba celorlalţi doi, aceia nu au să fie mulţumiţi şi au să cârtească împotriva hotărârii mele; iar dacă o mărit cu vreun beizadea de prin străini, cei trei feciori ai mei au să fie până peste poate de necăjiţi şi de amărâţi; şi sufletul lor are să se mohorască şi are să se umplă de durere; şi cine ştie dacă nu cumva, într-o atare împrejurare, de deznădejde, nu au să-şi pună capăt zilelor, ori dacă nu au să plece din casa noastră la vreun război în vreo ţară depărtată? Chiar că treaba-i plină de înceţoşare şi de primejdii, şi-i departe de a fi lesne de descâlcit!" Şi sultanul se aşeză să chibzuiască o bună bucată de vreme asupra acestei pricini, şi deodată săltă capul şi strigă: „Pe Allah! treaba-i lămurită!" Şi îi chemă pe loc pe cei trei cuconi, Ali, Hassan şi Hossein, şi le spuse:

— O, feciorii mei, voi tustrei în ochii mei sunteţi dăruiţi deopotrivă cu aceleaşi vrednicii, şi nu pot a mă îndemna să ţin la vreunul dintre voi în dauna fraţilor lui, dându-i-o de soţie pe domniţa Nurrennahar; şi nu pot nici s-o mărit cu tustrei la un loc. Încât, am găsit o cale potrivită spre a vă mulţumi deopotrivă, fără a-l supăra pe vreunul, şi păstrând între voi buna înţelegere şi dragostea. Ascultaţi-mă, dar, cu luare-aminte, şi să îndepliniţi întocmai ce aveţi să auziţi. Or, iacătă gândul la care cugetul meu s-a oprit: fiecare dintre voi să plece şi să străbată câte o ţară străină, şi să-mi aducă de pe acolo vreun lucru rar, pe care l-o socoti el mai osebit şi mai fără de pereche. Iar eu am s-o dau pe fata moşului vostru, domniţa Nurrennahar, aceluia care s-o întoarce cu minunăţia cea mai uluitoare! Încât, dacă primiţi să îndepliniţi gândul acesta pe care vi-l înfăţişez, sunt gata să vă dau atâta aur cât vă va fi fiind de trebuinţă pentru călătoria voastră şi pentru cumpărarea lucrului pe care aveţi să-l găsiţi!

Or, cei trei cuconi, care totdeauna fuseseră copii supuşi şi cuminţi, se învoiră tustrei cu gândul acela al părintelui lor, fiecare fiind încredinţat că are să aducă lucrul cel mai minunat şi că are să ajungă soţul verişoarei Nurrennahar.

Iar sultanul, dacă îi văzu atâta de voioşi, îi duse la vistierie şi le dete câţi saci de aur vroiră. Şi, după ce îi îndemnă să nu prea alungească şederea lor prin cele ţări străine, îşi luă rămas-bun de la ei, sărutându-i şi chemând asupra capetelor lor toate binecuvântările. Şi, străvestiţi în neguţători călători, şi urmaţi numai de câte un rob, beizadelele plecară din casa părintească, în pacea lui Allah şi călări pe cai de soi ales.

Şi îşi începură călătoria împreună, mergând înspre un han aşezat într-un loc unde drumul se despărţea în trei. Şi acolo, după ce se ospătară cu o masă pe care o gătiră robii lor, se învoiră ca lipsa lor să dureze un an, nicio zi mai mult, nicio zi mai puţin. Şi îşi deteră întâlnire la hanul acela, la întoarcere, cu înţelegerea ca acela care va ajunge acolo cel dintâi să-şi aştepte fraţii, aşa ca să poată să se înfăţişeze tustrei laolaltă dinaintea sultanului, părintele lor. Şi, sfârşindu-şi ospăţul, se spălară pe mâini; şi, după ce se sărutară şi îşi urară între ei o întoarcere fericită, încălecară iarăşi pe cai, şi apucă fiecare pe alt drum.

Or, beizadea Ali, care era cel mai mare dintre cei trei fraţi, după trei luni de umblet prin şesuri şi prin munţi, prin câmpii şi prin pustietăţi, ajunse într-o ţară de pe ţărmurile mării, în India, care era împărăţia Bişangarului. Şi se duse să stea la un han mare, de neguţători, şi luă odaia cea mai mare şi cea mai curată, pentru el şi pentru robul său. Şi, de îndată ce putu să se odihnească de ostenelile drumului, plecă să cerceteze oraşul, care avea trei rânduri de ziduri împrejur, şi care era mare de doi parasanji în toate părţile. Şi se îndreptă fără de zăbavă înspre suk, pe care îl găsi minunat, întocmit cum era din mai multe uliţe mari ce duceau înspre o piaţă aflată la mijloc, cu un havuz frumos de marmoră în ocolul ei. Şi toate uliţele acelea erau acoperite cu bolţi, şi erau răcoroase şi bine luminate prin deschizăturile lăsate în bolta de deasupra. Şi pe fiecare uliţă erau înşiruite dughene cu negustori de acelaşi soi, şi pe fiecare vedeai

acelaşi isnaf de meşteşuguri. Întrucât pe o uliţă nu se vedeau decât pânzeturi gingaşe din ţara Indiei, vopsite în culori aprinse şi limpezi, cu nişte înflorituri înfăţişând dihănii, privelişti, păduri, grădini şi flori, şi atlazuri de la Persia, şi mătăsuri din China; pe când pe altă uliţă se vedeau porţelanurile cele mai frumoase, farfuriuri lucitoare, şi oluri frumos închipuite, şi tăvi meşteşugite, şi ceşti de toate mărimile; pe câtă vreme pe uliţa de alături se vedeau marame mari de la Caşmir, care, odată strânse, puteau să fie ţinute în căuşul palmei, aşa de subţire şi de gingaşă era ţesătura lor; şi preşuri de rugăciune, şi multe alte chilimuri de toate mărimile; şi, mai înspre stânga, închisă pe amândouă părţile cu nişte porţi de acioaie, se afla uliţa giuvaiergiilor şi a aurarilor, sclipind de nestemate, de adamante şi de aurării şi argintării, multe de-ţi luau minţile. Şi, preumblându-se el prin acele sukuri ameţitoare, băgă de seamă cu uimire că în mulţimea aceea de indieni şi de indience, care se înghesuiau pe la tarabele prăvăliilor, până şi femeile de rând purtau gherdane, brăţări şi podoabe la picioare, la glezne, la urechi, ba şi la nas; şi, cu cât pielea femeilor era mai albă, cu atâta cinul lor era mai înalt şi cu atâta erau şi giuvaierurile lor mai scumpe şi mai strălucite, măcar că pielea neagră a celorlalte avea însuşirea de a face să bată şi mai bine la ochi strălucirea giuvaerurilor şi albeaţa mărgăritarelor.

Dar ceea ce mai ales îl fermecă pe prinţul Ali fu numărul mare de copilandri care vindeau trandafiri şi iasomii, şi chipul cel îndatoritor cu care te îmbiau cu acele flori, şi şerpuirea cu care se strecurau prim mulţimea cea deasă peste tot pe uliţe. Şi tare se mai minună de patima osebită a indienilor pentru flori, care mergea atâta de departe încât nu numai că le purtau pe tot trupul, şi în plete, şi pe mâini, ci încă şi pe urechi, ori în nări. Şi-apoi toate prăvăliile erau împodobite cu oluri pline cu trandafirii şi cu iasomiile acelea; iar sukul era înmiresmat, şi te preumblai prin el ca printr-o grădină sprijinită pe

pilaştri.

După ce crăişorul Ali îşi bucură în felul acesta ochii cu priveliştea tuturor acelor lucruri frumoase, vroi să se odihnească oleacă, şi primi poftirea unui neguţător care, stând jos la taraba prăvăliei sale, îl îmbia cu semne şi cu zâmbete să intre să stea. Şi, de cum intră, neguţătorul îi dete locul de cinste, şi îi aduse răcoritoare, şi nu-i puse nicio întrebare de prisos ori iscoditoare, şi nu-l sâcâi să cumpere nimic, aşa era de plin de bunăcuviinţă şi de dăruit cu purtări alese. Şi beizadea Ali preţui până peste poate toate astea, şi îşi zise: „Ce ţară fermecată! Şi ce orăşeni plăcuţi!” Şi vru pe dată, atâta de vrăjit era de bunăcuviinţa şi de bunăpurtarea neguţătorului, să cumpere tot ce avea acela în prăvălie. Pe urmă cugetă că nu ar avea ce face cu toate cumpărăturile acelea, şi se mulţumi deocamdată să lege un chelmet mai strâns cu neguţătorul.

Or, în vreme ce Ali tăifăsuia cu negustorul şi îl întreba despre obiceiurile şi despre datinile indienilor, văzu trecând prin faţa prăvăliei un telal care ţinea la subsuoară un covoraş pătrat, de vreo şase picioare. Şi deodată telalul, apropiindu-se, îşi întoarse capul şi la dreapta şi la stânga, şi strigă:

— O, oameni din suk, o, cumpărătorilor! cel ce va să cumpere n-o să păgubească! la treizeci de mii de dinari de aur covorul! Covorul de rugăciune, o, cumpărătorilor, la treizeci de mii de dinari de aur! Cine va să-l cumpere n-o să păgubească!

Auzind strigarea aceea, cuconul Ali îşi zise: „Ce ţară uluitoare! un preş de rugăciune – la treizeci de mii de dinari de aur – iacătă un lucru despre care eu nu am mai auzit pomenindu-se vreodată! Da poate că telalul acesta vrea să glumească!” Pe urmă, văzând că telalul îşi începe iarăşi strigarea, prinţul se întoarse înspre el cu o înfăţişare chibzuită, îi făcu semn să vină la el şi îi spuse să-i arate preşul mai de-aproape. Iar telalul desfăşură chilimul, fără a spune o vorbă; şi beizadea Ali îl cercetă

îndelung şi, într-un sfârşit, spuse:

— O, telalule, pe Allah! nu văd deloc prin ce poate să preţuiască preşul acesta de rugăciune preţul nemăsurat la care îl strigi.

Iar telalul zâmbi a râde şi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu te prea grăbi să te minunezi de preţul acesta, care nu-i deloc nemăsurat faţă de preţul adevărat al chilimului! Şi, de altminteri, minunarea ta are să fie cu mult mai mare după ce ţi-oi spune că am poruncă să-i ridic preţul până la patruzeci de mii de dinari de aur, şi să nu-l dau decât aceluia care îmi va plăti toţi galbenii aceştia peşin!

Şi crăişorul Ali strigă:

— De bună seamă, o, telalule, preşul tău, pe Allah! ca să preţuiască un asemenea preţ, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colţ al lui, de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă...

Când povestea ajunse aici, Şsherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute opta noapte

Urmă:

...De bună seamă, o telalule, preşul tău, pe Allah! ca să preţuiască un asemenea preţ, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colţ de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă!

Şi telalul zise:

— Domnia ta spui! Află, într-adevăr, că preşul acesta este dăruit cu o putere nevăzută care face ca atunci când te aşezi pe el să fii numaidecât purtat oriunde ai vrea să mergi, şi cu o iuţeală de nici nu ai vreme să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt! Şi nicio piedică nu poate să-l oprească din drumul lui, întrucât dinaintea lui furtuna piere, vijelia se stinge, munţii şi zidurile se întredeschid, iar lacătele cele mai zdravene rămân de prisos şi

zadarnice. Şi-aceasta-i, o, doamne al meu, puterea cea nevăzută a preşului acesta de rugăciune!

Şi telalul, după ce vorbi astfel, fără a mai adăuga nicio vorbă, începu să împăturească preşul, ca spre a-şi vedea de cale, când beizadea Ali, până peste poate de bucuros, strigă:

— O, telal al binecuvântării, dacă într-adevăr preşul acesta este tot atâta de dăruit pe cât îmi dau de înţeles vorbele tale, sunt gata să-ţi plătesc nu numai cei patruzeci de mii de dinari pe care îi ceri, ci încă o mie, ca dar pentru tine, de misitie. Numai că trebuie să văd cu ochiul meu şi să pipăi cu mâna mea!

Şi telalul, fără a se tulbura, răspunse:

— Unde sunt cei patruzeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu? Şi unde-s ceilalţi o mie pe care mi-i făgăduieşti în mărinimia ta?

Şi prinţul Ali răspunse:

— Sunt la hanul cel mare al neguţătorilor, unde am tras împreună cu robul meu! Şi am să merg acolo cu tine, ca să ţi-i număr, de îndată ce am să văd şi am să pipăi!

Iar telalul răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei! Ci hanul cel mare este cam departe, şi avem să ajungem mai repede acolo duşi de preşul acesta decât pe picioarele noastre!

Şi, întorcându-se înspre stăpânul prăvăliei, îi spuse:

— Cu îngăduinţa ta!

Şi se duse în fundul prăvăliei şi, aşternând covorul, îl rugă pe beizadea să stea jos pe el. Şi, aşezându-se şi el alături, îi spuse:

— O, doamne al meu, rosteşte în gând dorinţa de a fi dus la hanul tău, în chiar odaia ta!

Şi prinţul Ali rosti în cugetul său dorinţa. Şi, mai înainte de-a avea vreme să-şi ia ziua-bună de la stăpânul prăvăliei, care îl primise atâta de frumos, se şi văzu dus în iatacul lui, fără de nicio zguduitură şi fără de nicio supărare, chiar în odaia în care şedea, şi fără a putea să-şi dea seama dacă străbătuse văzduhul ori dacă lunecase

pe pământ. Iar telalul se afla tot lângă el, zâmbind şi mulţumit. Iar robul şi dedese fuga dinainte-i, spre-a asculta poruncile.

Dobândind încredinţarea aceasta, despre puterea cea năzdrăvană a covorului, beizadea Ali îi spuse robului;

— Numără pe dată omului acesta binecuvântat patruzeci de pungi cu câte o mie de dinari, şi dă-i în mâna cealaltă o pungă cu o mie de dinari!

Şi robul îndeplini porunca. Iar telalul, lăsându-i prinţului Ali covorul, spuse:

— Bună târguială, o, stăpâne al meu!

Şi plecă în calea lui.

Iar cuconul Ali, ajuns stăpân în felul acesta pe covorul cel fermecat, fu până peste măsură de mulţumit şi de bucuros, gândind că găsise o minunăţie atâta de nemaipomenită, chiar de cum sosise în oraşul şi în împărăţia aceea a Bişangarului. Şi strigă: *„Maşallah! Alhamdu liltah!* Iacătă că mi-am atins fără de nicio caznă ţinta călătoriei; şi acuma nu mă îndoiesc că i-am dovedit pe fraţii mei! Şi am să fiu soţul fiicei unchiului meu, domniţa Nurrennahar! Şi-apoi, care n-o să fie bucuria părintelui meu, şi uimirea fraţilor mei, când am să le dau să vadă ce năzdrăvănie poate să facă preşul acesta vrăjit! Căci nu e cu putinţă ca fraţii mei, oricât de prielnică le-ar fi soarta, să izbutească a găsi vreun lucru care să poată fi, mai de aproape ori mai de pe departe, asemuit cu acesta!” Şi, gândind aşa, îşi zise: „Da de fapt ce-ar fi dacă aş pleca numaidecât în ţara mea, acuma, când pentru mine depărtarea nu mai are însemnătate?” Apoi, după ce cugetă aşa, îşi aduse aminte de răstimpul de un an pe care îl hotărâse cu fraţii săi, şi îşi dete seama că, dacă ar pleca îndată, ar putea să-i aştepte prea mult la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul lor de întâlnire. Şi îşi zise: „Dacă-i pe aşteptate, apoi mai bine-i să-mi petrec vremea aici, decât în hanul pustiu de la cele trei drumuri. Aşa că am să mă desfătez în ţara aceasta minunată, şi totodată am să pot cunoaşte lucruri pe care nu le

cunosc!” Şi, de-a doua zi, porni iarăşi să bată sukurile şi să se preumble prin oraşul Bişangar.

Şi putu, în felul acesta, să se minuneze de lucrurile cu adevărat de minunare, din ţara aceea de la Ind. Printre alte lucruri osebite, văzu, într-adevăr, o capişte de idoli, toată numai din aramă, cu boltă, şi aşezată pe o terasă înaltă de cincizeci de coţi, şi cioplită, şi zugrăvită cu trei rârduri de zugrăveli tare aprinse şi de o lucrătură gingaşă; şi toată capiştea aceea era împodobită cu ciopleli în piatră, de o meşterie rară, şi cu înflorituri întretăiate; şi toată capiştea era aşezată în mijlocul unei grădini mari, plină cu trandafiri şi cu alte flori frumoase de mirosit şi de privit. Dar lucrul care alcătuia ispita cea mai de seamă a capiştei aceleia de idoli – zdrobiţi şi sfărâmaţi fie ei! – era un idol de aur greu, mare de un stat de om, cu ochii făcuţi din două rubine mişcătoare şi puse cu atâta meşteşug că păreau ochi vii, şi care se uitau la oricine s-ar fi aflat dinaintea lor, urmându-i fiece mişcare. Şi, dimineaţa şi seara, preoţii idolilor slujeau în capişte slujbele legii lor păgâneşti, şi pe urmă puneau să se dănţuiască tot felul de danţuri, şi cântări din alăute şi petreceri. Şi preoţii aceia, de altminteri, nu trăiau decât din milele pe care mulţimea de hagii li le aduceau într-una din afundul ţărilor celor mai depărtate.

Şi prinţul Ali, în timpul şederii lui la Bişangar, putu să fie de faţă la o mare sărbătoare ce avea loc în fiecare an în ţara aceea, şi la care veneau valiii din toate vialeturile, şi căpeteniile de oşti, şi brahmii, care sunt preoţi ai idolilor şi căpetenii ale credinţei celei păgâneşti, şi o mulţime fără număr de norod. Şi toată adunarea aceea se ţinea într-o câmpie largă, în care se ridica o zidire de o înălţime ameţitoare, care îl adăpostea pe rege şi pe musaipii lui; şi zidirea se sprijinea pe douăzeci şi patru de pilaştri, şi era zugrăvită pe dinafară cu privelişti, cu jivine, cu păsări, cu gângănii, ba şi cu muşte şi musculiţe, şi toate parcă erau vii. Şi, lângă zidirea aceea mare, se aflau vreo trei sau patru podine, de o întindere uluitoare, pe

care şedeau gloatele. Şi toate acele minunăţii aveau o însuşire nemaipomenită, aceea anume de a fi mişcătoare şi de a se roti la ceas la ceas, schimbându-şi faţa şi podoabele.

Şi petrecerile începură cu o întrecere de panglicari, până peste poate de iscusiţi, şi cu jocuri de pehlivani, şi cu danţuri de fachiri. Apoi se văzură venind în şiruri de bătălie, rânduiţi strâns unii după alţii, o mie de elefanţi împodobiţi falnic, şi purtând fiecare în spinare câte un turn pătrat, de lemn aurit, cu măscărici şi cu cântăreţi din alăute în fiecare turn. Şi nasul acelor elefanţi şi urechile lor erau zugrăvite cu chinovar şi cu cinabru, colţii erau auriţi întru totul, iar pe năsoaie aveau zugrăvite în culori aprinse nişte chipuri scălâmbe, cu o sumedenie de picioare şi de mâini, în răsucituri înfricoşătoare sau strâmbe. Şi când turma aceea cumplită ajunse dinaintea privitorilor, doi elefanţi, care nu erau încărcaţi cu turnuri, şi care erau cei mai mari dintre toţi o mie, ieşiră din rând şi veniră până în mijlocul ocolului pe care îl alcătuiau podinele. Şi unul dintre ei, în zvoana de lăute, începu să dănţuiască ridicându-se când pe cele două picioare, când pe cele două mâini ale lui. Apoi se căţără sprinten până în vârful unui stâlp şi, punându-şi pe vârful stâlpului picioarele şi mâinile totodată, începu să mestece vântul cu nasul lui cel lung, şi să-şi facă urechile să joace şi capul să i se sucească în toate părţile, în bătaia alăutelor, pe când elefantul celălalt, cocoţat la capătul unei bârne sprijinite drept la mijlocul ei pe un căprior, şi cu greutatea cumpănită cu o piatră peste măsură de mare, aşezată la capătul dimpotrivă, se tot legăna ba ridicându-se, ba coborând, în vreme ce cu capul bătea măsura cântecului.

Şi beizadea Ali rămase uluit de toate astea, şi de încă multe alte lucruri. Încât, se apucă tot mai pătimaş să cerceteze obiceiurile indienilor aceia, atâta de osebiţi de oamenii din ţara lui, şi îşi urmă preumblările şi ospeţiile pe la neguţătorii şi pe la mai-marii din împărăţie. Ci în curând, cum era chinuit necontenit de dragostea pentru

verişoara sa Nurrennahar, şi măcar că anul încă nu se scursese, nu putu să stea mai mult departe de ţara sa, şi se hotărî să lase India spre a porni înspre steaua gândurilor lui, încredinţat că are să fie mai fericit când n-o să se mai simtă despărţit de ea cu o depărtare atâta de mare. Şi, după ce robul său încheie cu portarul de la han socoteala odăii, se aşezară amândoi pe covorul cel fermecat, apoi se cufundă în sineşi, dorindu-şi în gând să fie duşi la hanul de la răscrucea celor trei drumuri. Şi, pe când deschidea ochii pe care îi închisese o clipă ca să cugete, văzu că şi ajunsese la hanul acela. Şi se sculă de pe covor, şi intră în han, îmbrăcat în hainele lui de neguţător, şi începu să aştepte acolo liniştit întoarcerea fraţilor lui. Şi-atâta cu el!

Estimp, prinţul Hassan, cel de al doilea dintre cei trei fraţi, iacătă!

De îndată ce porni la drum, întâlni o caravană care mergea în Persia. Şi se alipi şi el la caravana aceea, şi, după o călătorie lungă prin şesuri şi munţi, prin pustietăţi şi câmpii, ajunse împreună cu ea în cetatea de scaun a împărăţiei persieneşti, care era oraşul Şiraz, şi descălecă, după povaţa neguţătorilor din caravană, cu care legase prietenie, la hanul cel mare al oraşului. Şi, de-a doua zi de la sosire, în vreme ce tovarăşii săi de drum îşi desfăceau lucrurile şi îşi înşirau mărfurile, nu mai zăbovi să iasă în oraş ca să vadă ceea ce avea de văzut. Şi căută să se ducă la suk, care în ţara aceea se cheamă bazistan, şi unde se vindeau giuvaieruri, nestemate, atlazuri, ţesături frumoase de mătase, pânzeturi subţiri şi toate mărfurile cele scumpe. Şi începu să se preumble prin bazistan, minunându-se de grămezile cele multe de mândreţuri pe care le vedea prin prăvălii. Şi peste tot întâlnea misiţi şi telali care foiau în toate părţile, îmbiindu-te cu ţesături frumoase, cu chilimuri rare şi cu alte lucruri scumpe ce se strigă la mezat.

Or, printre toţi oamenii aceia atâta de zoriţi, beizadea Hassan văzu unul care ţinea în mână un fel de ţeavă de

fildeş, lungă cam de un picior şi groasă ca de-un deget. Şi omul acela, în loc să aibă o înfăţişare lacomă şi grăbită ca toţi ceilalţi telali şi misiţi, călca încet şi apăsat, ţinând ţeava aceea de fildeş întocmai cum îşi ţine un rege schiptrul împărăţiei sale, ba încă şi mai fălos...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute noua noapte

Urmă:

Şi omul acela, în loc să aibă o înfăţişare lacomă şi grăbită ca toţi ceilalţi telali şi misiţi, călca încet şi apăsat, ţinând ţeava aceea de fildeş întocmai cum îşi ţine un rege schiptrul împărăţiei sale, ba încă şi mai fălos. Iar cuconul Hassan îşi zise: „Iacătă un telal care îmi dă încredere în el!” Şi se şi pregătea să se îndrepte înspre el, ca să-l roage să-i arate ţeava pe care o ţinea într-un chip atâta de fudul, când îl auzi strigând cu un glas plin de mare mânie şi de o făloşenie împărătească:

— O, cumpărătorilor! cine va cumpăra nu are să păgubească! Pe treizeci de mii de dinari de aur – ţeava aceasta de fildeş! Acela care a făcut-o e mort, şi niciodată nu are să se mai arate! Ia ţeava de fildeş! Cu ea poţi să vezi tot ce vrei să vezi! Cine va cumpăra nu are să păgubească! Cine vrea să vadă, va putea să vadă! Cu ea poţi să vezi tot ce vrei să vezi! Ia ţeava de fildeş!

Auzind strigarea aceea, beizadea Hassan, care şi făcuse un pas înainte, se trase îndărăt de uimire şi, întorcându-se înspre negustorul de a cărui dugheană şezuse rezemat cu spatele, îi spuse:

— Allah fie asupră-ţi! O, stăpâne al meu, spune-mi dacă omul care strigă spre vânzare ţeava aceea de fildeş, la un preţ atâta de uluitor, este întreg la minte, ori şi-a pierdut orice bună cuviinţă, ori face aşa numai ca să se joace?

Iar stăpânul prăvăliei răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, pot să-ţi adeveresc că omul acesta este cel mai cinstit şi cel mai cuminte dintre toţi telalii noştri; şi cel mai adesea de el se folosesc negustorii noştri, dată fiind încrederea pe care o au în el, şi pentru că este cel mai vechi în meserie. Iar eu răspund de buna lui cuviinţă, afară doar de nu şi-o fi pierdut-o în dimineaţa aceasta; da n-aş crede! Aşa că pesemne ţeava aceea preţuieşte cei treizeci de mii de dinari şi chiar mai mult, dacă el o strigă la un asemenea preţ! Şi pesemne că-i merită prin ceva ce nu se vede! De altminteri, dacă doreşti, pot să-l chem; şi ai să-l întrebi tu însuţi! Te rog, dară, să urci şi să stai în prăvălia mea, şi să te odihneşti o clipă.

Şi prinţul Hassan primi poftirea cea îndatoritoare a negustorului; şi, de îndată ce şezu jos, telalul se apropie de prăvălie, fiind strigat pe nume. Iar neguţătorul îi spuse:

— O, telalule, Cutare, domnia sa neguţătorul acesta de colea este tare nedumerit auzindu-te că strigi la trei mii de pungi ţeviţa aceea de fildeş; şi eu însumi aş fi tot atâta de nedumerit, de nu te-aş cunoaşte ca pe un om dăruit cu o cinste nepătată. Răspunde-i, dar, domniei sale, ca să nu mai aibă faţă de tine vreo prepunere rea!

Iar telalul se întoarse înspre beizadea Hassan şi îi spuse:

— Într-adevăr, o, stăpâne al meu, îndoiala îi este îngăduită acelui care n-a văzut! Da când ai să vezi, nu ai să te mai îndoieşti! Iar în ce priveşte preţul ţevii, apoi nu-i de treizeci de mii de dinari, care-i numai preţul pentru punerea în vânzare, ci de patruzeci de mii. Şi am poruncă să nu o las pe mai puţin, şi să nu o dau decât aceluia care o va plăti peşin!

Iar prinţul Hassan spuse:

— Binevoiesc să te cred pe cuvânt, o, telalule, ci încă tot trebuie să aflu şi eu pentru ce însuşire i se cade acestei ţevi atâta preţuire, şi pentru care ciudăţenie s-ar învrednici ea de vreo luare-aminte!

Iar telalul spuse:

— Află, o, stăpâne al meu, că dacă te uiţi în ţeava aceasta prin capătul care este împodobit cu cleştarul acesta, orice-ar fi să-ţi doreşti tu a vedea, vei fi mulţumit pe dată şi vei vedea!

Iar beizadea Hassan spuse:

— Dacă este adevărat, o, telalule al binecuvântării, nu numai că am să-ţi plătesc preţul pe care îl ceri, ci încă o mie de dinari, ca misitie pentru tine!

Şi adăugă:

— Grăbeşte de-mi arată capătul de care trebuie să-mi lipesc ochiul!

Şi telalul i-l arătă. Iar prinţul se uită prin el, dorindu-şi s-o vadă pe domniţa Nurrennahar. Şi deodată o văzu, în scăldătoarea de la hammamul ei, între mâinile roabelor care o scăldau. Şi domniţa râdea, jucându-se cu apa, şi se privea în oglindă. Şi, dacă o văzu atâta de frumoasă şi atâta de aproape de el, beizadea Hassan, până peste poate de tulburat, nu se putu opri să nu dea un ţipăt mare, şi era să scape ţeava din mână.

Şi după ce căpătă astfel dovada că ţeava aceea era lucrul cel mai minunat de pe lume, nu mai şovăi nicio clipită s-o cumpere, încredinţat că nu are să mai găsească nicicând o asemenea minunăţie, vrednică de adus din drumeţia lui, de-ar fi să ţină această drumeţie şi zece ani şi de-ar fi să străbată lumea toată. Şi îi făcu semn telalului să vină după el. Şi, după ce îşi luă rămas-bun de la negustor, se duse la hanul la care stătea, şi îl puse pe robul său să-i numere telalului cele patruzeci de pungi mai adăugând una pentru misitie. Şi ajunse stăpânul acelei ţevi de fildeş.

Şi, după ce făcu acea târguială de preţ, beizadea Hassan nu mai avu nicio îndoială despre întâietatea lui asupra fraţilor săi, şi despre izbânda lui asupra lor, şi despre dobândirea verişoarei sale Nurrennahar. Şi, plin de bucurie, se gândi, cum avea destul timp înainte, să afle şi el obiceiurile şi datinile persienilor, şi să vadă minunăţiile din oraşul Şiraz. Şi îşi petrecu zilele plimbându-se, privind

şi ascultând. Şi, întrucât avea mintea bine dăruită şi sufletul simţitor, legă prieteşug cu oamenii învăţaţi şi cu poeţii, şi învăţă pe dinafară stihurile persieneşti cele mai frumoase. Şi-atunci numai se hotărî să se întoarcă înspre ţara sa; şi, prilejindu-se de plecarea tot a caravanei cu care venise, se alipi şi el neguţătorilor care o alcătuiau şi porni la drum. Şi Allah îi scrise bună pace, şi ajunse fără de supărare la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul de întâlnire. Şi îl găsi acolo pe fratele său beizadea Ali. Şi rămase cu el acolo, să aştepte întoarcerea celui de al treilea frate al lor. Şi-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl priveşte pe cuconul Hossein, căre era cel mai mic dintre cei trei, mă rog ţie, o, preafericitule rege, să-ţi pleci înspre mine urechea, întrucât iacătă!

După o călătorie lungă, care chiar că nu avu nimica neobişnuit, ajunse într-un oraş despre care i se spuse că este Samarcand. Şi era într-adevăr Samarcand al-Ajam, chiar oraşul unde domneşte acuma falnicul tău frate Şahzaman, o, rege al vremilor. Şi, a doua zi după sosirea sa, prinţul Hossein se duse la suk, care pe limba acelei ţări se cheamă bazar. Şi găsi că bazarul acela era tare frumos. Şi, cum beizadeaua era tare doritor să se preumble pe acolo privind în toate părţile cu amândoi ochii, deodată, la doi paşi înaintea lui, văzu un telal care ţinea în mână un măr. Şi mărul acela era atâta de minunat, roşu pe-o parte şi auriu pe cealaltă, şi mare cât un harbuz, încât prinţul Hossein dori numaidecât să-l cumpere, şi îl întrebă pe cel care purta mărul:

— Cât ceri pe mărul acela, o telalule?

Şi telalul spuse:

— Treizeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu, ca început de preţ. Ci am poruncă să nu-l dau decât cu patruzeci de mii, şi cu bani peşin!

Iar beizadea strigă:

— Pe Allah, bre omule, mărul este tare frumos şi nu am mai văzut unul asemenea în viaţa mea! Dar fără de nicio îndoială că vrei să râzi când îmi ceri un preţ atâta de

uluitor.

Şi telalul răspunse:

— Nu, pe Allah! o, doamne al meu, preţul acesta pe care îl cer nu este nimic pe lângă preţul adevărat al acestui măr. Căci, oricât de frumos şi de minunat este el la vedere, o, stăpâne al meu, nu e nimic faţă cu mireasma lui. Iar mireasma lui, o, – stăpâne al meu, oricât de bună şi de plăcută ar fi, nu este nimic faţă cu puterile ei! Iar puterile ei, o, cunună a capului meu, o, doamne al meu preafrumos, oricât de minunate ar fi, nu sunt nimic faţă cu urmările şi cu foloasele ce se dobândesc de la ele pentru binele oamenilor!

Iar prinţul Hossein spuse:

— O, telalule, grăbeşte de-mi dă mai întâi să miros, dacă-i aşa, mireasma lui. Şi ai să-mi spui pe urmă care îi sunt puterile, foloasele şi urmările!

Şi telalul, întinzând mâna, puse mărul sub nasul prinţului, care îl mirosi. Şi i se păru mireasma aceea atâta de pătrunzătoare şi de dulce, încât strigă:

— Ya Allah! toată osteneala mea de la drum am uitat-o, şi-i de parcă acuma aş fi ieşit din pântecele maicii mele! Ah, ce mireasmă de nespus!

Iar telalul zise:

— Ei bine, doamne, devreme ce, sorbind mireasma acestui măr, tocmai ai încercat pe tine însuţi nişte urmări atâta de neaşteptate, află că mărul acesta nu este măr ca toate merele, ci este lucrat de mână de om; şi nu-i rod al unui pom orb şi nesimţitor, ci-i rodul trudelor şi al veghilor unui mare învăţat, ale unui filosof foarte vestit, care şi-a petrecut viaţa toată în căutări şi în cercetări asupra puterilor ierburilor şi pietrelor. Şi a izbutit să ajungă la întocmirea acestui măr, care închide în el chintesenţa tuturor buruienilor de leac, a tuturor ierburilor folositoare şi a tuturor pietrelor tămăduitoare. Într-adevăr, nu se află bolnav lovit de orice pacoste ar fi, fie ciumă, fie friguri stacojii, fie lepră, care, chiar şi-n pragul morţii, să nu-şi capete iarăşi sănătatea, numai amirosindu-l. Şi, de

altminteri, iacătă că tu ai şi simţit oleacă din puterea lui, întrucât ostenelile drumului s-au şi spulberat la mirosirea lui. Ci, pentru ca lucrul să fie şi mai bine adeverit, vreau ca un bolnav atins de vreo boală fără leac să fie tămăduit dinaintea ochilor tăi, ca să fii şi tu lămurit asupra puterilor şi a însuşirilor lui, aşa cum sunt toţi locuitorii din oraşul acesta. Nu ai, aşadar, decât să-i întrebi pe neguţătorii care sunt strânşi aici, şi cei mai mulţi dintre ei au să-ţi spună că, dacă se mai află în viaţă, faptu-i numai datorită mărului acesta pe care îl vezi!

Or, în vreme ce telalul vorbea astfel, mai mulţi inşi se opriseră şi îl înconjuraseră, zicând:

— Aşa-i, pe Allah! totu-i adevărat! Mărul acesta este sultanul merelor, şi-i cel mai minunat dintre toate leacurile! Şi-i face să se zviduiască până şi pe bolnavii cei mai deznădăjduiţi, de la porţile morţii!

Şi, ca spre a adeveri tot binele pe care îl spuneau despre măr, un biet om orb şi olog tocmai trecea pe acolo, dus într-un coş pe spatele unuia care îl purta. Şi telalul merse repede la el şi îi puse mărul sub nas. Şi deodată beteagul se ridică în coş, şi, sărind ca un motan tânăr peste capul celui ce îl ducea, îşi slobozi picioarele în vânt, deschizând nişte ochi ca nişte tăciuni. Şi toată lumea îl văzu, şi puse mărturie.

Atunci, cuconul Hossein, încredinţat de puterile acelui măr minunat, spuse telalului:

— O, chip de bunăvestire, te rog să mă urmezi până la hanul meu!

Şi îl duse la hanul unde stătea, şi îi plăti patruzeci de mii de dinari, şi îi dete o pungă de o mie de dinari, ca bacşiş pentru misitie. Şi, intrând în stăpânirea mărului cel minunat, aşteptă răbduriu plecarea vreunei caravane, spre a se întoarce în ţara lui. Întrucât era încredinţat că acuma, cu mărul acela, îi va dovedi lesne pe cei doi fraţi ai săi, şi va ajunge soţul domniţei Nurrennahar. Şi, când caravana fu gata, plecă din Samarcand şi, în ciuda ostenelilor unei călătorii lungi, ajunse, cu îngăduinţa lui

Allah, în bună pace la hanul de la răscrucea celor trei drumuri, unde îl aşteptau cei doi fraţi ai săi, Ali şi Hassan.

Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, şi se firitisiră unul pe altul, pentru bun-întâlnişul lor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute zecea noapte

Urmă:

...Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, şi se firitisiră unul pe altul pentru bun-întâlnişul lor, şezură să mănânce laolaltă. Şi, după ce mâncară, beizadea Ali, care era cel mai mare, luă cuvântul şi spuse:

— O, fraţii mei, avem înaintea noastră toată viaţa să tot tăifăsuim despre minunăţiile călătoriilor noastre. Acuma însă-i vorba să ne arătăm între noi lucrul târguit, şi care-i rostul şi rodul ostenelii noastre, spre a putea să ne dăm seama dintru început şi să vedem cât de cât cui are să-i fie sultanul, părintele nostru, binevoitor, în ce priveşte verişoara noastră, domniţa Nurrennahar!

Şi tăcu o clipă, apoi adăugă:

— În ce mă priveşte, întrucât sunt cel mai mare dintre voi, am să vă arăt ce am adus. Aflaţi, dar, că drumeţia mea m-a purtat pe ţărmurile indieneşti, în ţara Bişangar. Şi tot ce am adus de acolo este preşul acesta de rugăciune, pe care mă vedeţi stând acuma, şi care este făcut dintr-o lână de rând, şi are o înfăţişare fără strălucire. Da cu preşul acesta nădăjduiesc eu s-o dobândese pe verişoara noastră!

Şi le istorisi fraţilor săi toată întâmplarea cu covorul cel zburător, şi despre puterile covorului, şi cum se slujise de el spre a veni acolo, la han, într-o clipire de ochi, din împărăţia Bişangar. Şi, spre a da mai mult temei vorbelor sale, îi rugă pe fraţii lui să şadă jos pe chilim lângă el, şi îi luă să facă prin văzduh cu ei o călătorie care ţinu cât o

clipire de ochi, da pentru care, cu alte mijloace de drumeţii, ar fi fost de trebuinţă luni în şir spre a o duce la capăt. Pe urmă, adăugă:

— Acuma aştept să aflu de la voi dacă ceea ce aţi adus poate să fie asemuit cu covorul meu!

Şi, sfârşind în felul acesta să laude virtuţile minunăţiei pe care o dobândise, tăcu.

Iar prinţul Hassan, la rându-i, luă cuvântul şi spuse:

— Într-adevăr, o, fratele meu, covorul acesta zburător este un lucru uluitor, iar eu în viaţa mea nu am mai văzut ceva asemuitor. Ci, oricât de-a mirărilea ar fi el, aveţi să vă învoiţi amândoi cu mine că pe lume se află şi alte lucruri vrednice de luare-aminte şi, ca să vă dau dovada, iacătă ţeava aceasta de fildeş, care, la întâia vedere, nu s-ar părea cine ştie ce minunăţie. Fiţi însă încredinţaţi că m-a costat ce m-a costat, şi că, în pofida înfăţişării ei şterse, este un lucru intru totul minunat. Şi nu o să şovăiţi a mă crede, după ce aveţi să vă lipiţi ochiul la capătul la care vedeţi cleştarul acesta. Poftiţi! făceţi aşa cum am să vă arăt!

Şi îşi lipi ţeava de fildeş de ochiul său drept, închizând ochiul stâng, şi rostind:

— O, ţeavă de fildeş, fă s-o văd numaidecât pe domniţa Nurrennahar!

Şi se uită prin cleştar. Iar cei doi fraţi ai săi, care şedeau cu ochii pe el, rămaseră până peste măsură de uimiţi când îl văzură cum se schimbă dintr-odată la chip şi cum se face galben de tot la faţă, ca sub o lovitură de grea durere. Şi, până să aibă ei vreme să-l întrebe, cuconul strigă:

— Nu este putere şi mântuire decât întru Allah! O, fraţii mei, degeaba am mai făcut noi tustrei o călătorie atâta de grea, cu nădejdea fericirii! Vai, peste câteva clipite verişoara noastră nu are să mai fie în viaţă, întrucât tocmai am văzut-o în patul ei, înconjurată de slujnicele plângând şi de hadâmbii deznădăjduiţi. De altminteri, aveţi să judecaţi voi înşivă starea jalnică în care se află ea

acuma, o, păcatele noastre!

Şi, grăind acestea, dete prinţului Ali ţeava de fildeş, şi îi spuse să rostească în gând dorinţa de a o vedea pe domniţă. Şi prinţul Ali se uită prin cleştar, şi se dete îndărăt tot atâta de tulburat ca şi fratele său. Iar prinţul Hossein luă şi el ţeava în mâini, şi văzu tot aceeaşi privelişte întristătoare. Ci, departe de a se arăta tulburat, ca fraţii săi, începu să râdă şi spuse:

— O, fraţii mei, înseninaţi-vă ochii şi liniştiţi-vă sufletul, întrucât, măcar că boala verişoarei noastre este de mare primejdie, după cum ni se arată, tot nu are să poată birui puterile mărului acestuia de colea, şi care numai cu mireasma lui poate să întoarcă şi morţii din afundul mormintelor lor!

Şi le povesti, în puţine cuvinte, istoria mărului şi puterile lui, şi urmările puterilor lui, şi îi încredinţă că are s-o vindece fără de abatere pe verişoara lor.

Auzind vorbele acestea, prinţul Ali strigă:

— Dacă-i aşa, o fratele meu, nu avem decât să pornim în toată graba spre palatul nostru, cu ajutorul covorului meu. Şi tu să-ţi încerci pe mult iubita noastră verişoară puterea cea mântuitoare a mărului acela.

Şi cei trei cuconi deteră poruncă robilor lor să vină după ei călare, şi îi lăsară. Apoi, aşezându-se pe covor, rostiră laolaltă dorinţa de a fi duşi în odaia domniţei Nurrennahar. Şi, într-o clipire de ochi, se şi văzură jos, pe covor, în mijlocul odăii domniţei.

Şi-aşa, când femeile şi hadâmbii domniţei Nurrennahar îi zăriră deodată pe cei trei cuconi în odaie, fără a pricepe cum de ajunseseră ei acolo, fură cuprinşi de spaimă şi de uluire. Şi hadâmbii, necunoscându-i dintru-ntâi, şi socotindu-i niscaiva străini, erau gata să se arunce asupră-le, când se dezmeticiră din uluiala lor. Iar cei trei fraţi se ridicară numaidecât de pe covor; şi beizadea Hossein se duse repede la patul pe care sta întinsă domniţa Nurrennahar dându-şi sufletul, şi îi puse sub nas mărul cel făcător de minuni. Şi domniţa deschise ochii,

întoarse capul într-o parte şi în cealaltă, uitându-se cu nişte ochi nedumeriţi la toţi cei care o înconjurau, şi se ridică în capul oaselor. Şi zâmbi înspre verişorii ei, şi le dete mâna s-o sărute, urându-le bun-venit, şi îi întrebă cum le-a fost călătoria. Iar ei îi spuseră cât de fericiţi erau că sosiseră destul de la timp spre a-i aduce vindecarea, cu ajutorul lui Allah. Iar femeile îi spuseră cum veniseră ei, şi cum domnişorul Hossein o întorsese la viaţă, dându-i să adulmece mireasma mărului. Şi Nurrennahar le mulţumi la tustrei, şi prinţului Hossein mai cu osebire. Pe urmă, cum ea ceru să se îmbrace, verişorii săi îşi luară ziua-bună de la ea, făcându-i urări de viaţă lungă, şi ieşiră.

Şi, lăsând-o pe verişoara lor în grija femeilor, cei trei fraţi se duseră să cadă la picioarele sultanului, părintele lor, şi să i se închine cu toată cinstirea. Şi sultanul, pe care hadâmbii îl şi vestiseră de sosirea lor şi de vindecarea domniţei, îi ridică şi îi sărută, şi se bucură cu ei că-i vedea întorşi bine sănătoşi. Şi, după ce îşi revărsară în felul acesta dragostea lor, cei trei cuconi îi înfăţişară sultanului minunăţia pe care fiecare o adusese. Şi, după ce lămuriră ceea ce aveau de lămurit, în această privinţă, îl rugară să le spună părerea lui şi să se mărturisească de partea cui e.

După ce auzi tot ce feciorii săi ţinură să-i înfăţişeze, fiecare spre folosul lui, despre ceea ce aduseseră, şi după ce, fără a-i opri, ascultă tot ce îi povestiră şi despre vindecarea verişoarei lor, sultanul rămase o bucată de vreme tăcut, chibzuind adânc. După care, ridică fruntea şi le spuse:

— O, fiii mei, treaba este tare încurcată, ba încă-i şi mai încurcată decât înainte de plecarea voastră. Căci, pe de o parte, găsesc că minunăţiile pe care le-aţi adus sunt, după dreptate, toate deopotrivă, şi, pe de altă parte, ele au ajutat, fiecare cu puterea sa, la vindecarea verişoarei voastre. Întrucât ţeava de fildeş este cea care dintru-ntâi v-a luminat asupra stării domniţei; iar covorul v-a adus în

toată graba lângă ea; iar mărul a vindecat-o. Ci acest sfârşit minunat nu s-ar fi putut înfăptui, cu îngăduinţa lui Allah, dacă vreuna dintre cele trei minunăţii ar fi lipsit. Încât acum îl vedeţi pe tatăl vostru încă şi mai încurcat decât înainte, fără a şti cum să facă alegerea. Şi voi înşivă, dăruiţi cu simţul dreptăţii cum suneţi, trebuie să fiţi tot atâta de încurcaţi şi tot atâta de nedumeriţi ca şi mine!

Şi, după ce vorbi în felul acesta, cu înţelepciune şi nepărtinire, sultanul se puse să cugete la încurcătura aceea. Şi, peste un ceas de vreme, strigă:

— O, fiii mei, mi-a mai rămas o singură cale pentru a ieşi din încurcătură. Şi am să vi-o arăt. Iacătă, o, copiii mei. Întrucât mai aveţi destul timp până la noapte, luaţi fiecare câte un arc şi o săgeată, şi ieşiţi dincolo de zidurile cetăţii, pe meidanul ce slujeşte la întrecerile vitejeşti, şi am să vin şi eu cu voi. Şi vă încredinţez că am s-o dau de soţie pe domniţa Nurrennahar aceluia dintre voi care va arunca cel mai departe săgeata!

Şi cei trei cuconi răspunseră că ascultă şi că se supun. Şi cu toţii laolaltă, urmaţi de o mulţime de musaipi de la palat, se duseră pe meidan.

Şi beizadea Ali, fiind cel mai mare, îşi luă arcul şi săgeata şi trase cel dintâi; iar prinţul Hassan trase al doilea şi săgeata lui căzu mai departe decât cea a lui nene-său; iar cel de al treilea care trase fu crăişorul Hossein; ci niciunul dintre musaipii aşezaţi din loc în loc, pe o depărtare foarte mare, nu văzu coborând săgeata, care străbătu văzduhurile drept, şi se pierdu în depărtare. Şi fugiră după ea, şi o căutară; da, cu toate căutările, şi oricâtă luare-aminte se puse, nu fu cu putinţă să se mai găsească.

Atunci sultanul, de faţă cu toţi musaipii strânşi, spuse celor trei cuconi:

— O, fiii mei, vedeţi şi voi, soarta s-a rostit! Măcar că s-ar părea că tu, o, Hossein, ai tras cel mai departe, nu tu eşti biruitor, întrucât este de nevoie ca săgeata să fie

găsită, spre a face biruinţa vădită şi neîndoielnică. Şi mă văd îndatorat să-l numesc biruitor pe cel de al doilea fecior al meu, pe Hassan, a cărui săgeată a căzut mai departe decât cea a lui nene-său. Aşadar, o, fiul meu Hassan, tu, fără de tăgadă, ai să fii soţul fiicei moşului tău, domniţa Nurrennahar. Întrucât aceasta ţi-a fost ursită!

Şi, după ce hotărî astfel, sultanul dete numaidecât porunci să se facă pregătirile şi slujbele de nuntă ale fiului său Hassan cu domniţa Nurrennahar. Şi, peste puţine zile, se sărbători şi nunta, cu mare strălucire. Şi-atâta cu prinţul Hassan şi cu soţia lui, Nurrennahar!

Ci prinţul Ali, vârstnicul, nu vroi să fie de faţă la sărbătorirea căsătoriei şi, întrucât dragostea lui pentru verişoară-sa era tare aprinsă, iar de aci înainte fără de nădejdi, nu se putu îndupleca să trăiască la palat, şi, în divan obştesc, se lepădă cu deplina lui voie de moştenirea scaunului domnesc al tătâne-său. Şi se îmbrăcă în straie de derviş, şi se duse să se pună sub oblăduirea sufletească a unui şeic vestit pentru sfinţenia, pentru înţelepciunea şi pentru viaţa lui pilduitoare, în afundul, celei mai adânci schivnicii. Şi-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl priveşte pe crăişorul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute unsprezecea noapte

Urmă:

...În ceea ce îl priveşte pe cuconul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă! La fel cum fratele său Ali se lipsise a fi de faţă la nunta prinţului Hassan şi a domniţei Nurrennahar, tot aşa şi el se lipsi a lua parte. Da el nu îmbrăcă straie de derviş ca acela şi, departe de a se lepăda de viaţa lumească, se hotărî să

dovedească precum că fusese furat de bunul său şi, drept aceea, porni să caute săgeata pe care nu o socotea pierdută pe totdeauna. Şi, fără a mai zăbovi, în vreme ce petrecerile se urmau la sarai, cu prilejul nunţii, se furişă dintre slugile lui şi se duse pe meidan, la locul unde avusese loc întrecerea. Şi acolo începu să meargă drept înaintea lui, pe drumul urmat de săgeată, privind cu băgare de seamă şi în dreapta şi în stânga, la fiecare pas. Şi ajunse în felul acesta tare departe, fără să găsească nimic. Ci, în loc de a deznădăjdui, merse înainte încă şi încă, mereu drept înainte, până ce ajunse la un şir de stânci care astupau cu totul zarea. Şi îşi zise că, dacă săgeata trebuia să se afle pe undeva, nu putea fi altundeva decât acolo, dat fiind că nu ar fi putut să străbată peretele acela de stânci. Şi nici nu apucă bine să-şi rostească în sineşi gândul acesta, că şi văzu pe jos, aşezată cu vârful înainte, şi nu înfiptă în pământ, săgeata cea însemnată cu numele său, chiar aceea pe care o slobozise cu chiar mâna lui. Şi îşi zise: „O, ce minune! Uallahi! nici eu, şi nici nimeni de pe lume nu am fi putut, numai cu puterile noastre, să zvârlim o săgeată atâta de departe. Şi ia uite că nu numai că a ajuns la depărtarea aceasta nemaipomenită, da încă trebuie să se fi izbit cu tărie de stânca aceasta, dacă a fost întoarsă aşa de tăria stâncii. Iacătă un lucru tare anapoda! Şi cine ştie ce taină o mai fi în toate astea!”

Şi, după ce îşi ridică de jos săgeata, cuconul Hossein, cum se tot învârtea ba să măsoare din ochi, ba să se minuneze de stânca de care se izbise săgeata, băgă de seamă în stânca aceea o scorbură cioplită în chip de uşă. Şi se apropie şi văzu că era cu adevărat o uşă tăinuită, fără de lacăte şi fără de zăvor, cioplită chiar în piatră, şi care nu se putea vedea decât la despărţitura subţirică de pe laturile ei. Şi, cu o mişcare întru totul firească într-o împrejurare ca aceea, crăişorul împinse uşa, fără a prea nădăjdui că s-ar deschide la împingerea lui. Şi rămase tare uimit când văzu că uşa se mişcă sub mâna lui şi se

răsuceşte, întocmai ca şi cum s-ar fi sprijinit pe nişte balamale proaspăt unse. Şi, fără a gândi prea mult la ce face, intră, cu săgeata în mână, în bolta care cobora lin dincolo de uşa aceea. Ci, de cum trecu pragul, uşa, ca împinsă de la sine, se întoarse la loc şi închise cu totul intrarea în boltă. Şi prinţul se trezi într-o negură deasă. Şi degeaba se mai căzni el să deschidă iarăşi uşa, că nu izbuti decât să-şi julească mâinile şi să-şi zdrelească unghiile.

Atunci, întrucât nu mai avea cum gândi la ieşire, şi întrucât era dăruit cu o inimă vitează, nu pregetă să se afunde înainte prin beznă, urmând coborâşul dulce al boltei. Şi în curând văzu mijind o lumină, înspre care grăbi; şi se pomeni la ieşirea din boltă. Şi se trezi deodată sub cerul gol, în faţa unei câmpii verzi în mijlocul căreia se ridica un palat strălucitor. Şi, mai înainte de-a avea el răgaz să se minuneze de mândreţea acelui palat, ieşi de acolo o domniţă care porni înspre el, înconjurată de un alai de alte domniţe peste care, nu încăpea nicio îndoială, ea era stăpână, judecând numai după frumuseţea-i nefirească şi după mersul ei împărătesc. Şi era îmbrăcată cu nişte haine care nu mai aveau nimica pământesc, iar păru-i despletit unduia până la picioare. Şi veni înspre el cu un mers uşor, până la intrarea în boltă şi, întinzând mâna cu o mişcare plină de bunăvoinţă, spuse:

— Fii binevenit aici, o, beizadea Hossein!

Şi cuconul, care se plecase adânc când o zărise, fu încă peste măsură de uimit auzindu-şi numele rostit de o domniţă pe care nu o mai văzuse vreodată, şi care trăia într-un loc de care el nu auzise niciodată să se fi pomenit, măcar că locul acela era atâta de aproape de cetatea de scaun a împărăţiei lor! Şi, cum îşi şi deschidea gura spre a-şi mărturisi uimirea, fetişcana cea minunată îi spuse:

— Să nu mă întrebi nimic! Am să-ţi împlinesc eu însumi dorinţa firească de a afla totul, atunci când avem să fim în saraiul meu!

Şi, zâmbitoare, îl luă de mână şi îl duse pe nişte alei

înspre sala de primire ce se deschidea cu un portic de marmură către grădină. Şi îl pofti să stea lângă ea pe sofa, în mijlocul sălii aceleia strălucite. Şi, ţinându-i mâna între mâinile ei, îi spuse:

— O, preadulce beizadea Hossein, uimirea ta are să contenească atunci când ai să afli că te cunosc de când te-ai născut şi că am zâmbit peste leagănul tău. Căci sunt o domniţă gennie, fiica regilor ginnilor. Şi ursita mea-i scrisă asupra-ţi. Şi eu am orânduit să vi se vândă la Samarcand mărul cel năzdrăvan pe care l-ai cumpărat tu, şi la Bişangar covorul de rugăciune pe care l-a adus fratele tău Ali, şi la Şiraz ţeava de fildeş, pe care a găsit-o fratele tău Hassan. Şi atâta este deajuns ca să te facă să pricepi că ştiu tot în ce te priveşte. Şi am socotit, întrucât scrisa mea este legată de a ta, că erai vrednic de o fericire mai mare decât aceea de a fi soţul verişoarei tale Nurrennahar. Şi pentru aceea ţi-am făcut săgeata să piară şi am adus-o până aici, spre a te călăuzi şi pe tine. Şi-acum, nu mai ţine decât de tine ca să nu laşi norocul să-ţi scape printre degete!

Şi, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, cu un glas pătruns de o mare iubire, frumoasa domniţă gennia îşi lăsă ochii în jos, înroşindu-se toată. Iar frumuseţea ei cea tinerească se făcu şi mai mândră. Iar crăişorul Hossein, care ştia bine că verişoara sa Nurrennahar nu mai avea cum să fie a lui, şi văzând cu cât îi era domniţa gennia mai presus, ca frumuseţe, ca nuri, ca farmec, ca minte şi ca străluciri, măcar după atâta cât putea să presupună din ceea ce izbutea să zărească şi după fălnicia palatului în care se afla, nu putu decât să-şi binecuvânteze ursita care îl adusese, parcă ţinându-l de mână, până în locurile acelea atâta de apropiate şi atâta de tainice; şi, temenindu-se dinaintea frumoasei gennia, îi spuse:

— O, domniţă a ginnilor, o, sultană a frumuseţii, o, împărătiţo! că fericirea de a fi robul ochilor tăi, şi că înlănţuirea desăvârşirilor tale mi-au venit fără de nicio vrednicie din partea mea, iacătă nişte lucruri anume

rânduite spre a vrăji mintea unei făpturi omeneşti cum sunt eu! Ah, cum ar putea o fată de ginni să-şi arunce privirile înspre un adamit de rând, şi să-i dea întâietate asupra regilor cei nevăzuţi, care domnesc peste ţările văzduhului şi peste împărăţiile de sub pământ? Da poate că, o, domniţă, te-ai fi supărat pe părinţii tăi şi ai fi venit, de ciudă, să locuieşti în palatul acesta, în care poate că m-ai primit fără de îngăduinţa regelui ginnilor, părintele tău, şi a reginei ginnilor, mama ta, şi a celorlalte rude ale tale? Şi poate că, dacă-i aşa, aş putea să fiu pentru tine o pricină de necazuri şi un izvor de încurcături şi de neplăceri!

Şi, vorbind aşa, beizadea Hossein se temeni până la pământ şi sărută poala rochiei acelei gennia domniţe, care îi spuse, ridicându-l şi luându-l de mână:

— Află, o, beizadea Hossein, că eu îmi sunt singură stăpână, şi că totdeauna nu fac decât ce îmi place, neîndurând niciodată ca nimenea dintre ginni să se amestece în ceea ce fac sau vreau eu să fac. Poţi, dar, să fii liniştit în privinţa aceasta; şi nimic nu are să ni se întâmple, afară de fericire!

Şi adăugă:

— Vrei să fii soţul meu şi să mă iubeşti mult?

Iar beizadea Hossein strigă:

— Ya Allah! dacă vreau? Păi eu mi-aş da viaţa toată ca să petrec o zi cu tine, nu numai ca soţ al tău, ci ca robul tău cel mai de pe urmă.

Şi după ce vorbi astfel, se aruncă la picioarele frumoasei gennia, care îl ridică şi îi spuse:

— De vreme ce-i aşa, te primesc ca soţ, şi, de aci înainte, sunt soţia ta!

Şi adăugă:

— Şi acuma, întrucât pesemne că îţi este foame, haide să mâncăm amândoi cea dintâi masă a noastră!

Şi îl duse în cea de a doua sală, încă şi mai strălucită decât cea dintâi, luminată de nişte lumânări fără de număr, înmiresmate cu ambră şi aşezate într-o rânduială

de-ţi era drag să te tot uiţi la ele. Şi se aşeză cu el dinaintea unei tablale minunate, plină cu bucate de o înfăţişare ispititoare pentru inimă. Şi numaidecât se auzi, într-o zvoană dulce de lăute, un cântec de glasuri de femei ce părea coborâtor chiar din ceruri. Şi gennia cea frumoasă începu să-i dea să mănânce cu chiar mâinile sale proaspătului ei soţ, îmbiindu-l cu dumicaturile cele mai bune din felurile pe care ea i le numea rând pe rând. Şi crăişorului i se păreau alese toate bunătăţurile acelea, de care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, ca şi vinurile, ca şi poamele, ca şi plăcintele şi dulceţurile, tot lucruri din care nu mai gustase ceva asemănător pe la ospeţele şi pe la nunţile făpturilor omeneşti.

Şi, când masa se sfârşi, frumoasa gennia domniţa şi soţul ei se duseră să şadă în cea de a treia sală, zidită ca o boltă, şi încă mai frumoasă decât cea dintâi. Şi şedeau cu spatele sprijinite pe nişte perne de mătase cu înflorituri mari de felurite culori, lucrate din ac, de o gingăşie minunată. Şi îndată un stol de dănţuitoare, fete de ginni, intrară în sală şi dănţuiră într-un pas răpitor, cu o uşurătate ca de păsări. Şi totodată o cântare se auzea, fără seamăn de limpede, şi venind din văzduhuri. Şi danţul se urmă până ce frumoasa gennia se ridică, laolaltă cu soţul ei. Şi dănţuitoarele, într-o legănare de paşi uşori, ieşiră din sală ca un zbor de văluri, şi merseră înaintea tinerilor însurăţei până la uşa iatacului în care era aşternut patul de nuntă. Şi se orânduiră în şir, pentru ca ei să intre, şi pe urmă pieriră, lăsându-i slobozi să se culce ori să doarmă.

Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăsprezecea noapte

Urmă:

...Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli. Iar beizadea Hossein putu în felul acesta să deguste şi să asemuiască. Şi găsi în acea gennia fecioară o desăvârşire până la care nu s-au ridicat vreodată, fie mai de-aproape, fie mai de pe departe, nici cele mai minunate fetişcane fiice de oameni. Şi, când vroi să guste iarăşi din nurii ei cei fără de asemuire, găsi locul tot atâta de nevătămat ca şi cum nici n-ar fi fost atins. Şi pricepu atunci că fecioria la fiicele de ginni înfloreşte la loc, pe măsură ce te bucuri de ea. Şi se desfată de bucuria aceea, până peste marginile desfătării. Şi se fititisi în sineşi, iar şi iar, că ursita îl călăuzise de mână până la istorioara aceea nenădăjduită. Şi îşi petrecu noaptea toată, şi încă multe alte nopţi şi zile, în huzururile celor meniţi aşa din ceruri. Şi dragostea lui, departe de a se domoli după atâta răsfăţ, nu făcea decât să sporească de tot ceea ce fără de contenire găsea necunoscut la frumoasa lui gennia domniţă, atât în farmecele minţii ei cât şi în desăvârşirile trupeşti.

Or, după şase luni de viaţă fericită ca aceea, beizadea Hossein, care totdeauna nutrise o mare dragoste firească faţă de tatăl său, cugetă că pesemne lipsa lui l-o fi cufundat pe sultan într-o durere fără de margini, mai cu seamă că plecarea nu-i fusese vestită, şi pe crăişor îl cuprinse un dor fierbinte de a-l vedea iarăşi. Şi îşi dezvălui fără de ocolişuri sufletul faţă de soţia sa gennia, care dintru-ntâi se arătă tare speriată de hotărârea aceea, atâta de mult se temea să nu care cumva să fie numai o născocire spre a o părăsi. Ci prinţul Hossein îi dase, şi îi dete mai departe, atâtea dovezi de credinţă şi atâtea semne de dragoste pătimaşă, şi îi vorbi despre bătrânul lui tată cu atâta duioşie şi cu atâta iscusinţă, încât ea nu vroi să se pună în calea dragostei lui de fiu. Şi îi spuse, sărutându-l:

— O, preaiubitul meu, hotărât! dacă nu aş asculta

decât de inima mea, nu m-aş putea îndupleca să te văd cum pleci din saraiurile noastre, fie şi măcar pentru o zi, ori chiar pentru şi mai puţin. Da acuma atâta sunt de încredinţată de iubirea ta faţă de mine, şi atâta încredere am în statornicia dragostei tale şi în adevărul vorbelor tale, încât nu vreau să te lipsesc de îngăduinţa de a te duce să-l vezi pe părintele tău sultanul. Ci numai dacă îmi făgăduieşti că lipsa ta nu are să fie de lungă vreme, şi numai dacă mi te juruieşti că aşa vei face, ca să mă linişteşti!

Şi craiul Hossein se aruncă la picioarele soţiei sale gennia spre a-i dovedi cât de pătruns era de datorinţa pe care o avea faţă de bunătatea ei şi îi spuse:

— O, împărătiţa mea, o, sultană a frumuseţii, cunosc tot preţul bunăvoinţei pe care mi-o arăţi şi, orice-aş putea să-ţi spun eu spre a-ţi mulţumi, tu să fii încredinţată că este încă şi mai mult ceea ce simţesc. Şi mă juruiesc ţie, pe capul meu, că lipsa mea are să fie de scurtă vreme. Şi, de altminteri, cum aş putea, când te-am îndrăgit aşa cum te îndrăgesc, să zăbovesc peste răstimpul cât mi-e de trebuinţă numai cât să mă duc până la părintele meu şi să mă întorc? Linişteşte-ţi, dar, sufletul şi înseninează-ţi ochii, căci toată vremea am să mă gândesc la tine; şi nimica neplăcut nu are să mi se întâmple. Inşallah!

Şi vorbele acestea ale lui Hossein izbutiră să liniştească pe deplin tulburarea preafrumoasei gennia, care, sărutându-l iarăşi pe soţul ei, răspunse:

— Du-te, dar, o, multiubitul meu, sub pavăza lui Allah, şi întoarce-te iarăşi la mine bine sănătos. Ci, mai înainte, te rog să nu care cumva să socoţi greşit dacă îţi dau câteva poveţe despre felul cum să te porţi în vremea cât ai să fii plecat la palatul tatălui tău. Şi, dintru-ntâi, socot că trebuie să te fereşti cu grijă a pomeni ceva despre căsătoria noastră sultanului, părintele tău, ori fraţilor tăi, şi nici despre obârşia mea de fiică a regelui ginnilor, nici despre locul saraiurilor noastre, nici despre drumul care duce aici. Ci la toţi să le spui să se mulţumească numai a

te ştii pe deplin fericit, că toate dorinţele îţi sunt împlinite, că nu râvneşti nimica mai mult decât să trăieşti în fericirea în care trăieşti, şi că singura pricină care te aduce la ei este numai aceea de a pune capăt îngrijorării în care s-ar fi putut afla ei în privinţa soartei tale!

Şi, după ce vorbi astfel, gennia îi dete soţului său douăzeci de ginni călăreţi, bine înarmaţi, bine întocmiţi şi bine îmbrăcaţi, şi porunci ca lui să i se aducă un cal atâta de frumos cum nimenea de la palatul şi din împărăţia tatălui lui nu avea vreunul asemenea. Şi beizadea Hossein, când totul fu gata, îşi luă rămas-bun de la soţia sa gennia domniţa, sărutând-o şi înnoindu-şi încă o dată făgăduiala pe care i-o făcuse de a se întoarce fără de zăbavă. Pe urmă, se apropie de calul cel frumos şi iabraş, îl mângâie cu palma, îi vorbi la ureche, îl sărută, şi sări cilibiu în şea. Iar soţia lui îl privea şi îl sorbea din ochi.

Şi, după ce îşi spuseră cel de pe urmă rămas-bun, prinţul porni în fruntea călăreţilor săi.

Şi, cum drumul care ducea la cetatea de scaun a părintelui său nu era lung, prinţul Hossein nu avu mult până ce să ajungă la porţile oraşului. Şi norodul, care îl cunoscu, fu bucuros că-l vedea iarăşi şi îl întâmpină cu urale şi îl însoţi cu strigăte de voioşie până la palatul sultanului. Şi tătâne-său, când îl zări, se umplu de bucurie şi îl primi cu braţele deschise, plângând, şi plângându-se, în dragostea lui de tată, de durerea şi de mâhnirea în care îl aruncase o lipsă atâta de lungă şi atâta de peste putinţă de înţeles. Şi îi spuse:

— Ah, fiul meu, nu credeam să mai am mângâierea de a te vedea! Ba chiar aveam tot temeiul să socot că din pricina hotărârii ursitei, dată în folosul fratelui tău Hassan, te-i fi lăsat dus de vreun gând de deznădejde!

Iar beizadea Hossein spuse:

— De bună seamă, o, părinte al meu, mi-a fost crudă pierderea domniţei Nurrennahar, verişoara mea, a cărei dobândire fusese singura ţintă a dorurilor mele. Iar iubirea este o patimă de care nu te scuturi când vrei, mai

ales dacă este o simţire care te cuprinde, te stăpâneşte, şi nu-ţi dă răgaz să asculţi sfaturile minţii. Ci, o, părinte al meu, de bună seamă tu nu ai uitat că atunci când am slobozit săgeata, la întrecerea de pe meidan cu fraţii mei, s-a întâmplat lucrul acela ciudat şi de neînţeles, că săgeata mea, slobozită într-un câmp şes şi larg, de faţă cu tine şi de faţă cu toţi cei ce erau acolo, nu a mai putut să fie găsită, în pofida tuturor căutărilor mele. Or eu, învins în felul acela de o ursită potrivnică, nu am vroit nicicum să-mi pierd vremea cu bocete, până a nu-mi stâmpăra pe deplin sufletul, tulburat de întâmplarea aceea pe care nu o pricepeam. Şi am plecat, în toiul petrecerilor de nuntă ale fratelui meu, fără ca nimeni să mă vadă, şi m-am întors singur pe meidan, ca să încerc să-mi găsesc săgeata. Şi am început s-o caut mergând drept, înspre partea în care presupuneam că s-a dus, şi mă uitam ba ici, ba colo, ba la dreapta, ba la stânga. Ci toate căutările mele erau zadarnice, da fără să mă biruie. Şi mi-am urmat drumul înainte, tot aruncându-mi ochii şi într-o parte şi în cealaltă, şi străduindu-mă să scrutez şi să cercetez până şi cel mai mărunt lucru care, mai de aproape ori mai de pe departe, putea să se asemuie cu săgeata mea. Şi am străbătut în felul acesta o depărtare foarte mare, şi până la urmă m-am gândit că o săgeată, de-ar fi fost ea trasă chiar şi cu un braţ de mii de ori mai tare decât al meu, nu era cu putinţă să ajungă atâta de departe, şi mă întrebam de nu cumva mi-oi fi pierdut, odată cu săgeata, şi minţile. Şi tocmai eram pe cale să mă las de căutarea aceea, mai ales când am văzut că ajunsesem la un brâu de stânci care astupau cu totul zarea, când deodată, la piciorul uneia dintre stâncile acelea, am zărit chiar săgeata mea, nicidecum înfiptă cu vârful în pământ, ci culcată la o oarecare depărtare de locul unde lovise. Şi faptul acesta m-a aruncat într-o mare nedumerire, în loc să mă bucure. Căci, judecând bine, nu puteam să-mi închipui că aş fi fost în stare să arunc atâta de departe o săgeată. Şi acolo, atunci, o, părinte al meu,

am dobândit lămurirea tainei aceleia şi a tot ce mi s-a întâmplat în călătoria mea din Samareand. Ci aceasta-i o taină pe care eu nu pot, vai! să ţi-o dezvăluiesc fără a-mi încălca jurământul. Şi tot ce pot să-ţi spun, o, părinte al meu, este că, din ceasul acela, am uitat-o şi pe verişoara mea, şi înfrângerea, şi toate necazurile mele, şi că am purces pe calea cea netedă a fericirii. Şi, pentru mine, a început o viaţă de desfătare, pe care nu mi-o tulburau decât depărtarea în care mă aflu de un părinte care mi-e mai drag decât orice pe lume, şi simţământul pe care îl aveam că el de bună seamă era îngrijorat din pricina mea. Şi-am socotit atunci de datoria mea de fiu să vin să te văd şi să te liniştesc. Şi-aceasta-i, o, părinte al meu, toată pricina venirii mele!

Când auzi vorbele fiului său şi când pricepu astfel că prinţul dobândise fericirea, şi nimic alta, sultanul răspunse:

— O, fiul meu, ce poate să dorească mai mult pentru copilul lui un tată iubitor? De bună seamă, mi-ar fi plăcut mai mult să te văd şi eu cum trăieşti, în fericirea aceea, în preajma mea, la anii mei bătrâni, mai degrabă decât într-un loc despre care nu ştiu unde se află şi nici măcar dacă se află. Da măcar, fiul meu, nu-mi poţi arăta unde să dau de ştire, de acuma înainte, când aş vrea să am de la tine ştiri mai dese, şi să nu mai fiu în starea de îngrijorare în care mă cufundase lipsa ta?

Şi beizadea Hossein răspunse:

— În ce priveşte liniştea ta, o, părinte al meu, să ştii că am să veghez eu însumi, abătându-mă atâta de des pe la tine încât mi-e frică să nu încep a te sastisi. Însă, în ce priveşte a-ţi arăta locul de unde ai putea să capeţi ştiri despre mine, te rog fierbinte să mă ierţi a nu-ţi dezvălui nimic, întrucât aceasta-i o taină de credinţă pe care am jurat şi un legământ pe care ţin să-l ţin.

Şi sultanul, nevroind să stăruie mai mult în privinţa aceasta, îi spuse craiului Hossein:

— O, fiul meu, ferească-mă Allah să pătrund mai

departe, împotriva voinţei tale, în taina aceasta. Poţi oricând vei vroi să te întorci la saraiul acela de desfătare unde locuieşti. Vreau numai să-ţi cer a-mi face şi mie, părintele tău, o făgăduială, tot aşa, şi anume că ai să vii să mă vezi o dată pe lună, fără teama că m-ai sastisi, cum zici tu, ori că m-ai stânjeni. Căci ce îndeletnicire mai scumpă poate avea un tată iubitor, dacă nu aceea de a-şi încălzi inima în preajma copiilor lui, şi de a-şi răcori sufletul la răsuflarea lor, şi de a-şi bucura ochii la vederea lor?

Iar cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcând juruinţa cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care îşi luă ziua-bună de la tătâne-său, şi, în dimineaţa celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treisprezecea noapte

Urmă:

...cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcând juruinţa cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care îşi luă ziua bună de la tătâne-său, şi, în dimineaţa celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise.

Iar soţia lui, gennia cea frumoasă, îl primi cu o bucurie fără de margini şi cu o plăcere cu atâta mai caldă cu cât nu se aştepta să-l vadă întors aşa de grabnic. Şi sărbătoriră împreună întoarcerea aceea fericită, drăgostindu-se îndelung, în cele mai plăcute şi în cele mai felurite chipuri.

Şi frumoasa gennia nu precupeţi nimic, începând din ziua aceea, spre a-i face soţului ei cât mai ispititoare cu putinţă şederea în saraiul fermecat. Şi se sluji pentru aceasta de necontenite schimbări în felul ei de a răsufla,

de a se plimba, de a mânca, de a bea, de a se veseli, de a privi cum dănţuiau dănţuitoarele, de a asculta cântecele almeelor şi dulceaţa lăutelor, de a spune stihuri, de a mirosi mireasma trandafirilor, de a se împodobi cu florile grădinii, de a culege chiar de pe ramuri poamele coapte, şi de a juca neasemuitul joc al celor ce se au dragi, care-i jocul de şah în pat, luând seama la toate chichiţele cele iscusite la care duce jocul acesta gingaş.

Şi, după o lună de zile de viaţă dulce ca aceea, beizadea Hossein, care o prevestise dintru început pe soţia sa despre făgăduiala ce-i făcuse sultanului, părintele său, fu nevoit să curme şirul desfătărilor şi să-şi ia rămas-bun de la gennia cea întristată. Şi, îmbrăcat şi împodobit încă şi mai falnic decât întâia oară, încălecă pe calul lui cel frumos şi porni în fruntea fiilor de ginni, călăreţii săi, ca să se ducă în ospeţie la tătâne-său sultanul.

Or, în vremea lipsei lui, după ce plecase întâia dată din palatul tatălui său, sfetnicii de taină ai sultanului, care preţuiseră puterea prinţului Hossein şi bogăţiile lui necunoscute după dovezile pe care le dedese în vileag în răstimpul celor trei zile pe care le petrecuse la palat, nu pregetară să se folosească de îngăduinţa pe care le-o dase sultanul de a-i vorbi, şi de înrâurirea pe care o dobândiseră asupra cugetului său, spre a încerca să-i işte în suflet anumite prepusuri împotriva lui fiu-său, şi să-l facă să creadă că prinţul îi purta pică. Şi îi zugrăviră că grija cea mai de rând îi poruncea să cerceteze măcar în ce loc se află adăpostul fiului său, şi de unde scoate el tot aurul trebuitor pentru nişte cheltuieli cumu-s acelea pe care le-a făcut cât a stat acolo, şi pentru fala cu care i-a plăcut să se împăuneze anume numai, ziceau ei, ca să-l înfrunte pe tătâne-său şi ca să arate că nu are trebuinţă de milele ori de bunăvoia lui spre a trăi ca un fecior de sultan. Şi îi spuseră că tare mai era de temut să nu care cumva să se facă îndrăgit de gloate şi să-i răzvrătească pe supuşi împotriva domnului lor, spre a-l da jos pe sultan din scaunul de domnie şi spre a-i lua locul.

Ci sultanul, măcar că vorbele acelea l-au cam tulburat oleacă, nu a vrut nicidecum să creadă că Hossein, fiul său cel mai drag, ar fi în stare să uneltească împotriva lui, punând la cale o hainie atâta de ticăloasă ca aceea. Şi le răspunsese sfetnicilor săi de taină:

— O, voi, care cu limba voastră plămădiţi neîncrederea şi presupunerile, au voi nu ştiţi că fiul meu Hossein ţine la mine şi că eu sunt cu atâta mai încredinţat de dragostea şi de credinţa lui cu cât nu i-am dat vreodată nici cel mai mic prilej de a fi nemulţumit de mine?

Dar cel mai ascultat dintre sfetnici o întoarse:

— O, rege al vremilor, da-ţi-ar viaţă lungă Allah! Şi crezi tu că beizadea Hossein a uitat aşa de repede ceea ce el socoate a fi o nedreptate din partea ta, în ce priveşte hotărârea norocului lui cu domniţa Nurrennahar? Şi au nu pricepi tu, din ceea ce se vădeşte limpede, că beizadea Hossein s-a dovedit tare iscusit când a primit cu supunere hotărârea soartei, în loc să se ia după pilda fratelui mai mare, care, mai degrabă decât să se răzvrătească împotriva a ce a fost scris, s-a dus şi a îmbrăcat haina de derviş şi s-a pus sub oblăduirea sufletească a unui sfânt şeic, meşter la cunoaşterea *Cărţii-celei-sfinte*? Şi-apoi, o, stăpâne al nostru, au nu şi tu ai băgat de seamă, înaintea noastră, că, atunci când a venit prinţul Hossein, şi el şi oamenii lui erau curaţi, iar hainele şi podoabele şi tacâmurile cailor erau strălucite de parcă de-abia ar fi ieşit din mâna meşterului? Şi n-ai luat seama că până şi caii aveau părul uscat şi lucios şi nu erau mai osteniţi decât dacă s-ar fi întors de la o preumblare scurtă? Or, toate astea, o, rege al vremilor, sunt numai spre a-ţi dovedi că beizadea Hossein şi-a aşezat tabăra lui cea tainică foarte aproape de cetatea ta de scaun, spre a-i fi cât mai la îndemână să-şi înfăptuiască gândurile cele pidosnice, şi să stârnească tulburări în norod, şi să se dedea la hainlâcurile lui cele negre. Noi, dar, am fi lipsit să ne îndeplinim datoria, o, rege preamărit, dacă nu ne-am fi luat asupră-ne cruda îndatorire de a trezi luarea-ţi

aminte asupra unei trebi care-i tot alăta de anevoioasă pe cât este de temeinică şi de grea, spre a te hotărî să veghezi la paza ta şi la binele supuşilor tăi cei credincioşi!

Iar când sfetnicul îşi încheie ţesătura aceasta de răutăţi şi de scorneli, sultanul îi spuse:

— Chiar că nici nu mai ştiu ce se cade să cred ori să nu cred din lucrurile acestea uluitoare. Oricum, vă rămân îndatorat tuturora pentru sfaturile voastre, şi pe viitor am să-mi deschid ochii mai bine!

Şi îi lăsă să plece, fără a le arăta prea mult cât era de tulburat şi de îngrijorat în sufletul său de vorbele lor. Şi, spre a putea într-o zi fie să-i nimicească, fie să le mulţumească pentru sfatul lor de bine, se hotărî să vegheze la faptele şi la umbletele fiului său Hossein, chiar de la întoarcerea următoare a acestuia.

Or, cuconul Hossein nu zăbovi mult până ce să sosească, după cum făgăduise. Şi sultanul, tătâne-său, îl primi tot cu bucuria şi tot cu mulţumirea de întâia oară, ferindu-se cu grijă să-i dezvăluie crăişorului bănuielile pe care i le stârniseră în minte vizirii cei dornici să-l piardă. Ci, a doua zi, chemă o babă, vestită în tot palatul pentru vrăjitoriile şi răutăţile ei, şi care era în stare să descurce, fără a le rupe, până şi firele dintr-o pânză de păianjen. Şi, când baba se înfăţişă dinainte-i, sultanul îi spuse:

— O, bătrână a binecuvântării, iacătă ziua în care ai să poţi da dovada credinţei tale faţă de nevoile sultanului tău. Află, dar, că, de când l-am găsit pe fiul meu Hossein, nu l-am putut face să-mi spună în ce loc s-a aciuat. Şi nu am vrut, ca să nu-l umilesc, să mă slujesc de puterea mea şi, să-i cer fără de voia lui să-mi dezvăluie taina. Aşa că te-am chemat, o, regină a vrăjitoarelor, întrucât te socot deajuns de iscusită ca să faci în aşa fel încât dorinţa mea să fie împlinită fără ca nici fiul meu, nici nimeni din palat să poată afla ceva. Îţi cer, dar, să te foloseşti de toată dibăcia şi deşteptăciunea ta, care-s fără de asemuire, spre a lua seama la tot ce va face fiul meu după plecarea sa, care va avea loc mâine dimineaţă în zori. Ori poate că

ai face şi mai bine să te duci chiar de astăzi, fără a mai tărăgăna, la locul unde şi-a găsit săgeata, lângă brâul de stânci ce închide câmpia dinspre apus. Întrucât el acolo, odată cu săgeata, şi-a găsit şi ursita!

Iar hârca cea bătrână răspunse că ascultă şi că se supune, şi ieşi să se ducă la stânci şi să se pitească acolo, în aşa fel încât să vadă tot fără a fi văzută.

Or, a doua zi, beizadea Hossein plecă de-acasă, cu călăreţii lui, din revărsat de ziuă, spre a nu trezi luarea-aminte a musaipilor şi a trecătorilor. Şi, când ajunse dinaintea scobiturii în care se afla uşa de piatră, pieri dincolo de ea dimpreună cu toţi cei care îl însoţeau. Şi baba vrăjitoare văzu totul, şi rămase uluită până peste marginile uluirii.

Şi, când îşi veni în fire din turburarea ei, ieşi din ascunzătoare şi se duse drept la ungherul în care văzuse pierind şi oamenii şi caii. Ci, cu toate străduinţele, şi oricât căută ea în toate părţile, rotindu-se într-una peste tot, nu zări nicio deschizătură şi nicio intrare. Întrucât uşa de piatră, care pentru prinţul Hossein se lăsase văzută încă de la întâia lui sosire acolo, nu se ivea decât numai pentru anume oameni, care erau pe placul preafrumoasei gennia, da niciodată, şi nicidecum, uşa aceea nu era de văzut pentru nişte muieri, şi mai cu seamă pentru babele cele urâte şi greţoase la privit. Şi, în turbarea ei de a nu-şi putea duce mai departe iscodelile, baba nu se putu uşura altfel decât slobozind o vântuitură care făcu să sară pietrele din loc şi ridică în văzduh un nor de ţărână. Şi, cu nasul alungit până la picioare, se întoarse la sultan şi îi dete seama despre tot ce văzuse, adăugând:

— O, rege al vremilor, am toată nădejdea să izbutesc mai bine data viitoare. Şi nu-ţi cer decât să mă îndatorezi cu oleacă de răbdare şi să nu întrebi nimic despre căile de care am de gând să mă slujesc!

Şi sultanul, care şi aşa era destul de mulţumit de izbânda aceea dintâi, îi răspunse bătrânei:

— Ai toată slobozenia să faci cum te-i pricepe! Du-te,

sub ocrotirea lui Allah, iar eu am să aştept aici răbduriu izbânda făgăduielilor tale!

Şi, ca îndemn să lucreze bine, îi dete în dar un diamant minunat, şi îi spuse:

— Primeşte diamantul acesta, ca pe un semn al mulţumirii mele! Da să ştii că el nu este nimic faţă cu ceea ce gândesc eu să-ţi răsplătesc izbânda!

Şi bătrâna sărută pământul între mâinile regelui, şi se duse în calea ei.

Or, la o lună de la întâmplarea aceasta, beizadea Hossein ieşi ca şi cea din urmă oară pe uşa de piatră, cu alaiul lui de douăzeci de călăreţi îmbrăcaţi falnic. Şi, mergând de-a lungul stâncilor, dete cu ochii de o biată bătrână care zăcea jos pe pământ şi gemea într-un chip jalnic, ca o făptură lovită de vreo suferinţă grea. Şi era îmbrăcată în zdrenţe, şi plângea. Şi crăişorul Hossein, cuprins de milă, îşi opri calul şi o întrebă cu duioşie pe bătrână ce o doare şi ce putea să facă el spre a-i uşura suferinţa. Şi baba cea prefăcută, care anume venise să se aştearnă acolo, spre a răzbate la ţinta ce şi-o urma, răspunse, fără a ridica fruntea, cu un glas întretăiat de gemete, şi cu gâfâituri:

— O, mântuitoare doamne al meu, Allah anume te-a trimis ca să-mi sapi mormântul, întrucât am să mor! Of, sufletul meu se duce! O, doamne al meu, am plecat din satul meu să mă duc la oraş şi, pe drum, m-a cuprins o fierbinţeală grea, care m-a doborât aici fără de puteri, departe de orice făptură omenească şi fără de nădejdea vreunui ajutor!

Şi cuconul Hossein, care avea inima miloasă, îi spuse bătrânei:

— Mătuşă a mea bună, îngăduie ca doi oameni de-ai mei să te ridice şi să te ducă la locul unde am să mă întorc şi eu, ca să ţi se dea îngrijire!

Şi făcu semn la doi dintre oamenii lui s-o ridice pe babă. Iar ei aşa făcură; şi pe urmă unul dintre ei o sui pe spinarea calului, în spatele său. Şi prinţul făcu cale

întoarsă şi ajunse cu călăreţii săi la uşa de piatră, care se deschise şi îi lăsă să intre...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute paisprezecea noapte

Urmă:

...Şi prinţul făcu cale întoarsă şi ajunse cu călăreţii săi la uşa de piatră, care se deschise şi îi lăsă să intre.

Şi domniţa gennia, când îi văzu pe toţi că vin aşa îndărăt, şi nedându-i prin cap care să fie pricina ce-i silise să se întoarcă, dete fuga înaintea prinţului Hossein, soţul ei, care, fără să descalece de pe cal, i-o arătă cu degetul pe baba ce se făcea că moare şi pe care doi călăreţi tocmai o puneau jos pe pământ, sprijinind-o pe după subsuori, şi îi spuse:

— O, sultană a mea, această biată bătrână, în starea jalnică în care o vezi, ne-a fost scoasă în cale de Allah, şi se cuvine să-i purtăm de grijă şi să-i dăm ajutor. O încredinţez, aşadar, milei tale, rugându-te să pui să i se dea toate îngrijirile pe care le vei socoti de trebuinţă!

Şi gennia domniţă, care sta cu privirile pironite pe babă, dete poruncă slujnicelor sale s-o ia din mâinile călăreţilor şi s-o ducă într-un iatac aparte, şi să se poarte faţă de ea cu tot atâta cinstire şi cu tot atâta luare-aminte cât ar avea şi faţă de ea însăşi. Şi, după ce femeile se îndepărtară cu bătrâna, preafrumoasa gennia îi spuse soţului său, scoborând glasul:

— Allah să-ţi răsplătească mila, care porneşte dintr-un suflet bun! Ci, de acuma încolo, poţi să fii liniştit în privinţa acestei bătrâne, întrucât ea nu e mai bolnavă decât ochiul meu, şi ştiu care-i pricina ce-o aduce aici, şi care-s inşii ce-au mânat-o şi ţinta ce-a chibzuit-o când s-a aşternut în drumul tău. Ci să fii fără de nicio teamă în privinţa aceasta, şi să fii bine încredinţat că orice s-ar

putea unelti împotriva ta, cu gândul de a te urgisi şi de a-ţi căşuna necazuri, am să ştiu eu cum să te apăr, făcând zadarnice toate capcanele ce se vor pune împotriva ta!

Şi, după ce îl mai sărută o dată, îi spuse:

— Du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Şi beizadea Hossein, deprins de mult să nu-i mai ceară lămuriri soţiei sale gennia, îşi luă rămas-bun de la ea şi porni iar la drum înspre cetatea de scaun a părintelui său, unde nu peste mult ajunse cu întregu-i alai. Şi sultanul îl primi ca de obicei, nelăsând să se vadă nimic, nici dinaintea lui, nici dinaintea sfetnicilor, din simţămintele care îl zbuciumau.

Estimp, aşadar, cele două slujnice ale preafrumoasei gennia o duseră pe hârca de vrăjitoare într-un iatac mândru şi o ajutară să se culce pe un pat cu saltele de satin, chindisit cu horbote, şi cu un polog de mătase subţire, cu perdele de zarafir. Şi una dintre ele îi dete să bea o ceaşcă plină cu apă de la Fântâna Leilor, spunându-i:

— Iacătă o ceaşcă de apă de la Fântâna Leilor, care vindecă până şi bolile cele mai zăcaşe, şi dă sănătate până şi celor ce se află în pragul morţii!

Şi baba sorbi ceaşca şi, peste puţine clipe, strigă.:

— O, licoare minunată! Iacătă-mă-s tămăduită, de parcă mi s-ar fi scos răul cu un cleşte! Faceţi-mi binele de a mă călăuzi degrabă până la stăpâna voastră, ca să-i mulţumesc pentru bunătatea ei şi ca să-i arăt îndatorinţa mea!

Şi se ridică în capul oaselor, prefăcându-se că s-ar fi zviduit de un rău de care nici nu suferise. Şi cele două slujnice o călăuziră, printr-un şir de iatacuri care de care mai strălucit, până în sala în care se afla stăpâna lor.

Or, preafrumoasa gennia şedea pe un jeţ de aur greu, împodobit cu nestemate, împresurată de o mulţime de domniţe de-ale ei care toate erau la fel de minunate şi îmbrăcate într-un chip tot atâta de strălucit ca şi stăpâna lor. Iar baba vrăjitoare, uluită de tot ce vedea, se ploconi

la picioarele jeţului, îngăimând nişte mulţumiri. Şi gennia îi spuse:

— Sunt tare bucuroasă, o, preabună femeie, că te-ai vindecat. Şi-acuma eşti slobodă să rămâi la palatul meu câtă vreme vei vrea. Iar femeile mele au să stea la poruncile tale, spre a-ţi arăta saraiul!

Şi baba, după ce mai sărută o dată pământul, se ridică şi se lăsă dusă de două tinerele, care porniră să-i arate palatul până în toate minunatele lui amănunte. Şi, când sfârşiră de umblat, baba îşi zise că ar fi mai bine pentru ea să se cărâbănească acuma, când văzuse ce vrusese să vadă. Şi îşi mărturisi dorinţa faţă de cele două tinerele, după ce le mulţumi pentru bunăvoinţa lor. Iar ele o scoaseră prin uşa de piatră, urându-i drum bun. Şi, de cum ajunse în afara stâncilor, baba se întoarse ca să ia seama mai bine la uşă şi ca să poată să ţină minte locul; şi, întrucât uşa nu era de văzut pentru o muiere de teapa ei, degeaba se tot uită ea; şi fu nevoită să plece fără a izbuti să dibăcească uşa.

Şi, când ajunse dinaintea sultanului, îi dete seama de tot ce făcuse, de tot ce văzuse, şi de neputinţa în care fusese de a mai găsi intrarea la palatul acela. Şi sultanul, destul de mulţumit de lămuririle ei, îşi chemă la sfat vizirii şi sfetnicii şi le povesti cumu-i treaba, cerându-le sfatul. Şi unii îl sfătuiră să-l dea morţii pe prinţul Hossein, ponegrindu-l că urzeşte împotriva domniei; iar alţii fură de părere că poate ar fi mai bine să-l zeberească şi să-l întemniţeze pentru tot restul zilelor lui. Iar sultanul se întoarse înspre babă şi o întrebă:

— Da tu ce socoţi?

Ea spuse:

— O, rege al vremilor, eu socot că-i mai bine să te slujeşti de legăturile pe care fiul tău le are cu acea gennia, spre a-l pune să ceară şi să dobândească de la ea minunăţii ca acelea ce se află în palatul ei. Iar dacă el nu are să vrea, ori dacă ea nu are să-i dea, numai atunci urmează să cugeţi la mijlocul cel crunt pe care ţi-l arătară

vizirii!

Şi regele zise:

— Nu este nimica împotrivă!

Şi trimise după fiul său şi îi spuse:

— O, fiul meu, întrucât iacătă-te ajuns mai bogat şi mai puternic decât tatăl tău, oare nu ai putea să-mi aduci, data viitoare, vreun lucru care să-mi facă plăcere, de pildă vreun cort frumos, care să-mi poată sluji la vânătoare ori la război?

Şi crăişorul Hossein dete răspunsul de cuviinţă, încredinţându-l pe tătâne-său de bucuria pe care o avea de a-l mulţumi în privinţa aceasta.

Şi, când ajunse iarăşi îndărăt la soţia lui gennia, îi spuse dorinţa tatălui său; iar ea răspunse:

— Pe Allah! lucrul acesta pe care ni-l cere sultanul este un fleac!

Şi îl chemă pe vistiernicul ei şi îi spuse:

— Du-te şi ia cortul cel mai mare care se află în haznaua mea! Şi spune-i străjerului vostru Şaiibar să ni-l aducă!

Şi vistiernicul grăbi să îndeplinească porunca. Şi, peste puţine clipe, se întoarse însoţit de străjerul haznalei, care era un ginn dintr-un soi cu totul aparte, întrucât era înalt de un picior şi jumătate, avea o barbă de trei picioare, o mustaţă deasă şi suflecată până la urechi, şi nişte ochi ca ochii de porc, înfundaţi adânc în capul lui care era tot atâta de gros cât şi trupul; şi ducea pe umăr o dreavă de fier mai grea de cinci ori decât el, iar în mâna cealaltă ducea o legăturică împăturită. Şi gennia îi spuse:

— O, Şaiibar, ai să-l însoţeşti numaidecât pe soţul meu, prinţul Hossein, până la sultan, părintele său. Şi să faci ceea ce eşti dator să faci!

Iar Şaiibar răspunse că ascultă şi că se supune; şi întrebă:

— Şi, o, stăpâna mea, trebuie să duc şi cortul pe care îl am în mână?

Ea spuse:

— De bună seamă! Ci, mai întâi, întinde-l aici, pentru ca prinţul Hossein să poată să-l vadă!

Şi Şaiibar trecu în grădină şi desfăcu legăturica pe care o adusese. Şi se văzu un cort care, întins cu totul, putea să adăpostească o oştire întreagă, şi care avea însuşirea că se mărea şi se micşora, pe măsura a ce trebuia să cuprindă. Şi, după ce îl desfăşură în felul acesta, îl strânse la loc şi îl făcu o legăturică pe care o ţinea în podul palmei. Şi îi spuse prinţului Hossein:

— Să mergem la sultan!

Or, când beizadea Hossein, cu Şaiibar mergând pe jos înainte-i, ajunse în cetatea de scaun a părintelui său, toţi trecătorii, cuprinşi de spaimă la vederea ginnului cel pitic, care venea cu bârna lui de fier pe umăr, o luară la fugă să se ascundă prin case şi prin prăvălii, unde încuiară de zor uşile. Şi, la sosirea lor la palat, portarii, hadâmbii şi străjerii îşi luară tălpile la spinare, scoţând ţipete de spaimă. Şi amândoi intrară în palat şi se înfăţişară dinaintea sultanului, care se afla înconjurat de vizirii şi de sfetnicii lui şi tăifăsuiau cu hoaşca de vrăjitoare. Iar Şaiibar, înaintând până la picioarele jeţului domnesc, aşteptă până ce prinţul Hossein se temeni dinaintea tătâne-său, după care spuse:

— O, rege al vremilor! ţi-am adus cortul.

Şi întinse cortul în mijlocul sălii, şi începu să-l mărească şi să-l micşoreze, stând la oarecare depărtare. Pe urmă, deodată, ridică bârna de fier şi o slobozi drept în capul vizirului, şi îl făcu terci, dintr-o lovitură. Pe urmă, îi terciui în acelaşi chip şi pe ceilalţi viziri, şi pe sfetnici, pe când ei, înţepeniţi de spaimă, nu aveau putere nici măcar să ridice mâna ca să se apere. Şi o terciui apoi şi pe hoaşca de vrăjitoare, spunându-i:

— Asta-i ca să te învăţ cum să te mai prefaci că eşti pe moarte!

Şi, după ce nimici în felul acesta toată liota, puse dreava de fier pe umăr şi îi spuse regelui:

— I-am nimicit, spre a-i pedepsi pentru sfaturile lor cele

rele! În ce te priveşte, o, măria-ta, întrucât ai mintea slabă, şi întrucât nu te-ai gândit să-l ucizi ori să-l otrăveşti pe craiul Hossein decât din pricină că te-au îndemnat aceştia, te cruţ de o soartă ca a lor. Da te mazilesc din domnie. Şi dacă vreunul din cetate cutează să cârtească, îl nimicesc! Şi nimicesc oraşul tot, dacă nu va vroi să-l primească pe crăişorul Hossein de rege! Şi-acuma, dă-te jos şi pleacă, ori te sfărâm!

Iar regele dete zor să se supună şi, coborând din scaunul de domnie, ieşi din palat şi se duse să trăiască în pustnicie, lângă fiul său Ali, sub călăuza dervişului cel sfânt.

Iar în ce-i priveşte pe beizadea Hassan şi pe soţia sa Nurrennahar, întrucât nu luaseră parte în niciun fel la uneltire, crai Hossein, ajungând rege, le dărui ca huzmet ţara cea mai frumoasă din împărăţie şi rămase mai departe, în cele mai bune legături cu ei. Iar crai Hossein trăi cu soţia lui, preafrumoasa gennia, în desfătare şi huzur. Şi lăsară amândoi un şir lung de urmaşi, care domni după moartea lor, vreme de ani şi ani. Ci mai ştiutor este Allah!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa povestea aceasta, tăcu. Iar sora ei Doniazada îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci, şi ce miezoase, şi ce desfătătoare sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada zâmbi şi spuse:

— Da ce sunt acestea pe lângă ceea ce am să mai povestesc, dacă regele îmi îngăduie!

Şi regele Şahriar îşi zise: „Ce poate ea să-mi mai povestească, iar eu să nu ştiu?” Şi îi zise Şeherezadei:

— Ai îngăduinţa!

Iar Şeherezada îi spuse regelui Şahriar:

POVESTEA DULCEI SCLIPIRE-DE-MĂRGĂRITAR

Se istoriseşte, în letopiseţele învăţaţilor şi în cărţile trecutului, că emirul drept-credincioşilor Al-Motazid Bi'llah, cel de al şaselea calif din neamul lui Abbas, nepotul lui Al-Motavakkil, nepotul lui Harun Al-Raşid, era un domnitor dăruit cu un suflet ales, cu o inimă bărbată şi cu simţăminte înalte, plin de vrajă şi de frumuseţe, de bunătate şi de gingăşie, de vitejie şi de cutezanţă, de măreţie şi de deşteptăciune, puternic şi neînfricat ca leii şi, pe lângă toate, cu un har la stihuire atâta de desăvârşit încât era socotit poetul cel mai mare de pe vremurile lui. Şi avea la Bagdad, cetatea sa de scaun, spre a-l ajuta să chivernisească treburile împărăţiei lui fără de margini, şaizeci de viziri plini de râvnă neostenită, care vegheau treburile norodului cu neodihnită osârdie, întocmai ca şi domnul lor. Fapt care făcea ca nimica, nici măcar întâmplarea ce-ar fi părut fără de nicio însemnătate, să nu-i rămână ascuns din tot ce se petrecea sub domnia lui, în ţările care se întindeau de la pustiul Şamului până la hotarele Maghrebului, şi de la munţii Khorassanului şi marea apusului până la marginile cele mai afunde ale Indiei şi ale Afganistanului.

Or, într-o zi, pe când se plimba cu povestitorul Ahmad Ibn-Hamdun, prietenul şi tovarăşul său de pahar cel mai drag, chiar acela căruia îi datorăm că ne-a lăsat atâtea istorisiri frumoase de povestit şi atâtea stihuri minunate

de-ale moşilor noştri de demult, ajunse dinaintea unei case cu înfăţişare domnească, ascunsă dulce în inima unei grădini, şi care, cu înfăţişarea-i plăcută, mărturisea gusturile stăpânului ei, cu mult mai limpede decât ar fi făcut-o chiar limba cea mai măiestrită. Căci, pentru cel ce avea ochi simţitori şi suflet luător-aminte, aşa cum avea califul, casa aceea era însăşi măiestria graiului.

Şi, cum se aşezaseră amândoi pe laviţa de marmură ce se afla în faţa casei, şi se odihneau de preumblarea lor, bucurându-se de reveneala care adia înspre ei îmbălsămată de mireasma crinilor şi a iasomiilor, văzură ivindu-se dinainte-le, ieşiţi din umbra grădinii, doi tinerei frumoşi ca luna în cea de a patrusprezecea zi a sa. Şi vorbeau între ei, fără a-i fi băgat de seamă pe cei doi călători care şedeau pe laviţa de marmură. Şi unul dintre cei doi tinerei îi spunea tovarăşului său:

— Deie Allah o, prietene al meu, ca în ziua aceasta de strălucire nişte oaspeţi aduşi de întâmplare să se abată pe la stăpânul nostru, care-i mohorât că a sosit ceasul de masă fără ca nimenea să se fi arătat spre a-i ţine tovărăşie, pe când de obicei are totdeauna în preajma sa niscaiva prieteni ori niscaiva călători pe care să-i cinstească cu bunătăţuri şi pe care să-i găzduiască măreţ!

Iar celălalt răspunse:

— Hotărât! e întâia dată când se întâmplă un lucru ca acesta şi când stăpânul nostru se află singur în sala de oaspeţi. Tare-i ciudat că, cu toată dulceaţa zilei acesteia de primăvară, niciun trecător nu şi-a ales ca loc de odihnă grădinile noastre cele atâta de frumoase, pe care de obicei vin să le vadă oameni tocmai din afundurile împărăţiei.

Auzind vorbele acestea ale celor doi flăcăi, Al-Motazid fu peste măsură de uimit să afle nu numai că în cetatea sa de scaun trăieşte un om de vază de-a cărui casă nu ştia nimic, ci şi că acest om ducea o viaţă destul de osebită şi că nu-i plăcea să şadă singur la masă. Şi gândi: „Pe Allah! mie, care sunt calif, adeseori îmi place să stau

singur singurel, numai cu mine, şi aş muri în cel mai scurt răstimp dacă ar fi să simt mereu o suflare străină lângă a mea! întrucât singurătatea este de nepreţuit, uneori!” Pe urmă, spuse credinciosului său tovarăş de chefuri:

— O, Ibn-Hamdun, o, povestitorule cu limbă de miere, tu, cel care cunoşti toate poveştile trecutului şi nu ai scăpat nimic din întâmplările vremurilor noastre, ştii ceva despre omul care e stăpânul palatului acesta? Şi nu socoţi a fi de sârg să ne cunoaştem cu unul dintre supuşii noştri care duce o viaţă atâta de altfel decât viaţa celorlalţi oameni, şi-atâta de uluitoare în strălucirea-i singuratică? Şi-apoi, lucrul acesta oare nu mi-ar da prilejul să dovedesc, faţă de unul dintre supuşii mei de viţă aleasă, o dărnicie care aş vrea să fie încă şi mai largă decât aceea pe care o va fi arătând pesemne el faţă de oaspeţii săi aduşi de întâmplare?

Iar povestitorul Ibn-Hamdun răspunse:

— De bună seamă că emirul drept-credincioşilor nu ar avea de ce să se căiască mergând la navabul acesta pe care nu-l cunoaştem. Aşa că, de vreme ce asta-i dorinţa stăpânului meu, am să-i strig pe cei doi flăcăi chipeşi şi am să le dau de ştire că vrem să mergem la stăpânul acestui sarai!

Şi se ridică de pe lespede, dimpreună cu Al-Motazid, care, după obiceiul lui, era străvestit în neguţător. Şi se înfăţişă dinaintea celor doi flăcăi chipeşi, şi le spuse:

— Duceţi-vă, Allah fie cu voi amândoi, şi daţi de ştire stăpânului vostru că la poarta lui doi neguţători străini cer intrare în casă, şi năzuiesc la cinstea de a se înfăţişa dinainte-i.

Iar cei doi tinerei, de cum auziră vorbele acelea, zburară voioşi spre casă, şi nu peste mult se ivi în prag însuşi stăpânul locului. Şi era un bărbat cu faţa luminoasă, cu trăsături subţiri şi gingaşe, cu înfăţişarea zarifă şi cu chipul plin de bunăvoinţă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Şi era un bărbat cu faţa luminoasă, cu trăsături subţiri şi gingaşe, cu înfăţişarea zarifă şi cu chipul plin de bunăvoinţă. Şi era îmbrăcat cu o haină de mătase de Nişabur, avea pe umeri o mantie de catifea cu ciucuri de aur, şi purta pe deget un inel de rubin. Şi veni în calea lor, cu un zâmbet de bunvenit pe buze şi cu mâna stângă pe inimă, şi le spuse:

— Salamaleikum, şi prietenie domniilor-voastre cele binevoitoare, care ne cinstesc cu o cinstire fără de seamăn venind la noi!

Iar ei intrară în casă şi, dacă văzură rânduiala cea minunată de acolo, li se păru casa chiar ca un colţ de rai, întrucât frumuseţea ei de dinlăuntru întrecea, şi încă cu mult. Frumuseţea de dinafară şi, fără de nicio îndoială, ar fi făcut-o până şi pe turtureaua cea îndrăgostiră să-şi uite jalea dorului de iubitul ei.

Şi, în odaia de taifas, o grădiniţă se oglindea în havuzul de alabastru, în care cânta şuvoiul de diamant, şi prin chiar micimea ei, era o plăcere de reveneală şi de încântare. Căci dacă grădina cea mare, cu toate florile şi cu toate frunzişurile care împodobesc pământul lui Allah, închipuia un brâu împrejurul casei, şi dacă, prin strălucirea ei, era ca o nebunie de ierburi, fără de nicio îndoială că grădina cea mică era ea însăşi înţelepciunea lor. Iar ierburile ce-o alcătuiau erau patru flori, da, într-adevăr, numai patru flori, însă nişte flori cum ochiul omului nu mai văzuse decât în zilele cele dintâi ale pământului.

Or, floarea cea dintâi era un trandafir, aplecat pe firul lui şi, în totului tot, nu un trandafir ca toţi trandafirii, ci chiar trandafirul cel dintâi, al cărui frate a înflorit în rai, înainte de prăbuşirea cea năprasnică a îngerului. Şi

floarea aceea, luminată de ea însăşi, era o flacără de aur roşu, un foc de bucurie stârnit din sineşi, un zori de zi strălucitor, viu, stacojiu, catifelat, proaspăt, fecioresc, neprihănit, îmbătător. Şi, în bobocul lui, cuprindea atâta purpură câtă s-ar fi cerut pentru haina unui rege. Iar mireasma lui, făcând să se deschidă dintr-o suflare canaturile inimii, grăia sufletului: „Îmbată-te!”; şi, punând aripi trupului, îi spunea: „Zboară!”

Iar floarea cea de-a doua era o lalea, dreaptă pe firul ei şi, în totului tot, nu o lalea din vreo grădină împărătească, ci laleaua străbună, cea adăpată cu sânge de balauri, şi al cărei neam stins înflorea în Iram-cel-eu-Pilaştri, şi a cărei culoare spunea cupei pline cu vin bătrân: „Eu îmbăt fără să fiu atinsă cu buzele!”, iar jarului fierbinte îi spunea: „Eu ard fără să mă mistui!”

Iar cea de a treia floare era o zambilă, dreaptă pe firul ei şi, în totului tot, nu zambila de prin grădini, ci zambila mamă a crinilor, cea numai safi de albă, zambila cea gingaşă, şi înmiresmată, şi plăpândă, şi neprihănită, care îi spune lebedei ce iese din apă: „Eu sunt mai albă decât tine!”

Iar floarea cea de a patra, stând plecată pe firul ei, era întru totului tot, nu, o, nu garoafa cea de pe terasele pe care seara le stropesc fetişcanele, ci un ghemotoc aprins, o bucată de soare, prăvălit spre apus, un şip de mireasmă închizând sufletul cel zburatic al piperului, era însăşi garoafa pe a cărei soră regele ginnilor i-a dat-o lui Soliman, ca să împodobească cu ea părul frumoasei Balkis, şi din care acela a scos Elixirul de viaţă lungă, Balsamul înţelepciunii, Al-caliul împărătesc şi Teriacul.

Iar apa din havuz, numai atingând acele patru flori, fie şi doar umbra lor, era străbătută, chiar şi după ce zvonul cântecului se stingea şi ploaia de diamante se sfârşea, de un şir de fiori de tulburare. Iar cele patru flori, ştiindu-se atâta de frumoase, se temeneau zâmbitoare pe tulpinele lor şi se priveau îndelung.

Şi nimic nu împodobea sala aceea de marmură albă şi

răcoroasă, în afară de cele patru flori de la acel havuz. Iar privirea se odihnea asupra lor, răpită, fără a cere nimic mai mult.

Şi, după ce califul şi soţul său şezură pe divanul aşternut cu chilimuri de Khorassan, gazda îi pofti, după alt rând de urări de bun-venit, să împartă cu el masa alcătuită din bucate alese, pe care tocmai i-o aduceau pe tăvi de aur slugile, şi pe care o aşterneau pe nişte sofrale de bambus. Şi masa se petrecu în dragostea de care se slujesc prietenii faţă de prietenii lor, şi fu înveselită, la un semn al gazdei, de intrarea a patru fetişcane cu chipurile ca luna, şi care erau: cea dintâi o cântăreaţă din alăută, cea de a doua o cântăreaţă din ţimbal, cea de a treia o cântăreaţă din gură, iar cea de a patra o dănţuitoare. Şi, în vreme ce cu alăutele, cu cântarea şi cu frumuseţea danţului, ele desăvârşeau, tuspatru, strălucirea acelei săli şi vrăjeau împrejurul, gazda şi cei doi musafiri degustau vinul din cupe şi se dedulceau cu poamele culese cu crengile lor cu tot, aşa de frumoase că nu se putea să fi fost aduse decât din livezile raiului.

Şi povestaşul Ibn-Hamdun, măcar că era deprins să fie cinstit din belşug de către stăpânul său, îşi simţi sufletul atâta de aprins de vinurile acelea marmanzii, şi de acel noian de frumuseţi strânse laolaltă, încât se întoarse cu nişte ochi plini de lumină înspre calif şi, cu cupa în mână, rosti nişte stihuri ce înfloreau în el la amintirea răscolită a unui tânăr prieten al său. Şi, cu glasul lui frumos cântat, spuse:

O, tu, cu trandafirii ca de jar
De pe obrajii-ţi limpezi ca lumina,
Cei plămădiţi după dreptul tipar
Al unui idol proslăvit în China,
O, *copilandre cu ochi de gagat.*
Cu trup zarif ca de hurie sfântă,
Hai, lasă-ţi râsu-n lene alintat,
Încinge-ţi brâul, şi cu veche-orândă

Să gâlgâie fă vinul înspumat,
Aprinsul vin precum laleaua blândă.
Că sunt şi ceasuri de înţelepciune,
Precum şi ceasuri sunt de nebunii.
Acuma-n cupă toarnă-mi vin-minune!
Să-l sorb cu mare sete, că tu ştii
Ce mult îmi place vinul, dacă este
Ca sângele ce-l gâlgâie aşa,
Din gâturi groase, olurile-aceste.
Ah, vinu-aprins precum inima ta!
Şi să nu-mi spui că dulcea lui lucoare
Vicleană e – căci nu-i adevărat!
Şi-apoi ce rău mai e beţia, oare,
Pentru acela ce s-a născut beat?
Azi gândurile mele-s o vâltoare,
Precum zulufii-n păru-ţi revărsat!
Să nu-mi spui mie cum că, iată, vinul
Poeţilor le e dăunător.
Cât timp îşi pune cerul baldachinul,
Ca azi, albastru, cât în verde zbor
Se-nvăluie pământul – lasă-mi chinul
Să-l sting în vis, să beau până-am să mor!
Iar tinerii cei cu obraz de jar,
Când vor veni să-mi caute mormântul,
Mireasma dulce-a vinului amar,
Din groapa mea, îmbălsămând pământul,
S-o simtă cum răzbeşte în afar',
Şi-n preajma lor, când o întoarce vântul,
Beţia mea să-i prindă iar şi iar,
Şi să-i îmbete şi pe ei de-a rândul.

Şi, sfârşind de ticluit stihurile acestea, povestaşul Ibn-Hamdun ridică ochii înspre calif, ca să judece după chipul lui cum îi plăcuse cântarea. Ci, în loc de plăcerea pe care se aştepta s-o vadă, dete cu ochii de o înfăţişare atâta de acrită şi de o mânie atâta de aprigă, încât scăpă din mână cupa plină cu vin. Şi se cutremură în sufletul său, şi s-ar fi

şi crezut pierit fără de izbavă, dacă nu ar fi băgat tot atunci de seamă că emirul drept-credincioşilor nu părea nici măcar a-i fi auzit stihurile rostite, şi dacă nu i-ar fi văzut ochii tulburi şi parcă pierduţi în cercetarea unui lucru de nedesluşit. Şi îşi zise: „Pe Allah! acum o clipă avea chipul visător, şi-acuma iacătă-l negru de supărare şi cum niciodată nu i l-am mai văzut aşa de furtunos. Şi, cât sunt eu de deprins a-i citi gândurile după înfăţişarea chipului, şi să-l ghicesc ce simte, iacătă că acuma habar nu am de unde i se trage schimbarea asta neaşteptată! Izgoni-l-ar Allah pe cel viclean, şi apere-ne de rele!”

Şi, cum îşi storcea minţile, în felul acesta, spre a ajunge să înţeleagă pricina acelei mânii, califul deodată aruncă înspre gazdă o privire plină de îndoială şi, împotriva tuturor datinilor ospeţiei, şi în pofida obiceiului care cere ca niciodată gazda şi musafirul să nu se întrebe de nume şi de rosturi, îl întrebă pe stăpânul casei, cu un glas ce se străduia să nu izbucnească:

— Cine eşti tu, bre!

Iar gazda, la întrebarea aceasta, schimbindu-se de tot la faţă şi speriat până peste fire, nu vroi nicicum să nu dea răspunsul, ci zise:

— Mi se spune îndeobşte Abu’l Hassan Ali-ben-Ahmad Al-Khorassani.

Şi califul urmă:

— Da tu ştii cine sunt eu?

Iar gazda răspunse, încă şi mai galben:

— Nu, pe Allah! nu am avut cinstea aceasta, o, stăpâne al meu!

Atunci Ibn-Hamdun, simţind că împrejurarea se făcea tot mai încurcată, se ridică şi îi spuse tânărului:

— O, gazdă a noastră, te afli de faţă cu emirul drept-credincioşilor, califul Al-Motazid Bi’llah, nepotul lui Al-Motavakkil Ala’llah.

Când auzi vorbele acestea, stăpânul casei se ridică la rându-i, tulburat până peste poate, şi, tremurând, sărută pământul dinaintea califului, şi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, mă închin ţie, pe harurile preacuvioşilor şi preacredincioşilor tăi strămoşi, să-i ierţi robului tău greşealele pe care va fi putut să le săvârşească, fără de voia lui, faţă de măria ta, ori lipsa de cuviinţă de care o fi putut să se facă vinovat, ori lipsa de preacinstire, ori lipsa de dărnicie, fără de nicio îndoială!

Şi califul răspunse:

— Bre, omule, nu am să te cert pentru nicio lipsă de felul acesta. Ai dovedit, dimpotrivă, faţă de noi, o risipă de care te-ar pizmui până şi regii cei mai darnici. Ci, dacă te-am întrebat ce te-am întrebat, am făcut-o întrucât, din câte-mi pare, o pricină tare grea m-a stârnit deodată, când nu mă gândeam decât să-ţi mulţumesc pentru tot ce văzusem atâta de frumos în casa ta!

Şi gazda, năucită, spuse:

— O, stăpâne şi doamne al meu, fie-ţi milă! nu lăsa mânia să cadă asupra robului tău, până a nu-l fi încredinţat şi pe el de nelegiuirea lui!

Iar califul spuse:

— Am băgat dintr-odată de seamă, bre omule, că tot ce se află în casa aceasta, de la lucruri până la hainele pe care le ai pe tine, poartă numele bunicului meu, Al-Motavakkil Ala'allah! Or, poţi tu să-mi lămureşti un fapt atâta de ciudat? Şi nu carecumva se cade să mă gândesc la vreun furtişag nedovedit din saraiul strămoşilor mei preacucernici? Vorbeşte fără de ocolişuri, ori te-aşteaptă moartea pe dată!

Şi gazda, în loc să se tulbure, îşi dobindi la loc chipul cel îndatoritor şi zâmbetul, şi, cu glasul lui cel mai liniştit, spuse:

— Milele şi pavăza Celui-atotputernic fie asupra ta, o, doamne al meu! Hotărât, vorbesc fără de ocolişuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, şi nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaisprezecea noapte

Urmă:

Hotărât, vorbesc fără de ocolişuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, şi nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta.

Iar califul îi spuse:

— Dacă-i aşa, şezi jos şi zi-i!

Şi Abu'l Hassan, la un semn al califului, şezu jos pe locul lui şi spuse:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor – dare-ar Allah să-ţi duci mai departe biruinţele şi noroacele! – că eu nu sunt, precum s-ar putea presupune, nici fiu de rege, nici de şerif, nici fecior de vizir, nici nimic ce s-ar putea asemui, mai de aproape ori mai de pe departe, cu vreo spiţă de os domnesc. Da povestea mea-i o poveste atâta de ciudată încât, de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţământ aceluia care ar citi-o cu preţuire şi cu luare-aminte. Întrucât, măcar că nu sunt nicidecum os domnesc, nici de viţă aleasă, nici din vreun neam de vază, socot că pot, fără de a minţi, să-i mărturisesc stăpânului meu că, de binevoieşte să-şi plece înspre mine urechea, povestea aceasta are să-l mulţumească şi are să facă să-i piară mânia adunată împotriva robului care îi vorbeşte.

Şi Abu'l Hassan se opri o clipită din vorbă, îşi adună amintirile, le orândui în mintea lui, şi urmă astfel:

Eu, o, emire al drept-credincioşilor, m-am născut la Bagdad, ca fiu al unui tată şi al unei mame care nu mai aveau altă odraslă în afară de mine. Iar tatăl meu era un neguţător oarecare din suk. Dreptu-i, totodată, că era cel mai bogat şi cel mai preţuit dintre toţi negustorii. Şi nu era negustor numai într-un suk, ci în toate sukurile avea

câte o prăvălie, care era cea mai frumoasa, atât în sukul zarafilor cât şi în cel al neguţătorilor de leacuri ori în cel al postăvarilor. Şi în fiecare prăvălie avea câte un om al lui, priceput la treburile de vânzare şi de cumpărare. Şi mai avea, lângă odaia din fund a prăvăliei, şi câte un iatac lăturalnic, unde putea, ferit de cei ce intrau ori ieşeau din prăvălie, să se întindă în voie, la vreme de arşiţă, şi să-şi facă tabietul, pe când spre a-l răcori în răstimpul somnului un rob avea slujba de a-i face vânt cu un vânturar, vânturându-i cu bună-cuviinţă mai ales boaşele. Căci taică-meu avea boaşele simţitoare la căldură, şi nimic nu le făcea atâta bine cât răcoreala vânturarului. Or, cum altă odraslă în afară de mine nu mai avea, mă iubea din toată inima, nu mă lăsa să duc lipsă de nimic, şi nu precupeţea nicio cheltuială pentru învăţătura mea. Şi, de altminteri, bogăţiile lui sporeau an de an, datorită binecuvântării cerului, şi se făceau tot mai anevoie de socotit. Şi-atunci, venindu-i ceasul sorocului, muri – îndura-s-ar Allah să-l copere cu mila lui, să-l primească în tihna lui, şi să dealungească, cu zilele pe care le-a pierdut răposatul, viaţa emirului drept-credincioşilor.

Iar eu, moştenind averi nenumărate de la părintele meu, am urmat a mă ţine, ca şi pe vremea când trăia el, de negustoriile sukului. Şi, de altminteri, nu mă lipseam de la nimica, mâncam, beam şi mă veseleam cât puteam, cu prietenii care îmi erau dragi. Şi mi se părea că viaţa-i minunată, şi mă străduiam să le-o fac şi celorlalţi tot atâta de plăcută cât îmi era mie. Drept care, fericirea îmi era fără de căinţe şi fără de amaruri, şi nu râvneam la nimica mai bun decât viaţa mea de fiecare zi. Întrucât şi ceea ce oamenii numesc ambiţie, şi ceea ce înfumuraţii numesc slavă, şi ceea ce săracii cu duhul numesc faimă, şi mai-măririle, şi zarva, toate astea îmi erau un simţământ de neîndurat. Şi mă socoteam mai presus de ele. Iar mai presus de plăcerile din afară puneam liniştea traiului meu, iar mai presus de măririle cele înşelătoare puneam fericirea mea de rând, tăinuită în mijlocul

prietenilor mei cu chip dulce. Ci, o, doamne al meu, o viaţă, cât de cuminte şi de curată ar fi ea, nu este niciodată ferită de belele. Şi trebuia şi eu, după pilda semenilor mei, să mă încredinţez de aceasta în curând. Şi beleaua veni sub chipul cel mai vrăjit în viaţa mea. Întrucât, pe Allah! oare se află pe pământ vreo vrajă ce s-ar putea asemui cu frumuseţea, atunci când frumuseţea îşi alege, spre a se vădi, chipul şi legănările unei copilandre de paisprezece ani? Şi se află oare, o, doamne al meu, copilandră mai dulce decât aceea pe care nu o aştepţi, atunci când, ca să ne ardă inima, ia chipul, şi legănările unei copilandre de paisprezece ani? Căci sub înfăţişarea aceasta, şi nu sub alta, mi se ivi, o, emire al drept-credincioşilor, aceea care avea să-mi pecetluiască pe totdeauna minţile cu pecetea atotputerii ei. Că iacătă, stam într-o zi pe laviţa de dinaintea prăvăliei mele, şi tăifăsuiam ba de una, ba de alta, cu prietenii mei obişnuiţi, când văzui că se opreşte dinaintea mea o tinerică legănându-se şi zâmbind, împodobită cu doi ochi de babiloneancă, şi care îmi aruncă o privire, numai o privire, şi nimic mai mult. Iar eu, ca sub săgetătura unei săgeţi agerite, tresării în cugetul şi în trupul meu, şi îmi simţii întreaga fiinţă cuprinsă de tulburare, ca dinaintea chiar a năzăririi fericirii mele. Şi fetişcana, după o clipă, veni înspre mine şi îmi spuse:

— Oare aici este prăvălia domniei-sale Abu'l Hassan Ali Ibn-Ahmad Al-Khorassan?

Şi întrebarea aceea, o, doamne al meu, mi-o puse cu un glas ca de izvor, şi şedea, înaltă şi subţire, dinaintea mea, şi mlădie în gingăşia-i dulce; iar gura-i de copil neprihănit, sub iaşmacul de moselină, era un bobocel de purpură ce se deschidea peste două şiruri lucii de boabe de grindină. Iar eu răspunsei, ridicându-mă în cistea ei:

— Da, o, stăpână a mea, aceasta-i prăvălia robului tău.

Iar prietenii mei, din bună-cuviinţă, se ridicară toţi şi plecară. Atunci fetişcana intră în prăvălie, o emire al drept-credincioşilor, târându-mi minţile după ea. Şi şezu

ca o regină pe divan, şi mă întrebă:

— Şi unde-i el?

Eu răspunsei, da bâlbâindu-mă de tot, aşa de tare mi se înnodase limba de tulburare:

— Chiar eu sunt, ya setti!

Şi ea zâmbi, cu zâmbetul gurii ei, şi grăi:

— Spune-i atunci slujbaşului tău de colea să-mi dea trei sute de dinari de aur!

Iar eu, într-o clipă, mă întorsei înspre căpetenia băieţilor mei de prăvălie şi îi poruncii să cântărească trei sute de dinari şi să-i dea domniţei aceleia nepământene! Şi ea luă punga cu aur pe care i-o înfăţişă slujbaşul meu, şi, ridicându-se, plecă fără o vorbă de mulţumire, fără un semn de rămas-bun. Şi, hotărât! o, emire al dreptcredincioşilor, minţile mele nu putură să facă altceva decât s-o urmeze mai departe, lipite de paşii ei.

Or, când pieri din vedere, băiatul meu de prăvălie îmi spuse cu bună-cuviinţă:

— O, stăpâne al meu, pe numele cui trebuie să scriu banii aceştia arvuniţi?

Eu răspunsei:

— Eh, de unde să ştiu, bre? Şi-apoi, de când însemnează oamenii în cărţile lor de socoteli numele huriilor? Dacă vrei, scrie: „Trei sute de dinari daţi arvună Hoţoaicei-de Inimi.”

Când tejghetarul meu auzi vorbele acestea, îşi zise: „Pe Allah! stăpânul meu, care de felul lui este atâta de chibzuit, nu a făcut lucrul acesta decât ca să pună la încercare iscusinţa şi priceperea mea. Aşa că am să dau fuga după necunoscuta aceea şi am s-o întreb cum o cheamă! Şi, fără a-mi cere sfatul, se repezi plin de sârg afară din prăvălie şi o luă la fugă după fetişcana care de mult nu se mai vedea. Şi, după un timp, se întoarse la prăvălie, da ţinându-şi mâna peste ochiul stâng, şi cu faţa scăldată în lacrimi. Şi, cu capul plecat, se duse să-şi ia iarăşi locul la tejghea, ştergându-se pe obraji.

Iar eu îl întrebai:

— Ce-ai păţit?

El îmi răspunse:

— Izgonit fie Cel-viclean, o, stăpâne al meu! Socoteam că fac bine, cu gândul s-o întreb cum o cheamă, când m-am luat după copilandra care a fost aici. Da ea, de cum m-a simţit în urma ei, s-a răsucit dintr-odată înspre mine, şi mi-a alduit peste ochiul stâng un pumn de era să-mi crape capul. Şi iacătă-mă acuma cu ochiul zdrobit de un pumn mai vârtos decât pumnul unui fierar.

Şi-aşa! Or, o, doamne al meu, mărire lui Allah cel carele ascunde atâta putere în mâinile gazelelor, şi pune atâta repeziciune în mişcările lor! Iar eu rămăsei toată ziua aceea cu minţile prinse în lanţul amintirii ochilor aceia ucigaşi de oameni, şi cu sufletul chinuit şi răcorit totodată de trecerea celei ce îmi răpise judecăţile.

Or, a doua zi, tot la ceasul acela, pe când mă pierdeam în dorul de ea, o văzui pe vrăjitoriţă stând dinaintea prăvăliei mele, uitându-se la mine şi zâmbind. Şi, la vederea ei, bruma de minte care îmi mai rămăsese fu mai-mai să-şi ia zborul de bucurie. Şi, cum tocmai deschideam gura spre a-i ura bun-venit, fata îmi spuse:

— Nu-i aşa, ya Abu'l Hassan, că ţi-ai zis pesemne în mintea ta, gândindu-te la mine: „Ce fel de hoaţă o mai fi şi aia care mi-a răpit ceea ce mi-a răpit, şi pe urmă şi-a luat tălpăşiţa?

Ci eu răspunsei:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejurul tău, o, sultană a mea! Nu ai făcut altceva decât să iei ceea ce este al tău, întrucât tot ce-i aici este bunul tău, şi pe dinafară şi pe dinăuntru! Iar sufletul robului tău nu mai este al lui de când te-ai ivit tu, şi se află laolaltă cu toată zestrea de bunuri lipsite de preţ, din prăvălia aceasta!

Şi copilandra, când auzi aşa, îşi săltă iaşmacuţul de pe faţă şi se aplecă, trandafir pe un fir de crin, şi şezu jos râzând, cu susur de brăţări şi de mătăsării. Şi, odată cu ea, intră în prăvălie mireasma îmbălsămată a tuturor grădinilor. Pe urmă, îmi spuse:

— Dacă-i aşa, ya Abu'l Hassan, numără-mi cinci sute de dinari!

Şi eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi, poruncind să i se cântărească cinci sute de dinari, i-i detei. Iar ea îi luă şi plecă. Şi-atâta tot.

Iar eu, ca şi în ajun, mă simţeam mai departe încătuşat de nurii ei, şi rob al frumuseţii sale. Şi, neştiind ce vrăjitorie mă lăsase atâta de cu totul lipsit şi de minţi şi de judecată, nu izbuteam să mă înduplec a lua vreo hotărâre, ori a face vreo încercare să ies din starea de pieire în care mă cufundasem. Ci în ziua următoare, pe când eram mai şofrănit şi mai toropit ca oricând, fata se ivi iar înaintea mea, cu ochii ei cei lungi, de flacără şi de neguri, şi cu zâmbetul ei pierzător de minţi. Şi, de data aceasta, fără a rosti o vorbă, îşi puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agăţate nişte giuvaeruri scumpe, şi numai îşi spori zâmbetul...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute şaptesprezecea noapte

Urmă:

...fără a rosti o vorbă, îşi puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agăţate nişte giuvaieruri scumpe, şi numai îşi spori zâmbetul. Iar eu, pe dată, o, emire al drept-credincioşilor, luai bucata de catifea, o împăturii cu tot ce se afla în ea, şi i-o dedei vrăjitoarei, care o luă şi se duse, fără altceva nimic.

Or, de data aceasta, când o văzui că se duce, nu mai fusei în stare să stau mai departe nemişcat şi, înfrângându-mi sfiala ce mă făcea să mă tem de un necaz asemenea cu cel pe care îl păţise băiatul meu de la tejghea, mă ridicai şi plecai pe urmele ei. Şi ajunsei, în felul acesta, mergând în urma ei, pe ţărmurile Tigrului,

unde o văzui cum se suie într-un caic, care lopătând spornic ajunse la palatul de marmură al emirului drept-credincioşilor Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu. Iar eu, dacă văzui aşa, mă simţii cuprins de o îngrijorare până peste poate şi gândii în cugetul meu: „Iacătă-te acuma, ya Abu'l Hassan, băgat în grele belele şi târât în vârtejul încurcăturilor!” Şi mă gândeam, fără de voia mea, la spusa aceasta a poetului:

Braţul alb şi-atât de dulce
Al iubitei, braţul care
Ca să-ţi rezemi pe el fruntea
Puf de lebădă îţi pare,
Cercetează-l şi ia seama
Că te duce la pierzare.

Şi am stătut multă vreme pe gânduri, privind, fără s-o văd, apa râului; şi toată viaţa mea cea fără de necazuri şi cea atâta de otova în dulceaţa trecutului ei mi se prefiră pe dinaintea ochilor, în nişte luntrii plutind una după alta şi toate la fel, pe firul apei aceleia. Şi deodată, dinaintea ochilor mei, caicul se ivi iarăşi, aşternut cu purpură, cu fata aceea stând în el, tras acuma la capătul de jos al scării de marmură, şi fără niciun vâslaş. Şi mă minunai cu glas tare: „Hei, pe Allah! au nu ţi-e ruşine de viaţa ta lâncedă, ya Abu'l Hassan? Şi cum de stai tu să şovăieşti între viaţa aceea şi viaţa de foc pe care o duc cei care nu se tem de niciun fel de încurcături! Şi au nu cunoşti tu şi ceastălaltă spusă a poetului:

Prietene, hai, scoală
Din lunga-ţi toropeală,
Că trandafirul fericirii sfânt
Nu înfloreşte-n somn nicicând.
Nu mai lăsa să treacă
Prin viaţa ta săracă
Atâtea clipe fără să te-aprinzi

La jarul mare-al marilor dorinţi.

Că veacuri vei avea de-ajuns
Să dormi în somnul nepătruns.

Şi, înviorat de stihurile acestea şi de amintirea fetei celei tulburătoare, mă hotărâi, acum când ştiam unde sălăşluieşte, să nu mă abat de la nimic spre a ajunge la ea. Şi, plin de gândul acesta, mă dusei acasă şi intrai în iatacul mamei mele, care mă iubea cu toată suflarea ei, şi îi povestii, fără a-i ascunde nimic, tot ce se întâmplase în viaţa mea. Iar maică-mea, înfricoşată, mă strânse la inima, ei, şi îmi spuse:

— Mântui-te-ar Allah, o, copilul meu, şi ferească-ţi sufletul de vreo belea! Of, fiul meu, Abu'l Hassan, tu, singura mea temelie de viaţă, unde vrei tu să primejduieşti şi tihna ta şi pe a mea? Dacă fata aceea şade în saraiul emirului drept-credincioşilor, cum poţi tu să te îndârjeşti a dori s-o vezi? Au tu nu bagi de seamă prăpastia înspre care alergi, când te încumeţi, măcar şi cu gândul numai, să porneşti înspre saraiul stăpânului nostru califul? O, fiul meu, mă rog ţie pe cele nouă luni cât ţi-am încălzit viaţa, leapădă-te de gândul de-a o mai vedea pe fata aceea, şi de-a lăsa să se sape în inima ta o patimă amarnică!

Iar eu răspunsei că ce-o fi o fi. Şi că ce-i scris trebuie să se întâmple. Şi că Allah este mai presus de toate! Şi, a doua zi, ducându-mă la prăvălia mea din sukul giuvaiergiilor, veni să mă vadă omul meu care se îngrijea de neguţătoriile de la prăvălia mea din sukul negustorilor de sulimanuri. Şi era un om bătrân, în care răposatul taică-meu avea o încredere fără de margini şi de la care cerea sfat la orice neguţătorie mai anevoioasă ori mai încurcată. Şi, după salamalekurile şi urările îndătinate, îmi spuse:

— Ya sidi, ce'i cu schimbarea aceasta pe care o văd în înfăţişarea ta, şi ce-i cu gălbeneala de pe chipul tău, şi ce-

i cu îngrijorarea aceasta? Ferească-ne Allah de neguţătoria păguboasă şi de muşterii de rea credinţă! Da oricare o fi necazul pe care îl vei fi păţit, nu poate să fie fără de izbavă, de vreme ce eşti bine sănătos!

Iar eu îi spusei:

— Nu, pe Allah, o, preacinstite taică, nu am făcut nicio neguţătorie proastă, şi nu am fost înşelat de reaua credinţă a nimănui. Numai că viaţa mea s-a schimbat la chip, atâta. Şi belelile au intrat în casa mea, odată cu trecerea unei copilandre de paisprezece ani.

Şi îi povestii ce mi se întâmplase. Şi i-o zugrăvii, de parcă acolo de faţă s-ar fi aflat chiar răpitoarea inimii mele. Şi preacinstitul şeic, după ce cugetă o clipă, îmi spuse:

— Hotărât! treaba-i încurcată. Da nu-i mai presus de isteţia bătrânului tău rob, o, stăpâne al meu. Căci chiar că am printre cunoscuţii mei un om care locuieşte la saraiurile califului Al-Motavakkil, întrucât este croitorul slujbaşilor şi al hadâmbilor de acolo. Aşa că am să te duc la el; şi ai să-i dai să-ţi lucreze vreo haină, pe care să i-o plăteşti gras. Iar el, atunci, are să-ţi fie de mare folos!

Şi, fără a mai zăbovi, mă duse la palat şi intră cu mine la croitorul care ne primi cu dragoste. Iar eu, spre a face începutul şirului de haine pe care aveam să-i dau să mi le lucreze, îi arătai un buzunar de la surtucul meu, pe care avusesem grijă să-l descos, pe drum, şi îl rugai să mi-l coase la loc numaidecât. Şi croitorul mi-l cusu cu multă bunăvoie. Iar eu, spre a-i plăti lucrul, îi strecurai în mână zece dinari de aur, cerându-mi iertăciune că era atâta de puţin, şi făgăduindu-i că am să-l despăgubesc din belşug la cel de al doilea prilej. Şi croitorul nu mai ştia ce să creadă de felul meu de a mă purta; ci, uitându-se la mine cu uimire, îmi spuse:

— O, doamne al meu, eşti îmbrăcat ca un neguţător, da eşti departe de-a te purta ca neguţătorii. De obicei, un neguţător ia seama la ce cheltuie, şi nu scoate o drahmă până ce nu este încredinţat că are să câştige zece. Da tu,

pentru un lucru de nimic, îmi dai un preţ cât pentru un caftan de calif!

Pe urmă, adăugă:

— Numai îndrăgostiţii-s aşa de darnici! Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu cumva eşti îndrăgostit?

Eu răspunsei, lăsând ochii în jos:

— Cum să nu fiu, după ce am văzut ce-am văzut?

El mă întrebă:

— Şi cine-i pricina dorurilor tale? E vreun căprior ori vreo gazelă?

Eu răspunsei:

— O gazelă!

El îmi zise:

— Nu este nimica împotrivă. Şi, o, stăpâne al meu, iacătă-mă-s gata să-ţi slujesc de călăuză, dacă lăcaşul ei este saraiul acesta, de vreme ce-i o gazelă şi de vreme ce aici se află cele mai frumoase soiuri din neamul acesta!

Eu spusei:

— Da, aici sade!

El spuse:

— Şi care-i numele ei?

Eu spusei:

— Numai unul Allah îl ştie! Şi poate că şi tu!

El spuse:

— Zugrăveşte-mi-o, atunci.

Şi i-o zugrăvii, pe cât putui mai bine; iar el strigă:

— He, pe Allah! asta-i stăpâna noastră Sclipire-de-Mărgăritar, alăutista emirului drept-credincioşilor Al-Motavakkil Ala-llah!

Şi adăugă:

— Ia te uită că chiar hadâmbul ei tocmai vine înspre noi! Tu, stăpâne al meu, să nu laşi să-ţi scape prilejul de a ţi-l face apropiat, spre a-ţi fi călăuză înspre stăpâna lui, Sclipire-de-Mărgăritar!

Şi, într-adevăr, o, emire al drept-credincioşilor, văzui intrând în croitorie un rob alb, tare tinerel, frumos ca luna la vreme de Ramadan. Şi, după ce ne dete bineţe cu

gingăşie, îi spuse croitorului, arătându-i o vestuţă de zarafir:

— Cât costă vestuţa aceasta de zarafir, o, şeic Ali? Tocmai mi-ar trebui una, când o însoţesc la preumblările ei pe stăpâna mea Sclipire-de-Mărgăritar!

Iar eu numaidecât luai haina din locul unde se afla şi i-o detei, spunându-i:

— Este plătită, şi-i a ta!

Iar copilul mă privi cu un zâmbet dintr-o parte, întocmai ca şi stăpâna lui, şi îmi spuse, luându-mă de mână şi trăgându-mă într-un ungher:

— Tu eşti fără de nicio îndoială Abu’l Hassan ibn-Ahmad-Al Khorassani.

Iar eu, până peste poate de uluit văzând atâta isteciune la un copil şi auzindu-mă numit pe nume, îi pusei pe deget un inel scump, pe care îl scosei de pe degetul meu, şi răspunsei:

— Aşa-i precum spui, o, copilandre preadrăguţ. Da de unde ştii tu numele meu?

El grăi:

— Pe Allah, cum să nu-l ştiu, dacă stăpâna mea îl rosteşte de-atâtea ori pe zi faţă cu mine, de când este îndrăgostită de Abu’l Hassan Ali, preastrălucitul meu stăpân? Pe harurile Profetului – asupra-i fie milele şi binecuvântările! – dacă şi tu eşti tot atâta de îndrăgostit de stăpâna mea pe cât este ea de tine, iacămă-s gata numaidecât să te călăuzesc până la ea!

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minţilor de stăpâna lui, şi că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd nurnaidecât. Şi copilaşul hadâmb îmi spuse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optsprezecea noapte

Urmă:

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minţilor de stăpâna lui, şi că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Şi copilaşul hadâmb îmi spuse:

— Dacă-i aşa, o, stăpâne al meu Abu'l Hassan, sunt al tău cu totul. Şi nu vreau să mai tărăgănesc a te ajuta să ai o vedere cu stăpâna mea!

Şi plecă spunându-mi:

— Am să mă întorc într-o clipită.

Şi chiar că nu zăbovi mult până ce să vină iar la mine la croitorie. Şi aducea o legăturică pe care o desfăcu, şi scoase o cămaşă înflorată cu zarafir, şi o mantie care era chiar una din mantiile califului, cum am putut să bag de seamă din semnele cu care era însemnată şi din numele scris în urzeala ţesăturii, cu litere de aur, şi care era numele lui Al-Motavakkil Ala'llah. Şi hadâmbul cel micuţ îmi spuse:

— Ţi-am adus, o, stăpâne al meu, Abu'l Hassan, hainele cu care se îmbracă emirul drept-credincioşilor când se duce seara în harem.

Şi mă îndemnă să mă îmbrac cu ele, şi îmi spuse:

— Odată ce ai să ajungi pe sala cea lungă din lăuntru, unde sunt iatacurile cadânelor, să ai mare grijă, când treci, să iei din şipuleţul acesta, pe care ţi l-am adus, câte un bob de mosc, şi să-l pui în farfuriuta de dinaintea uşii de la fiecare iatac; întrucât acesta-i obiceiul califului, în fiecare seară, când trece pe sala de la harem. Şi, odată ce vei ajunge dinaintea unei uşi cu pragul de marmură albastră, s-o deschizi fără să baţi, şi vei fi în braţele stăpânei tale!

Pe urmă, adăugă:

— În ce priveşte ieşirea de acolo, după întâlnire, Allah are să vadă!

Şi, după ce îmi dete aceste îndrumări, mă lăsă, urându-mi noroc, şi pieri. Eu atunci, o, doamne al meu, măcar că nu eram dedat cu asemenea soiuri de isprăvi, şi măcar că aceasta era începutul meu pe caleaf belelilor, nu pregetai să mă îmbrac cu hainele califului şi, ca şi cum aş fi sălăşluit toată viaţa mea în saraiul califului şi m-aş fi născut acolo, pornii la drum vitejeşte de-a lungul curţilor şi al sălilor, şi ajunsei în latura saraiului cu iatacurile hărăzite haremului. Şi numaidecât scosei din buzunar şipul plin cu boabe de mosc şi, aşa cum mă învăţase hadâmbul cel micuţ, nu pregetai, când treceam prin dreptul uşilor cadânelor, să pun câte un bob de mosc pe farfuriuţa care anume se afla acolo. Şi ajunsei, în felul acesta, dinaintea uşii cu prag de marmură albastră. Şi mă pregăteam s-o împing spre a intra la cea atâta de dorită, firitisindu-mă în sinea mea că nu fusesem cunoscut de nimeni până acolo, când deodată auzii o zarvă şi, tot atunci, văzui şi lumina de la o sumedenie de făclii. Or, era chiar califul Al-Motavakkil, înconjurat de puhoiul lui de curteni şi de alaiul său. Şi nu mai avusei decât răgazul de a mă întoarce pe unde venisem, cu inima pierită de spaimă. Şi, în fuga mea de-a lungul sălii, auzeam glasurile cadânelor care, din lăuntru, se minunau spunând:

— Pe Allah! ce lucru ciudat! iacătă că emirul dreptcredincioşilor mai trece o dată pe sală. Hotărât că tot el a trecut şi-acum o clipă, punând în fiecare farfurioară bobul de mosc cel rânduit. Şi-apoi l-am mai cunoscut şi după mireasma hainelor sale!

Iar eu fugeam înainte pierdut, da fusei nevoit în curând să mă opresc, neavând cum merge mai departe pe sală fără a mă primejdui să trezesc luarea-aminte. Ci auzeam într-una zarva alaiului, şi vedeam cum vin înspre mine luminile. Atunci, nevroind să fiu prins în starea aceea, şi străvestit cum eram, împinsei, chiar cu primejdia de a muri, cea dintâi uşă ce-mi căzu sub mână, şi dedei buzna înlăuntru, uitând că eram străvestit în hainele califului şi uitând şi tot ce-ar fi putut urma. Şi mă pomenii dinaintea

unei fetişcane cu ochii lungi şi speriaţi, care, ridicându-se dintr-o săritură de pe chilimurile pe care şezuse tolănită, dete un ţipăt mare de spaimă şi de buimăcire şi, cu o mişcare repede, îşi ridică poala rochiei de moselină şi îşi coperi faţa şi părul. Iar eu mă oprii acolo, dinaintea ei, năucit de tot, zăpăcit de tot, şi dorindu-mi în sufletul meu, ca să scap din beleaua aceea, să se crape pământul sub picioarele mele şi să pier. Ah! asta-mi doream fierbinte, de bună seamă, şi, pe deasupra, afuriseam încrederea necugetată pe care o avusesem în hadâmbuţul acela al pierzaniei, care, nu mai încăpea îndoială, avea să fie pricina morţii mele, fie în ştreang, fie în ţeapă. Şi, ţinându-mi răsuflarea, aşteptam să văd ieşind din gura fetişcanei aceleia înspăimântate strigătele de chemare ce aveau să facă din mine un lucru de milă şi o pildă de osânda menită celor dornici de belele. Şi ia uite că buzele cele tinere se mişcară sub poalele de moselină, şi glasul care se auzi era dulce şi îmi spunea:

— Fii bine-venit în iatacul meu, o, Abu'l Hassan, căci tu eşti cel pe care l-a îndrăgit sora mea Sclipire-de-Mărgăritar, şi care ai îndrăgit-o!

Iar eu, la vorbele acelea nenădăjduite, o, doamne al meu, mă aruncai cu fruntea la pământ dinaintea copilandrei, şi îi sărutai poalele hainei, şi îmi pusei pe cap vălul ocrotirii ei. Şi ea îmi zise:

— Bun-venit şi viaţă lungă oamenilor mărinimoşi, ya Abu'l Hassan! Ce strălucit te-ai purtat faţă de sora mea Sclipire-de-Mărgăritar! Şi ce câştigat ai ieşit din încercările la care te-a supus! Încât nu mai conteneşte să-mi tot vorbească de tine şi de dragostea pe care te-ai priceput să i-o stârneşti. Aşa că poţi să-ţi binecuvântezi norocul care te-a împins la mine, când ar fi putut să te călăuzească la pieirea ta, străvestit cum eşti în hainele acestea ale califului. Şi poţi să fii liniştit în privinţa aceasta, întrucât am să orânduiesc eu totul în aşa fel ca nimic alta să nu se întâmple în afară de ceea ce-i pecetluit cu pecetea norocului!

Iar eu, neştiind cum să-i mulţumesc, îi sărutam mai departe, tăcut, pulpana hainei. Şi ea adăugă:

— Numai că, ya Abu'l Hassan, până a începe să lucrez în folosul tău, aş vrea să fiu bine dumirită în ce priveşte gândurile tale faţă de sora mea. Întrucât nu trebuie să dăinuie nicio neînţelegere în privinţa aceasta!

Iar eu răspunsei, ridicând mâinile:

— Allah să te apere şi să te ţie pe calea cea dreaptă, o, stăpâna mea cea mântuitoare! Eh, pe viaţa ta! cum ar putea să fie gândurile mele altfel decât curate şi cinstite? Nu râvnesc, cu adevărat, decât un lucru, şi-anume s-o mai văd o dată pe luminoasa ta soră Sclipire-de-Mărgăritar, numai pentru ca ochii mei să se bucure de vederea ei, şi inima mea tânjitoare să se întoarcă la viaţă. Atâta numai, şi nimic mai mult! Şi Allah atoatevăzătorul este martor pentru spusele mele, şi ştie tot ce am în gânduri!

Ea atunci îmi spuse:

— Dacă-i aşa, ya Abu'l Hassan, nu am să precupeţesc nimica spre a te face să ajungi la ţinta legiuită a dorurilor tale!

Şi, rostind acestea, bătu din palme şi spuse unei roabe micuţe ce veni pe fugă la chemarea aceea:

— Du-te după stăpâna ta Sclipire-de-Mărgăritar şi spune-i: „Sora ta Şerbet-de-Migdale îţi trimite salamalekurile ei şi te pofteşte la ea fără de zăbavă, întrucât în noaptea aceasta îşi simte pieptul apăsat şi numai tu ai putea să i-l uşurezi. Şi, pe deasupra, este între tine şi ea o taină!"

Şi roaba dete fuga să îndeplinească porunca. Şi numaidecât, o, doamne al meu, o văzui pe Sclipire-de-Mărgăritar ivindu-se în toată frumuseţea, cu toată gingăşia ei întreagă. Şi, drept orice veşmânt, era învăluită cu un izar lung de mătase albastră; şi era cu picioarele goale şi cu pletele desfăcute. Or, nu mă văzu dintru început, şi îi spuse surorei sale, Şerbet-de-Migdale:

— Iacătă-mă, surioară. Veneam de la hammam, şi încă

nu am avut vreme să mă îmbrac. Ci spune-mi iute ce taină-i între mine şi tine!

Şi, drept orice răspuns, ocrotitoarea mea mă arătă Sclipirei-de-Mărgăritar cu degetul, făcându-mi semn să mă apropii. Iar eu ieşii din umbra în care şezusem. Când mă văzu, mult-iubita mea nu se arătă nici ruşinată, nici încurcată, ci veni la mine, albă şi tulburătoare, şi se aruncă în braţele mele, ca un copil în braţele mamei sale. Iar mie mi se părea că ţin la piept toate huriile raiului. Şi nu ştiam, o, doamne al meu, atâta de dulce şi de mierie era, dacă nu cumva-i o bucată de unt ales ori un şerbet de migdale. Binecuvântat fie acela carele a închipuit-o! Mâinile mele nici nu cutezau să se sprijine pe acel trup de copil. Şi o viaţă nouă de o sută de ani coborî în mine odată cu sărutarea ei. Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu câtă vreme. Căci tare sunt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

...Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu câtă vreme. Căci tare sunt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta. Ci, când îmi mai venii oleacă în fire, vrusei să povestesc tot ce îndurasem pentru ea, când auzirăm de pe sală un murmur ce creştea. Şi era chiar califul, care venea s-o vadă pe Şerbet-de-Migdale, cadâna lui, sora Sclipirei-de-Mărgăritar. Şi nu mai avusei decât răstimpul cât să mă ridic şi să sar într-o ladă mare, pe care ele o închiseră peste mine, ca şi cum nimic nu ar fi fost înlăuntru. Şi califul Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu, intră în iatacul cadânei lui şi, zărind-o pe Sclipire-de-Mărgăritar,

îi spuse:

— Pe viaţa mea, o, Sclipire-de-Mărgăritar, mă bucur că te găsesc astăzi la sora ta Şerbet-de-Migdale. Unde-ai fost, dară, toate zilele acestea din urmă, de când nu te-am mai văzut nicăieri în sarai, şi de când nu am mai auzit glasul tău care îmi place atâta?

Şi adăugă, fără a aştepta răspunsul:

— Ia degrabă lăuta pe care ai dat-o uitării, şi cântă-mi ceva pătimaş, însoţindu-te cu strunele!

Şi Sclipire-de-Mărgăritar, care îl ştia pe calif îndrăgostit până peste poate de o roabă tânără, pe numele ei Benga, nu avu prea mult de căutat până să dea de cântecul potrivit; întrucât, fiind şi ea îndrăgostită, se lăsă numai dusă de firul simţămintelor ei şi, strunindu-şi lăuta, se plecă dinaintea califului şi cântă:

Obrazul pe care-l iubesc – ah! ah!
De care mi-e sufletul plin – o, noapte
Mai dulce-i ca rouă pe crinul domnesc – o, *ochii!*
Obrazul pe care-l iubesc – o, *noapte!*
De care mi-e sufletul plin – ah! ah!
Ca floarea-nflorită-i, când mugurii cresc – o, noapte?
Şi-n ochii-i, vrăjiţii, s-ar pierde de chin – ah! ah!
Toţi ai Babilonului regi pe deplin – o, *noapte!*
Căci privirile-acelea vrăjesc – o, *ochii*
De care mi-e sufletul plin – ah! ah!
Obrazul pe care-l iubesc!

După ce ascultă cântecul acesta, califul Al-Moiavakkil rămase până peste poate de mişcat şi, întorcându-se înspre Sclipire-de-Mărgăritar, spuse:

— O, copilă binecuvântată, o, gură de filomelă, spre a-ţi da o dovadă de mulţumirea mea, vreau să-mi mărturiseşti o dorinţă de-a ta. Şi – mă juruiesc pe veşniciile străbunilor mei preaslăviţi şi preavrednici! – de-mi vei cere chiar şi jumătate din împărăţia mea, ţi-o voi da!

Iar Sclipire-de-Mărgăritar, lăsând ochii în jos, răspunse:

— Allah lungească viaţa stăpânului nostru! da eu nu-mi doresc alta decât să am parte pe mai departe de milele emirului drept-credincioşilor, asupra capului meu şi asupra capului surorii mele Şerbet de-Migdale!

Iar califul spuse:

— Sclipire-de-Mărgăritar, trebuie să-mi ceri ceva!

Atunci ea zise:

— Întrucât stăpânul nostru îmi porunceşte, am să-i cer să-mi dăruiască slobozenia şi să-mi lase, drept orice bun, lucrurile din iatacul acesta, cu tot ce se află în ele!

Iar califul spuse:

— Eşti stăpână pe ele, o, Sclipire-de-Mărgăritar! Iar Şerbet-de-Migdale, sora ta, va avea de azi înainte, ca iatac al ei, chioşcul cel mai frumos din palatul acesta. Şi, de vreme ce eşti slobodă, poţi să rămâi aici ori să pleci!

Şi, ridicându-se, ieşi din odaia cadânei, spre a se duce la tânăra Benga, pe care o avea dragă atunci. Or, de cum plecă el, iubita mea îl trimise pe hadâmbuţ să cheme nişte hamali şi nişte oameni pricepuţi la mutarea lucrurilor din casă, şi îi puse să ridice tot ce se afla în iatac, şi haine şi lăzi şi pături. Iar lada în care mă aflam eu închis porni cea dintâi, în spinarea unui hamal, şi ajunse fără de niciun necaz – mulţumită grijei lui Allah – în casa mea. Şi chiar în ziua aceea, o, emire al drept-credincioşilor, mă însurai cu Sclipire-de-Mărgăritar, dinaintea cadiului şi a martorilor. Iar ce-a mai fost este taina credinţei musulmane! Şi aceasta-i o, doamne al meu, povestea lucrurilor pe care le vezi aici, şi a acestor chilimuri şi haine însemnate cu numele slăvitului tău bunic, califul Al-Motavakkil Ala'llah! Şi – mă jur pe capul meu! – nu am înflorit povestea aceasta cu o vorbă, şi nici nu am sărăcit-o cu o vorbă. Şi emirul drept-credincioşilor este izvorul tuturor dărniciilor şi comoara tuturor facerilor de bine!

Şi, după ce rosti acestea, Abu'Hassan tăcu. Iar califul

Al-Motazid Bi'llah strigă:

— Limba ta a rodit miere, o, gazdă a noastră, iar povestea ta-i poveste de-a mirările! Încât, spre a-ţi dovedi bucuria pe care o trăiesc, te rog să-mi aduci un calam şi o foaie de hârtie!

Şi, după ce Abu'l Hassan aduse calamul şi hârtia, califul îl dete povestaşului Ibn-Hamdun şi îi zise:

— Scrie ce am să-ţi spun!

Şi îi spuse:

— „În numele lui Allah cel atoateiertător şi atoatedătător! Cu firmanul acesta, semnat de mâna noastră şi pecetluit cu pecetea noastră, îl iertăm de toate dajdiile, cât va trăi, pe preasupusul nostru credincios Abu'l Hasan Ali ben-Ahmad Al-Korassani. Şi îl căftănim căpetenie peste cămăraşii noştri!"

Şi, după ce pecetlui firmanul, i-l dete şi adăugă:

— Şi-aş dori să te văd în saraiul meu, ca mesean de credinţă şi ca prieten al meu!

Şi de-atunci, Abu'l Hassan rămase tovarăş nedespărţit al califului Al-Motazid Bi'llah. Şi trăiră cu toţii în huzururi, până la despărţirea cea fără de izbavă care îi face să se mute în morminte până şi pe cei care au trăit în saraiurile cele mai frumoase. Slavă Celui Preaînalt, carele şade într-un palat mai presus de toate înălţimile!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa, nu vroi să lase a trece noaptea aceea fără să înceapă povestea celor două vieţi ale sultanului Mahmud.

CELE DOUĂ VIEŢI ALE SULTANULUI MAHMUD

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Mahmud, care a fost unul dintre cei mai înţelepţi şi mai slăviţi dintre sultanii Egiptului, şedea adeseori singur, în palatul său, chinuindu-se sub nişte valuri de jale fără de pricină, în care răstimpuri lumea întreagă se înnegura dinaintea feţei lui. Şi, în ceasurile acelea, viaţa i se părea plină de serbezie şi goală de orice rost. Şi-aşa! Măcar că nu ducea lipsă de niciunul dintre lucrurile care ar fi alcătuit fericirea oricărei făpturi omeneşti; întrucât Allah, fără a se precupeţi, îl dăruise cu sănătate, cu tinereţe, cu putere şi cu falǎ, şi îi menise, drept cetate de scaun pentru împărăţia sa, cea mai frumoasă cetate de pe lume, unde, spre a-şi bucura sufletul şi simţirile, avea laolaltă şi mândreţele pământului, şi mândreţele cerului, şi mândreţele femeilor daurite ca apele Nilului. Ci toate i se ştergeau din ochi în răstimpul tristeţelor lui împărăteşti; şi pizmuia atunci soarta felahilor cei gârboviţi pe brazdele ogorului, şi pe cea a rătăcitorilor de prin pustiurile cele fără de apă.

Or, într-o zi, pe când sta cu ochii cufundaţi în negura gândurilor, mai abătut ca de obicei, nevrând nici să mănânce, nici să bea, nici să se îngrijească de treburile domniei, şi nu îşi dorea decât să moară, vizirul cel mare intră în odaia în care sultanul zăcea cu capu-ntre mâini, şi, după ce se temeni cumu-i datul, îi spuse:

— O, doamne stăpâne al meu, iacătă că la uşă, cerând să-ţi vorbească, se află un bătrân şeic venit din zarea Apusului, din afundul Maghrebului cel depărtat. Şi, de-ar fi să-l judec din câte am tăifăsuit cu el şi din cele puţine vorbe pe care le-am auzit din gura lui, fără de nicio îndoială că şeicul acesta este învăţatul cel mai iscusit, vraciul cel mai osebit şi magul cel mai minunat din câţi au trăit vreodată printre oameni. Şi, întrucât îl ştiam pe sultanul meu pradă tristeţilor şi mohorălii, am vroit ca şeicul acesta să capete îngăduinţa de a intra, cu nădejdea că apropierea lui are să ajute la alungarea gândurilor ce apasă peste vedeniile regelui nostru!

Şi sultanul Mahmud făcu din cap un semn de învoire, şi pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe şeicul cel străin...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzecea noapte

Urmă:

...şi pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe şeicul cel străin.

Şi, hotărât, omul care intră era mai degrabă umbra unui om decât o făptură vie ca toate făpturile. Şi, dacă i s-ar fi putut da vreo vârstă, de bună seamă că vârsta aceea ar fi trebuit să i se socotească în sute de ani. Drept orice veşmânt, o barbă de-a mirările flutura peste goliciunea lui aspră, pe când un chimir lat, de piele moale, punea o pavăză strânsă împrejurul şoldurilor bâtrâne şi uscate. Şi ar fi putut să fie luat drept vreo momâie tare veche, ca acelea pe care le scot câteodată de prin mormintele de piatră plugarii de la Egipt, dacă pe faţa lui, sub nişte sprâncene amarnice, nu ar fi ars doi ochi în care strălucea deşteptăciunea.

Şi bătrânui cei dalb, fără a se ploconi dinaintea sultanului, spuse cu un glas surd, care nu avea nimic cu glasurile de pe pământ:

— Pacea fie asupra-ţi, o, sultane Mahmud! Sunt trimis la tine de fraţii mei, santonii de la marginile Apusului. Vin ca să te fac a pricepe binefacerile Atoatedătătorului asupra capului tău!

Şi, fără de niciun semn, se duse înspre rege călcând semeţ şi, luându-l de mână, îl sili să se ridice şi să-l însoţească până la o fereastră a sălii domneşti.

Or, sala aceea domnească avea patru ferestre, şi fiecare dintre acele ferestre se afla în dreptul unui semn de zodiac. Iar bătrânui şeic îi spuse sultanului:

— Deschide fereastra.

Şi sultanul se supuse ca un copil, şi deschise cea dintâi fereastră. Iar bătrânui şeic îi spuse numai atât:

— Priveşte!

Şi sultanul Mahmud scoase capul pe fereastră şi văzu o oaste mare de călăreţi care, cu săbiile trase, veneau buluc, mâncând pământul, de pe culmile cetăţii din muntele Makattam. Şi cele dintâi şiruri ale acelei oşti şi ajunseseră la poalele palatului, descălecaseră şi porniseră să sară peste ziduri, scoţând strigăte de război şi de moarte. Iar sultanul, la priveliştea aceea, pricepu că oştile se răzvrătiseră şi veneau să-l alunge din scaunul de domnie. Şi, schimbat de tot la chip, strigă:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Iacătă ceasul sorocului meu!

Şi îndată şeicul închise fereastra, ci numai ca s-o deschidă iarăşi, chiar el, peste o clipă. Şi toată oştirea pierise. Şi numai cetatea se ridica liniştită în depărtare, străpungând cu minaretele ei cerul amiezii.

Atunci şeicul, fără a-i da răgaz regelui să-şi vină în fire din tulburarea-i adâncă, îl duse la cea de a doua fereastră, care da înspre oraşul nesfârşit, şi îi zise:

— Deschide şi priveşte!

Iar sultanul Mahmud deschise fereastra, şi priveliştea

ce i se înfăţişă ochilor îl făcu să se tragă îndărăt de spaimă. Cele patru sute de minarete ce străjuiau peste geamii, şi boltele geamiilor, şi boltele palatelor, şi terasele ce se înşiruiau cu miile până la marginile zării nu mai erau decât un pojar fumegând şi pâlpâind din care, cu urletele spaimei, se rostogoleau înspre toiul văzduhurilor nişte nouri negri ce orbeau ochiul soarelui. Şi un vânt năpraznic împingea flăcările şi spuza drept înspre palat, ce în curând fu învăluit de o mare de foc, de care nu mai era despărţit decât cu perdeaua subţire a grădinilor. Iar sultanul, năpădit până peste poate de durerea de a-şi vedea nimicit oraşul cel mândru, îşi lăsă mâinile să cadă în jos şi strigă:

— Singur Allah este mare! Lucrurile îşi au ursita lor, ca toate făpturile! Mâine pustiul are să se împreune cu pustiul peste câmpurile fără de nume ale unui pământ care a fost cel mai strălucit dintre toate! Slavă celuia singur viu!

Şi se jeli de soarta oraşului şi de soarta sa însăşi. Ci şeicul închise numaidecât fereastra, şi iar o deschise peste o clipită. Şi orice urmă de pojar pierise. Iar oraşul Cairo se întindea în strălucirea lui neatinsă, în mijlocul livezilor şi al palmierilor săi, pe când cele patru sute de glasuri ale muezinilor vesteau drept-credincioşilor ceasul de rugăciune şi se topeau într-o singură preamărire a stăpânului lumilor.

Iar şeicul, luându-l numaidecât pe rege, îi duse la cea de a treia fereastră, care da înspre Nil, şi îl puse s-o deschidă.

Şi sultanul Mahmud văzu apele Nilului cum ieşeau din matca lor, şi cum valurile, năpădind oraşul şi cuprinzând repede terasele cele mai înalte, începuseră să bată cu mânie în zidurile palatului. Şi un talaz mai vajnic decât cele de dinainte rupse dintrodată toate piedicile din cale şi năboi peste catul de jos al palatului. Şi clădirea, topindu-se în ape ca o bucată de zahăr, se plecă într-o parte şi era gata să se surpe, când şeicul închise deodată

fereastra, şi-apoi o deschise iar. Şi tot puhoiul fu ca şi cum n-ar fi fost. Şi Nilul mândru, ca totdeauna, îşi ducea falnic mai departe apele, printre câmpurile nesfârşite de lucerna, picotind în albia lui.

Iar şeicul îl puse pe rege să deschidă cea de a patra fereastră, fără a-i da răgaz să-şi vină în fire din uimirea lui. Or, cea de a patra fereastră avea vederea înspre minunata câmpie verde ce se aşterne de la porţile oraşului până unde vezi cu ochii, plină de ape curgătoare şi de turme mari, câmpia pe care au cântat-o toţi poeţii, începând cu Omar, şi unde straturile de trandafiri, de busuioc, de zarnacadele şi de iasomii se întreţes cu tufişurile de portocali, unde pomii sunt plini de turturele şi de privighetori gata să-şi dea sufletul de-atâtea plânsete de dor, unde pământul este tot atâta de bogat şi de împodobit ca în grădinile cele de demult de la Iram-cel-cu-Pilaştri, şi tot atâta de înmiresmat ca şi pajiştile din rai. Şi, în locul otavei şi al livezilor de pomi roditori, sultanul Mahmud nu mai văzu decât un pustiu înfricoşător roşu şi alb, ars de un soare necruţător, un pustiu de piatră şi de nisip, ce slujea de adăpost hienelor şi şacalilor, şi de câmp de alergări şerpilor şi jigăniilor otrăvite. Şi vedenia aceea de moarte, ca şi cele de dinaintea ei, nu zăbovi să se stingă atunci când şeicul, cu chiar mâna sa, închise şi apoi deschise iar fereastra. Şi iarăşi câmpia se arătă minunată, zâmbind cerului din toate grădinile ei.

Şi-aşa! Iar sultanul Mahmud nu ştia de dormea, de era treaz ori de nu cumva era sub puterea vreunei vrăji ori a vreunei năzăriri.

Ci şeicul, fără a-l lăsa să se liniştească de toate năpraznicele încercări câte trăise, îl luă iarăşi de mână, fără ca sultanului măcar să-i fi dat prin minte să pună nici cea mai mică împotrivire, şi îl duse lângă un havuz mic ce răcorea sala cu murmurul apei lui. Şi îi spuse:

— Apleacă-te peste apa aceasta şi priveşte!

Şi sultanul Mahmud se aplecă peste apa din havuz, ca să se uite în ea, când, cu o mişcare repede, şeicul îi băgă

capul cu totul în apă.

Şi sultanul Mahmud se văzu aruncat de ape la poalele unui munte ce străjuia peste valurile mării. Iar el sta acolo, ca pe vremurile de strălucire, împodobit cu însemnele sale împărăteşti şi cu coroana pe cap. Şi, nu departe, nişte felahi se uitau la el ca la o minunăţie şi îşi făceau semne între ei, râzând cât puteau. Şi sultanul Mahmud, la priveliştea aceea, fu cuprins de o mânie fără de margini, nu atât împotriva şeicului, cât împotriva felahilor, şi strigă: „A, mag afurisit! pricină a prăpădului meu! dare-ar Allah să mă mai întorc odată la domnia mea, ca să te pedepsesc după nelegiuirea pe care ai săvârşit-o! Pentru ce m-ai viclenit cu atâta hainie?”

Pe urmă, chibzuind mai bine, se duse la felahi şi le spuse cu glas împărătesc:

— Sunt sultanul Mahmud! Plecaţi de-aici!

Ci ei hohotiră mai departe, căscând nişte guri până la urechi. Uf, ce guri! nişte hăuri! chiar nişte hăuri! Şi, ca să nu care cumva să fie înghiţit de viu, dete să fugă, când acela ce părea a fi căpetenia felahilor veni la el, îi luă cununa şi însemnele împărăţiei şi le aruncă în mare, spunând:

— O, bietul de tine! la ce-s bune toate fieroteniile astea? E prea cald ca să te împodobeşti aşa! Na, o, sărmane de tine, ia nişte haine de-ale noastre!

Şi, dezbrăcându-l de tot, îl înveşmântă apoi cu o cămăşoaie albastră de bumbac, îi puse în picioare o pereche ruptă de papuci galbeni din piele de hipopotam şi pe cap un fesuleţ de aba pestriţă ca sturzul. Şi îi grăi:

— Hai, o, bietul de tine, vino cu noi la muncă, de nu vrei să mori de foame aici, unde tot omul trudeşte!

Ci sultanul Mahmud spuse:

— Nu ştiu să muncesc!

Iar felahul zise:

— Dacă-i aşa, o să ne slujeşti de hamal şi de măgar, deopotrivă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi una noapte

Urmă:

...ai să ne slujeşti de hamal şi de măgar, deopotrivă!

Şi, cum felahii tocmai îşi isprăviseră ziua de trudă, fură tare bucuroşi să-şi pună pe spinarea altuia şi nu pe a lor uneltele de muncă. Iar sultanul Mahmud, încovoiat sub povara de cazmale, de sape, de lopeţi şi de greble, şi-abia mai putând să se târască, fu nevoit, vrând-nevrând, să meargă după felahi. Şi ajunse împreună cu ei, istovit şi de-abia mai răsuflând, în sat, unde se văzu ţinta batjocurii ţuicilor, care alergau desculţi, după el, făcându-l să îndure un potop de ticăloşii. Şi, ca să-şi treacă noaptea, fu băgat într-un staul părăsit, unde i se aruncă pentru cină o coajă de pâine şi o ceapă. Iar a doua zi se văzu de-a binelea măgar, măgar cu coadă, cu copite, şi cu urechi. Şi i se petrecu un curmete pe după gât, şi i se puse o tarniţă în spinare, şi fu dus la câmp să tragă la plug. Ci, întrucât se smucea amarnic, fu dat pe mâna morarului din sat, care îi băgă numaidecât minţile în cap, punându-l să învârtească la roata morii, după ce îl legă la ochi. Şi cinci ani învârti el aşa la roata morii, nehodinindu-se decât numai atâta cât să-şi înfulece tainul de boabe şi cât să bea o ciutură de apă. Şi au fost cinci ani de lovituri de bâtă, de împunsături cu strămurarea, de înjurături cumplite şi de lipsuri. Şi nu-i mai rămăseseră, drept orice mângâiere şi drept orice uşurare, decât şirurile de vântuituri pe care le slobozea de dimineaţa până seara, ca răspuns la sudalme, învârtind roata morii. Şi iacătă că deodată moara se topi, iar el se văzu iarăşi în chipul său de la început, de om, şi nu mai era măgar. Şi se preumbla prin sukurile unui oraş, pe care nu-l mai văzuse; şi habar nu avea încotro s-o ia. Şi, cum era sătul de umblet, căuta din ochi un ungher unde să se odihnească; şi iacătă că un

neguţător bătrân, care îl pricepuse după înfăţişare că este străin, îl pofti cu multă pohfală să intre în prăvălia lui. Şi, văzându-l că era trudit, îl pofti să şadă pe laviţă şi îi zise:

— O, străine, eşti tinerel şi nu ai s-o duci rău în oraşul nostru, unde tinerii sunt cât se poate de preţuiţi şi au mare căutare, mai ales când sunt ca tine, nişte flăcăi voinici. Spune-mi, dar, dacă ai de gând să rămâi în oraşul nostru, unde datinile sunt cât se poate de prielnice străinilor ce vor să se statornicească la noi.

Iar sultanul Mahmud răspunse:

— Pe Allah! nu cer alta mai mult decât să mă statornicesc aici, numai să-mi pot găsi de mâncare altceva decât tecile de bob cu care am fost hrănit vreme de cinci ani!

Iar neguţătorul cel bătrân îi spuse:

— Ce tot îndrugi tu de teci, o, săracul de tine! Aici ai să fii ghiftuit numai cu bunătăţuri întăritoare, pentru treaba pe care are să trebuiască s-o îndeplineşti! Ascultă-mă, aşadar, cu luare-aminte, şi ţine-te de povaţa pe care am să ţi-o dau!

Şi adăugă:

— Du-te şi te aşază degrabă drept la poarta hammamului oraşului, care-i colea, pe după colţul uliţei. Şi pe fiecare femeie care are să iasă deacolo, oprind-o, s-o întrebi dacă are bărbat. Şi aceea care ţi-o spune că nu are va să-ţi fie soaţă pe dată, după datinile ţării! Şi, mai cu seamă, să ai grijă să le întrebi pe toate femeile, fără de nicio abatere, pe care ai să le vezi ieşind de la hammam, altminteri te paşte mare necaz să fii zgornit din oraşul nostru!

Şi sultanul Mahmud se duse să şadă la poarta hammamului, şi nu se afla acolo de multă vreme când văzu ieşind o copilandră strălucită, ca de treisprezece ani. Şi gândi, când o văzu: „Pe Allah! cu una ca aceasta m-aş alina de toate necazurile mele.” Şi o opri şi îi zise:

— O, stăpâna mea, eşti măritată, ori eşti fată?

Iar ea răspunse:

— Sunt măritată de anul trecut!
Şi îşi văzu de drum.
Şi iacătă că ieşi din hammam o bătrână de o urâţenie înfricoşătoare. Iar sultanul Mahmud se cutremură de greaţă la vederea ei, şi gândi: „Hotărât! mai bine să mor de foame, ori să mă schimb iarăşi în măgar, ori în salahor, decât să mă împreun cu paciaura asta de babă! Da de vreme ce bătrânul neguţător mi-a spus să le întreb pe toate muierile, sunt dator să mă supun a o întreba şi pe pacostea asta”! Şi îi ieşi înainte şi îi spuse:
— Eşti măritată, ori trăieşti singură?
Iar baba cea cumplită răspunse, cu bale la gură:
— Sunt măritată, o, inima mea!
Of, ce uşurare! Şi sultanul zise:
— Sunt tare bucuros, o, mătuşico!
Şi gândi: „Aibă-l Allah intru mila sa pe măritul care mi-a luat-o înainte!” Iar bătrâna îşi văzu de drum; şi iacătă că iese din hammam o baboşniţă încă şi mai îngreţoşătoare decât cea de dinaintea ei, şi încă şi mai cumplită. Iar sultanul Mahmud se duse tremurând la ea şi o întrebă:
— Eşti măritată, au ba?
Şi baba răspunse, suflându-şi nasul printre degete:
— Nu sunt măritată, o, ochi al meu!
Iar sultanul Mahmud strigă:
— Hei, na! hei, na! eu sunt un măgar, o, mătuşă a mea! sunt un măgar! Ia uită-te la urechile mele, şi la coada mea, şi la pacostea mea! Astea-s urechile şi coada şi pacostea unui măgar. Nimenea nu se mărită cu măgarii!
Ci hârca de babă se lipi de el şi dete să-l sărute! Iar sultanul Mahmud, până peste poate de scârbit şi de înfricoşat, începu să zbiere:
— Hei, nu! hei, nu! sunt un măgar, ya seiti, sunt un măgar! Fie-ţi milă, nu te mărita cu mine! Sunt un biet măgar de la o moară! Hei, nu! hei, nu!
Şi, smucindu-se în sineşi cu o dârzenie peste puterile omeneşti, scoase capul din havuz.
Şi sultanul Mahmud se văzu în mijlocul sălii domneşti

din palatul lui, avându-l de-a dreapta pe vizirul cel mare şi de-a stânga pe şeicul cel străin. Iar dinainte-i, una dintre cadânele lui îi aducea pe o tabla de aur un pahar cu sorbetul pe care i-l ceruse cu câteva clipite mai devreme, până a fi venit şeicul. Hei, na! Hei, na! aşadar, e sultan! aşadar, e sultan! Şi toată întâmplarea aceea amarnică nu ţinuse decât răspăsul cât băgase capu-n apă şi-l scosese iar! Şi nu putea să izbutească a crede într-o minune ca aceea! Şi începu să se uite împrejurul lui, pipăindu-se şi frecându-se la ochi. Hei, na! hei, na! Era el, întreg şi nevătămat, însuşi sultanul Mahmud, şi nicidecum amantul cel lepădat de apele mării, nici hamalul, nici măgarul de la moară, nici soţul acelei baboşniţe înfricoşătoare! Hei, pe Allah! tare mai era bine să se vadă iar sultan, după atâtea necazuri! Şi, pe când deschidea gura ca să ceară lămuriri despre un lucru atâta de ciudat, glasul înfundat al bătrânului cel neprihănit se ridică, grăindu-i:

— Sultane Mahmud, am venit la tine, trimis de fraţii mei santoni de la marginile Apusului, ca să te ajut să pricepi binefacerile Atoateîmpărţitorului asupra capului tău.

Şi, după ce grăi astfel, şeicul maghrebin pieri, fără a se şti dacă ieşise pe uşă sau dacă zburase pe fereastră.

Iar sultanul Mahmud, când tulburarea i se potoli, pricepu învăţătura Domnului său. Şi pricepu că viaţa lui era frumoasă şi că el ar fi putut să fie cel mai nenorocit dintre oameni. Şi pricepu că toate năpastele pe care le întrevăzuse, sub privirea grea a moşneagului, s-ar fi putut, de-ar fi vrut ursitoarea, să fie năpaste adevărate ale vieţii lui. Şi căzu în genunchi, izbucnind în plânset. Şi de-atunci înainte s-a scuturat de orice mâhnire de pe inima lui. Şi, trăind în fericire, a revărsat fericire împrejurul său. Şi aceasta este viaţa cea adevărată a sultanului Mahmud, iar acelea au fost vieţile pe care s-ar fi putut să le ducă numai la o întorsătură a ursitei sale. Întrucât Allah este stăpânul cel atotputernic!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa întâmplarea aceasta, tăcu. Iar regele Şahriar se minună:

— Ce pildă pentru mine, o, Şeherezada?

Iar fata vizirului zâmbi a râde şi spuse:

— Ci pilda aceasta, o, măria ta, nu este nimic pe lângă cea a comoarei fără de sfârşit!

Iar Şahriar spuse:

— Habar nu am de comoara aceea, Şeherezada!

Iar Şeherezada spuse!

COMOARA CEA FĂRĂ DE SFÂRŞIT

Mi s-a povestit, o, preaferieitule rege, o, multdăruitule cu purtări alese, că emirul drept-credincioşilor, califul Al-Raşid, care a fost sultanul cel mai darnic de pe vremile lui şi cel mai mărinimos, avea uneori slăbiciunea – numai unul Allah este fără de nicio slăbiciune! – să lase a se înţelege, când venea vorba, că niciun om dintre muritori nu îl întrecea în dărnicie şi în mână largă.

Or, într-o zi, pe când se lăsa ispitit să se laude aşa cu bunurile care, la urma urmei, nu-i fuseseră hărăzite de către Atoateîmpărţitorul decât spre a le folosi tocmai cu mărinimie, marele vizir Giafar nu vroi nicicum, cu sufletul său gingaş, ca stăpânul său să se dovedească mai departe lipsit de umilinţa datorită faţă de Allah. Şi se hotărî a-şi lua îngăduinţa să-i deschidă ochii. Se temeni, aşadar, dinainte-i şi, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, o, cunună peste capetele noastre, iartă-l pe robul tău dacă se încumetă a-şi ridica glasul de faţă cu tine spre a-ţi zugrăvi că virtutea cea mai de seamă a unui drept-credincios este umilinţa dinaintea lui Allah, şi că aceasta-i singurul lucru cu care se cade să se fălească cineva. Căci toate bunurile de pe pământ, şi toate darurile minţii, şi toate însuşirile cele bune ale sufletului nu sunt pentru om decât un dar de la cel Preaînalt – lăudat fie el! Iar omul nu se cuvine să se îngâmfe cu darul acesta mai mult decât un pom că e plin de roade, ori decât marea că se varsă în ea apele cerului.

Cât despre laudele ce se cuvin dărniciei tale, lasă mai degrabă să le facă supuşii tăi, care mulţumesc fără de încetare cerului că le-a menit să se nască în împărăţia ta, şi care nu au altă mulţumire decât să-ţi rostească numele plini de recunoştinţă!

Pe urmă, adăugă:

— Şi-apoi, o, doamne al meu, să nu care cumva să crezi că tu ai fi singurul pe care Allah l-ar fi copleşit cu darurile lui cele fără de socoată! Să ştii, dar, că se află în cetatea Bassrei un tânăr care, măcar că nu este decât un om de rând, trăieşte cu mai multă strălucire şi cu mai multă îmbelşugare decât cei mai mari regi. Îl cheamă Abulcassem, şi niciun domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioşilor însuşi, nu are mâna mai largă şi nu este mai filotim ca el...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi doua noapte

Urmă:

...Îl cheamă Abulcassem, şi niciun domn de pe lume nici măcar emirul drept-credincioşilor însusi, nu are mai largă şi nu este mai filotim ca el!

Când auzi vorbele astea de la urmă ale vizirului său, califul se simţi peste măsură de înciudat; şi se făcu roşu de tot la faţă, şi cu ochii aprinşi; şi, uitându-se la Giafar cu fală, îi spuse:

— Vai de tine, o, câine de vizir! cum de cutezi să minţi dinaintea stăpânului tău, uitând că o purtare ca asta ţi-aduce fără de izbavă moartea?

Iar Giafar răspunse:

— Pe viaţa capului tău! o, emire al drept-credincioşilor, vorbele pe care m-am încumetat să le rostesc de faţă cu tine sunt vorbe de adevăr. Iar dacă mi-am pierdut toată credinţa la inima ta, poţi să pui a se cerceta, şi pe urmă

să mă osândeşti, dacă ai să afli că sunt mincinoase. În ce mă priveşte, o, doamne al meu, nu mă sfiesc a-ţi mărturisi că am fost, cu prilejul călătoriei mele din urmă la Bassra, oaspetele uluit al tânărului Abulcassem. Iar ochii mei încă nu au uitat ceea ce au văzut, urechile mele ceea ce au auzit, şi mintea mea ceea ce a fermecat-o. Şi, drept aceea, chiar cu primejdia de a trage asupra-mi obijduirea din partea stăpânului meu, nu am putut să mă opresc de a nu spune sus şi tare că Abulcassem este omul cel mai mărinimos din vremile lui!

Şi Giafar, după ce vorbi astfel, tăcu. Iar califul, până peste măsură de supărat, făcu semn căpeteniei străjilor să-l înşface pe Giafar. Şi porunca fu îndeplinită pe loc. Şi, după asta, Al-Raşid ieşi din sală şi, neştiind cum să-şi descarce mânia, se duse în iatacul soţiei sale Sett Zobeida, care îngălbeni de spaimă când îi văzu chipul de zile negre.

Şi Al-Raşid, cu sprâncenele încruntate şi cu ochii bulbucaţi, se duse şi se întinse, fără a scoate o vorbă, pe divan. Iar Sett Zobeida, care ştia cum să-l ia în ceasurile lui de supărare, se feri să-l zgândăre cu vreo întrebare de prisos; ci, luând o înfăţişare de mare îngrijorare, îi aduse un pahar plin cu apă înmiresmată cu trandafir şi, dându-i-o, îi spuse;

— Numele lui Allah fie asupra-ţi, o, fiu al moşului meu! Băutura aceasta să te răcorească şi să te liniştească! Viaţa-i întocmită din două culori, una albă şi alta neagră. Deie Allah ca numai culoarea albă să lumineze lungile tale zile!

Şi Al-Raşid spuse:

— Pe volniciile strămoşilor noştri cei slăviţi! numai negura are să-mi acopere viaţa, o, fiică a moşului meu, câtă vreme am să-l mai văd dinaintea ochilor pe fiul barmecidului, pe Giafar ăla al pacostei, care se veseleşte să-mi înfrunte vorbele, să-mi precumpănească faptele şi să dea precădere asupra mea unor inşi oarecari dintre supuşii mei!

Şi îi istorisi soţiei sale tot ce se întâmplase, şi i se plânse de vizirul său, cu nişte vorbe care o făcură să priceapă că preacinstitul cap al lui Giafar se afla de data aceasta la mare primejdie. Încât Sett Zobeida nu pregetă a fi dintru-ntâi la un gând cu emirul, mărturisindu-şi supărarea că îl vedea pe vizir. Îngăduindu-şi atari necuviinţe faţă de domnul său. Pe urmă, tare iscusit, îi dovedi că ar fi mai cuminte să amâie osânda numai atât cât să trimită pe cineva la Bassra spre a cerceta cum stă treaba. Şi adăugă:

— Şi-atunci ai să te poţi încredinţa de adevărul ori de minciuna spuselor lui Giafar, şi să-i faci ceea ce se va cuveni.

Iar Harun, pe care vorbele pline de înţelepciune ale soţiei sale îl potoliseră pe jumătate, răspunse:

— Dreptu-i ce spui, o, Zobeida! Hotărât! îi datorez aceasta chibzuinţă unui om cumu-i fiul slujitorului meu Yahia! Ba chiar, întrucât nu pot să am deplină încredere în seama pe care mi-ar da-o cel pe care l-aş trimite la Bassra, vreau să mă duc însumi în cetatea aceea, să cercetez lucrurile. Şi am să-l cunosc şi eu pe Abulcassem ăla. Şi mă jur că Giafar are să plătească cu capul dacă mi-o fi înflorit filotimia tânărului acela, ori dacă mi-o fi spus vreo minciună.

Şi fără a zăbovi mai mult să-şi ducă la îndeplinire gândul, Harun se ridică pe clipă pe dată şi, fără a vrea să mai asculte ce-i spunea Sett Zobeida spre a-l îndemna să nu facă de unul singur drumul acela, se străvesti în neguţător de la Irak, o povăţui pe sultană să vegheze în lipsa lui la treburile împărăţiei şi, ieşind din palat pe o poartă tainică, plecă din Bagdad.

Şi Allah îi meni bună-pace; şi ajunse la Bassra fără de supărare, şi trase la hanul cel mare al negustorilor. Şi acolo, mai înainte chiar de a-şi face un răgaz de odihnă şi de a mânca oleacă, se grăbi să-l iscodească pe portarul de la han despre ceea ce ardea să afle, întrebându-l, după schimbarea salamalekurilor:

— Este adevărat, o, şeicule, că în oraşul acesta trăieşte un tânăr, pe nume Abulcassem, care este mai presus decât regii ca mărinimie, ca lărgime de mână şi ca bogăţie?

Şi bătrânul portar, clătinând din cap cu o înfăţişare plină de încredinţare, răspunse:

— Allah coboare asupra-i binecuvântările sale! Da care-i insul care să nu fi cunoscut urmările dărniciei lui? În ce mă priveşte, ya sidi, apoi de-aş avea eu pe faţa mea şi o sută de guri, şi în fiecare gură câte o sută de limbi, şi pe fiecare limbă câte o comoară de limbuţie, tot n-aş putea să-ţi povestesc aşa cum se cuvine dărnicia cea minunată a domniei sale Abulcassem!

Pe urmă, întrucât alţi călători soseau cu calabalâcurile lor, portarul hanului nu avu răgaz să-i spună mai departe. Iar Harun fu nevoit să plece, şi se sui în odaie să se odihnească şi să cineze ceva în seara aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, plecă de la han şi se duse să se plimbe prin sukuri. Şi, după ce negustorii îşi deschiseră prăvăliile, emirul se duse la unul dintre ei, acela ce i se păru cel mai de vază, şi îl rugă să-i arate drumul care ducea la casa lui Abulcassem. Şi negustorul, tare minunându-se, îi spuse:

— Da de prin ce ţară depărtată vei fi venind tu, de nu ai habar unde-i casa domniei sale Abulcassem? Păi el, aici, este mai cunoscut decât o fi fost vreodată un rege în toată împărăţia lui!

Iar Harun adeveri că venea într-adevăr de tare departe, da că ţinta călătoriei lui era tocmai aceea de a-l cunoaşte pe domnia sa Abulcassem. Atunci negustorul porunci unui băiat de-al lui să-i slujească de călăuză, spunându-i:

— Du-l pe acest preacinstit străin până la palatul strălucitului nostru domn!

Or, palatul acela era un palat uluitor. Şi era întru totul zidit numai din pietre de marmură ca matostatul, cu nişte porţi de jad verde. Şi Harun rămase uluit de frumuseţea întocmirii lui; şi, când intră în curte, văzu o mulţime de

robi tineri, albi şi negri, îmbrăcaţi zarif, care se veseleau jucându-se, în aşteptarea poruncilor de la stăpânul lor. Şi îl opri pe unul dintre ei şi îi spuse:

— O, tinere, te rog să te duci şi să-i spui stăpânului tău Abulcassem: „O, stăpâne ale meu, se află în curte un străin care a bătut drumul de la Bagdad până la Bassra anume numai spre a-şi bucura ochii cu chipul tău binecuvântat!”

Şi robul cel tânăr cunoscu numaidecât din felul cum vorbea şi din înfăţişarea celui care îl oprise că acela nu era om de rând. Şi dete fuga să-şi vestească stăpânul, care veni până în curte să-l întâmpine pe oaspetele cel străin. Şi, după salamalekurile şi urările de bun-venit, îl luă de mână şi îl duse într-o sală care era împodobită numai cu frumuseţea şi cu liniile ei desăvârşite.

Şi, de îndată ce şezură pe divanul cel larg de mătasă chindisită cu aur ce se întindea de jur împrejurul sălii, se şi iviră doisprezece tineri robi albi, tare frumoşi, aducând nişte oluri de agat şi de rubin, pline cu licori alese. Apoi intrară douăsprezece copilandre ca nişte lune, care unele aduceau castroane de farfuriu pline cu poame şi cu flori, iar altele aduceau cupe mari de aur pline cu sorbeturi de îngheţată de fructe zdrobite, minunate la gust. Şi robii aceia tineri, şi copilandrele acelea gustară întâi din licorile, din sorbeturile şi din răcoritoarele acelea, până a le da oaspetelui stăpânului lor. Şi Harun se îndulci cu acele băuturi felurite şi, măcar că era deprins cu cele mai plăcute bunătăţuri din tot Răsăritul, mărturisi că nu mai băuse nicicând ceva asemuitor.

După care Abulcassen îl pofti pe musafirul lui să treacă într-o altă sală, unde era aşezată o masă plină cu bucatele cele mai alese, în nişte farfurii de aur greu. Şi îi dete, cu chiar mâinile lui, bucatele cele mai bune. Şi Harun găsi că bucatele acelea erau gătite nemaipomenit.

Pe urmă, când masa se sfârşi, tânărul îl luă de mână şi îl duse în cea de a treia sală, şi mai bogat împodobită decât celelalte două. Şi nişte robi, încă şi mai frumoşi

decât cei de mai înainte, aduseră o sumedenie uluitoare de oluri de aur învrâstate cu nestemate şi pline cu tot felul de vinuri, precum şi nişte tablale mari de farfuriu pline cu uscături dulci, şi nişte tăvi împodobite cu plăcinte de soi. Şi pe când Abulcassem îşi îmbia musafirul să guste, intrară nişte cântăreţe şi nişte lăutărese, care începură o cântare ce-ar fi tulburat şi pietrele. Şi Harun, până peste poate de încântat, îşi zicea: „Hotărât! şi în saraiul meu am cântăreţe cu glasuri minunate, şi chiar cântăreţi ca Isac, care cunosc totul despre tainele meşteşugului lor, da nimenea nu ar putea să năzuiască a se lua la întrecere cu acestea de aici! Pe Allah! au ce-a putut să facă un om de rând, un târgoveţ din Bassra, ca să adune atâta grămadă de lucruri desăvârşite?”

Şi pe când Harun lua aminte cu osebire la glasul unei almee ce-l vrăjise cu dulceaţa ei, Abulcassem ieşi din sală şi se întoarse peste o clipă, ţinând într-o mână o vergea de chilimbar, iar în cealaltă un copăcel cu tulpiniţa de argint, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi cu poamele de rubin. Iar în vârful acelui pom se afla un păun de aur de o frumuseţe ce-l proslăvea pe acela care îl închipuise. Şi Abulcassem, după ce puse pomul jos la picioarele califului, lovi cu vergeaua capul păunului. Şi numaidecât pasărea cea mândră îşi întinse aripile şi desfăşură minunăţia cozii, şi începu să se învârtească repede-repede. Şi, pe măsură ce se învârtea, nişte parfumuri de ambră, de nard, de mireasmă de aloe şi de alte odoruri cu care era plin ţâşneau din toate părţile ei, în şuviţe subţiri, şi îmbălsămau sala toată.

Ci deodată, în vreme ce Harun privea prins cu totul pomul şi păunul şi se minuna de ele, Abulcassem le luă şi pe unul şi pe celălalt şi le duse. Iar Harun se simţi tare înţepat de fapta aceea neaşteptată, şi îşi zise în sineşi: „Pe Allah! ce lucru ciudat! Şi ce vor să însemne toate astea? Oare aşa se poartă o gazdă faţă cu oaspeţii săi? Tânărul acesta, mi se pare mie, nu prea ştie să se arate precum îmi da de înţeles Giafar. Îmi ia pomul şi păunul

tocmai când mă vede mai dornic să mă uit la ei. Pesemne că, fără de nicio îndoială, i-a fost frică să nu-i cer să mi le dăruiască. A, nu-mi pare rău să cercetez eu însumi filotimia aceasta vestită care, după vizirul meu, nu-şi are perechea pe lume!”

În vreme ce lui Al-Raşid asemenea gânduri i se năzăreau prin minte, tânărul Abulcassem se întoarse în sală. Şi era însoţit de un rob micuţ, frumos ca soarele. Şi copilul acela drăgălaş avea o mantie de atlaz de zarafir, împodobită cu mărgăritare şi cu diamante. Şi ţinea în mână o cupă făcută dintr-o singură bucată de rubin, şi umplută cu un vin purpuriu. Şi veni la Harun şi, după ce sărută pământul dinainte-i, îi întinse cupa. Şi Harun o luă şi o duse la buze. Da care nu-i fu mirarea după ce, golind cupa, văzu că, dând-o îndărăt robului cel drăguţ, era iarăşi plină până sus! Încât o luă iar din mâinile copilului şi, ducând-o la gură, o goli până la ultimul strop. Pe urmă o dete îndărăt robului cel micuţ, luând seama cum se umplea la loc fără ca nimeni să fi turnat ceva în ea.

Văzând acestea, Harun rămase până peste poate de uluit...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi treia noapte

Urmă:

...Văzând aceasta, Harun rămase până peste poate de uluit şi nu se putu opri să nu întrebe cum se putea întâmpla aşa ceva. Iar Abucalssem răspunse:

— Doamne, nu este nimica năzdrăvănesc aici. Cupa aceasta este lucrarea unui învăţat de odinioară, care era stăpân pe toate tainele pământului!

Şi rostind vorbele acestea, luă de mână copilul şi ieşi grăbit din sală. Iar năpraznicul Harun, de data aceasta, rămase tare îmbufnat. Şi gândi: „Pe viaţa capului meu!

tinerelul acesta şi-a pierdut minţile, ori, şi mai rău, habar n-a avut vreodată de datorinţele ce se cuvin faţă de un oaspete, şi habar n-a avut de purtările alese. Îmi aduce toate minunăţiile acestea, fără ca să-l fi rugat cineva, mi le întinde dinaintea ochilor, şi, când bagă de seamă că mă cuprinde cea mai mare plăcere să mă uit la ele, mi le ia. Pe Allah! n-am văzut în viaţa mea ceva mai supărător şi mai bădărănesc. Afurisitule de Giafar! am să te învăţ eu în curând, de-o vrea Allah, să judeci mai bine oamenii şi să-ţi mai învârteşti limba prin gură înainte de a vorbi!”

În vreme ce Al-Raşid îşi făcea asemenea socoteli despre firea gazdei lui, îl văzu pe acesta întorcându-se în sală pentru a treia oară. Şi, la câţiva paşi în urma lui, venea o copilandră cum nu se află decât în grădinile raiului. Era toată îmbrăcată în mărgăritare şi în nestemate, şi încă şi mai împodobită cu chiar frumuseţea ei, decât cu gătelile hainelor. Iar Harun, când o văzu, uită şi de pom, şi de păun, şi de cupa cea mereu plină, şi îşi simţi sufletul junghiat de plăcere. Iar fetişcana, după ce i se temeni adânc, veni şi şezu dinainte-i şi, cu o lăută lucrată în lemn de aloe, din fildeş, din sandal şi din abanos, începu să cânte pe douăzeci şi patru de feluri osebite, cu o măestrie atâta de desăvârşită încât Al-Raşid nu-şi mai putu stăpâni mirarea şi strigă:

— O, tinere, ce soartă vrednică de pizmuit ai avut!

Da de îndată ce Abulcassem băgă de seamă că musafirul său era fermecat de fetişcană, numaidecât o luă pe aceasta de mână şi o scoase din sală cu mare zor.

Când califul văzu purtarea aceea a gazdei sale. Fu până peste măsură de jignit şi, de teamă să nu-şi lase mânia să izbucnească, nu voi să rămână mai mult într-o casă în care era primit într-un chip atâta de ciudat. Încât, de îndată ce tânărul se întoarse în sală, îi spuse, ridicându-se:

— O, mărinimoase Abulcassem, sunt, într-adevăr, tare tulburat de felul cum te-ai purtat cu mine, fără a-mi cunoaşte cinul şi rostul. Îngăduie-mi, aşadar, să plec şi să

te las în tihnă, fără să-ţi pun mai mult la încercare filotimia!

Iar tânărul, de teamă să nu-l supere, nu voi să se împotrivească dorinţei lui şi, făcându-i o temenea cuviincioasă, îl însoţi la poarta saraiului, cerându-şi iertare că nu l-a primit cu toată măreţia ce i s-ar fi căzut.

Şi Harun porni înspre han, gândind cu amărăciune: „Ce om plin de fumuri şi Abulcassem ăsta! Îi place să-şi înşire bogăţiile sub ochii străinilor, ca să-şi stâmpere el mândria şi făloşenia. Dacă asta-i dărnicie de mână, apoi eu nu sunt decât un smintit şi un orb! Păi nu! Că, de fapt, insul ăsta nu e decât un cărpănos, şi încă un cărpănos de soiul cel mai greţos. Iar Giafar are să afle în curând cât face să-ţi amăgeşti domnul cu minciuna cea mai ticăloasă!"

Şi, tot chibzuind aşa, ajunse la poarta hanului. Şi zări în curte un alai mare, aşezat ca o jumătate de lună şi alcătuit dintr-o mulţime mare de robi tineri, şi albi şi negri, cei albi de-o parte, iar cei negri de cealaltă. Şi, în mijlocul cornului acela de lună, şedea o copilandră frumoasă, copilandra cea cu lăuta, care îl vrăjise în palatul lui Abulcassem, având-l de-a dreapta ei pe copilul cel drăgălaş, cu cupa de rubin în mână, şi de-a stânga un alt copil, tot atâta de dulce şi de frumos, ţinând pomul de smarald şi păunul.

Or, de cum intră pe poarta hanului, toţi robii se ploconiră până la pământ, iar copilandra cea aleasă veni înaintea lui şi îi înfăţişă, pe o pernă de atlaz, un sul de hârtie de matasă. Şi Al-Raşid, măcar că tare nedumerit de toate astea, luă sulul, îl desfăşură şi văzu că purta aceste rânduri:

„Pacea şi binecuvântarea fie asupra musafirului nostru cel plăcut, a cărui ospeţie ne-a cinstit casa şi ne-a înmiresmat-o. Şi-apoi! Binevoieşte, o, părinte al musafirilor preaaleşi, să-ţi pleci privirea asupra lucrurilor fără de preţ pe care le trimite domniei tale mâna noastră cea prea puţin darnică, şi să le primeşti din partea noastră ca pe un prea sărac semn al supuşeniei noastre

faţă de acela care ne-a luminat sălaşul. Că am băgat de seamă că robii aceştia care alcătuiesc alaiul, precum şi băieţii şi fetele acestea, ca şi pomul, ca şi pocalul, ca şi păunul, nu i-au neplăcut în chip osebit musafirului nostru; şi, drept aceea, ne rugăm lui să le socoată ca şi cum ale sale ar fi fost dintotdeauna. Şi-apoi, toate de la Allah vin şi la el se întorc toate. Uassalam!”

Când sfârşi de citit scrisoarea aceea şi când îi înţelese tot tâlcul şi toată însemnătatea, Al-Raşid rămase până peste poate de minunat de atâta dărnicie şi strigă:

— Pe volniciile strămoşilor mei – cinsti-le-ar Allah chipurile! – pricep acuma că greşit l-am judecat pe tânărul Abulcassem! Ce mai eşti tu, dărnicie a lui Al-Raşid, pe lângă o dărnicie cumu-i aceasta? Fie-ţi binecuvântările celui Preaînalt asupra capului, o, vizire al meu Giafar, tu, care mi-ai prilejuit să mă scutur de mândria mea cea păcătoasă şi de înfumurarea mea! Iacătă că într-adevăr un ins de rând, fără a pregeta nici cât de cât, şi fără a se arăta stânjenit în vreun fel, se dovedeşte mai presus ca mărinimie şi ca filotimie decât sultanul cel mai bogat de pe pământ!

Aşa strigă. Pe urmă, chibzuind deodată, cugetă: „Da, pe Allah! ci cum se face că un ins de rând poate să dea asemenea daruri, şi de unde a luat sau unde a găsit el atâtea bogăţii? Şi cum de este cu putinţă ca, în ţările mele, un om să ducă o viaţă mai strălucită decât regii, fără ca eu să ştiu pe ce căi a ajuns el la o atare treaptă de bogăţie? Hotărât! trebuie ca fără de zăbavă, chiar cu primejdia de a mă arăta necuviincios, să mă duc şi să-l pun să-mi dezvăluie cum a putut să adune o avere atâta de peste măsură!”

Şi numaidecât, în nerăbdarea lui de a-şi astâmpăra nedumerirea, Al Raşid, lăsându-i la han pe robii săi cei noi şi tot ce-i aduseseră, se întoarse la palatul lui Abulcassem. Şi, când ajunse dinaintea tânărului, îi spuse, după salamalekuri:

— O, preadarnice stăpâne, Allah să-şi sporească

asupra-ţi facerile de bine şi ajute-ţi să dăinuiască huzururile cu care eşti acoperit! Ci darurile pe care mi le-a făcut mâna ta binecuvântată sunt atâta de mari încât mi-e teamă că, primindu-le, să nu trec peste datorinţele mele de musafir şi peste marginile dărniciei tale fără de asemuire. Îngăduie-mi, aşadar, ca, fără teama de a te jigni, să fiu lăsat a ţi le trimite îndărăt, şi ca, minunat de ospeţia ce mi-ai dat, să mă duc să povestesc la Bagdad, oraşul meu, despre filotimia ta!

Ci Abulcassem, cu o înfăţişare tare mâhnită, răspunse:

— Doamne, fără de îndoială că, dacă ai vorbit aşa, vei fi având vreo pricină să te plângi de primirea mea, ori poate că darurile mele ţi-au neplăcut pentru puţinătatea însemnătăţii lor! Altminteri, nu te-ai fi întors de la hanul tău ca să mă faci să îndur o ocară ca aceasta!

Şi Harun, tot străvestit în neguţător, răspunse:

— Ferească-mă Allah să răspund la ospeţia ta într-un asemenea chip, o, preadarnicule Abulcassem! Pricina întoarcerii mele nu vine decât numai din grija pe care o am văzându-te cum risipeşti aşa pe nişte străini pe care îi vezi întâia oară nişte lucruri atâta de scumpe, şi din teama de a vedea cum se sfârşeşte, fără ca tu să dobândeşti mulţumirea ce ţi se cuvine, o avuţie care, oricât de fără de sfârşit ar putea să fie, trebuie să aibă şi un capăt!

La vorbele acestea ale lui Al-Raşid, Abulcassem nu putu a se opri să nu zâmbească, şi răspunse:

— Linişteşte-ţi grijile acestea, o, stăpâne al meu, dacă chiar numai asta-i pricina ce mi-a prilejuit bucuria întoarcerii tale. Află, într-adevăr, că în fiecare zi a lui Allah eu mă plătesc de datorinţele pe care le am faţă de Atoateziditorul – preamărit şi proslăvit fie el! – făcând celor ce bat la poarta mea unul, ori două, ori trei daruri pe potriva acelora care sunt acuma în mâinile mele. Întrucât avuţia pe care mi-a hărăzit-o Atoatedătătorul de bogăţie este o avuţie fără de capăt.

Şi, văzând o nedumerire mare cum se ivea pe chipul

oaspetelui său, adăugă:

— Văd, o, stăpâne al meu, că trebuie să-ţi mărturisesc nişte întâmplări din viaţa mea şi să-ţi povestesc istoria acestei comori fără fund, care-i o poveste atât de minunată şi de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul îl colţul de dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură aceluia care ar citi-o cu luare-aminte!

Şi, rostind acestea, tânărul Abulcassem îl luă pe oaspetele său de mână şi îl duse într-o sală plină de reveneală, în care mai multe căţui tare frumoase îmbălsămau aerul şi unde se vedea un jeţ larg de aur cu nişte chilimuri scumpe la picioare. Şi tânărul îl pofti pe Harun să se suie în jeţ, să şadă lângă el, şi îşi începu aşa povestea:

Află, o, stăpâne al meu – Allah este stăpânul nostru al tuturora! – că eu sunt copilul unui mare giuvaiergiu, de baştină din Cairo, pe care îl chema Abdelaziz. Ci tatăl meu, măcar că s-a născut la Cairo, ca şi tatăl său, şi ca şi tatăl tatălui său, nu a trăit toată viaţa lui în oraşul său de naştere. Căci stăpânea atâtea bogăţii încât, fiindu-i frică să nu tragă asupra-şi zavistia şi lăcomia sultanului Egiptului care, pe vremile acelea, era un asupritor fără de leac, s-a văzut silit să-şi lase ţara şi să vină să se statornicească în oraşul acesta al Bassrei, la umbra ocrotitoare a sultanilor Bani-Abbas – reverse Allah asupră-le binecuvântările sale! Şi tatăl meu, nu peste mult timp, s-a însurat cu singura fată a negustorului cel mai bogat din cetate. Iar eu m-am născut din căsătoria aceea norocită. Iar înainte de mine, şi după mine, niciun alt rod nu s-a mai adăugat la viţa neamului lor. Şi-aşa că, bucurându-mă de toate bunurile tatălui meu şi ale mamei mele după moartea lor – dărui-le-ar mântuirea Allah şi fie el mulţumit de ei! – încă tânăr de tot, am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri şi de bogăţii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi patra noapte

Urmă:

...încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri şi de bogăţii. Ci, întrucât îmi plăceau cheltuielile şi risipa, mă apucai să trăiesc cu atâta necumpăt, că în nici doi ani toată moştenirea mea fu vântuită. Întrucât, o, stăpâne al meu, toate ne vin de la Allah şi toate la el se întorc! Eu atunci, văzându-mă într-o stare de sărăcie lucie, mă apucai să chibzuiesc la viaţa mea trecută. Şi mă hotărâi, după viaţa şi după isprăvile mele de la Bassra, să las oraşul meu de naştere, şi să mă duc să-mi târăsc pe aiurea amărâtele mele de zile; căci sărăcia este mai uşor de purtat sub ochii unor străini. Îmi vândui aşadar, casa, singurul bun care îmi mai rămăsese, şi mă alipii la o caravană de negustori, cu care ajunsei mai întâi la Mossul şi pe urmă la Damasc. După care, străbătui pustia, ca să mă duc în hagialâc la Mecca; iar de acolo mă dusei la Cairo cel mare, leagănul spiţei şi al neamului meu.

Or, când ajunsei în oraşul acela cu case frumoase şi cu geamii fără de număr, îmi adusei aminte că chiar acolo se născuse Abdelaziz, giuvaiergiul cel bogat, şi nu putui să mă opresc, la această amintire, să scot nişte suspine adânci şi să plâng. Şi mă gândii ce durere l-ar fi cuprins pe tatăl meu dacă ar fi văzut starea jalnică a singurului său copil, moştenitorul său. Şi, stăpânit de gândurile acestea ce mă apăsau, ajunsei în preumblarea mea pe malurile Nilului, în spatele saraiului sultanului. Şi iacătă că la o fereastră se ivi un cap vrăjit de fetişcană ori de copilă, nu ştiam, şi care, când o zării, mă înmărmuri. Ci deodată se trase îndărăt, şi, nu mai văzui nimic. Iar eu şezui acolo pierit, până seara, aşteptând zadarnic să se mai arate o dată. Şi, într-un sfârşit, plecai, ci cu inima

grea, şi mă dusei să-mi petrec noaptea la hanul la care trăsesem. Iar a doua zi, întrucât chipul fetişcanei se înfăţişa necontenit în mintea mea, nu pregetai să mă întorc sub fereastra cu pricina. Ci nădejdea şi aşteptarea mea fură chiar degeaba; întrucât chipul cel dulce nu se mai ivi, măcar că perdeaua de la geamuri tremură oleacă, iar mie mi se păru că ghicesc o pereche de ochi babilonici dincolo de giurgiuvele. Iar neivirea aceea mă mohorî amarnic, fără totuşi a mă deznădăjdui, întrucât nu pregetai să mă întorc iarăşi tot în acel loc, a doua zi. Or, care nu fu atunci tulburarea mea când văzui fereastra că se întredeschidă şi că perdeaua se dă la o parte, lăsând să se ivească luna plină a chipului ei! Şi mă temenii degrabă, cu fruntea la pământ; şi, după ce mă ridicai, rostii:

— O, doamnă şi stăpână, sunt un străin venit de curând la Cairo, şi care şi-a început intrarea în cetatea aceasta cu vederea frumuseţii tale. Iar ursita, care m-a călăuzit de mână până aici, împlinească-şi minunea precum doreşte robul tău!

Şi tăcui, aşteptând răspunsul. Iar fetişcana, în loc de a-mi răspunde, căpătă o înfăţişare atâta de înfricoşată încât eu nu mai ştiam dacă se cădea să mai stau acolo ori să-mi slobozesc picioarele în vânt. Şi mă hotărâi să stau pe loc, nesimţitor la toate primejdiile ce m-ar fi putut paşte. Or, bine am făcut, întrucât deodată fetişcana se plecă peste marginea ferestrei şi îmi spuse cu glas tremurător:

— Întoarce-te pe la miezul nopţii. Da acuma fugi cât mai iute!

Şi, cu vorbele acestea, pieri grabnic şi mă lăsă până peste măsură de uluit, de îndrăgostit şi de bucuros. Şi îmi uitai pe dată necazurile şi sărăcia. Şi mă grăbii să mă întorc la hanul meu, ca să trimit după bărbierul locului, care se apucă să mă radă pe cap, la subţiori şi pe vintre, să mă ferchezuiască şi să mă dichisească. Pe urmă, mă dusei la hammamul săracilor unde, pe câţiva gologani, făcui o scaldă minunată şi mă înmiresmai şi mă

împrospătai, şi ieşii de acolo cu totul învoioşat şi cu trupul uşor ca fulgul. Încât, atunci când veni ceasul hotărât, mă dusei ocrotit de noapte sub fereastra de la sarai. Şi găsii la fereastra aceea o scară de mătasă, care cobora până la pământ. Iar eu, fără a şovăi, nemaiavând de altminteri nimica de pierdut, afară de o viaţă care nu mai avea nicio legătură şi niciun rost, mă căţărai pe scară şi intrai pe geam în iatac. Străbătui degrabă două odăi, ajunsei în cea de a treia, unde, pe un pat de argint, şedea întinsă şi zâmbitoare aceea după care tânjeam. Ah! domnia ta negustorule, oaspete al meu, câtă minune era în făptura aceea a Atotateziditorului! Ce ochi! Şi ce gură! Când am văzut-o, am simţit că-mi zboară minţile, şi nu am putut să rostesc o vorbă. Ci ea se ridică pe jumătate şi, cu un glas mai dulce ca zahărul candel, îmi spuse să stau jos lângă ea pe patul de argint. Apoi mă întrebă cu luare aminte cine sunt. Iar eu îi istorisii povestea mea, cu inima deschisă, de la început până la sfârşit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Or, fetişcana, care mă ascultase cu multă băgare de seamă, se arătă cu adevărat tulburată de starea în care mă adusese soarta. Iar eu, văzând-o aşa, rostii:

— O, stăpână a mea, oricât de amărât aş fi, pun capăt jelaniei, de vreme ce tu eşti atâta de bună încât să plângi de nenorocirile mele!

Iar ea la acestea îmi dete răspunsul de cuviinţă, şi pe nesimţite ne prinserăm într-o tăifăsuială care se făcea tot mai drăgăstoasă şi mai caldă. Şi, până la urmă, îmi mărturisi că şi ea, când m-a văzut, a simţit o ispită pentru mine. Iar eu grăii:

— Preaslăvit fie Allah, carele înduioşează inimile şi îndulceşte ochii gazelelor!

La care ea dete iarăşi răspunsul de cuviinţă, şi adăugă:

— Întrucât tu mi-ai mărturisit că eşti Abulcassem, nici eu nu vreau să nu ştii cine sunt!

Şi, după ce şezu tăcută o clipă, spuse:

— Află, o, Abulcassem, că sunt cadâna cea mai dragă a

sultanului, şi că mă cheamă Sett Labiba. Or, cu tot huzurul în care trăiesc aici, nu sunt deloc fericită. Căci, pe lângă că sunt înconjurată numai de nişte potrivnice pizmaşe şi gata să mă dea pierzării, sultanul, care mă are dragă, nu izbuteşte să mă mulţumească, întrucât Allah, cel carele împarte virtute cocoşilor, pe el l-a uitat la împărţanie. Şi pentru aceea, când te-am zărit sub fereastra mea şi când te-am văzut plin de cutezanţă şi netemător de primejdie, am socotit că vei fi fiind şi bărbat destoinic. Şi te-am chemat să te încerc. Aşa încât acuma-i rândul tău să-mi dovedeşti că nu m-am înşelat când te-am ales, şi că destoinicia ţi-este pe măsura cutezanţei!

Eu atunci, o, stăpâne al meu, care nu duceam lipsă să fiu îndemnat spre a face cele ce se cuveneau, întrucât nu mă aflam acolo decât pentru fapte, nu vrusei să mai pierd nicidecum o vreme scumpă cântând stihuri, cumu-i datul în împrejurări de-acestea, şi mă pregătii de iureş. Ci în chiar clipita când braţele noastre se împreunau, se auzi o bătaie năpraznică la uşa odăii. Iar preafrumoasa Labiba, înfricoşată foarte, îmi spuse:

— Nimeni nu are îngăduinţă să bată aşa, de nu cumva-i chiar sultanul. Suntem vânduţi şi pierduţi, fără de scăpare!

Eu mă şi gândii la scara de la fereastră, ca să fug pe unde suisem. Ci vru soarta ca sultanul tocmai dinspre partea aceea să se abată; şi nu-mi mai rămânea nicio putinţă de scăpare. Încât, hotărându-mă la cel din urmă lucru ce-mi mai rămânea de făcut, mă ghemuii sub patul de argint, pe când cadâna sultanului se scula să deschidă. Şi, de îndată ce uşa fu deschisă, sultanul şi intră urmat de hadâmbli lui şi, până să apuc eu să-mi dau seama despre ce se întâmplă, mă şi simţii înşfăcat de sub pat de douăzeci de mâini amarnice şi negre, care mă traseră ca pe un sac şi mă ridicară de jos. Şi hadâmbii aceia se repeziră cu mine la fereastră, în vreme ce alţi hadâmbi negri, înşfăcând-o pe cadână, se repezeau la fel spre cealaltă fereastră. Şi toate mâinile deodată îşi aruncară

povara, zvârlindu-ne pe amândoi din vârful palatului în apele Nilului.

Or, fusese scris la ursita mea să-mi fie dat să scap de moartea prin înec. Şi-aşa, măcar că zăticnit rău din cădere, izbutii, după ce ajunsei până la străfundul Nilului, să ies iar la faţa apei şi să mă furişez, la adăpostul nopţii, până la malul din partea dimpotrivă palatului. Şi, după ce scăpai dintr-o primejdie atâta de mare, nu mă îndurai să plec până ce nu încercai s-o pescuiesc şi pe aceea pe care nesăbuinţa mea o dusese la pierzanie, şi mă băgai îndărăt în ape, cu mai multă îndârjire decât când ieşisem, şi mă scufundai, şi iar mă scufundai de-o grămadă de ori, trudindu-mă s-o găsesc. Ci toate strădaniile mele rămaseră zadarnice şi, cum puterile începeau să mă lase, mă văzui nevoit, ca să-mi scap sufletul, să mă întorc la mal. Şi, amărât rău, jeluiam moartea cadânei aceleia dulce, zicându-mi că nu s-ar fi căzut să mă apropiu de ea câtă vreme mă ştiam sub zodia nenorocului şi ştiam că nenorocul este molipsitor. Încât, sfâşiat de durere şi copleşit de căinţe, detei zor să fug din Cairo şi din Egipt, şi luai calea Bagdadului, cetatea păcii.

Or, Allah îmi meni cale tihnită, şi ajunsei fără necazuri la Bagdad, da într-o stare tare jalnică, întrucât eram fără bani, şi din toată averea mea de odinioară nu-mi mai rămăsese decât numai un dinar de aur pe fundul chimirului. Şi, de cum ajunsei în sukul zarafilor, schimbai dinarul în mărunţiş, şi, ca să-mi câştig pâinea cea de toate zilele, cumpărai o tabla de răchită şi nişte zaharicale, şi nişte mere înmiresmate, şi nişte balsamuri, şi nişte chitonaguri, şi nişte trandafiri. Şi mă apucai să-mi strig marfa pe la uşa prăvăliilor, vânzând în fiecare zi şi câştigând atâta cât să-mi ajungă pentru ziua de mâine. Or, neguţătoria aceea măruntă îmi mergea, întrucât aveam glas frumos şi îmi vesteam marfa nu ca vânzătorii din Bagdad, ci cântând în loc să strig.

Şi, într-o zi, pe când mi-o cântam cu un glas încă şi mai limpede ca de obicei, un preacinstit şeic, stăpân pe

prăvălia cea mai frumoasă din suk, mă strigă, alese un măr înmiresmat de pe tablaua mea şi, după ce îl mirosi de mai multe ori, privindu-mă într-una cu luare-aminte, mă pofti să stau jos lângă el. Şi şezui, iar el îmi puse o sumedenie de întrebări, iscodindu-mă cine sunt şi cum mă cheamă. Ci eu, tare stânjenit de întrebările lui, răspunsei:

— O, stăpâne al meu, cruţă-mă de a-ţi mai vorbi despre nişte lucruri de care nu-mi pot aminti fără să zgândăresc nişte răni pe care timpul începuse să le zviduiască. Că şi numai a-mi pomeni numele îmi este o durere!

Şi pesemne că oi fi rostit vorbele acestea oftând şi cu un glas tare trist, de vreme ce bătrânul nu mai voi să mai stăruie şi să mă mai întrebe nimic în privinţa aceasta. Şi numaidecât schimbă şirul, aducând vorba despre treburile de vânzare şi de cumpărare ale zaharicalelor mele; pe urmă, luându-şi rămas-bun, scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingăşie, şi mă sărută aşa cum un părinte îl sărută pe fiul său...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi cincea noapte

Urmă:

...scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingăşie, şi mă sărută aşa cum un părinte îl sărută pe fiul său. Or, eu îl preamării în cugetul meu pe acest şeic preacinstit, a cărui dărnicie îmi era şi mai de preţ în sărăcia în care mă aflam, şi mă gândeam că nici cei mai de seamă navabi la care aveam obiceiul să le înfăţişez tablaua mea de răchită nu-mi dedeseră vreodată măcar a cincea parte din cât căpătasem de la mâna aceea pe care nu pregetam s-o sărut în semn de cinstire şi de mulţumire.

Şi, a doua zi, măcar că nu eram eu bine dumirit asupra gândurilor binefăcătorului meu din ajun, nu pregetai să mă duc iarăşi în suk. Iar el, de cum mă zări, îmi făcu semn să mă apropii, şi luă oleacă de tămâie de pe tablaua mea. Pe urmă mă pofti să şed jos lângă el şi, după câteva întrebări şi răspunsuri, mă rugă cu multă luare-aminte să-i istorisesc povestea mea, pe care de data aceasta nu avusei cum s-o mai ocolesc fără a-l nemulţumi. Îi povestii, aşadar, cine eram şi tot ce mi se întâmplase, fără a-i ascunde nimic. Şi, după ce îi făcui această destăinuire, bătrânul îmi spuse, cu o mare tulburare în glas:

— O, fiul meu, ţi-ai găsit în mine un părinte mai bogat decât Abdelaziz – Allah fie mulţumit de el! – şi care nu are să aibă mai puţină dragoste faţă de tine. Întrucât nu am niciun copil, şi nicio nădejde de-a avea, te înfiez. Aşa că, o, fiul meu, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, căci, de-o vrea Allah, ai să-ţi uiţi în preajma mea necazurile trecute!

Şi, grăind aşa, mă sărută şi mă strânse la inima lui. Pe urmă, mă puse să-mi arunc tablaua de răchită cu tot ce era pe ea, închise prăvălia şi, luându-mă de mână, mă duse acasă la el, unde îmi spuse:

— Mâine plecăm la cetatea Bassrei, care-i şi oraşul meu, şi unde vreau să trăiesc de-acuma înainte laolaltă cu tine, o, copilul meu!

Şi-aşa că a doua zi pornirăm la drum amândoi înspre Bassra, oraşul meu de baştină, unde ajunserăm fără de necazuri, sub ocrotirea lui Allah. Şi toţi cei cu care mă întâlneam şi mă cunoşteau se bucurau când vedeau că fusesem înfiat de un negustor atâta de bogat. În ce mă priveşte, nu mai trebuie să-ţi spun, doamne, că m-am apucat cu tot cugetul meu şi cu toată priceperea mea să-i fiu pe plac bătrânului. Iar şeicul era ca vrăjit de purtarea mea faţă de el, şi îmi spunea adesea:

— Abulcassem, ce zi binecuvântată a fost ziua când ne-am întâlnit noi la Bagdad! Ce bună a fost ursitoarea mea

că mi te-a scos în cale, o, copilul meu! Iar tu tare mai eşti vrednic de dragostea mea, şi de încrederea mea, şi de tot ce fac pentru tine, şi de tot ce mă gândesc să mai fac pentru viitorul tău!

Iar eu eram atâta de mişcat de simţămintele pe care mi le arăta încât, cu toată osebirea de vârstă, îl iubeam cu adevărat şi mă îngrijeam să-l preîntâmpin cu tot ce putea să-i fie pe plac. Aşa, de pildă, în loc să mă duc şi să petrec cu tinerii de seama mea, stam cu el, ştiindu-l că se înnora până şi de lucrul cel mai mărunt ori de fapta cea mai neînsemnată ce nu-i era dăruită lui. Or, când trecu un an, ocrotitorul meu fu lovit, din vrerea lui Allah, de o boală care îl doborî, şi toţi doftorii îşi pierdură nădejdea de a-l mai tămădui. Încât se grăbi să mă cheme lângă el; şi îmi spuse:

— Ai bineeuvântarea mea, o, fiul meu Abulcassem. Mi-ai dăruit fericire de-a lungul unui an întreg, pe când cei mai mulţi oameni de-abia dacă pot să-şi socotească o zi fericită în toată viaţa lor. Aşa că a venit vremea, până ca Atotdespărţitoarea să poposească la căpătâiul meu, să mă plătesc de prea marile mele datorii faţă de tine. Află, dar, o fiul meu, că am a-ţi dezvălui o taină a cărei cunoaştere are să te facă mai bogat decât toţi regii de pe pământ. Dacă într-adevăr nu aş avea alte bunuri decât casa aceasta cu bogăţiile care se află în ea, aş fi încredinţat că nu îţi las decât o avere prea mică; ci toate bunurile pe care le-am strâns în curgerea vieţii mele întregi, oricât de mari sunt pentru un neguţător, nu sunt nimic pe lângă comoara pe care vreau să ţi-o dezvăluiesc. Nu am să-ţi spun nici de câtă vreme, nici prin cine, nici în ce fel se află comoara în casa noastră, întrucât nu ştiu. Tot ce ştiu este că e tare veche. Bunicul meu, în ceasul morţii, i-a dezvăluit-o tatălui meu, care şi el la rându-i mi-a făcut destăinuirea aceasta cu puţine zile înainte de a muri!

Şi, după ce rosti acestea, bătrânul se plecă la urechea mea, pe când eu plângeam văzând viaţa cum se duce din

el, şi îmi spuse în ce loc din casă se află comoara. Pe urmă, mă încredinţă că oricât de mare mi-aş închipui eu bogăţia pe care o cuprinde, am să văd că este şi mai mare decât închipuirile mele. Şi adăugă:

— Şi iacătă-te, o, fiul meu, singur stăpân peste toate. Să fii pururea mână largă, fără a te teme că ai să mântui vreodată ceea ce nici nu are fund. Să fii fericit! Uassalam!

Şi, până să rostească vorbele acestea din urmă, se săvârşi în pace – aibă-l Allah întru mila lui şi reverse-şi asupra-i binecuvântările sale! Or, eu, după ce, ca singurul lui moştenitor, îmi îndeplinii faţă de el datorinţele cele de pe urmă, luai în stăpânire toate bunurile lui şi, fără a mai zăbovi, mă dusei să văd comoara. Şi, spre uluirea mea, putui să văd că răposatul meu părinte înfietor nu-i înflorise întru nimic măreţia; şi mă pregătii să-i dau cea mai plăcută întrebuinţare cu putinţă. Iar cei care mă cunoşteau, şi care văzuseră căderea mea dintâi, fură numaidecât încredinţaţi că am să mă lefteresc iarăşi. Şi îşi ziceau între ei:

— De-ar fi avut bogătanul care l-a înfiat pe Abulcassem toate averile emirului drept-credincioşilor, el tot are să le vântuiască fără de şovăire.

Încât care nu le fu mirarea când, în loc să vadă vreo tulburare cât de cât în neguţătoriile mele, băgară de seamă dimpotrivă că din zi în zi erau şi mai înfloritoare. Şi nu izbuteau să priceapă cum de puteam să-mi sporesc bunurile risipindu-le, mai cu seamă când vedeau că făceam nişte cheltuieli tot mai nesocotite şi că-i ţineam pe banii mei pe toţi străinii în trecere prin Bassra, găzduindu-i ca pe nişte regi. Încât se împrăştie în oraş zvonul că aş fi găsit o comoară, şi nu trebui mai mult ca să se abată asupră-mi lăcomia cârmuitorilor. Într-adevăr, căpetenia agiei nu zăbovi mult până să vină la mine într-o zi, şi, după ce îşi luă răgazul, îmi spuse:

— Domnia ta Abulcassem, ochii mei văd şi urechile mele aud! Ci, întrucât eu îmi îndeplinesc slujbele ca să trăiesc, pe când atâţia alţii trăiesc ca să-şi îndeplinească

slujbele, nu am venit să-ţi cer socoteală de viaţa îmbelşugată pe care o duci, şi nici să te întreb despre o comoară pe care ai toate pricinile s-o tăinuieşti. Am venit numai ca să-ţi spun că, dacă sunt om cu minte, nu sunt decât mulţumită lui Allah, şi nu mă fudulesc deloc cu asta. Numai că pâinea-i scumpă, iar vaca noastră nu mai dă strop de lapte.

Iar eu, pricepând unde bate, îi spusei:

— O, taică al oamenilor de duh, de cât ai trebuinţă pe zi ca să-ţi cumperi pâinea alor tăi şi ca să pui la loc laptele pe care vaca ta nu-l mai dă?

El răspunse:

— Nu de mai mult de zece dinari de aur pe zi, doamne al meu.

Eu spusei;

— Nu-i destul! Eu am să-ţi dau o sută pe zi. Şi, pentru aceasta, nu ai decât să vii aici la fiecare început de lună, iar vistiernicul meu are să-ţi numere cele trei mii de dinari trebuitori traiului tău!

El atunci dete să-mi sărute mâna, ci eu mă ferii, neuitând că toate peşcheşurile sunt un dar de la Atoateziditorul. Şi el plecă, chemând asupra-mi toate binecuvântările. Or, a doua zi după venirea căpeteniei agiei, mă chemă şi cadiul la el acasă şi îmi zise:

— O, tinere, Allah este stăpân peste toate comorile, şi lui i se cade după pravilă, cea de a cincea parte. Plăteşte-ţi, dar, dijma, şi stăpâneşte-ţi în tihnă celelalte patru părţi!

Eu răspunsei:

— Nu prea ştiu ce vrea să-i dea de înţeles stăpânul nostru cadiul slujitorului său. Da mă îndatorez să-i dăruiesc în fiecare zi, pentru săracii lui Allah, o mie de dinari de aur, cu învoiala să mă lase în tihnă.

Şi cadiul încuviinţă întru totul vorbele mele, şi primi învoiala. Da peste vreo câteva zile, un străjer veni să mă caute din partea valiului Bassrei. Şi, când ajunsei dinaintea valiului, care mă primi cu un chip îndatoritor,

îmi spuse:

— Mă socoţi tu atât de necinstit încât să-ţi răpesc comoara, dacă mi-ai arăta-o?

Iar eu răspunsei:

— Allah lungească cu o mie de ani zilele stăpânului nostru valiul! Ci şi de-ar fi să mi se smulgă carnea cu cleştele înroşite, nu am să dezvălui vreodată comoara pe care într-adevăr o am. Da mă învoiesc să plătesc în fiecare zi stăpânului nostru valiul, pentru amărâţii pe care îi ştie, două mii de dinari de aur.

Şi valiul, înaintea unui dar care i se păru îndestul de mare, nu pregetă să primească învoiala mea, şi mă lăsă să plec, după ce mă potopi cu cinstirile lui. Şi, de-atunci, le plătesc statornic celor trei slujbaşi tainul zilnic pe care l-am făgăduit. Şi, în schimb, ei mă lasă să duc viaţa de filotimii şi de dărnicii pentru care sunt născut. Şi-aceasta-i, o, doamne al meu, izvorul averii care te-a minunat, pe cât văd, şi despre care nimeni altul în afară de tine nici cu gândul nu gândeşte câtu-i de mare!

Când tânărul Abulcassem sfârşi de povestit, califul, până peste măsură de doritor să vadă comoara cea minunată, îi spuse gazdei sale:

— O, preabunule Abulcassem, chiar e cu putinţă să se afle pe lume o comoară pe care filotimia ta să nu fie în stare s-o isprăvească pe dată? Nu, pe Allah, nu-mi vine să cred, şi, de n-ar fi să-ţi cer prea mult, te-aş ruga să mi-o arăţi, şi m-aş jurui pe datorinţele cele sfinte ale ospeţiei, pe capul meu şi pe tot ce poate să facă de neîncălcat un jurământ, că nu am să mă prilejesc vreodată de încrederea ta, şi odată şi-odată am să ştiu şi eu să-ţi răsplătesc hatârul acesta fără de pereche.

La vorbele acestea ale califului, Abulcassem se schimbă de tot şi la chip şi la înfăţişare, şi răspunse cu glas mohorât:

— Sunt tare mâhnit, doamne, că ai dorinţa aceasta, pe care nu pot să ţi-o împlinesc decât cu nişte învoieli tare

neplăcute, dat fiind că nu pot să mă hotărăsc a te lăsa să pleci din casa mea cu o plăcere curmată şi cu o bucurie neträită. Încât, are să fie de trebuinţă să te leg la ochi şi să te călăuzesc, luându-ţi toate armele şi lăsându-te cu capul gol, iar eu cu iataganul în mână, gata să te despic dacă ai încerca să încalci datorinţele ospeţiei. Şi-apoi, ştiu prea bine că, chiar şi aşa, săvârşesc o nechibzuinţă mare, şi că nu s-ar cădea să mă supun chefului tău. Într-un sfârşit, hai să facem după cum ne-o fi scris în ziua aceasta binecuvântată! Eşti gata să primeşti învoielile mele?

El răspunse!

— Sunt gata să te urmez, şi primesc învoielile acestea, precum şi altele o mie pe deasupra. Şi mă jur ţie pe Ziditorul cerului şi al pământului că nu ai să te căieşti că mi-ai împlinit dorul. Şi-apoi, îţi încuviinţez chibzuinţele, şi nici pe departe n-am să-ţi păstrez vreo pică!

Şi-atunci, Abulcassem îi petrecu o legătură peste ochi şi, luându-l de mână, îl ajută să coboare, pe o scară tainică, într-o grădină întinsă foarte. Şi acolo, după un şir de ocolituri pe cărările care se întreţeseau, îl duse şi îl băgă într-o tainiţă sub pământ, adâncă şi largă, care avea intrarea coperită deasupra cu o piatră mare. Şi, dintru-ntâi, trecură printr-o hrubă lungă şi povârnită, care da într-o sală mare şi răsunătoare. Şi Abulcassem îl dezlegă la ochi pe calif, care văzu cu minunare sala aceea luminată numai de strălucirea granatelor ca de foc cu care şi pereţii şi tavanul erau bătute peste tot. Iar un havuz de alabastru alb, mare de o sută de picioare de jur împrejur, se vedea în mijlocul sălii, plin cu galbeni şi cu toate giuvaierurile pe care ar putea să le viseze o minte cât de aprinsă. Şi, de jur împrejurul havuzului, doisprezece stâlpi de aur, sprijinind douăsprezece chipuri cioplite din gemme de douăsprezece culori osebite, se înălţau ca nişte flori răsărite dintr-un pământ vrăjit.

Iar Abulcassem îl duse pe calif la marginea havuzului şi îi spuse:

— Vezi grămada aceasta de dinari de aur şi de giuvaieruri de toate felurile şi de toate culorile? Ei, află că n-a scăzut decât de două degete, pe când adâncimea havuzului nici nu poate fi măsurată! Da asta nu-i tot!

Şi îl duse în a doua sală, asemenea cu cea dintâi la strălucirea pereţilor, da mult mai mare, având în mijlocul ei un havuz plin de pietre nestemate şlefuite şi de nestemate neatinse, şi adumbrit de două rânduri de pomi asemenea cu acela pe care i-l dăruise. Şi, în mijlocul boltei acelei săli, se înşiruia această înscriere, făcută din litere strălucitoare: „Stăpânul comorii acesteia să nu se teamă că are s-o isprăvească vreodată; că tot nu are să-i dea vreodată de capăt. Să se slujească de ea mai degrabă spre a duce o viaţă plăcută şi spre a-şi dobândi prieteni; căci viaţa nu este decât una, şi nu se mai întoarce, iar viaţa fără de prieteni nu e viaţă!"

După care, Abulcassem îl duse pe oaspetele său să mai vadă şi alte multe săli, care nu erau cu nimic mai prejos decât cele de până aci; pe urmă, băgând de seamă că oaspetele ostenise de vederea atâtor lucruri năucitoare, îl călăuzi îndărăt afară din tainiţă, după ce îl legă iarăşi la ochi.

Iar odată ajunşi iarăşi în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi şasea noapte

Urmă:

...Iar odată ajunşi iarăşi în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu, din toate câte am văzut aici, şi din câte judec după roaba cea tânără şi după cei doi băieţi drăgălaşi pe care mi i-ai dăruit, tu trebuie să fii nu

numai omul cel mai bogat de pe pământ, da de bună seamă că şi omul cel mai fericit. Întrucât pesemne că ai în palatul tău fetele cele mai frumoase ale Răsăritului şi copilandrele cele mai frumoase din Insulele Mărilor!

Iar tânăruî răspunse cu mâhnire:

— De bună seamă, o, doamne al meu! Da pot eu s-o mai îndrăgesc pe vreuna, când port o amintire plină numai de multiubita care a pierit, de dulcea, de preaminunata care a fost aruncată, din pricina mea, în apele Nilului? Of! m-aş bucura mai mult să nu fi avut altă avere decât aceea ce se află în chimirul unui hamal din Bassra, ci s-o fi avut pe Labiba, sultana cea dragă, decât să trăiesc fără ea cu toate comorile şi cu tot haremul meu!

Iar califul se minună de statornicia simţămintelor fiului lui Abdelaziz, dar îl îndemnă să-şi dea toată silinţele spre a-şi birui părerile de rău. Pe urmă, îi mulţumi pentru primirea cea strălucită pe care i-o făcuse şi îşi luă bun-rămas de la el, ca să se întoarcă la hanul său, încredinţându-se în felul acesta, el însuşi, de adevărul spuselor vizirului Giafar pe care îl aruncase în temniţă. Şi-a doua zi luă drumul Bagdadului, cu toţi slujitorii lui, cu fetişcana, cu cei doi băieţei şi cu toate darurile care le datora dărniciei fără de pereche a lui Abulcassem.

Or, de îndată ce ajunse iar la palat, Al-Raşid se grăbi să-i dea slobozenie vizirului Giafar şi, spre a-i dovedi cât de rău îi părea că îl osândise de mai înainte, îi dete în dar cei doi băieţei şi îl încunună iarăşi cu toată încrederea lui. Pe urmă, după ce îi povesti cele ce cunoscuse în călătoria sa, îi spuse:

— Şi-acuma, o, Giafar, spune-mi ce se cuvine să fac spre a răsplăti bunele purtări ale lui Abulcassem! Tu ştii că recunoştinţa regilor se cade să fie mai presus decât bucuria ce li s-a făcut. Dacă m-aş mărgini să-i trimit strălucitului Abulcassem tot ceea ce am eu mai rar şi mai de preţ în visteria mea, ar fi tare puţin pentru el. Cum, dar, aş putea să-l întrec în dărnicie?

Şi Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, singura cale pe care o ai spre a te plăti de datoria ta de recunoştinţă este de a-l căftăni pe Abulcassem rege peste Bassra.

Şi Al-Raşid răspunse:

— Adevăratu-i, o, vizire al meu! Aceasta este singura cale de a mă plăti faţă de Abulcassem. Iar tu ai să pleci numaidecât la Bassra să-i duci hatişeriful căftănirii, şi pe urmă să-l însoţeşti până aici, ca şi noi să putem a-l sărbători în palatul nostru!

Şi Giafar răspunse că ascultă şi că se supune, şi plecă fără de zăbavă la Bassra. Iar Al-Raşid se duse la Sett Zobeida în iatac şi îi dete în dar fetişcana, pomul şi păunul, nepăstrând pentru el decât cupa. Iar Zobeida găsi copilandra atâta de fermecătoare încât îi spuse, zâmbind, soţului său că o primeşte cu încă chiar mai multă plăcere decât pe toate celelalte daruri. Pe urmă, îl puse să-i istorisească de şart călătoria aceea minunată.

Estimp Giafar nu zăbovi să se întoarcă degrabă de la Bassra cu Abulcassem, pe care avusese grijă să-l înştiinţeze despre tot ce se petrecuse şi despre cine fusese oaspetele pe care îl găzduise în casa lui. Şi când flăcăul intră în sala împărătească, emirul drept-credincioşilor se ridică în cinstea lui, îi ieşi înainte zâmbind şi îl sărută ca pe un fiu. Şi binevoi să meargă el însuşi la hammam cu el, cinste pe care nu i-o mai făcuse nimănuia încă de pe când se urcase în scaunul de domnie. Şi, după scaldă, în vreme ce li se aduceau răcoritoarele şi nişte şerbeturi de migdale şi de fructe, o roabă, proaspăt adusă la palat, veni să cânte. Ci Abulcassem nici nu apucă să se uite bine la faţa roabei aceleia, că şi scoase un strigăt mare şi căzu lat. Şi Al-Raşid sări să-l ajute, îl luă în braţe şi îl făcu să-şi vină încet încet în simţiri.

Or, tânăra cântăreaţă nu era alta decât cadâna de odinioară a sultanului de la Cairo, pe care un pescar o scosese din apele Nilului şi o vânduse unui negustor de

robi. Şi negustorul acela, după ce o ţinuse multă vreme ascunsă în haremul său, o adusese la Bagdad şi o vânduse soţiei emirului drept-credincioşilor.

Şi-aşa Abulcassem, ajuns rege la Bassra, îşi găsi iubita şi putu de-aci înainte să trăiască laolaltă cu ea în huzururi, până la venirea Sfărâmătoarei de bucurii, Ziditoarea cea de neabătut a mormintelor.

— Da să nu care cumva să crezi, o, măria ta, spuse Şeherezada mai departe, că povestea aceasta ar fi cât de cât tot atâta de minunată şi tot atât de plină de folos sufetesc ca *Povestea cea întortocheată a Blajinului copil-din-flori.*

Iar, regele Şahriar, încruntându-şi sprânceana, întrebă:

— Despre ce copil-din-flori vrei tu să vorbeşti, Şeherezada?

Iar fata vizirului răspunse:

— Chiar despre unul, măria ta, cu viaţa atâta de zbuciumată cum am să ţi-o povestesc!

Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA CEA ÎNTORTOCHEATĂ A BLAJINULUI COPIL DIN FLORI

Se povesteşte – ei mai ştiitor este Allah! – că într-un oraş dintre oraşele părinţilor noştri arabi trăiau odată trei prieteni care erau genealogişti de meserie. Or, cu voia lui Allah, are să se lămurească despre ce-i vorba.

Iar aceşti trei prieteni erau totodată pezevenghii pezevenghilor şi iscusiţii iscusiţilor. Iar iscusinţa lor era atât de mare încât puteau, în joacă, să-l uşureze pe un zgârcit de punga lui, fără ca acela să simtă ceva. Şi, în fiecare zi, aveau năravul de a se întâlni într-o odaie la un han mai lăturalnic, odaie pe care anume o luaseră cu chirie ca să poată, fără a fi supăraţi de nimeni, să cisluiască în tihnă la coţcăriile pe care să le mai facă târgoveţilor din cetatea lor, ori la pozna de pus la cale spre a-şi petrece ziua mai cu haz. Ci trebuie numaidecât să spun că faptele şi năzdrăvăniile lor erau, de obicei, mai degrabă lipsite de răutate şi pline de ghiduşii, precum de altminteri şi purtările lor erau alese, iar chipurile lor blajine. Şi cum erau legaţi între ei cu o prietenie întru totul frăţească, îşi puneau agoniselile laolaltă, împărţindu-şi-le cu deplină dreptate, cât de mari ori cât de mici să fi fost ele. Şi niciodată, din ceea ce chiverniseau nu

cheltuiau mai mult de jumătate spre a-şi rostui de-ale gurii; iar cu cealaltă jumătate cumpărau haşiş, ca să se beţivănească noaptea, după ziua folosită spornic. Iar beţivăneala lor, dinaintea lumânărilor aprinse, era totdeauna de bun gust, şi niciodată nu cobora până la bătăi ori până la vorbe urâte. Ba chiar dimpotrivă! Şi, în ceasurile acelea, născoceau nişte pehlivănii minunate care, într-adevăr, ar fi făcut desfătarea oricărui ascultător.

Or, haşişul, într-o zi, până a nu se dospi în creierii lor le năzări o ispravă de o cutezanţă cum nu s-a mai pomenit. Întrucât, odată ce ticluiră totul, se duseră dis-de-dimineaţă dinaintea grădinii ce împrejmuia palaiul regelui. Şi acolo, se porniră în văzul lumii să se certe şi să se suduiască împotriva obiceiului lor, şi să-şi arunce cele mai amarnice blesteme, fluturându-şi năpraznic mâinile şi bulbucând ochii, cu tot felul de ameninţări, ba cu moartea, ba măcar cu bătaia.

Iar sultanul, care tocmai se preumbla prin grădină, când auzi strigătele şi zarva stârnită, spuse:

— Să fie aduşi la mine inşii care fac toată zarva aceea!

Şi numaidecât musaipii şi hadâmbii deteră fuga să-i înşface şi să-i târască, dupăcindu-i vârtos, dinaintea sultanului.

Or, de cum ajunseră înaintea-i, sultanul, tulburat în preumblarea lui de dimineaţă din pricina strigătelor supărătoare, îi întrebă cu mânie:

— Cine sunteţi voi, bre mişeilor? Şi pentru ce vă certaţi fără de ruşine sub zidurile palatului regelui vostru?

Iar ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, noi suntem nişte doftori în meseria noastră. Şi fiecare dintre noi se îndeletniceşte cu câte o meserie. Iar în ce priveşte pricina gâlcevii noastre – să ne ierte stăpânul nostru! – păi s-a stârnit tocmai pentru priceperea noastră. Întrucât ne certam pe care-i mai bună dintre îndeletnicirile noastre şi, cum fiecare suntem stăpâni desăvârşiţi pe tainele meseriei, fiecare

socoteam a fi mai presus decât ceilalţi doi. Şi, din vorbă în vorbă, ne-am lăsat năpădiţi de mânie; şi de aci până la vorbe rele şi până la sudalme depărtarea a fost iute bătută. Şi-aşa că, uitând că ne aflam lângă stăpânul nostru sultanul, ne-am apucat să ne facem unii pe alţii ba curlangii, ba pui de lele, ba mâncători de zebburi! Alungat fie Cel-viclean! Mânia-i sfetnic păcătos, o, stăpâne al nostru, şi-i face pe nişte oameni bine crescuţi să-şi piardă simţul cuviinţei lor! Ce ruşine pe capul nostru! Fără de cârtire, ni se cade să fim osândiţi amarnic de stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul îi întrebă:

— Da ce meserii aveţi?

Şi întâiul dintre cei trei prieteni sărută pământul dinaintea sultanului şi, după ce se ridică, spuse:

— Eu, o, doamne al meu, sunt genealogiu de pietre scumpe, şi mai toată obştea mă cunoaşte a fi un învăţat dăruit cu harul cel mai ales în ştiinţa genealogiilor lapidare!

Iar sultanul, tare uimit, îi grăi:

— Pe Allah! tu, judecând după privirea ta poncişă, mai degrabă ai părea o pramatie, decât un învăţat. Şi-ar fi întâia oară când aş vedea îngemănate într-un singur ins ştiinţa şi drăcoveniile! Da, oricum ar fi, poţi tu să-mi spui ce-i aceea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

...Da, oricum ar fi, poţi tu să-mi spui ce-i aceea genealogie lapidară?

Şi el răspunse:

— Este ştiinţa obârşiei şi a soiului pietrelor nestemate, şi este arta de a le osebi, de la întâia aruncătură de ochi,

dintre pietrele calpe, şi de a le cunoaşte unele de altele numai văzându-le şi pipăindu-le.

Şi sultanul se minună: „Ciudat lucru! Da am să-i pun priceperea la cercare, şi am să-i cântăresc harul!” Şi se întoarse înspre cel de al doilea mâncător de haşiş şi îl întrebă:

— Da tu ce meserie ai?

Şi insul cel de al doilea, după ce sărută pământul dinaintea sultanului, se ridică şi spuse:

— Eu, o, rege al vremilor, sunt genealogiu de cai. Şi sunt socotit îndeobşte drept omul cel mai învăţat printre arabi în ce priveşte cunoaşterea soiului şi a obârşiei cailor. Întrucât, de la cea dintâi aruncătură de ochi, pot, şi fără ca să mă înşel vreodată, să judec dacă un cal vine din tribul neamurilor lui Anazeh, ori din tribul celor ai lui Muteir, ori de la ai lui Beni-Khaled, ori din tribul lui Dafir sau al lui Jabal-Şammar. Şi ştiu să ghicesc, fără de greş, dacă a fost crescut pe podişurile cele de sus ale Nedjedului, ori în inima păşunilor Nefudului şi dacă-i din soiul Kehilan El-Ajuz, ori Seglawi-Jedran, ori Seglawi-Şeifi, ori Hamdani-Simri, ori Kehilan El-Kruş. Şi pot să spun depărtarea întocmai, în număr de picioare, pe care poate s-o străbată calul acela într-un anume răstimp, fie la galop, fie la buiestru, fie la trap zorit. Şi pot să dezvăluiesc bolile tainice ale calului, şi bolile pe care are să le aibă, şi să spun de ce beteşug i-au murit şi tata, şi mama, şi strămoşii toţi, până la a cincea spiţă în urmă. Şi pot să vindec bolile socotite ca fără de leac ale cailor, şi să pun iarăşi pe picioare un animal care îşi trage sufletul. Iacătă, o, rege al vremilor, numai o parte din ceea ce ştiu, întrucât nu cutez, de teamă să nu-mi laud peste măsură vredniciile, să-ţi înşiruiesc şi alte amănunte ale ştiinţei mele. Ci mai ştiutor este Allah!

Şi, după ce vorbi astfel, lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se dinaintea sultanului.

Iar sultanul, ascultând şi auzind, se minună: „Pe Allah! să fii şi învăţat, şi pungaş, mare minune! Da am să-i

cercetez eu straşnic spusele şi am să-i pun la încercare ştiinţa cea genealogicească!” Pe urmă se întoarse înspre cel de al treilea genealogiu şi îl întrebă:

— Da tu, bre al treilea, care ţi-e meseria?

Iar cel de al treilea mâncător de haşiş, care era cel mai viclean dintre ei, răspunse, după temenelile de cuviinţă:

— O, rege al vremilor, îndeletnicirea mea este cea mai aleasă, fără de tăgadă, şi cea mai anevoioasă. Întrucât, dacă tovarăşii mei, aceşti doi învăţaţi aci de faţă, sunt genealogişti de pietre şi de cai, eu sunt genealogist pentru spiţa omenească. Şi dacă tovarăşii mei sunt nişte învăţaţi dintre cei mai de seamă, eu trec drept cununa de pe capul lor, neîndoielnic. Întrucât, o, doamne al meu şi cunună a capului nostru, eu am puterea de a cunoaşte obârşia adevărată a semenilor mei, nu numai obârşia lor mărturisită, ci şi pe cea nemărturisită, aceea pe care până şi mama copilului de-abia dacă poate s-o ştie şi de care tatăl habar nu are, îndeobşte. Află, într-adevăr, că numai dacă mă uit o dată la un om şi numai dacă îi aud o dată sunetul glasului, eu pot, fără de şovăire, să-i spun dacă este fiu de drept ori fecior din flori, şi să-i spun, pe deasupra, dacă tătâne-său şi maică-sa au fost copii legiuiţi ori odrasle dintr-o împerechere nesfinţită, şi să-i dezvăluiesc pravilnicia ori nepravilnicia zămislirii neamului întreg, până sus la părintele nostru Ismail ben-Ibrahim – cu ei cu amândoi fie numele lui Allah şi binecuvântarea cea mai aleasă! Şi pot în felul acesta, datorită ştiinţei cu care m-a dăruit Atoateîmpărţitorul – preamărit fie el! – să deschid ochii la mulţi dintre domnii cei mari asupra obârşiei alese a naşterii lor, şi să le dovedesc, cu dovezile cele mai apriate, că nu sunt decât rodul unei împreunări a mamei lor fie cu vreun cămilar, fie cu vreun măgărar, fie cu vreun bucătar, fie cu vreun hadâmb calp, fie cu vreun harap negru, fie cu vreun rob ca toţi robii, ori cu ceva de soiul acesta. Şi dacă, o, doamne al meu, făptura pe care o cercetez este o femeie, tot aşa pot, numai uitându-mă la ea prin iaşmacul de pe

faţa sa, să-i spun şi spiţa, şi obârşia, şi până şi meseria părinţilor ei! Şi iată, o, rege al neamurilor, numai o parte din ceea ce pot eu, întrucât ştiinţa genealogiei omeneşti este atâta de întinsă încât ar trebui, spre a-ţi înşirui numai feluritele ei ramuri, să ne petrecem aici ziua toată, cu necioplita mea înfăţişare sub ochii stăpânului nostru sultanul. Şi-aşa că, o, doamne al meu, bine vezi că ştiinţa mea este mai de minunare, şi încă cu mult, decât cea a soţilor mei, aceşti doi învăţaţi de colea; că niciun om pe faţa pământului nu stăpâneşte ştiinţa aceasta mai deplin decât mine. Ci toată ştiinţa de la Aliah ne vine, toată priceperea este un har de la mărinimia sa, iar darul lui cel mai de preţ este tot virtutea umilinţei!

Şi, după ce vorbi aşa, cel de al treilea genealogiu îşi lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se iarăşi, şi se trase îndărăt între tovarăşii săi rânduiţi dinaintea regelui.

Iar regele, până peste poate de uimit, îşi zicea: „Pe Allah, ce lucru nemaipomenit! Dacă laudele ăstora trei sunt întemeiate, acesta-i, fără de nicio îndoială, învăţatul cel mai grozav din vremurile noastre şi din toate vremurile! Am să-i ţin, aşadar, pe aceşti trei genealogişti la saraiul meu, până ce s-o ivi vreun prilej care să ne îngăduie a le pune la încercare priceperea cea uluitoare. Şi dacă laudele lor au să se dovedească fără de temei, ţeapa îi aşteaptă!”

Şi, după ce vorbi astfel cu sine însuşi, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare şi îi spuse:

— Să fie păziţi cu grijă aceşti trei învăţaţi, dându-li-se o odaie în sarai, precum şi un tain de pâine şi de carne pe zi, şi apă cât or vrea!

Şi porunca fu îndeplinită pe clipă pe dată. Iar cei trei prieteni se uitară unul la altul, zicându-şi din ochi: „Ce dărnicie! N-am mai auzit pomenindu-se vreodată despre vreun rege care să fie tot atâta de mărinimos ca regele acesta, şi tot atâta de înţelept! Ci, pe Allah! nu degeaba suntem noi genealogişti. Şi-are să vină şi ceasul nostru, mai degrabă ori mai târziu!”

Iar în ceea ce îl priveşte pe sultan, apoi prilejul pe care îl aştepta nu zăbovi mult până ce să se arate. Într-adevăr, un rege megieş îi trimise nişte peşcheşuri tare scumpe, printre care se afla şi o nestemată de o frumuseţe minunată, albă şi străvezie, şi cu nişte ape mai limpezi ca ochiul de cocoş. Iar sultanul, aducându-şi aminte de vorbele genealogistul lapidar, trimise să-l cheme şi, după ce îi arătă piatra, îi ceru s-o cerceteze şi să-i spună cum i se pare. Ci genealogistul lapidar răspunse:

— Pe viaţa stăpânului nostru regele, nici nu am trebuinţă să cerceteze piatra aceasta pe toate feţele, fie prin străvezimea ei, fie prin strălucire, nici s-o iau în mână, nici baremi să mă uit la ea. Întrucât, spre a-i cântări preţul şi frumuseţea, nu am trebuinţă decât s-o ating cu vârful degetului cel mic de la mâna stângă şi ţinându-mi ochii închişi!

Şi regele, încă şi mai uluit decât întâia oară, îşi zise: „Iacătă, într-un sfârşit, clipa în care avem să-i putem face socoata laudelor!” Şi puse piatra dinaintea genealogistului lapidar care, cu ochii închişi, întinse degetul cel mic şi o atinse uşurel. Şi numaidecât se trase îndărăt deodată, şi îşi scutură mâna ca de-o muşcătură ori ca de-o arsură, şi spuse:

— O, doamne al meu, piatra aceasta este fără de niciun preţ, întrucât, nu numai că nu este din soiul cel curat al nestematelor, da mai are şi un vierme în inima ei!

Şi sultanul, la vorbele acestea, simţi mânia cum îi dă pe nas, şi strigă:

— Ce tot îndrugi tu, o fecior de codoş? Au tu nu ştii că piatra aceasta are nişte ape minunate, străvezii întru totul şi pline de strălucire, şi că o am în dar de la un rege dintre cei mai mari?

Şi, nemaiascultând decât de supărarea lui, îl chemă pe slujbaşul care avea în seamă ţeapa şi îi spuse:

— Străpunge-l prin fund pe mincinosul ăsta nevolnic!

Şi slujbaşul cu ţeapa, care era un uriaş până peste fire, îl înşfăcă pe genealogist şi îl săltă ca pe o păsărică, şi se

şi pregătea să-l înţigluiască, străpungându-i ceea ce avea de străpuns, când vizirul cel mare, care era un bătrân plin de chibzuinţă şi de măsură şi de bun simţ, îi spuse sultanului:

— O, rege al vremilor! De bună seamă, omul acesta pesemne că şi-o fi lăudat prea mult priceperea, iar lauda de sine este întrutotul de osândit. Da poate că ceea ce a mărturisit n-o fi chiar cu totul lipsit de temei, şi, dacă ar fi aşa, moartea nu ar fi îndeajuns de îndreptăţită dinaintea stăpânului lumilor. Or, o, doamne al meu, viaţa unui om, oricine ar fi el este mai de preţ decât piatra cea mai scumpă, şi cântăreşte mai mult în terezia Atoatecumpănitorului! Pentru aceea, este mai bine să amâi osânda omului acesta până ce se va face dovada. Iar dovada nu se poate dobândi decât spărgând piatra aceasta în două. Şi atunci, dacă viermele se află în inima pietrei, spusele omului se vor adeveri; dar dacă piatra este nevătămată şi fără de nicio meteahnă în lăuntrul ei, pedeapsa lui să fie îndealungită şi sporită de slujbaşul cu ţeapa.

Şi sultanul, dând dreptate vorbelor vizirului său, spuse:

— Să fie despicată în două piatra aceasta!

Şi piatra fu spartă pe dată. Iar regele şi toţi cei de faţă rămaseră până peste poate de uluiţi când văzură ivindu-se un vierme alb din chiar inima nestematei. Şi viermele acela de cum ajunse afară, se aprinse singur şi se mistui într-o clipită, fără a lăsa nici cea mai uşoară urmă a trecerii lui pe-acolo.

Or, după ce se dezmeteci din tulburarea lui, sultanul îl întrebă pe genealogiu:

— Da cu ce ai putut tu să-ţi dai seama că în inima pietrei se află viermele acesta pe care niciunul dintre noi nu a izbutit să-l vadă?

— Cu agerimea vederii ochiului pe care îl am în vârful degetului meu cel mic, şi cu simţiciunea acestui deget la căldura şi la răceala pietrei acesteia:

Şi sultanul, minunat de ştiinţa şi de iscusinţa lui, spuse

slujbaşului ţepei:

— Dă-i drumul!

Şi adăugă:

— Să i se dea pe ziua de astăzi un tain de pâine şi de carne îndoit, şi apă cât o vrea!

Şi-aşa cu genealogistul lapidar!

Ci în ceea ce îl priveşte pe genealogistul de cai, iacătă:

La un timp după întâmplarea aceasta cu gemma cea roasă de vierme, sultanul primi din afundurile Arabiei, ca mărturie de supuşenie din partea unei mari căpetenii de trib, un cal murg închis, de o frumuseţe grozavă. Şi, bucuros de peşcheş, petrecea zile întregi în grajd, stând să se minuneze de el. Şi, întrucât nu uitase că în sarai se afla genealogistul de cai, îi trimise poruncă să i se înfăţişeze dinainte. Şi, când genealogistul se aflã înaintea lui, sultanul îi spuse:

— Ia ascultă, bre, tot te mai lauzi că te pricepi la cai, aşa cum ne-ai povestit nu demult? Şi te simţi în stare să ne dovedeşti ştiinţa ta în ce priveşte obârşia şi stirpea cailor?

Iar cel de al doilea genealogist răspunse:

— Păi de bună seamă, o, rege al vremilor!

Şi sultanul strigă:

— Mă juruiesc pe adevărul Aceluia care m-a pus stăpân peste grumajii slujitorilor săi, şi care a spus fiinţelor şi lucrurilor: „Fiţi!” pentru ca ele să şi fie, că dacă are să se ivească o greşeală sau o nepotriveală, sau o încurcătură cât de mică în spusele tale, am să te dau morţii cu cea mai rea moarte!

Iar omul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi sultanul spuse atunci:

— Să fie adus calul dinaintea genealogistului acesta!

Şi când calul cel de soi se află dinainte-i, genealogistul aruncă asupra-i o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi şi spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut şi m-am dumirit!

Iar sultanul întrebă:

— Ce ai văzut, bre, şi cum te-ai dumirit?...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi opta noapte

Urmă:

...genealogistul de cai aruncă, aşadar, asupra calului cel de soi o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi şi spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut şi m-am dumirit!

Iar sultanul îl întrebă:

— Ce ai văzut, bre, şi cum te-ai dumirit?

Iar genealogistul răspunse:

— Am văzut, o, rege al vremilor, că acest cal este într-adevăr de o frumuseţe rară şi de un soi strălucit, că liniile făpturii lui sunt bine potrivite şi că umbletul îi este plin de fală, că este cât se poate de puternic şi de o vioiciune desăvârşită, că spata e tare gingaşă, grumazul minunat, crupiţa dreaptă, armurii oţeliţi, rădăcina cozii fudulă şi închipuind un arc fără de cusur, cu coada grea, stufoasă şi măturând pământul; iar în ceea ce priveşte capul, şi-acesta are toate semnele osebitoare care sunt căpetenie la capul unui cal din ţările arăbeşti: este larg, şi nu mic, bine croit în părţile de sus, cu o depărtare mare de la urechi la ochi, cu depărtarea mare şi de la un ochi la altul, şi cu o depărtare cât se poate de mică între urechi; iar partea de dinainte a capului este boltită; iar ochii îi sunt bulbucaţi şi frumoşi ca ochii de gazelă; iar pielea împrejurul ochilor este fără de păr şi netedă întru totul, şi neagră, şi gingaşă-lucioasă; iar osul obrajilor este lung şi subţire, iar cel al fălcii este vădit; iar faţa, înspre josul ei, se îngustează numaidecât şi se răsfrânge aproape ca un gurgui până la marginea buzei; iar nările, când stau liniştite, sunt totuna cu faţa şi parcă n-ar fi decât o

despicătură subţire; iar la gură buza de jos este mai lată decât buza de sus; iar urechile sunt largi, lungi, subţiri şi gingaş tăiate, ca urechile de antilopă; într-un sfârşit, este un animal minunat întru totul. Iar culoarea lui murgă-închisă este sultana culorilor. Şi fără de nicio îndoială, calul acesta ar fi cel mai dintâi cal de pe pământ, şi nicăieri nu i s-ar putea găsi perechea, de n-ar avea un cusur pe care ochii mei i l-au şi dibuit, o, rege al vremilor!

După ce auzi zugrăvirea aceea a calului care îi era drag, sultanul dintru-ntâi rămase minunat, mai cu seamă dat fiind acea singură privire pe care genealogistul o aruncase într-o doară asupra bidiviului. Da când îl auzi că pomeneşte de un cusur, ochii lui fulgerară, pieptul i se încrâncenă, şi, cu un glas ce tremura de mânie, îl întrebă pe genealogist:

— Ce bălmăjeşti tu, mă, pramatie afurisită? Şi ce-mi îndrugi despre vreun cusur la un cal atât de desăvirşit şi care-i cea mai proaspătă mlădiţă din cea mai aleasă stirpe din Arabia?

Iar genealogistul, fără a se fâstâci, răspunse:

— De vreme ce pe sultan îl supără vorbele robului său, robul nu are să mai spună nimic!

Iar sultanul răcni:

— Ba să spui ce ai de spus!

Iar omul răspunse:

— Nu am să vorbesc decât dacă regele îmi făgăduieşte slobozenia!

Şi regele spuse:

— Vorbeşte, dar, şi să nu-mi tăinuieşti nimic!

Atunci genealogistul spuse:

— Află, o, măria ta, că acest cal este dintr-o stirpe curată şi aleasă, după tatăl lui, da numai după tatăl lui! În ce o priveşte pe maică-sa, nu cutez să vorbesc!

Iar regele, cu chipul schimonosit, strigă:

— Cine-i, dară, maică-sa? Dă zor de ne spune!

Iar genealogistul spuse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, mama acestui cal

minunat este dintr-un soi de vieţuitoare cu totul osebit. Întrucât nu este o iapă, ci o bivoliţă de mare!

La vorbele acestea ale genealogistului, sultanul se mânie până peste marginile mâniei, şi se umflă, pe urmă se desumflă, şi dintru-ntâi nu putu să rostească o vorbă. Iar până la urmă strigă:

— O, câine de genealogist, moartea ta-i mai de ales decât viaţa!

Şi îi făcu semn slujbaşului care avea în grija sa ţeapa, spunându-i:

— Străpunge-i fundul genealogistului ăsta!

Şi huiduma de tătâne al ţepelor îl ridică pe genealogist în braţe şi, punându-l cu fundul în vârful cel străpungător cu pricina, sta să-l lase să cadă în ea cu toată greutatea, pentru ca pe urmă să învârtească scripeţii suitori, când vizirul cel mare, om dăruit cu duhul dreptăţii, îl rugă pe rege să zăbovească oleacă osânda, spunându-i:

— O, doamne stăpâne al meu, genealogistul acesta de bună seamă că este zăticnit de vreo nesăbuinţă de minte şi de vreo slăbiciune de judecată, dacă se încumetă aşa să-l facă pe calul acesta curat să se tragă dintr-o mamă care ar fi o bivoliţă de mare. Încât, spre a-i dovedi limpede că i se cuvine osânda, este mai bine să-l chemi aici pe grăjdarul care a adus calul din partea căpeteniei de triburi arăbeşti. Şi stăpânul nostru sultanul să-l întrebe, de faţă cu genealogistul acesta, şi să-l pună să ne arate punguţa în care se află senetul de naştere al calului şi în care este însemnată stirpea şi obârşia lui; întrucât ştim că orice cal de sânge ales trebuie să poarte legată la gât o punguţă cu însuşirile şi cu strămoşii lui!

Iar sultanul spuse:

— Nu stă nimica împotrivă!

Şi dete poruncă să fie adus dinainte-i grăjdarul cu pricina.

Când ajunse dinaintea sultanului şi când auzi şi pricepu ce i se cere, grăjdarul răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi iacătă punguţa!

Şi, scoţând din sân o pungă de piele împodobită şi bătută cu peruzele, i-o dete sultanului care îi deznodă numaidecât băierile şi scoase o hârtie pe care erau aşternute peceţile de la toate căpeteniile tribului unde se născuse calul, şi mărturiile de la toţi martorii care fuseseră de faţă la însămânţarea mamei de către tată. Iar hârtia aceea dovedea, până la urmă, că acel cârlan avea ca tată un armăsar de sânge curat din stirpea Seglawi-Jedran, iar ca mamă o bivoliţă de mare pe care armăsarul o găsise, într-o zi când gonea pe ţărmul mării, şi că o însămânţase de trei ori, după ce nechezase pe ea într-un chip ce nu mai îngăduia tăgadă. Şi se spunea acolo că bivoliţa aceea de mare, prinsă de călăreţi, fătase la soroc mânzul acela murg-închis, şi că îl alăptase vreme de un an, în mijlocul tribului. Şi-aceasta era, pe scurt, dovada cuprinsă în senet.

După ce ascultă citirea acelui senet, pe care i-o făcuse însuşi vizirul cel mare, şi înşiruirea numelor şeicilor şi a martorilor care îl pecetluiseră, sultanul rămase nedumerit până peste poate de un fapt atât de ciudat, şi, totodată, tare uluit de ştiinţa năzdrăvenească şi fără de greş a genealogistului de cai. Şi se întoarse înspre slujbaşul cu ţeapa şi îi spuse:

— Ia-l îndărăt de pe podina scripetului!

Şi, de îndată ce îl văzu iarăşi pe picioare dinaintea-i sultanul îl întrebă pe genealogist:

— Cum de ai putut tu, numai dintr-o privire, să cunoşti şi stirpea, şi obârşia, şi însuşirile, şi naşterea armăsăraşului acesta? Întrucât spusele tale s-au dovedit întemeiate, pe Allah! şi s-au adeverit într-un chip de netăgăduit. Grăbeşte-te, dar, de mă dumireşte din care semne ai cunoscut meteahna bidiviului acesta strălucit!

Iar genealogistul răspunse:

— Treaba-i uşoară, o, doamne al meu! Nu am avut decât să mă uit la copitele calului. Iar stăpânul nostru nu are decât să facă aşa cum am făcut eu.

Şi regele se uită la copitele murgului şi văzu că erau

despicate, scorţoase şi lungi, ca ale bivolilor, în loc să fie dintr-o bucată, uşoare şi rotunde ca ale cailor. Şi sultanul, la priveliştea aceea se minună:

— Allah este atotputernic!

Şi se întoarse înspre slujitori şi le spuse:

— Să i se dea astăzi acestui învăţat genealogist un tain îndoit de carne, precum şi două porţii de pâine, şi apă cât va voi! Şi-atâta cu el! Ci în ceea ce îl priveşte pe genealogistul de neamuri de oameni, cu acesta treaba fu cu totul altfel.

Întrucât sultanul, după ce văzu cum se petrecuseră cele două întâmplări fără de asemuire, datorate dezvăluirii celor doi genealogişti, cu gemma care avea un vierme în inima ei şi cu murgul născut dintr-un armăsar de sânge safi şi dintr-o bivoliţă de mare, şi după ce se încredinţase cu ochii lui de ştiinţa năzdrăvană a celor doi, îşi zise: „Pe Allah! nu ştiu, da socot că al treilea mişel trebuie să fie un învăţat încă şi mai năzdrăvan! Şi cine ştie de n-o avea să ne dezvăluie ceva de care noi habar nu avem!” Şi porunci să fie adus pe loc dinaintea sa, şi îi spuse:

— Pesemne că îţi mai aminteşti, bre, despre ce te-ai lăudat de faţă cu mine în privinţa priceperii tale de genealogist al stirpelor omeneşti, cu care ştii să dezvăluieşti obârşia adevărată a oamenilor, aceea pe care până şi mama copilului de-abia dacă poate s-o bănuiască şi de care tatăl habar nu are, îndeobşte. Şi la fel pesemne că mai ţii minte cum te-ai împăunat cu o laudă ca aceasta în privinţa femeilor. Aşa încât doresc să aflu de la tine dacă mai stăruieşti în spusele tale şi dacă eşti gata să le dovedeşti dinaintea ochilor noştri?

Şi genealogistul de stirpi omeneşti, care era cel de al treilea mâncător de haşiş, răspunse:

— Aşa am spus, o, rege al vremilor, şi stărui în spusele mele. Şi Allah este cel mai mare!

Atunci sultanul se ridică din scaunul său împărătesc şi îi spuse insului:

— Vino după mine!

Şi ipochimenul porni după sultan, care îl duse în harem împotriva obiceiului său, însă numai după ce le prevestise pe cadâne prin hadâmbi să-şi pună iaşmacele şi să-şi acopere faţa. Şi când amândoi ajunseră în iatacul dăruit cadânei dragi în vremea aceea, sultanul se întoarse înspre genealogist şi îi spuse:

— Sărută pământul dinaintea stăpânei tale şi uită-te la ea, ca să-mi spui pe urmă ce-ai văzut!

Şi mâncătorul de haşiş îi spuse sultanului, după ce sărută pământul dinaintea cadânei:

— Am cercetat-o, o, rege al vremilor!

Or, el nu făcuse decât să arunce înspre ea o privire, una numai, şi nimic mai mult.

Iar sultanul îi spuse:

— Dacă-i aşa, hai după mine!

Şi ieşi, iar genealogistul porni după el, până ce ajunseră în sala domnească. Şi sultanul, după ce porunci să plece toată lumea din sală, rămase numai cu vizirul său cel mare şi cu genealogistul, pe care îl întrebă:

— Ce ai văzut la stăpâna ta?

Şi el răspunse:

— O, doamne al meu, am văzut o femeie dăruită cu nuri, cu farmece, cu gingăşie, cu prospeţime, cu sfiiciune, şi cu toate însuşirile şi toate desăvârşirile frumuseţii. Şi, hotărât! nu s-ar mai putea dori nimic la ea, întrucât are toate darurile ce pot să le vrăjească inima şi să însenineze ochii şi, din orice parte ai privi-o, este întru totul potrivită şi frumos închipuită; şi, hotărât! dacă e să judec după ce se vede şi după isteciunea care îi însufleţeşte privirile, trebuie să aibă în lăuntrul lăuntrului ei toate însuşirile cele de râvnit, ca iscusinţă şi ca minte. Iacătă ce am văzut la această stăpână şi crăiasă, o, doamne al meu! Iar singur Allah este atoateştiutor!

Ci sultanul strigă iarăşi, spunând:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privinţa obârşiei stăpânei

tale, preacinstita mea cadână...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci şi noua noapte

Urmă:

...După ce genealogistul îi spuse sultanului: „Iacătă ce am văzut în această doamnă şi stăpână, o, doamne al meu, ci Allah este atoateştiitor!” sultanul îi spuse:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privinţa obârşiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână!

Şi genealogistul, luând deodată o înfăţişare supusă şi cuminte, răspunse:

— Aceasta-i o treabă gingaşă, o, rege al vremilor, şi nu ştiu dacă se cade să vorbesc ori să tac!

Şi sultanul strigă:

— Hai, pe Allah! nu am poruncit să vii decât ca să vorbeşti! Haide, scoate ce ai de scos, şi cântăreşte-ţi vorbele, o, mişelnicule!

Iar genealogistul, fără a se tulbura, spuse:

— Pe viaţa stăpânului nostru, cadâna aceasta ar fi făptura cea mai desăvârşită dintre toate făpturile lui Allah, de n-ar avea un cusur din naştere, care îi strică desăvârşirile!

Când auzi spusele acestea de la urmă şi vorba „cusur”, sultanul, încruntând sprâncenele şi năpădit de mânie, îşi trase pe dată iataganul şi se repezi la genealogist, să-i reteze capul, răcnind:

— O, câine şi pui de câine, de bună seamă că ai să-mi spui că această cadâna a mea se trage din cine ştie ce bivoliţă de mare, sau că cine ştie ce vierme o mai fi având în ochiul ei ori în altă parte! A, pui dintr-o mie de încornoraţi ai neruşinării, sabia aceasta are să-ţi amestece lungimea cu lăţimea!

Şi l-ar fi făcut să bea dintr-o sorbitură moartea fără de cruţare, dacă vizirul cel chibzuit şi drept nu s-ar fi aflat acolo spre a-i abate braţul şi a-i spune:

— O, doamne al meu, este mai bine să nu curmi viaţa acestui om până a nu te fi încredinţat de nelegiuirea lui!

Iar sultanul îl întrebă pe bietul acela, pe care îl doborâse la pământ şi îl ţinea sub genunchi:

— Ei, hai! vorbeşte! Care-i cusurul pe care l-ai aflat la cadâna mea?

Şi genealogistul de oameni răspunse, tot cu glas liniştit:

— O, rege al vremilor, stăpâna mea, preaaleasa ta cadână, este un lucru mândru şi desăvârşit, da maica ei a fost dănţuitoare de bâlci, o muiere slobodă din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, o fiică de prostituată!

La vorbele acestea, mânia sultanului se făcu atât de amarnică încât răcnetele i se impotmoliră în fundul gâtului. Şi numai după un răstimp izbuti să mai grăiască, spunându-i vizirului său:

— Dă fuga şi adu-mi-l aici pe părintele cadânei mele, baş-ceauşul palatului!

Şi îl ţinea mai departe sub genunchi pe genealogist, care era cel de al treilea mâncător de haşiş. Şi când tatăl cadânei veni, sultanul răcni:

— Vezi ţeapa ceea ori n-o vezi? Ei, dacă nu vrei să te vezi în vârful ei, grăbeşte de-mi spune care-i adevărul în ce priveşte naşterea fetei tale, cadâna mea!

Şi baş-ceauşul palatului, părintele cadânei, răspunse!

— Ascult şi mă supun!

Şi spuse:

— Află, o, doamne şi stăpâne al meu, că am să-ţi mărturisesc adevărul, care-i singura mântuire. În tinereţele mele, eu am dus viaţa slobodă a pustiurilor, şi drumeţeam însoţind caravanele care îmi plăteau dabila de trecere pe la otacurile tribului meu. Or, într-o zi, pe când aşezasem tabără lângă fântâna Zobeidei – milele şi blagoslovenia lui Allah fie asupra-i! – iacătă că trece o ceată de femei din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, ale

căror fete, de cum ajung mai măricele, se vând bărbaţilor de prin pustiuri, hoinărind de la un trib la altul şi de la un otac la altul, neguţătorindu-şi pe la flăcăi drăgănelele şi priceperea la iubit. Şi ceata aceea a şezut cu noi vreme de câteva zile, şi pe urmă ne-a lăsat spre a se duce şi pe la cei din tribul megieş. Şi iacătă că după plecarea lor, când ele se şi aflau dincolo de vederile noastre, dau de-o fetiţă de vreo cinci anişori, ghemuită sub un pom, pe care maică-sa, o Ghaziya, pesemne că o pierduse ori o uitase în oaza de lângă fântâna Zobeidei. Şi, într-adevăr, o, doamne şi stăpâne al meu, fetiţa aceea, oacheşe ca o curmală coaptă, era atât de mititică şi de frumuşică încât hotărâi, acolo pe loc, s-o iau în seama mea. Şi, măcar că era sperioasă ca o căpriţă sălbatică ieşită întâiaşi dată din păduri, izbutii s-o domesticesc şi o încredinţai mamei copiilor mei, care o crescu ca şi cum ar fi fost fata ei. Şi crescu printre noi şi se făcu atât de frumoasă încât, când ajunse mare, nicio copilă de prin pustiuri, oricât de frumoasă ar fi fost, nu se putea asemui cu ea. Iar eu, o, doamne al meu, îmi simţeam inima lipită de fată, şi, nevroind să mă împreun cu ea în chip nelegitim, o luai de soţie după pravilă, şi mă însurai cu ea, măcar că era de obârşie ticăloasă. Şi, din mila lui Allah, îmi dărui fata pe care tu ai binevoit să ţi-o alegi de cadână, o, rege al vremilor! Şi acesta-i adevărul despre mama fiicei mele, şi despre neamul şi obârşia ei. Şi mă juruiesc, pe viaţa prorocului nostru Mahomed – cu el fie rugăciunea şi pacea! – că nu am adăugat nicio vorbă mai mult la adevărul acesta, şi că nu am rostit nicio vorbă mai puţin. Ci Allah este cel mai adevărat şi numai el este desăvârşit.

După ce auzi mărturisirea aceasta fără de ascunzişuri, sultanul se simţi uşurat de gândul amar şi de îngrijorarea cea plină de durere. Întrucât îşi nălucise că dulcea lui cadână era fata vreunei prostituate din neamul fiicelor Ghaziylor, şi iacătă că afla tocmai dimpotrivă, devreme ce, măcar că era o Ghaziye, mama ei fusese fecioară până la măritişul cu baş-ceauşul palatului. Şi-atunci se

lăsă cuprins de uimirea pe care i-o pricinuia ştiinţa iscusitului genealogist. Şi îl întrebă:

— Da cum ai făcut tu de-ai ghicit, o, învăţatule, că această cadână a mea este o fiică de Ghaziya, fată de dănţuitoare, fată, la rându-i, de femeie a plăcerilor?

Şi genealogistul mâncător de haşiş răspunse:

— Iacătă! Mai întâi, a fost ştiinţa mea – ci numai Allah este atoateştiitor! – care m-a dus pe calea acestei descoperiri. Şi-apoi, a fost faptul că toate femeile din neamul Ghaziya, ca şi cadâna ta, au sprâncenele foarte groase şi îngemănate la rădăcina nasului, şi mai au, ca şi ea, ochii cei mai amarnic de negri din Arabia!

Şi regele, minunat de toate câte auzise, nu vroi să-l lase pe genealogist să plece fără a-i da o dovadă apriată despre mulţumirea sa. Se răsuci, aşadar, înspre slugile care se întoarseră, şi le spuse:

— Să-i daţi acestui învăţat de seamă un tain îndoit; de carne şi două pâini pe zi, precum şi apă pe săturatele!

Şi-aşa cu genealogistul de neamuri omeneşti. Da atâta nu este tot, căci nu s-a sfârşit.

Întrucât sultanul, a doua zi, după ce îşi petrecuse toată noaptea cugetând la cele ce săvârşiseră cei trei ortaci şi la adâncimea priceperii lor la osebitele feluri de genealogii, îşi zise în sineşi: „Pe Allah! din cele ce mi-a spus genealogistul de stirpe despre obârşia şi neamul cadânei mele, nu-i mai rămâne decât să fie numit omul cel mai învăţat din împărăţia mea. Ci, mai întâi, tare aş vrea să ştiu ce-ar putea să-mi spună despre obârşia mea, care sunt sultan şi coborâtor dintr-un şir de regi!” Şi gândul i se preschimbă în faptă în chiar clipita aceea, şi porunci să fie adus iarăşi dinainte-i genealogistul de stirpe omeneşti, şi îi spuse:

— Acum, o, taică al ştiinţei, când nu mai am niciun temei să mă îndoiesc de vorbele tale, tare aş vrea să te aud grăindu-mi despre obârşia mea şi despre obârşia neamului meu împărătesc!

Iar el răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, rege al vremilor! da nu până a nu-mi făgădui ocrotirea ta! Căci spune zicala! „Între mânia sultanului şi gâtul tău aşterne depărtare, şi lasă-te mai degrabă în lipsă osândit!” Or eu, o, stăpâne al meu, sunt cam simţitor şi gingaş, şi îmi place mai degrabă o ţeapă cu care să nu prea am treabă, decât o ţeapă care nu te mai scapă şi care te înţeapă”.

Iar sultanul îi spuse:

— Pe capul meu! Îţi dăruiesc ocrotirea şi, orice vei avea a spune, eşti iertat dintru bun început!

Şi îi aruncă năframa ocrotirii.

Iar genealogistul ridică de jos năframa ocrotirii, şi spuse:

— Dacă-i aşa, o, rege al vremilor, mă rog ţie să nu laşi în sala aceasta pe nimeni altul în afară de noi doi!

Iar regele întrebă:

— Da pentru ce, bre, omule?

El spuse:

— Pentru că, o, stăpâne al meu, Allah cel atotputernic, printre binecuvântatele lui nume, mai are şi numele de „învăluitorul”, întrucât îi place să învăluiască în vălurile tainei lucrurile a căror dezvăluire ar fi primejdioasă!

Şi sultanul porunci la toată lumea, până şi vizirului său cel mare, să iasă din sală.

Atunci genealogistul, aflându-se singur, singurel cu sultanul, se duse lângă el şi, plecându-se la urechea sa, îi spuse:

— O, rege al vremilor, nu eşti decât un copil din flori şi de rău soi...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizecea noapte

Urmă:

Atunci genealogistul, aflându-se singur, singurel cu

sultanul, se duse lângă el, şi plecându-se la urechea sa, îi spuse:

— O. Rege al vremilor, nu eşti decât un copil din flori şi de rău soi!

Când auzi vorbele acestea năpraznice şi de-o cutezanţă nemaiauzită, sultanul se îngălbeni cu totul şi se schimbă la chip; şi mâinile îi căzură frânte; şi îşi pierdu auzul şi văzul; şi se făcu de parcă era beat de vin; şi se clătină, cu spume la gură; şi, până la urmă, se prăbuşi la pământ, şi rămase multă vreme în starea aceea, fără ca genealogistul să ştie întocmai dacă era mort de-a binelea, ori numai pe jumătate, ori dacă mai trăia. Ci, într-un sfârşit, îşi veni în fire şi, dezmetecindu-se şi dobândindu-şi iarăşi simţirile, se întoarse înspre genealogist şi îi spuse:

— Acum, bre, pe adevărul Aceluia carele m-a pus deasupra grumazurilor slujitorilor săi, dacă spusele tale mi se vor dovedi întemeiate, şi dacă am să capăt încredinţarea aceasta, cu dovezi apriate, sunt hotărât, fără putinţă şi fără chip de răzgândire, să mă lepăd de scaunul domniei de care nu aş mai fi volnic, şi să mă dezbrac de puterea mea împărătească pe care am să ţi-o trec ţie. Întrucât tu eşti cel mai dăruit, şi nimenea nu s-ar pricepe ca tine să se facă vrednic de o stare ca aceasta. Da dacă am să dau de minciună la capătul cuvintelor tale, am să te sugrum!

Şi genealogistul răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi nu am nimica împotrivă!

Atunci sultanul, ridicându-se în picioare, fără de amânare şi fără de zăbavă, se repezi înspre iatacul sultanei validé, cu sabia în mână, şi intră, şi zise:

— În numele Aceluia carele a înălţat cerul şi l-a despărţit de ape, dacă nu ai să-mi răspunzi cu adevărul la ceea ce am să te întreb, am să te toc bucăţele cu sabia asta!

Şi îşi roti sabia, bulbucând nişte ochi de foc, şi spumegând de turbare. Iar sultana validé, înspăimântată

şi înăbuşită totodată de asemenea vorbe atâta de puţin obişnuite, strigă:

— Numele lui Allah fie cu tine şi asupra ta! Linişteşte-te, o, copilul meu, şi întreabă-mă despre tot ce vrei să ştii, căci nu am să-ţi răspund decât după poveţele Adevărului!

Şi sultanul îi spuse:

— Atunci grăbeşte de-mi spune, fără niciun fel de ocoliş şi de tâlcuiş, dacă eu sunt fiul sultanului, tatăl meu, şi dacă sunt din spiţa împărătească a strămoşilor mei. Căci numai tu poţi să-mi dezvăluieşti aceasta!

Iar ea răspunse:

— Am să-ţi spun, dar, fără de niciun ocoliş, că eşti fiul drept al unui bucătar. Şi, dacă vrei să ştii cum, iacătă! Când sultanul care a domnit înaintea ta, acela pe care până acuma l-ai crezut tatăl tău, m-a luat de soţie, s-a împreunat cu mine cumu-i datul. Ci Allah nu l-a miluit cu harul rodniciei, iar eu n-am putut să-i dăruiesc un moştenitor care să-i facă bucurie şi să-i ducă mai departe domnia neamului. Şi când a văzut că nu are copii, s-a cufundat într-o mâhnire care i-a răpit şi pofta de mâncare, şi somnul, şi sănătatea. Şi maică-sa îl tot dodelea îndemnându-l să ia peste mine încă o soţie. Iar el mai luă peste mine încă o soţie. Ci Allah nu o dărui cu harul zămislirii. Şi iarăşi maică-sa îl povăţui să ia o a treia soţie. Eu atunci, văzând că până la urmă am să fiu aruncată pe cea mai de jos treaptă, şi că de altminteri starea sultanului nu se urnea din loc, m-am hotărât să-mi izbăvesc rosturile, izbăvind totodată şi moştenirea scaunului domnesc. Şi nu am aşteptat decât o împrejurare prielnică spre a-mi îndeplini gândul cel minunat. Or, într-o zi, sultanul, care ca şi până aci nu avea nicio poftă de mâncare şi slăbise rău, a avut poftă să mănânee un pui fript. Şi a dat poruncă bucătarului să taie un puiandru dintre păsările închise în nişte coteţe sub ferestrele palatului. Şi bucătarul a venit să prindă puiul din coteţ. Eu atunci, cercetându-l bine pe bucătarul acela,

l-am văzut cu totul potrivit pentru treaba plănuită, întrucât era un flăcău tânăr, bine făcut şi bine legat. Şi aplecându-mă peste fereastră, i-am făcut semn să intre printr-o uşă tainică. Şi l-am aşteptat în iatacul meu. Iar ce s-a petrecut între mine şi el n-a ţinut decât un răstimp tare scurt, întrucât, de îndată ce şi-a isprăvit treaba, eu i-am şi înfipt în inimă un jungher. Iar el a căzut lat, cu capu-naintea picioarelor, mort. Şi am poruncit slujnicelor mele de credinţă să-l ia să-l îngroape tainic într-o groapă săpată de ele în grădină. Şi, în ziua aceea, sultanul nu a mâncat pui fript, şi a fost cuprins de o mânie mare din pricina pieirii nelămurite a bucătarului său. Ci, peste nouă luni, zi de zi, te-am adus pe lume, zdravăn sănătos, aşa cum ai fost mereu. Iar naşterea ta a fost prilej de bucurie pentru sultan, care şi-a dobândit iarăşi sănătatea şi pofta de mâncare, şi i-a coperit cu hatâruri şi cu daruri pe toţi vizirii, şi pe toţi credincerii lui, şi pe toţi cei de la palat, şi a dat nişte ospeţe mari şi nişte petreceri obşteşti care au ţinut patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Şi-acesta-i adevărul despre naşterea, despre spiţa şi despre obârşia ta. Şi mă jur pe Prorocul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – că nu am spus decât ce am ştiut. Ci numai Allah este atoateştiutor!

După ce auzi istorisirea aceasta, sultanul se ridică şi ieşi plângând din iatacul mamei sale. Şi se întoarse în sala domnească, şi şezu jos, dinaintea celui de al treilea genealogist, fără a rosti o vorbă. Iar lacrimile îi curgeau într-una din ochi şi îi lunecau printre firele din barba-i tare lungă. Şi, peste un ceas de vreme, ridică fruntea şi îi spuse genealogistului:

— Allah fie cu tine, o, gură a adevărului! ia spune-mi, cum de-ai putut să vezi că sunt copil din flori şi de soi rău?

Şi genealogistul răspunse:

— O, stăpâne al meu, atunci când noi trei ţi-am dovedit harurile pe care le aveam, şi când tu ai fost cât se poate de mulţumit, ai poruncit să ni se dea ca răsplată un tain

îndoit de carne şi de pâine, şi apă oricât. Iar eu am judecat, după nevolnicia unei filotimii ca aceea, şi după felul însuşi al dărniciei, că nu puteai fi decât feciorul vreunui bucătar, vlăstar de bucătar şi sânge de bucătar. Întrucât regii fii de regi nu au obiceiul să cinstească un har împărţind carne sau alte lucruri de soiul acesta, ci pe cei hăituiţi îi răsplătesc cu daruri strălucite, cu haine alese şi cu bogăţii necântărite. Încât nu am putut să fac alta decât să văd obârşia ta amărâtă de copil din flori, după dovada aceasta fără de tăgadă. Şi nu este niciun fel de vrednicie să vezi una ca aceasta!

Când genealogistul sfârşi de vorbit, sultanul se ridică şi îi spuse:

— Dezbracă-te!

Şi genealogistul se supuse, iar sultanul se despuie de hainele şi de însemnele sale împărăteşti, şi îl îmbrăcă cu ele pe genealogist. Şi îi spuse să se suie în scaunul de domnie şi, plecându-se dinainte-i, sărută pământul între mâinile lui şi i se închină ca un supus stăpânului său. Şi, pe clipă pe dată, chemă în sală pe vizirul cel mare, şi pe ceilalţi viziri, şi pe toţi mai-marii împărăţiei, şi le porunci să-l primească pe genealogist ca stăpân legiuit al lor. Iar sultanul cel proaspăt trimise numaidecât după prietenii săi, ceilalţi doi genealogişti mâncători de haşiş, şi îi căftăni străjeri, pe unul străjer de-a dreapta, iar pe celălalt străjer de-a stânga lui. Iar pe vizirul cel mare până aci îl lăsă în slujba sa, dat fiind duhul lui plin de dreptate. Şi fu un rege mare.

Şi-atâta cu cei trei genealogişti!

Ci, în ce îl priveşte pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui deabia începe. Întrucât iacătâ!...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu. Iar soră-sa, micuţa Doniazada, care din zi în zi şi din noapte în noapte se făcea tot mai frumoasă şi mai împlinită şi mai deşteaptă şi mai gânditoare şi mai tăcută, se ridică pe jumătate de pe covorul pe care şedea ghemuită, şi îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci şi ce miezoase şi ce veselitoare şi ce

plăcute sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada îi zâmbi, o sărută şi îi spuse:

— Aşa-i, da ce sunt ele pe lângă cele ce am să mai povestesc în noaptea următoare, dacă, fireşte, va binevoi sămi îngăduie stăpânul nostru regele!

Iar sultanul Şahriar spuse:

— O, Şeherezada, să nu te îndoieşti! Poţi, de bună seamă, să ne spui mâine urmarea la povestirea aceasta plină de minunăţie şi care de-abia acuma începe. Şi poţi, dacă nu eşti ostenită, să-i dai drumul chiar din noaptea asta, atâta de tare doresc să aflu ce are să i se întâmple sultanului dintâi, născutul acela din flori! Bătu-le-ar Allah pe femeile cele stricate! Ci trebuie să mărturisesc că aici soţia sultanului, mama feciorului din flori, nu s-a dezmăţat cu bucătarul decât cu un rost curat, şi nu ca să-şi stâmpere pojarurile din lăuntruri. Allah să-şi întindă asupra-i iertarea lui! Ci cât despre afurisita, şi dezmăţata, şi fata de căţea care a făcut ce-a făcut cu harapul Massud, apoi ea n-a săvârşit ticăloşia ca să dureze scaunul de domnie al urmaşilor mei, afurisita! În veci n-ar mai avea-o Allah întru milele sale!

Şi regele Şahriar, după ce rosti aceasta, îşi încruntă amarnic sprâncenele şi, uitându-se cu nişte ochi goi şi poncişi, adăugă:

— Cât despre tine Şeherezada, încep să cuget că poate n-ai fi la fel cu toate smintitele alea pe care am poruncit să le scurteze de cap!

Iar Şeherezada se plecă dinaintea regelui cel crunt şi spuse:

— Allah să-i alungească viaţa stăpânului nostru şi să mă lase să mai trăiesc până mâine, ca să-ţi povestesc ce-a păţit bunul copil din flori!

Şi după ce spuse acestea, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi una noapte

Micuţa Doniazada îi zise Şeherezadei:

— Allah fie cu tine, o, sora mea! Dacă nu ţi-e somn, hai, mă rog ţie, grăbeşte de ne spune ce-a mai făcut sultanul, copilul din flori al bucătarului!

Iar Şeherezada spuse:

— Din toată inima şi ca pe o cinstire datorată regelui acesta strălucit, stăpânul nostru!

Şi îşi urmă povestirea în felul acesta:

...În ceea ce-l priveşte pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe, întrucât iacătă!

De cum îşi părăsi scaunul împărătesc şi domnia în mâinile celui de al treilea genealogist, îşi puse straiele de derviş rătăcitor şi, fără să mai zăbovească cu bun-rămasuri, pentru el acuma cu totul zadarnice, şi fără să ia nimic cu sine, porni la drum înspre ţara Egiptului, unde socotea să trăiască în uitare şi singurătate, cugetând la soarta lui. Iar Allah îi meni bună-pace şi, după o călătorie plină de trudă şi de primejdii, ajunse la Cairo, oraşul strălucit, cetatea cea nemăsurată şi cea atâta de osebită de oraşele din ţara sa, şi care ca să-i dai ocol cere pe puţin trei zile şi jumătate de umblet. Şi văzu că oraşul acela era cu adevărat una dintre cele patru minuni ale lumii, pe lângă podul de la Sanja, farul de la Al-Iskandaria şi moscheea Omiazilor de la Damasc. Şi se încredinţă că poetul era departe de a fi înflorat frumuseţile acelui oraş şi ale acelei ţări când spuse:

Egiptule, pământ plin de minune,
Pe unde e de aur şi ţărână,
Cu fluviu-ţi sfânt, rodind belşug genune,
Şi cu norodul tău de toată mâna,
Tu eşti al celui care, îndrăzneţ,
Te poate cuceri cu orice preţ!

Şi preumblându-se, şi privind, şi minunându-se, fără a se mai sătura, sultanul de odinioară, sub straiele lui de derviş sărac, se simţea pe deplin fericit că poate să se bucure în tihnă şi să rătăcească în voie şi să se oprească după plac, uşurat de daravelile şi de poverile domniei. Şi gândea: „Laudă lui Allah cel atoateîmpărţitorul! El le dă unora puterea cu poverile şi cu grijile ei, şi altora sărăcia cu negrijile şi cu zburda inimii. Şi-aceştia din urmă sunt cei mai norociţi! Binecuvântat fie El!” Şi-aşa ajunse, plin de privelişti vrăjite, dinaintea palatului sultanului de la

Cairo, care pe-atunci era sultanul Mahmud.

Şi se opri sub ferestrele palatului şi, sprijinit în cârja lui de derviş, începu să cugete la viaţa pe care va fi ducând-o în locuinţa aceea măreaţă regele ţării, şi la alaiul de griji, de gânduri şi de necazuri felurite în care trebuie să fie pururea cufundat, fără a mai pune la socoteală şi datorinţele lui faţă de cel Preaînalt, carele vede şi judecă faptele regilor. Şi se bucura în sufletul său că-i venise gândul să se uşureze, ca urmare a dezvăluirii obârşiei sale, de o viaţă atât de grea şi de încurcată, şi că o schimbase cu un trai neîngrădit şi slobod, neavând alte bunuri şi alte belşuguri decât cămaşa de pe el, şi mantia de lână, şi cârja. Şi simţea cum o linişte mare îi însenina sufletul şi îl făcea să-şi uite pe deplin tot zbuciumul de mai înainte.

Or, tocmai atunci, sultanul Mahmud, întorcându-se de la vânătoare, intra în palatul său. Şi îl zări pe dervişul sprijinit în cârjă, care nu vedea nimica din toate câte se petreceau în jurul lui şi sta cu privirea pierdută în nişte zări depărtate. Şi se simţi tulburat de înfăţişarea aleasă a dervişului acela, şi de privirea lui mândră, şi de chipul lui falnic. Şi îşi zise: „Pe Allah, iacătă cel dintâi derviş care nu întinde mâna la trecerea unor domni bogaţi! Fără de nicio îndoială că povestea lui trebuie să fie o poveste osebită!” Şi trimise pe unul dintre mai-marii din alaiul domnesc să-l poftească să intre în palat, întrucât vroia să stea cu el de vorbă. Şi dervişul nu putu să facă alta decât să se supună rugăminţii sultanului. Iar pentru el aceasta fu cea de a doua întorsătură a soartei.

Şi sultanul Mahmud, după ce se odihni oleacă de ostenelile vânătoarei, porunci să vină dervişul dinainte-i şi îl primi cu bunăvoinţă şi îl întrebă cu bunătate despre starea lui, spunându-i:

— Fii binevenit, o, preacinstite derviş al lui Allah! judecând după chipul tău, trebuie să fii din neamul cel ales al arabilor din Hedjaz ori din Jemen!

Iar dervişul răspunse:

— Numai Allah este ales, o, doamne al meu! Eu nu sunt decât un om sărac şi un cerşetor.

Iar sultanul Mahmud grăi:

— Nu am împotrivă nimic! Da care-i pricina sosirii tale în ţara mea şi a venirii tale sub zidurile acestui palat, o, dervişule? Întrucât, de bună seamă, acesta trebuie să fie o poveste vrednică de mirare!

Şi adăugă:

— Allah fie cu tine, o, dervişule binecuvântat, istoriseşte-mi povestea ta, fără să-mi ascunzi nimica!

Iar dervişul, la vorbele acestea ale sultanului, nu se putu opri să nu lase o lacrimă să-i cadă din ochi, şi o tulburare mare îi sugrumă inima. Şi răspunse:

— Nu am să-ţi ascund nimica, doamne, din povestea mea, măcar că îmi este o amintire plină de amărăciune şi de durere. Ci îngăduie-mi să nu ţi-o povestesc de faţă cu alţii!

Iar sultanul Mahmud se ridică din scaunul său împărătesc, coborî până la derviş şi, luându-l de mână, îl duse într-o odaie lăturalnică, unde se închise cu el. Pe urmă îi spuse:

— Acuma poţi să vorbeşti fără de teamă, o, dervişule!

Atunci sultanul de odinioară, stând jos pe chilim dinaintea sultanului Mahmud, spuse:

— Cel mai mare este Allah! Iacătă povestea mea!

Şi îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit, fără să dea uitării niciun amănunt, nici cum se lepădase de scaunul de domnie şi se străvestise în derviş, ca să bată drumurile şi să caute să-şi uite nenorocirile. Ci nu ar fi de nicio trebuinţă să le mai spunem încă o dată.

După ce sultanul Mahmud auzi întâmplările dervişului se aruncă la pieptul lui şi îl sărută cu dragoste şi îi spuse:

— Slavă Aceluia carele ridică şi coboară, carele nevolniceşte şi cinsteşte, cu hotărârile înţelepciunii sale şi cu atotputerea sa!

Pe urmă adăugă:

— Într-adevăr, o, fratele meu, povestea ta este o

poveste mare, iar pilda ei este o pildă mare! Să fii dară răplătit că mi-ai cinstit urechile şi mi-ai sporit mintea cu ea. Durerea, o, fratele meu, este un foc curăţitor, iar cotiturile vremii vindecă ochii cei orbi din născare.

Pe urmă spuse:

— Şi acuma, când înţelepciunea şi-a ales inima ta ca lăcaş şi când virtutea umilinţii dinaintea lui Allah ţi-a dat mai multe însemne de viţă aleasă câte nu le dau fiilor de regi nicio mie de ani de domnie, fi-mi-va mie oare îngăduit să rostesc o dorinţă, o, tu, care eşti cel mai mare?

Şi sultanul de odinioară spuse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, prefalnicule rege!

Iar sultanul Mahmud zise:

— Aş vrea să-ţi fiu prieten!

Şi, după ce spuse asta, îl mai sărută o dată pe sultanul de odinioară, ajuns derviş, şi îi zise:

— Ce viaţă minunată are să fie viaţa noastră de-aici înainte, o fratele meu! Laolaltă avem să plecăm de-acasă, laolaltă avem să ne întoarcem şi, noaptea, avem să ne ducem şi să străbatem, îmbrăcaţi teptil, toate mahalalele oraşului, întru folosul sufletesc pe care vor putea să ni-l dea asemenea preumblări. Şi, în palatul acesta totul are să fie şi al tău pe jumătate, spre desăvârşită prietenie! Mă rog ţie, să nu zici că nu primeşti, întrucât neprimirea este un chip al nevrerii!

Şi, după ce sultanul-derviş primi cu inima tulburată rugămintea aceea prietenească, sultanul Mahmud adăugă:

— O, frate şi prieten al meu, află că la rându-mi şi eu am o poveste la viaţa mea. Şi povestea mea este atât de uluitoare încât de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură izbăvitoare aceluia care ar citi-o cu luare-aminte. Şi nu vreau să tărăgănez mai mult a ţi-o povesti, ca să ştii şi tu, chiar dintru începutul prieteniei noastre, cine sunt eu şi cine am fost!

Şi sultanul Mahmud, adunându-şi laolaltă toate

amintirile, îi spuse sultanului-derviş, acum orieten al lui:

Povestea maimuţoiului flăcău

Află, o, fratele meu, că începutul vieţii mele a fost în toate privinţele asemenea sfârşitului rosturilor tale, căci dacă tu ai început cu a fi dintru-ntâi sultan, ca să îmbraci pe urmă hainele de derviş, eu am făcut tocmai dimpotrivă. Întrucât eu am fost mai întâi derviş, cel mai sărac dintre dervişi, ca să ajung pe urmă să fiu rege şi să mă aşez în scaunul de domnie al sultăniei Egipetului.

M-am născut, într-adevăr, dintr-un tată tare sărac, care îşi îndeplinea pe uliţe meseria de stropitor de caldarâm. Şi în fiecare zi purta în spinare burduful de piele de capră plin cu apă şi, încovoindu-se sub greutatea lui, stropea drumul dinaintea prăvăliilor şi a caselor, dobândind o simbrie tare săracă. Şi tot aşa şi eu, când am ajuns la vârsta de a munci, îl ajutam la truda lui şi căram în spinare un burduf cu apă pe potriva puterilor mele, ba mai degrabă ceva mai greu decât se cuvenea. Iar când părintele meu se săvârşi întru mila Domnului său, căpătai drept orice moştenire, orice lăsată şi orice bun burduful cel mare de piele de capră, cu care să stropesc uliţele. Şi nu avusei încotro, ca să-mi câştig pâinea cea de toate zilele, decât să mă apuc de meseria tatălui meu, care era cinstit de toţi neguţătorii pe la care stropea uliţele dinaintea prăvăliilor, şi de toţi portarii de pe la domnii cei bogaţi.

Ci, o, fratele meu, spinarea fiului niciodată nu este tot atâta de tare ca a tatălui, şi repede fusei silit, aşa de greu era burduful cel mare părintesc, să mă las de truda amarnică a stropitului, ca să nu-mi rup şira spinării sau să mă văd dăulat fără de izbăvire. Şi, neavând nicio avere şi nicio moştenire, nici măcar vreo mireasmă de asemenea

lucruri, trebui să mă fac derviş cerşetor, şi să întind mâna la trecători, prin curţi pe la geamuri şi prin locurile obşteşti. Iar când se lăsa noaptea mă întindeam lat la uşa geamiei din mahalaua mea, şi dormeam, după ce îmbucam agonisita cea puţintică a zilei, spunându-mi ca toţi amărâţii de teapa mea: „Ziua de mâine, de-o vrea Allah, are să fie mai darnică decât aceasta!” Şi nu uitam că tot omul îşi are scris un ceas al lui pe pământ, şi că mai devreme ori mai târziu trebuie să vină şi ceasul acela al meu, fie că-l vreau, fie că nu-l vreau. Da lucrul cel mai de seamă era să nu fiu pierdut în gânduri sau adormit atunci când are să se ivească. Şi pentru aceea gândul la el nu-mi da pace niciodată, şi vegheam mereu ca un câine pândind vânatul.

Ci, tot aşteptând, trăiam traiul celui sărac, în lipsuri: şi în nevoi, fără a şti vreuna dintre bucuriile vieţii. Încât, întâia oară când am avut în mână cinci drahme de argint, un dar nenădăjduit de la un nabab filotim, la poarta la care mă dusesem să cerşesc în ziua nunţii lui, şi de cum: m-am văzut stăpân pe grămada aceea de bani, chibzuii să iau bine seama pe ce-i dau şi să-mi plătesc vreo plăcere mai acătării. Şi, strângând în palmă cele cinci norocite drahme, zburai spre sukul cel mare, măsurând cu ochii şi adulmecând cu nasul în toate părţile, spre a ochi lucrul cel mai bun pe care să-l cumpăr.

Or, iacătă că deodată auzii în suk nişte hohote mari de râs...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi doua noapte

Urmă:

...Or iacătă că deodată auzii în suk nişte hohote mari de râs şi văzui o mulţime de lume cu chipurile vesele şi cu gurile căscate, strânsă împrejurul unui om ce ducea, la

capătul unui lanţ, un maimuţoi tânăr şi mare, cu fundul trandafiriu. Şi maimuţoiul acela, călcând tare strâmb, făcea cu ochii, cu faţa şi cu mâinile o sumedenie de semne înspre cei care îl înconjurau, cu scopul vădit de a-i stârni să se veselească pe seama lui, de a-i îndupleca să-i dea fistic, năut şi nucuşoare.

Iar eu, la vederea maimuţoiului, îmi zisei: „Ya Mahmud, cine ştie de nu ţi-o fi legată soarta de gâtul maimuţoiului acesta? Iacătă-te acuma stăpân pe cinci drahme de argint, pe care vrei să-i cheltuieşti ca să-ţi umpli pântecele o dată, sau de două ori, sau de trei ori cel mult. Au nu ar fi mai bine ca, pe banii aceştia să cumperi maimuţoiul de la stăpânul lui, ca să te faci arătător de maimuţe şi să-ţi câştigi în tihnă pâinea cea de toate zilele, în loc să duci mai departe viaţa asta de milog la poarta lui Allah?”

Chibzuind aşa, mă slujii de o clipă când mulţimea se mai risipi şi mă apropiai de stăpânul maimuţoiului, spunându-i:

— Vrei să-mi vinzi maimuţoiul acesta cu lanţ cu tot, pe trei drahme de argint?

Iar el îmi răspunse:

— Eu l-am plătit cu zece drahme sunătoare, da am să ţi-l las cu opt!

Eu zisei:

— Patru!

El zise:

— Şapte!

Eu zisei:

— Patru şi jumătate!

El zise:

— Ultimul cuvânt: cinci! Şi mulţumeşte Profetului!

Iar eu răspunsei:

— Cu el fie binecuvântarea, şi rugăciunea, şi pacea lui Allah! Primesc târgul, şi iacătă cele cinci drahme!

Şi desfăcându-mi degetele care ţineau cele cinci drahme încuiate în căuşul palmei mele mai abitir decât

într-un sipet de oţel, înmânai banii aceia care erau toată averea mea şi, în schimb, luai maimuţoiul cel tânăr şi voinic, şi îl trăsei după mine ţinând de capătul lanţului.

Ci atunci mă gândii că eu nu aveam nici casă, nici nimic unde să-l adăpostesc, şi că nu puteam să îndrăznesc a-l duce cu mine în curtea geamiei unde mă aciuiam sub tavanul cerului, întrucât m-ar fi alungat paznicul geamiei cu sudălmi amarnice asupra mea şi asupra maimuţoiului meu. Şi-atunci pornii înspre o casă năruită, care nu mai avea decât trei pereţi în picioare, şi mă oprii acolo să-mi petrec noaptea împreună cu maimuţoiul meu. Iar foamea începuse să mă chinuiască rău, iar peste foamea aceea se mai adăuga şi pofta cea înfrântă, pe care nu putusem să mi-o mulţumesc cu bunătăţurile din suk şi pe care de-acuma înainte era peste putinţă s-o mai astâmpăr, întrucât cumpărarea maimuţoiului mă sărăcise cu totul. Iar nevoile mele, şi-aşa destul de grele, se făceau de două ori mai grele acuma, când mai aveam şi grija de a-l hrăni pe tovarăşul meu, cel care avea să-mi agonisească pâinea zilelor de aici înainte. Şi începeam să mă cam căiesc de cumpărătura aceea, când deodată îl văzui pe maimuţoiul meu că se scutură, făcând un şir de mişcări ciudate. Şi, tot atunci, fără a mai avea răgazul să-mi dau bine seama cum, în locul jivinei cea slută cu fundul lustruit văzui un flăcăiandru ca luna în a cincisprezecea zi a ei. Şi în viaţa mea nu mai văzusem o făptură care să se poată asemui cu el ca frumuseţe, ca gingăşie şi ca strălucire. Şi stând drept, cu o înfăţişare vrăjitoare, începu să-mi vorbească cu glas dulce ca zahărul, spunând:

— Mahmud, ţi-ai cheltuit ca să mă cumperi, cele cinci drahme de argint care erau toată vistieria şi toată averea ta, iar acuma iacătă nu ştii cum să faci spre a-ţi rostui ceva de mâncare, care să ne poată ajunge şi mie şi ţie!

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, adevărat grăieşti, o, flăcăule! Da, cum aşa? Şi cine eşti tu? Şi de unde vii? Şi ce vrei?

Iar el îmi spuse zâmbind:

— Mahmud, să nu mă întrebi nimic. Ci ia mai degrabă dinarul acesta de aur şi cumpără tot ce este de trebuinţă spre a ne ospăta. Şi află, Mahmud, că soarta ta, într-adevăr, aşa cum ai gândit, este legată de gâtul meu, şi că eu vin la tine ca aducător de bunăstare şi de noroc!

Pe urmă adăugă:

— Da, Mahmud, grăbeşte de te du să ne cumperi de mâncare, întrucât suntem tare flămânzi şi eu şi tu!

Iar eu îi îndeplinii pe dată poruncile şi ne grăbirăm să mâncăm împreună o cină minunată, cea dintâi de felul acesta de când m-am născut. Şi, cum noaptea era de mult tare târzie, ne culcarăm unul lângă altul. Iar eu, văzându-l mai gingaş decât mine, îl învelii cu mantia mea cea veche din păr de cămilă. Şi adormi lipit de mine, de parcă numai aşa ar fi făcut toată viaţa lui. Iar eu nu cutezam să mă clintesc, de frică să nu-l sperii ori să-l fac să creadă vreun gând aşa şi-aşa din parte-mi, şi să-l văd atunci luându-şi iară înfăţişarea dintâi de maimuţoi gras cu fundul belit. Şi, pe viaţa mea! văzui şi eu că între apropierea plăcută de acel trup de flăcău şi pielea de capră a burdufurilor care îmi slujiseră de căpătâi încă din leagăn era într-adevăr ceva osebire! Şi adormii, la rându-mi, gândind că dorm alături de soarta mea. Şi îl preamăream pe Atoatedătătorul care mi-o dăruise într-o înfăţişare atâta de frumoasă şi de ispititoare. Or, a doua zi, flăcăul, sculându-se mai devreme decât mine, mă deşteptă şi îmi spuse:

— Mahmud! ar cam fi vremea, după noaptea aceasta chinuită, să te duci şi să închiriezi pentru noi vreun palat care să fie cel mai frumos dintre palatele din oraşul acesta! Şi să nu-ţi fie teamă că ai să fii strâmtorat cu banii, şi să cumperi, ca lucruri şi chilimuri, tot ce ai să găseşti mai scump şi mai de preţ în suk.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun, şi îndeplinii pe dată poruncile, fără a pierde vremea.

Or, după ce ne aşezarăm în casa noastră cea nouă,

care era cea mai strălucită din Cairo, închiriată de la stăpânul ei pe zece pungi de câte o mie de dinari de aur, flăcăul îmi spuse:

— Mahmud! cum de nu ţi-e ruşine, îmbrăcat aşa în zdrenţe şi cu trupul slujind de adăpost la toate neamurile de pureci şi de păduchi, să te apropii de mine şi să trăieşti lângă mine? Şi ce aştepţi de nu te duci la hammam să te cureţi şi să-ţi îmbunezi starea? Întrucât, în ceea ce priveşte banii, ai mai mulţi decât i-ar trebui unui sultan stăpân de împărăţie. Iar în ceea ce priveşte hainele, nu ai decât a te osteni să ţi le alegi!

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun, şi detei fuga să fac o scaldă minunată, şi ieşii din hammam uşor, înmiresmat şi luminat.

Când flăcăiandrul mă văzu dinainte-i, schimbat şi îmbrăcat în nişte haine de cea mai aleasă bogăţie, se uită la mine îndelung şi păru mulţumit de înfăţişarea mea. Pe urmă îmi spuse:

— Mahmud! întocmai aşa vroiam să te văd! Acuma vino şi şezi colea lângă mine!

Iar eu şezui lângă el, cugetând în sufletul meu: „Hei! mi se cam pare că a venit ceasul!” Şi mă pregăteam să nu fiu zăbavnic şi în niciun chip şi oricum ar fi să fie.

Or, peste o clipită, flăcăul mă bătu prieteneşte pe umăr şi îmi zise:

— Mahmud!

Iar eu răspunsei:

— Ya sidi!

El îmi spuse:

— Ce-ai zice tu de-o copilandră fată de rege, mai mândră ca luna la vreme de Ramadan, care să-ţi fie nevastă?

Eu spusei:

— Aş zice, o, stăpâne al meu, că ar fi binevenită!

El spuse:

— Dacă-i aşa, ridică-te, Mahmude, ia legăturica asta de colea şi du-te la sultanul din Cairo s-o ceri de nevastă pe

fata lui cea mai mare! Întrucât ea-i scrisă la osânda ta! Iar tătâne-său, când te-o vedea, are să ştie că tu eşti acela care trebuie să fie soţul fetei lui. Ci tu să nu uiţi, când ai să intri în sala domnească îndată după salamalekuri, să-i dai legăturica aceasta în dar!

Iar eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi fără a pregeta o clipă, devreme ce aceea era osânda mea, luai cu mine un rob care să poarte de-a lungul drumului legăturica, şi mă dusei la saraiul sultanului.

Iar străjerii de la palat şi hadâmbii, văzându-mă îmbrăcat cu atâta strălucire, mă întrebară cuviincioşi ce doream. Şi, după ce aflară că doream să vorbesc cu sultanul şi că aveam un peşcheş pe care să i-l dau în mână, nu avură nimic împotrivă să facă, în numele meu, o cerere de primire la sultan, şi mă duseră numaidecât dinaintea sa. Iar eu, fără a-mi pierde firea, de parcă toată viaţa aş fi fost oaspete de regi, îi aruncai sultanului salamalekul îndătinat, cu multă cuviinţă, da fără să mă umilesc, iar el îmi răspunse într-un chip plăcut şi binevoitor. Şi luai legătura din mâinile robului şi-o dăruii sultanului rostind:

— Binevoieşte a primi darul acesta mărunt, o, rege al vremilor, măcar că nu este pe potriva măreţiei tale, ci pe măsura cărării umile a neputinţei mele!

Iar sultanul porunci vizirului său să ia şi să desfacă legătura, şi se uită să vadă ce este în ea. Şi văzu nişte giuvaieruri, şi nişte diademuri şi nişte podoabe de o strălucire atât de necrezut, cum pesemne niciodată nu mai văzuse ceva asemeni. Şi, uluit, se minună cu glas mare de frumuseţea acelui dar şi îmi zise:

— Este primit! Da grăbeşte de-mi spune ce doreşti şi ce pot să-ţi dau eu în schimb. Întrucât niciodată nu se cade ca regii să rămână mai prejos ca dărnicie şi ca filotimie!

Iar eu, fără a mai aştepta alta, răspunsei:

— O, rege al vremilor, dorul meu arzător este să-ţi fiu ginere şi fecior, prin acel ascuns odor, acea floare dulce

mirositoare, acea fecioară cetluită cu lucoare, minunea-n iaşmacuri uşoare, fiica ta cea mai mare!

După ce sultanul auzi vorbele mele şi pricepu ce-i cer, se uită la mine un ceas de vreme şi îmi răspunse:

— Nu este nimica împotrivă!

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său şi îi spuse:

— Tu ce socoţi despre ceea ce ne cere acest preastrălucit domn? În ce mă priveşte, eu îl găsesc întru totul pe potrivă! Şi cunosc, din anumite semne de pe chipul lui, că este trimis de ursită spre a-mi fi ginere!

Iar vizirul întrebat răspunse:

— Vorbele regelui sunt asupra capului nostru! Iar domnul acesta nu este întru nimic nevrednic de stăpânul nostru, şi nu este o rudenie de aruncat. Departe de aceasta! Da poate că va binevoi măria ta să-i ceară o dovadă, peste darul acesta, despre puterea şi volnicia lui!

Şi sultanul îi spuse:

— Cum trebuie să mă port în treaba aceasta? Sfătuieşte-mă, o, vizirule!

El spuse:

— Sfatul meu, o, rege al vremilor, este să-i arăţi diamantul cel mai frumos din vistierie, şi să nu i-o dai de soţie pe domniţa fiica ta decât cu învoiala de a-ţi aduce, ca dar de nuntă, un diamant de preţ tot aşa.

Eu atunci, măcar că în sinea mea eram tulburat rău de toate acestea, îl întrebai pe sultan:

— Dacă am să-ţi aduc o piatră care să fie geamăna acesteia de-aici şi întru totul asemenea ei, mi-o dai pe domniţă?

El îmi răspunse:

— Dacă îmi aduci într-adevăr o piatră aidoma cu cea de aici, fata mea va fi soţia ta.

Iar eu cercetai piatra, o întorsei pe toate părţile şi mi-o învâstai în ochi. Pe urmă i-o dedei îndărăt sultanului şi îmi luai rămas-bun de la el, cerându-i îngăduinţa de a veni iarăşi a doua zi.

Şi, când ajunsei la palatul nostru, flăcăul îmi zise:

— Cum stă treaba?

Şi îi înşirai toate câte se petrecuseră, zugrăvindu-i piatra de parcă o ţineam între degete. Iar el îmi spuse:

— Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inşallah! am să-ţi dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care mi l-ai zugrăvit...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi treia noapte

Urmă:

...Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inşallah! am să-ţi dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care l-ai zugrăvit.

Şi, într-adevăr, a doua zi dimineaţa flăcăul ieşi în grădina palatului şi, peste un ceas, îmi aduse cele zece diamante, toate de o frumuseţe întru totul aidoma cu a diamantului sultanului, şlefuite în chip de ou de porumbel şi limpezi ca ochiul soarelui. Iar eu plecai să le înfăţişez sultanului, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, iartă-mă pentru preapuţinul acesta. Da n-am avut cum să rostuiesc numai un diamant şi am fost nevoit să-ţi aduc o testea de zece. Da tu poţi să alegi, şi pe urmă să le arunci pe cele care n-au să-ţi placă!

Şi sultanul puse pe vizirul cel mare să deschidă sipeţelul de smalţ în care se aflau pietrele şi rămase vrăjit de strălucirea şi de frumuseţea lor, şi tare uluit văzând că erau într-adevăr zece, toate asemeni cu cel pe care îl avea, aidoma.

Şi după ce se dezmeteci din uluirea aceea, se întoarse înspre vizir şi, fără a-i grăi o vorbă, îi făcu din mână un semn care spunea: „Ce trebuie să fac?” Şi vizirul răspunse, în acelaşi fel, cu un semn care vroia să zică: „Trebuie să-i dai fata!”

Şi numaidecât se deteră poruncile ca să se facă toate pregătirile pentru nunta noastră. Şi fură chemaţi cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie, acolo pe loc. Şi când hrisovul cel legiuit fu întocmit, mi-l înmânară, după orânduirea îndătinată. Şi, întrucât ţinusem ca flăcăiandrul, pe care i-l înfăţişasem sultanului ca pe ruda mea cea mai apropiată, să fie de faţă la ceremonie, mă grăbii să-i arăt senetul, ca să-l citească în locul meu, dat fiind că eu nu ştiam nici să citesc, nici să scriu. Şi după ce îl citi cu glas tare de la un cap la altul, mi-l dete îndărăt, spunându-mi:

— Este făcut după toate regulile şi după datină. Şi iacătă-te însurat legiuit cu fata sultanului.

Pe urmă mă luă de-o parte şi îmi spuse:

— Toate astea sunt bune, Mahmud, da acuma vreau să-ţi cer o făgăduială!

Iar eu răspunsei:

— Eh, pe Allah! ce făgăduială poţi tu să-mi ceri care să fie mai mare decât aceea de a-ţi da şi viaţa mea, care-i de mult a ta!

Iar el zâmbi şi îmi spuse:

— Mahmud! Nu vreau să te bucuri de căsătoria ta, până ce nu am să-ţi dau eu învoire de-a o începe. Întrucât mai este un lucru pe care trebuie să-l fac eu mai înainte!

Şi răspunsei:

— A asculta înseamnă supunere!

Încât, atunci când sosi şi noaptea începăturii, intrai la fata sultanului. Ci, în loc să fac ceea ce face soţul în atare împrejurare, eu mă aşezai departe de ea, în ungherul meu, în pofida dorinţei. Şi mă mulţumeam numai să mă uit la ea de departe, amărunţindu-i cu ochii desăvârşirile. Şi tot aşa făcui şi în cea de a doua noapte, şi în cea de a treia noapte, măcar că în fiecare dimineaţă mama soţiei mele venea, cumu-i datina, s-o întrebe cum a fost noaptea, spunându-i: „Nădăjduiesc de la Allah că nu s-a întâmplat nicio supărare şi că dovada fecioriei tale s-a făcut!” Ci soţia mea răspundea! „Nu mi-a făcut încă

nimic!”

Drept care, în dimineaţa celei de-a treia zile, mama soţiei mele se mohorî până peste marginile mohorălii, şi strigă:

— O, ce năpastă pe noi! pentru ce ne batjocoreşte soţul tău într-un chip atâta de greu, şi de ce stăruie a nu vroi să-ţi facă începătura? Şi ce-au să gândească despre purtarea aceasta de râs rudele noastre şi robii noştri? Şi n-au ele tot temeiul să creadă că nedorinţa aceasta se trage de la vreo pricină despre care e greu să faci dovada, ori de la cine ştie ce belea amarnică?

Şi, plină de spaime, se duse, în dimineaţa acelei a treia zile, să-i povestească treaba sultanului, care zise:

— Dacă în noaptea aceasta nu-i mântuie fecioria, am să-l sugrum!

Iar vorbele acestea ajunseră la urechile copilandrei soţia mea, care veni şi mi le aduse.

Eu atunci nu pregetai să-i dau de ştire flăcăului cumu-i treaba. Iar el îmi spuse:

— Mahmud, acum se poate! Ci, până a-i mântui fetia, mai trebuie încă ceva, şi anume să-i ceri, când ai să fii numai tu cu ea, să-ţi dea o brăţară pe care o poartă la mâna dreaptă. Iar tu s-o iei şi să mi-o aduci numaidecât. Pe urmă are să fie cu putinţă să-ţi îndeplineşti datorinţa şi să-i mulţumeşti pe mamă şi pe tată.

Iar eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi când rămăsei singur cu fata, la căderea nopţii, îi spusei:

— Allah fie cu tine! chiar ai tu dorinţa să-ţi dau în noaptea aceasta plăcerea şi bucuria?

Ea îmi răspunse:

— Am dorinţa aceasta, într-adevăr.

Eu urmai:

— Atunci, dă-mi brăţara pe care o porţi la mâna dreaptă!

Iar domniţa strigă:

— Eu vreau să ţi-o dau, da nu ştiu ce are să se poată întâmpla când am să las în mâinile tale această brăţară-talisman ce mi-a fost dăruită de doica mea pe când eram copilă mică.

Şi, spunând aceasta, scoase brăţara de la mână şi mi-o dete. Iar eu ieşii pe dată şi mă dusei să i-o înmânez prietenului meu, flăcăul, care îmi spuse:

— Este chiar cea care îmi trebuia! Acuma, poţi să te întorci să-ţi faci treaba.

Iar eu detei fuga în odaia de nuntă, ca să-mi împlinesc făgăduiala în ce priveşte luarea în stăpânire, şi în felul acesta să mulţumesc pe toată lumea.

Or, începând din clipa când să mă bucur de soţia mea, care mă aştepta întru totul pregătită în patul ei, nu mai ştiu, o, fratele meu, ce mi s-a întâmplat. Tot ce ştiu este că am văzut deodată odaia şi palatul cum se surupă ca într-un vis, şi m-am trezit culcat sub cerul gol, în mijlocul casei celei dărăpănate unde dusesem maimuţoiul când îl cumpărasem. Şi eram fără hainele mele cele bogate, şi pe jumătate gol, sub zdrenţele ticăloşiei mele de mai înainte. Şi cunoscui haina mea cea veche, cârpită cu petece de toate culorile, şi ciomagul meu de derviş cerşetor, şi turbanul meu cel ciuruit de găuri ca un ciur de pasărar.

La priveliştea aceasta, o, fratele meu, nu prea pricepeam cam ce vrea să însemne totul, şi mă întrebam: „Ya Mahmud, au eşti treaz sau dormi? Visezi, ori eşti cu adevărat Mahmud, dervişul cerşetor?” Şi, după ce îmi venii în simţiri, mă ridicai şi mă scuturai, cum îl văzusem pe maimuţoi mai înainte. Da rămâneam tot aşa cum eram, un fiu sărac de om sărac, şi nimic mai mult.

Atunci, cu sufletul zdrobit şi cu minţile risipite, plecai să rătăcesc fără să prea ştiu încotro, cugetând la ursita cea de nepriceput, care mă adusese în starea aceea. Şi, hoinărind aşa, ajunsei într-o uliţă nu prea umblată, unde văzui, stând jos pe un preşuleţ şi având dinainte-i o rogojină mică plină cu hârtii scrise şi cu felurite lucruri de

ghicit, un maghrebin din Barbar.

Iar eu, fericit de acea întâlnire, mă apropiai de maghrebin, cu gândul de a-l pune să-mi tragă ursita şi să-mi tălmăcească horoscopul, şi îi aruncai un salamalek, la care el îmi răspunse. Şi şezui jos pe pământ, cu picioarele strânse sub mine, mă ghemuii dinaintea lui şi îl rugai să cerceteze Nevăzutul pentru mine.

Atunci maghrebinul, după ce mă măsură cu nişte ochi prin care treceau limbi de cuţite, strigă:

— O, dervişule, au nu tu ai fost cel păgubit de o ursită ticăloasă care te-a despărţit de soţia ta?

Iar eu grăii:

— Hei, uallah! hei, uallah! ba eu sunt!

El îmi spuse:

— O, săracul de tine! Maimuţoiul pe care l-ai cumpărat pe cinci drahme de argint, şi care s-a preschimbat aşa, dintr-odată, într-un flăcăiandru plin de gingăşie şi de frumuseţe, nu este o făptură omenească dintre fiii lui Adam, ci un ginn de rău soi. Şi nu s-a slujit de tine decât ca să-şi ajungă ţinta. Află, într-adevăr, că el de multă vreme este îndrăgostit cu patimă de fata sultanului, chiar aceea cu care te-a pus să te însori. Ci întrucât, în pofida tuturor puterilor lui, nu putea să se apropie de ea, dat fiind că fata purta o brăţară-talismanică, s-a folosit de mijlocirea ta ca să pună mâna pe brăţara aceea şi ca să pună stăpânire nepedepsit pe domniţă. Da eu nădăjduiesc că nu peste mult am să spulber puterea amarnică a acestui supus ticălos, care-i unul dintre ginnii cei spurcaţi care s-au răzvrătit împotriva legii stăpânului nostru Soleiman – cu el fie rugăciunea şi pacea!

Şi după ce grăi astfel, maghrebinul luă o foaie de hârtie, scrise pe ea nişte litere încurcate, şi mi-o dete spunând:

— O, dervişule, să nu ai vreo îndoială în ce priveşte strălucirea ursitei tale, întremează-ţi sufletul şi du-te acolo unde am să-ţi arăt. Şi acolo să aştepţi până ce are să se ivească o ceată de oameni, la care să te uiţi cu

luare-aminte. Şi când a-i să-l vezi pe acela care va părea să le fie căpetenie, să-i dai răvaşul acesta; iar el are să-ţi împlinească dorinţele!

Pe urmă îmi dete îndrumările de trebuinţă spre a ajunge la locul despre care era vorba, şi adăugă:

— În ce priveşte plata pe care mi-o datorezi, ai să mi-o dai când ursita are să ţi se împlinească!

Eu atunci, după ce îi mulţumii maghrebinului, luai răvaşul şi pornii la drum înspre locul pe care mi-l arătase. Şi mersei, pe drumul acela, toată noaptea şi toată ziua următoare, şi încă o parte din cea de a doua noapte. Şi ajunsei atunci la o câmpie goală în care nu se afla drept toată vietatea decât ochiul cel nevăzut al lui Allah şi iarbă sălbatică. Şi şezui jos şi aşteptai cu nerăbdare ceea ce avea să mi se întâmple. Şi auzii împrejurul meu ca un fel de zbor de păsări de noapte pe care nu le vedeam. Şi spaima de pustietate începea să-mi facă inima să tremure, iar frica de noapte îmi umplea sufletul. Şi iacătă că deodată zării, la o oarecare depărtare, o mulţime mare de făclii ce păreau că vin singure înspre mine. Şi în curând putui să întrezăresc şi mâinile care le purtau; ci oamenii care aveau mâinile acelea rămâneau în golul nopţii, iar ochii mei nu îi vedeau. Şi o mulţime fără de sfârşit de făclii, purtate de nişte mâini fără de stăpâni, trecură în felul acesta perechi-perechi pe dinaintea mea. Şi într-un sfârşit, văzui, înconjurat de un număr mare de lumini, un rege stând în jeţul său, îmbrăcat în strălucire. Şi, când ajunse dinaintea mea, mă privi şi mă scrută îndelung, în vreme ce genunchii mei se loveau între ei de spaimă, şi îmi spuse:

— Unde este răvaşul de la prietenul meu, maghrebinul Barbari?

Iar eu atunci îmi întării inima şi, înaintând, îi întinsei răvaşul, pe care el îl desfăcu şi îl citi, pe când alaiul se oprise. Iar el strigă la careva pe care nu îl vedeam:

— Ya Atras, vino încoace!

Şi numaidecât, ieşind din beznă, se ivi un sol gata

împodobit, care sărută pământul dinaintea regelui. Şi regele îi spuse:

— Du-te degrabă la Cairo, pune-l în lanţuri pe ginnul cutare, şi adu-mi-l fără de zăbavă!

Iar solul se supuse şi pieri pe dată. Or, peste un ceas, solul se întoarse aducându-l în lanţuri pe flăcăiandrul meu, care se făcuse cumplit de văzut şi hâd de privit. Iar regele răcni la el:

— Pentru ce, o, blestematule, i-ai răpit acestui adamit îmbucătura? Şi pentru ce i-ai înfulecat-o tu?

Iar el răspunse:

— Îmbucătura este încă neatinsă, iar eu am gătit-o.

Şi regele zise:

— Trebuie să-i dai pe dată îndărăt brăţara-talisman fiului acesta de adamit, că, de nu, vei avea a face cu mine!

Ci ginnul, care era un ticălos împieliţat, răspunse mândru:

— Brăţara este la mine şi nimeni nu are să mi-o ia!

Şi, rostind acestea, căscă o gură cât o şură şi aruncă în ea brăţara ce se afundă în lăuntru-i. Când văzu aşa, regele acela de noapte ridică mâna şi, aplecându-se, îl înfăşcă pe ginn de ceafă şi, învârtindu-l ca pe o praştie, dete cu el de pământ, strigându-i:

— Ca să te înveţi minte!

Şi dintr-o izbitură îi mestecă lungimea cu lăţimea. Pe urmă porunci uneia dintre mâinile purtătoare de făclie să scoată brăţara din lăuntrul acelui trup fără de viaţă, şi să mi-o dea. Lucru care fu îndeplinit pe loc. Şi, o, fratele meu, de îndată ce brăţara-talisman fu în mâinile mele, regele şi tot sultanatul lui...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi patra noapte

Urmă:

...Şi, o, fratele meu, de îndată ce brăţara-talisman fu în mâinile mele, regele şi tot sultanatul lui de mâini pieriră, iar eu mă pomenii iarăşi îmbrăcat cu hainele mele cele scumpe, în palatul meu, în chiar odaia soţiei mele. Şi pe ea o găsii cufundată într-un somn adânc. Ci, de cum îi pusei brăţara la mână, se trezi şi scoase un ţipăt de bucurie când mă văzu. Iar eu, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut în răstimp, mă alipii de ea. Iar ce-a mai fost este taina credinţei musulmane, o, fratele meu. Iar a doua zi tatăl şi mama ei fură până peste poate de bucuroşi, văzându-mă îndărăt după atâta lipsă, şi uitară, aşa de mare le era bucuria de-a şti isprăvită fetia copilei lor, să mă mai iscodească în privinţa aceasta. Şi de-atunci trăim laolaltă în palatul acesta, în tihnă şi în bună-învoire. Iar la un timp de la nunta mea sultanul, socrul meu, tatăl soţiei mele, muri fără a lăsa vreun urmaş de parte bărbătească şi, întrucât eram însurat cu fata lui, îmi lăsă mie ca moştenire scaunul său de domnie. Şi ajunsei ce sunt şi acuma, o, fratele meu. Ci Allah este cel mai mare. Şi de la el ne tragem, şi la el avem să ne întoarcem.

Şi sultanul Mahmud, după ce îi istoriri astfel povestea lui prietenului său cel proaspăt, sultanul-derviş, îl văzu pe acesta până peste poate de minunat de o întâmplare atâta de ciudată, şi îi spuse:

— Nu te minuna, o, fratele meu; căci tot ceea ce este scris, se împlineşte, şi nimic nu este peste putinţă la vrerea Aceluia carele a zămislit tot! Şi-acuma, după ce m-am arătat faţă de tine în deplinătatea adevărului, fără a mă teme că m-aş micşora în ochii tăi dezvăluindu-ţi obârşia mea umilă, ci anume tocmai pentru ca pilda mea să-ţi fie o mângâiere, şi ca să nu te socoţi mai prejos decât mine ca stirpe şi ca stepană, poţi să fii prieten cu mine în toată liniştea; întrucât niciodată nu am să mă socotesc îndrituit, după toate câte ţi-am povestit, să mă îngâmf de starea mea faţă de tine, o, fratele meu!

Pe urmă adăugă:

— Iar pentru ca starea ta să fie mai limpede, o, fratele meu de obârşie şi de cin, am să te căftănesc ca mare vizir al meu. Şi aşa ai să fii mâna mea cea dreaptă, şi sfetnic al faptelor mele; şi nimic nu are să se facă în împărăţie fără de mijlocirea ta şi fără ca priceperea ta să fi încuviinţat mai înainte!

Şi, fără a mai amâna, sultanul Mahmud îi chemă pe emirii şi pe mai-marii împărăţiei sale şi le porunci să-l ştie pe sultanul-derviş de vizirul-cel-mare, şi îl îmbrăcă cu chiar mâinile sale într-o haină mândră de falå, şi îi dete în seamă turana domnească.

Şi proaspătul mare-vizir ţinu divan în chiar ziua aceea, şi tot aşa şi în zilele care urmară, împlinindu-şi datorinţele slujbei cu atâta duh al dreptăţii şi al nepărtinirii, încât lumea, aflând de noua stare a lucrurilor, venea din afundurile ţării spre a-şi înfăţişa jalbele şi spre a se supune hotărârilor lor, luându-l de singur judecător al pricinilor lor. Iar el punea atâta înţelepciune şi atâta chibzuială în judeţele sale, încât îi aduceau mulţumire şi laudă până şi cei împotriva cărora se rosteau hotărârile lui. În ce priveşte clipele de răgaz, apoi pe acestea şi le petrecea laolaltă cu sultanul, cu care ajunsese soţ nedespărţit şi prieten la toartă.

Or, într-o zi, sultanul Mahmud, simţindu-şi cugetul pustiu, se duse degrabă la prietenul său şi îi spuse:

— O, frate şi vizir al meu, astăzi mi-e inima grea în piept, şi cugetul mi-e pustiu.

Iar vizirul, sultanul de odinioară al ţării Arabiei, răspunse:

— O, rege al vremilor, bucuriile şi necazurile sunt în noi şi numai inima noastră le zămisleşte. Ci adesea vederea lucrurilor din afara noastră poate să ne schimbe starea sufletului. Ai încercat astăzi asupra ochilor tăi priveliştea lucrurilor din afară?

Iar sultanul răspunse:

— O, vizire al meu, am încercat astăzi asupra ochilor

mei priveliştea nestematelor din vistieria mea, şi le-am luat una câte una în mâinile mele, şi rubinele, şi smaraldele, şi safirele, şi gemmele de toate felurile de culori; ci ele nu m-au îndemnat nicidecum înspre voioşie, iar sufletul mi-a rămas mohorât şi inima tristă. Şi m-am dus pe urmă în haremul meu, şi mi-am petrecut privirile peste toate neamurile mele de femei, şi albe, şi oacheşe, şi bălaie, şi arămii, şi negre, şi grase, şi gingaşe, ci niciuna dintre ele nu a izbutit să-mi risipească tristeţea. Şi mi-am cercetat pe urmă grajdurile, şi m-am uitat la caii, şi la iepele şi la cârlanii mei, ci toată frumuseţea lor nu a putut să mişte vălul care întunecă lumea dinaintea ochilor mei. Şi acuma vin la tine, o, vizire al meu plin de înţelepciune, ca să găseşti tu un leac pentru starea mea, sau să-mi spui nişte vorbe tămăduitoare.

Iar vizirul răspunse:

— O, doamne al meu, ce-ai zice de un drum pe la lăcaşul nebunilor, pe la maristan, pe care de atâtea ori am vrut să-l vedem împreună, fără să fi ajuns încă la el? Mă gândesc că, într-adevăr, nebunii sunt nişte făpturi dăruite cu alt fel de înţelegere decât a noastră, şi că ei văd între lucruri nişte legături pe care cei care nu sunt nebuni nu le bagă niciodată în seamă, şi că sunt cercetaţi de duhuri. Şi poate că drumul acesta are să ridice tristeţea care apasă pe sufletul tău şi are să-ţi uşureze pieptul!

Iar sultanul răspunse:

— Pe Allah, o, vizire al meu, hai să-i vedem pe nebunii din maristan!

Atunci sultanul şi vizirul său, sultanul-derviş de odinioară, ieşiră din palat, fără a lua niciun fel de alai cu ei, şi se duseră, fără a se mai opri pe undeva, drept la maristan, adică la casa de nebuni. Şi intrară şi se preumblară peste tot; spre uimirea lor cea mare, nu găsiră acolo pe nimenea în afară de chelar şi de paznici; cât despre nebuni, nu se afla nici umbră, nici mireasmă de vreunul. Şi sultanul îl întrebă pe chelar:

— Unde sunt nebunii?

Iar el răspunse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, nu mai găsim nebuni de un lung răspăr de vreme, şi pricina acestei sărăcii nu poate să stea decât în slăbirea deşteptăciunii la făpturile lui Allah!

Pe urmă adăugă:

— Ci totuşi, o, rege al vremilor, am putea să-ţi arătăm trei nebuni care se află aici de o bucată de vreme, şi care ne-au fost aduşi, unul după altul, de nişte oameni de vază, care ne-au oprit să-i arătăm cuiva, fie acela mic ori mare. Ci nimica nu poate să-i fie ascuns stăpânului nostru sultanul!

Şi mai adăugă:

— Aceştia, fără de nicio îndoială, sunt nişte mari învăţaţi, căci toată ziua citesc în cărţi!

Şi îi duse, pe sultan şi pe vizir, la nişte odăi lăturalnice, apoi, cuviincios, îi lăsă singuri.

Iar sultanul Mahmud şi vizirul său văzură trei inşi tineri legaţi cu lanţuri de un zid, dintre care unul citea, pe când ceilalţi doi ascultau cu luare-aminte. Şi tustrei erau frumoşi, bine făcuţi, şi nu dădeau niciun semn de sminteală ori de nebunie. Şi sultanul se întoarse înspre tovarăşul său şi îi zise:

— Pe Allah, o, vizire al meu, necazul acestor trei tineri trebuie să fie un necaz tare de-a mirare, iar povestea lor o poveste nemaipomenită!

Şi se întoarse înspre ei şi le spuse:

— Voi într-adevăr din pricina nebuniei aţi fost închişi în maristanul acesta?

Iar ei răspunseră:

— Nu, pe Allah, nu suntem nici nebuni, nici smintiţi, o, rege al vremilor, şi nu suntem nici baremi nerozi ori tâmpi. Da atâta de ciudate sunt întâmplările noastre, şi atâta de nemaipomenite istoriile, că, de-ar fi însăilate cu acul pe colţul ochilor noştri, ar fi o învăţătură mântuitoare pentru aceia care ar fi în stare s-o slovenească!

Iar sultanul şi vizirul, la vorbele acestea, şezură jos dinaintea celor trei tineri legaţi în lanţuri, spunând:

— Urechea noastră-i deschisă, şi-i gata să vă asculte!

Atunci cel dintâi, acela care citise din carte, spuse:

Povestea celui dintâi nebun

Eu de meserie, o, stăpânii mei şi cunună peste capul meu, am fost neguţător în sukul mătăsarilor, aşa cum înaintea mea fuseseră părintele şi părintele părintelui meu. Şi, ca marfă, nu vindeam decât lucruri indieneşti, de toate felurile şi de toate culorile, da numai la preţuri tare ridicate. Şi vindeam şi cumpăram cu câştig şi cu agoniseală mare, cum e datul la neguţătorii cei mari.

Or, într-o zi, stam ca de obicei în prăvălia mea, când se ivi o bătrână care îmi ură ziua-bună şi mă cinsti cu salamalekul ei. Iar ei îi răspunsei la urări şi la vorbele îndătinate, când ea şezu jos pe marginea tejghelei mele şi mă iscodi, zicând:

— O, stăpâne al meu, ai marfă de soi adusă chiar din ţara Indului?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am cu ce să te mulţumesc în prăvălia mea.

Iar ea spuse:

— Scoate-mi o stofă dintre acelea, ca s-o văd.

Iar eu mă ridicai şi trăsei, anume pentru ea, din dulapul ţinut departe, un vig de stofă indienească de cel mai mare preţ, şi i-o pusei dinainte. Iar ea o luă şi, după ce o cercetă, fu pe deplin mulţumită de frumuseţea ei şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, cu cât dai stofa aceasta?

Eu răspunsei:

— Cu cinci sute de dinari.

Iar ea îşi scoase numaidecât punga şi îmi numără cei cinci sute de dinari de aur; pe urmă luă stofa şi plecă în calea ei. Iar eu, o, stăpâne şi sultan al nostru, îi vândui în felul acesta o marfă care nu mă costase decât o sută cincizeci de dinari. Şi îi mulţumii Atotatedătătorului pentru binefacerile sale.

Or, a doua zi, bătrâna veni iar la mine şi îmi mai ceru o stofă, şi mi-o plăti tot cu cinci sute de dinari, şi plecă apoi cu târguiala şi cumpărătura ei. Şi, iarăşi, veni şi în ziua următoare să cumpere de la mine încă o bucată de stofă indienească, pe care mi-o plăti pe loc; şi, o, doamne sultane al meu, tot aşa făcu vreme de cincisprezece zile la rând, cumpără şi plăti mereu la fel. Şi, în cea de a şaisprezecea zi, o văzui cum vine ca de obicei şi îşi alege o bucată. Şi tocmai se pregătea să mi-o plătească, când văzu că nu avea punga la ea, şi îmi spuse:

— Ya Khawaga, pesemne că mi-am lăsat punga acasă.

Iar eu răspunsei:

— Ya setti, nu-i niciun zor. Dacă vrei să-mi aduci banii mâine, vei fi binevenită; de nu, tot binevenită ai să fii!

Ci ea se lepădă, spunând că niciodată nu s-ar învoi să primească o marfă pe care nu a plătit-o, iar eu, la rându-mi îi spusei de mai multe ori:

— Poţi s-o iei, pe temeiul prieteniei noastre şi pe preţuirea pe care o am pentru tine!

Şi începu între noi o înfruntare de mărinimii, ea nevroind să primească, iar eu vroind să dau. Întrucât, o, doamne al meu, se cădea ca, după ce dobândisem atâta câştig de pe urma ei, să mă port frumos cu ea, ba eram gata, la nevoie, să-i dau pe degeaba chiar una ori două bucăţi de stofă. Ci, la urmă, îmi zise:

— Ya Khawaga, văd că niciodată n-avem să ajungem a ne înţelege dacă o ţinem tot aşa. Încât, cel mai lesne ar fi să-mi faci hatârul de a mă însoţi până acasă, ca să-ţi capeţi preţul pentru marfa ta.

Eu atunci, nevroind s-o supăr, mă sculai, închisei prăvălia şi pornii după ea.

Şi merserăm, ea înainte, iar eu la zece paşi în urma ei, până ce ajunserăm la intrarea în uliţa pe care se afla casa. Atunci se opri şi scoţând din sân o năframă îmi spuse:

— Trebuie să primeşti a te lăsa legat la ochi cu năframa aceasta.

Iar eu, cu totul nedumerit de o ciudăţenie ca aceea, o rugai cuviincios să-mi spună pentru care pricină. Şi ea îmi spuse:

— Pentru aceea că pe uliţa aceasta pe care avem s-o străbatem se află nişte case cu uşile deschise şi unde femeile stau, cu faţa dezvelită, în odaia de la intrare; şi-aşa că s-ar putea ca privirea ta să cadă pe vreuna dintre ele, măritată ori fată, iar inima ta s-ar putea ispiti atunci în vreo încurcătură de dragoste, şi ai fi tare necăjit în viaţa ta; întrucât, în această mahala a oraşului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până şi pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi cincea noapte

Urmă:

...întrucât, în această mahala a oraşului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până şi pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale. Eu, la astea, gândii: „Pe Allah, bătrâna aceasta nu are gânduri necurate". Şi mă supusei la ce îmi cerea. Ea atunci mă legă la ochi cu năframa şi mă făcu astfel să nu mai văd nimic.

Mă luă pe urmă de mână şi merse cu mine până ce ajunserăm dinaintea unei case, unde bătu în poartă cu veriga de fier. Şi ni se deschise pe dată, din lăuntru. Şi, de

cum intrarăm, călăuza mea cea bătrână îmi dete jos năframa, iar eu văzui uluit că eram într-o încăpere împodobită şi îmbrăcată cu toată strălucirea saraiurilor împărăteşti. Şi, pe Allah! o, doamne şi sultane al nostru, în viaţa mea nu mai văzusem ceva asemenea, nici nu visasem nişte lucruri atâta de minunate.

Estimp, bătrâna mă rugă s-o aştept în odaia în care mă aflam, şi care da într-o sală încă şi mai frumoasă, cu perdele. Şi, lăsându-mă singur în odaia aceea, din care puteam să zăresc tot ce se petrece în cealaltă, plecă.

Şi iacătă! văzui la intrarea în cea de a doua sală, aruncate claie peste grămadă într-un colţ, toate stofele cele de preţ pe care i le vândusem bătrânei. Şi îndată intrară două tinerele ca două lune, aducând fiecare câte o găleată plină cu apă de trandafiri. Şi îşi puseră găleţile jos pe lespezile de marmoră albă şi, ducându-se la grămada de stofe scumpe, luară una la întâmplare şi o despicară în două, ca pe o cârpă de vase. Pe urmă, fiecare se duse la găleata ei şi suflecându-şi mânecile până la subsuoară băgară bucata de stofă scumpă în apa de trandafiri, şi începură să ude şi să spele lespezile, şi să le şteargă apoi cu alte bucăţi din stofele mele cele scumpe, şi, într-un sfârşit, să le frece şi să le lustruiască cu ce mai rămânea din stofele care costaseră cinci sute de dinari fiecare. Şi când acele fetişcane îşi sfârşiră treaba, şi când marmora se făcu ca argintul, acoperiră podeaua cu nişte preşuri atâta de frumoase încât, dacă aş fi vândut prăvălia mea întreagă, tot n-aş fi dobândit banii trebuitori spre a-l putea cumpăra chiar şi pe cel mai sărăcăcios dintre ele. Şi peste preşurile acelea fetele aşternură un chilim de lână de capră înmiresmat cu mosc şi nişte perne umplute cu pene de struţ. După care, aduseră cincizeci de bucăţi de atlaz de zarafir şi le rânduiră frumos împrejurul chilimului din mijloc; pe urmă ieşiră din odaie.

Şi, iacată! perechi-perechi, intrară nişte fete ţinându-se de mână şi care veniră şi se rânduiră fiecare dinaintea câte uneia dintre bucăţile cele pătrate de atlaz, şi,

întrucât ele erau cincizeci, se aflară aşezate astfel, într-o desăvârşită rânduială, dinaintea atlazurilor acelea.

Şi, iacătă! sub un baldachin purtat de zece lune de frumuseţe, se ivi la intrarea în sală o fetişcană, atâta de orbitoare în albeaţa sa şi în strălucirea ochilor ei cei negri, că ochii mei se închiseră singuri. Şi când îi deschisei iar, o văzui lângă mine pe bătrâna care mă călăuzise acolo, şi care mă pofti s-o însoţesc spre a mă înfăţişa fetişcanei ce se şi tolănise galeş pe chilimul de la mijloc, între cele cincizeci de fete stând în picioare pe bucăţile de atlaz. Iar eu, nu fără o mare tulburare, mă văzui aţintit aşa de privirile celor cincizeci şi una de perechi de ochi negri, şi îmi zisei: „Nu este putere şi izbăvire decât întru Allah cel preamărit şi preaînalt! E vădit că moartea mea o vor!”

Or, când ajunsei dinaintea ei, copilandra crăiţă îmi zâmbi, îmi ură bun venit şi mă pofti să stau jos pe chilim lângă ea. Şi, tare încurcat şi fâstâcit, şezui, ca să mă supun ei, iar ea îmi spuse:

— O, tinere, ce zici de mine şi de frumuseţea mea? Şi socoţi că aş putea să-ţi fiu soţie?

Iar eu, la vorbele acestea, uluit până peste marginile uluirii, răspunsei:

— O, stăpâna mea, cum aş cuteza să mă cred vrednic de un hatâr ca acela? Căci, cu adevărat, eu nu mă socot la un preţ atât de mare încât să ajung un rob, ori, încă şi mai puţin, dinaintea ta!

Ci ea urmă:

— Nu, pe Allah, o, tinere, vorbele mele nu cuprind niciun vicleşug, şi nu este nimica amăgitor în spusele mele, care-s din inimă. Răspunde-mi, dar, la fel de curat, şi alungă-ţi din minte toată spaima, întrucât inima mea este plină până sus de dragostea pentru tine!

La vorbele acestea, pricepui, o, doamne sultane al nostru, pricepui, fără putinţă de îndoială, că fetişcana avea cu adevărat de gând să se mărite cu mine, ci fără să fiu în stare a ghici pentru care pricină mă alesese tocmai pe mine dintre miile de tineri, nici de unde ştia de mine.

Şi, până la urmă, îmi zisei: „O, Cutărică, ceea ce este de nepătruns are însuşirea de a nu cere gânduri chinuitoare. Nu căuta, aşadar, să înţelegi, şi lasă lucrurile să-şi urmeze calea.” Şi răspunsei:

— O, stăpână a mea, dacă într-adevăr nu spui asta ca să le faci pe fetele acestea să râdă de mine, adu-ţi aminte de zicala ce spune: Când drugu-i roşu, este gata pentru ciocan! Or, socot că inima mea este atâta de aprinsă de dorinţă, încât e vremea să împlinim împreunarea noastră. Spune-mi, dar, pe viaţa ta! ce trebuie să-ţi aduc ca zestre şi ca avere din parte-mi!

Iar ea răspunse zâmbind:

— Zestrea şi averea sunt de mult date, şi nu ai a te îngriji de ele.

Şi adăugă:

— Întrucât aşa-i şi dorinţa ta, am să trimit pe dată după cadiu şi după martori, spre a-putea să fim uniţi fără de amânare.

Şi, într-adevăr, o, doamne al meu, cadiul şi martorii nu zăboviră să vină. Şi înnodară nodul, cumu-i pravila. Şi fuserăm însuraţi fără de amânare. Şi toată lumea plecă, după împlinirea datinei. Iar eu mă întrebam: „O, Cutărică, visezi ori eşti treaz?” Şi-apoi fu iarăşi cu totul altceva când ea le porunci roabelor sale cele frumoase să gătească hammamul pentru mine, şi să mă îndrume acolo. Şi fetele mă poftiră să intru într-o odaie de scaldă înmiresmată cu aloe de la Comorin, şi mă deteră pe seama scăldătoarelor care mă dezbrăcară şi mă frecară şi mă scăldară de mă făcură mai uşor ca păsările. Pe urmă turnară pe mine parfumurile cele mai alese, mă îmbrăcară cu găteli bogate şi îmi aduseră tot felul de răcoritoare şi de sorbeturi. După care, mă scoaseră din hammam şi mă duseră în odaia soţiei mele, care mă aştepta împodobită numai cu frumuseţea ei.

Şi ea veni numaidecât la mine, şi mă munci cu o patimă uluitoare.

Şi trăirăm împreună, o, rege al vremilor, douăzeci de

nopţi la rând, peste măsură de bucuroşi şi de fericiţi. Şi după acest răstimp, gândul la maică-mea veni de se înfăţişă în mintea mea, şi îi spusei copilandrei soţia mea:

— Ya setti, iacătă că a şi trecut o grămadă de vreme de când lipsesc de acasă, iar maică-mea, care nu mai are niciun fel de ştire despre mine, trebuie să fie tare îngrijorată. Pe deasupra, treburile negustoriei mele tare or mai fi lâncezit pesemne în toate zilele acestea câte au trecut.

Iar ea îmi răspunse:

— Nu te necăji! Şi mă învoiesc cu dragă inimă să te duci s-o vezi pe mama ta şi s-o linişteşti. Ba poţi, începând de-acum, să te şi duci în fiecare zi şi să-ţi vezi de daraveli, dacă-ţi place; ci vreau ca de fiecare dată să vină să te ia bătrâna mea şi tot ea să te aducă înapoi.

Iar eu răspunsei:

— Nu este nimica împotrivă!

Cu aceasta, bătrâna cea de la început veni la mine, îmi puse o năframă peste ochi, mă duse la locul unde mă legase la ochi întâia oară şi îmi spuse:

— Să te întorci aici deseară, la ceasul rugăciunii, şi ai să mă găseşti chiar în locul acesta, ca să te duc la soţia ta.

Şi, cu vorbele acestea, mă dezlegă la ochi şi plecă.

Iar eu zorii să alerg la mine acasă, unde o găsii pe maică-mea copleşită de jale şi scăldată de lacrimile deznădejdii, trudindu-se să-şi coase hainele de doliu. Şi, de cum mă zări, se repezi la mine şi mă cuprinse în braţe, plângând de bucurie; iar eu îi zisei:

— Nu mă plânge, o, maică a mea, şi înseninează-ţi ochii, întrucât lipsa aceasta a mea m-a dus la o fericire la care n-aş fi cutezat să jinduiesc vreodată.

Şi îi istorisii întâmplarea mea cea norocită, iar ea se minună cu bucurie:

— Ocrotească-te şi lumineze-te Allah, o, fiul meu! Da făgăduieşte-mi că ai să vii să mă vezi în fiecare zi, întrucât dragostea mea are trebuinţă să fie răsplătită cu

iubirea ta.

Iar eu nu pregetai să-i fac făgăduiala aceea, dat fiind că solia îmi şi dedese slobozenie să plec de acasă oricând. După care îmi trecui ziua cu daraverile mele de vânzări şi de cumpărări, în prăvălia din suk, iar când veni vremea mă întorsei la locul hotărât, unde o găsii pe bătrâna care mă legă la ochi ca de obicei şi mă duse în palatul soţiei mele, spunându-mi:

— Aşa este mai bine pentru tine, întrucât, aşa cum ţi-am mai spus, se află pe uliţa aceasta o sumedenie de femei, măritate ori fete, care şed în tinda caselor lor şi care toate nu au decât un dor, şi-anume de a sorbi dragostea de pe drum aşa cum adulmecă aerul şi cum înghit apa pe care o beau! Şi ce s-ar face inima ta între năvoadele lor?

Or, când ajunsei la saraiul în care locuiam acuma, soţia mea mă primi cu o bucurie de nespus, iar eu răspunsei aşa cum ilăul răspunde ciocanului. Iar cocoşul meu cel fără de creastă şi fără de glas nu rămase mai prejos faţă de puicuţa aceea ispititoare, şi izbuti să nu se facă de ocară faţă de faima lui de viteaz dezbătelnic, întrucât, pe Allah! o, stăpâne al meu, în noaptea aceea berbecul a dat nu mai puţin decât treizeci de izbituri de corn în oiţa aceea bătelnică, şi nu şi-a curmat truda decât atunci când potrivnica sa strigă aman, cerând îndurare.

Şi vreme de trei luni trăii aşa mai departe viaţa aceasta neostenită, plină de înfruntări de noapte, de harţe de dimineaţă şi de iureşuri de zi. Şi în sufletul meu mă minunam în fiecare zi de ursita mea, zicându-mi: „Ce soartă norocoasă am avut de m-a dus la fetişcana aceasta pojarnică, şi pe care mi-a dat-o de soţie! Şi ce ursită uluitoare ca aceea care odată cu bucăţica aceasta de unt proaspăt mi-a menit şi un sarai cum nu au nici regii!” Şi nu trecea zi fără ca să încerc a afla de la robi numele şi cinul celei cu care mă însurasem fără s-o fi cunoscut şi fără să ştiu a cui fată este şi din ce neam se trage.

Ci, într-o bună zi, aflându-mă singur mai deoparte cu o arăpoaică tânără dintre roabele cele negre ale soţiei mele, o iscodii pe roabă în privinţa aceasta, spunându-i:

— Allah fie cu tine, o, copilandră binecuvântată, o, albo în lăuntrul tău, spune-mi ce ştii despre stăpâna ta, iar vorbele tale am să le aşez adânc în cotlonul cel mai adumbrit al inimii mele.

Iar tânăra arăpoaică, tremurând de spaimă, îmi răspunse:

— O, stăpâne al meu, povestea stăpânei mele este un lucru cu totul şi cu totul nemaiauzit; ci, dacă ţi l-aş dezvălui mă tem să nu fiu dată morţii fără de izbăvire şi fără de zăbavă! Tot ce pot să-ţi spun este că ea te-a băgat de seamă într-o zi în suk, şi că i-ai căzut cu drag.

Şi nu putui nimic să mai scot de la arăpoaică, peste cuvintele acestea. Ba chiar, întrucât stăruiam, mă ameninţă că se duce să-i povestească stăpânei sale încercarea mea de-a o ispiti la destăinuiri. Atunci, o lăsai să-şi cate de calea ei, iar eu mă întorsei la nevastă-mea ca să stârnesc o zbântuială fără de însemnătate.

Iar viaţa mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice şi harţe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduinţa soţiei mele, şi când, aruncându-mi privirile înspre uliţă, zării o copilandră cu iaşmacul pe faţă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi şasea noapte

Urmă:

...Iar viaţa mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice şi harţe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduinţa soţiei mele, şi când, aruncându-mi privirile înspre uliţă, zării o copilandră cu iaşmacul pe faţă, care venea înspre

mine, în chip făţiş. Iar când fu dinaintea prăvăliei mele, îmi aruncă salamalekul cel mai gingaş şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, iată un cocoş de aur împodobit cu diamante şi cu nestemate, pe care degeaba m-am străduit să-l vând la preţul potrivit, pe la toţi neguţătorii din suk. Ci aceia sunt nişte inşi fără gust şi fără subţirime la frumuseţi, întrucât mi-au răspuns că un asemenea giuvaier nu-i lesne de vândut şi că nici n-ar putea să-l mărite cu vreun câştig. De aceea am venit să ţi-l dau ţie, care eşti om de gust, la preţul pe care vei binevoi să-l hotărăşti singur!

Iar eu răspunsei:

— Nici eu nu am vreo trebuinţă de giuvaierul acesta. Dar ca să-ţi fac plăcerea, îţi dau pe el o sută de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puţin.

Iar copilandra răspunse:

— Ia-l, atunci, şi să-ţi fie o cumpărătură aducătoare de câştig!

Iar eu, măcar că nu aveam cu adevărat nicio dorinţă să cumpăr cocoşul de aur, mă gândii totuşi că pasărea aceea ar putea să-i facă plăcere soţiei mele, aducându-i aminte de virtuţile mele temeinice, şi pornii înspre dulapul meu, şi luai o sută de dinari. Ci, când vrusei să-i dau fetei, ea nu vroi să-i primească, zicându-mi:

— Într-adevăr, nu-mi sunt de niciun folos, şi nu doresc altă plată decât îngăduinţa de a mă lăsa să te sărut numai o dată pe obraz. Şi aceasta-i singura mea dorinţă, o, tinere!

Iar eu îmi zisei în sinea mea: „Pe Allah! numai un sărut pe obraz pentru un giuvaer care preţuieşte mai bine de o mie de dinari de aur, ăsta-i un chilipir pe cât de ciudat, pe-atâta de mare!” Şi nu pregetai să-i dau îngăduinţa.

Atunci copilandra, o, doamne al meu, veni lângă mine şi ridicându-şi iaşmăcuţul de pe faţă mă sărută pe obraz – până peste poate de plăcut! – ci, totodată, de parcă i-ar fi venit poftă să guste din carnea mea, îşi înfipse în obrazul meu dinţii de tigroaică tânără şi îmi arse o muşcătură de-i

mai port şi-acuma urma. Pe urmă plecă râzând cu un râs mulţumit, pe când eu îmi ştergeam sângele ce curgea de pe obraz. Şi mă gândeam: „Păţania aceasta a ta, o, Cutare, este o păţanie uluitoare! Şi în curând ai să vezi toate muierile din suk cum au să vină să-ţi ceară care o bucăţică de obraz, care o bucăţică de bărbie, care o bucăţică de ce ştii tu, şi poate că atunci ar fi mai bine să-ţi lefthereşti toată marfa şi să nu mai vinzi decât bucăţi din tine!”

Şi când veni seara, mai râzând, mai mânios, mă întorsei la baba care mă aştepta ca de obicei, la colţul uliţei noastre, şi care, după ce îmi puse năframa la ochi, mă duse la palatul nevestei mele. Şi, de-a lungul drumului, o auzii cum mormăia printre dinţi nişte vorbe neînţelese ce-mi păreau a cam fi un soi de ameninţări, ci gândeam: „Babele-s nişte făpturi cărora le place să boscorodească şi care îşi petrec bătrânele lor zile amărâte cârtind de toate şi trăncănind!”

Or, când intrai la soţia mea, o găsii stând în sala de primire, cu sprâncenele încruntate şi îmbrăcată din talpă până-n creştet într-o culoare roşie stacojie, cum poartă regii în ceasurile lor de mânie. Iar înfăţişarea ei era aprigă, iar chipul coperit de gălbeneală. Şi, la priveliştea aceea, zisei în sinea mea: „O, Ocrotitorule, scapă-mă!” Şi, neştiind de unde-i vine pornirea vrăjmaşă, mă dusei la soţia mea care, împotriva obiceiului, nu se ridică să mă întâmpine, ci îşi întoarse capul de la mine; şi, întinzându-i cocoşul de aur pe care îl cumpărasem, îi spusei:

— O, stăpâna mea, primeşte cocoşul acesta de preţ, care-i un lucru într-adevăr minunat şi care-i vrednic de privit; întrucât l-am cumpărat spre a-ţi face plăcere!

Ci, la vorbele acestea, fruntea i se posomorî, şi ochii i se înnegurară şi, până să am eu vreme să mă feresc, căpătai o palmă ameţitoare care mă răsuci ca pe un titirez şi era mai mai să-mi rupă falca din stânga. Şi strigă:

— O, câine şi fecior de câine, dacă chiar ai cumpărat

cocoşul acela, atunci de unde este muşcătura de pe obrazul tău?

Iar eu, năucit şi de palma cea năprasnică, simţii că mă clatin şi trebui să mă încordez straşnic, ca să nu cad cât eram de lung. Da asta nu fu decât începutul, o, doamne al meu, asta nu fu, vai! decât începutul începutului! Căci, la un semn al soţiei mele, văzui deodată cum se dau la o parte perdelele din fund şi cum intră patru roabe călăuzite de babă. Şi aduceau un trup de copilandră, cu capul tăiat şi pus pe mijlocul trupului. Şi cunoscui pe dată că acel cap era al fetei ce-mi dedese, pe o muşcătură, giuvaierul. Iar priveliştea aceea izbuti să mă topească de tot, şi mă prăbuşii la pământ, fără de simţire.

Iar când îmi venii în fire, o, doamne sultane al meu, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul acesta. Şi paznicii îmi spun că sunt nebun. Şi altceva nimic nu-mi mai spun.

Şi-aşa-i cu povestea prepusei mele nebunii şi a întemniţării mele în casa aceasta de nebuni. Şi numai Allah v-a trimis pe amândoi, şi pe tine, o, doamne sultane al meu, şi pe tine, o, înţeleptule şi dreptule vizir, ca să mă scoateţi afară de aici. Şi voi amândoi să judecaţi, din socotinţa ori din descumpănirea vorbelor mele, dacă sunt cu adevărat stăpânit de duhuri, ori dacă sunt cumva lovit de vreo aiureală, de vreo scrinteală ori de vreo sminteală, sau dacă sunt întreg la minte.

După ce ascultară povestea tânărului, sultanul şi vizirul său, care era sultanul-derviş de odinioară, cel născut din flori, se cufundară în cugetări adânci şi rămaseră gânditori, cu fruntea plecată şi cu ochii aţintiţi în pământ, vreme de un ceas. După care sultanul ridică cel dintâi fruntea şi spuse soţului său:

— O, vizire al meu, mă jur pe adevărul Aceluia carele m-a pus ocârmuitor peste împărăţia aceasta că nu voi avea tihnă şi nici n-am să mănânc ori să beau nimic până n-oi da de copilandra care s-a măritat cu tânărul acesta. Grăbeşte, dar, de-mi spune ce s-ar cuveni să facem

pentru aceasta.

Şi vizirul răspunse?

— O, rege al vremilor, trebuie să-l luăm fără de zăbavă pe tânărul acesta, lăsându-i deocamdată pe ceilalţi doi tineri în lanţuri, şi să străbatem cu el uliţele oraşului, de la răsărit la apus şi de la dreapta spre stânga, până ce el are să poată găsi intrarea în uliţa unde bătrâna avea obiceiul să-l lege la ochi. Şi-atunci noi avem să-l legăm la ochi, iar el are să-şi aducă aminte câţi paşi făcea însoţit de babă, şi are să ne facă în felul acesta să ajungem la poarta casei, la uşa la care i se scotea legătura de la ochi. Şi acolo, Allah are să ne lumineze cum să ne purtăm în treaba aceasta gingaşă.

Iar sultanul spuse:

— Să se facă după sfatul tău, o, vizire al meu plin de iscusinţă.

Şi se ridicară amândoi pe dată, porunciră să se dezlege lanţurile tânărului, şi îl scoaseră din maristan.

Şi totul se petrecu aşa cum poruncise vizirul. Întrucât, după ce străbătură o sumedenie de uliţe prin fel de fel de mahalale, ajunseră într-un sfârşit la intrarea uliţei cu pricina, pe care tânărul o cunoscu fără de şovăire. Şi, legat la ochi ca odinioară, putu să-şi socotească paşii şi să-i ducă dinaintea unui palat, pe care sultanul când îl văzu rămase năuc. Şi strigă:

— Alungat fie Cel-rău, o, vizire al meu! În saraiul acesta şade una dintre soţiile sultanului de odinioară de la Cairo, acela care mi-a lăsat scaunul de domnie, din pricină că n-a avut ca urmaşi copiii de spiţă bărbătească. Iar soţia aceasta a sultanului de odinioară, părintele nevestei mele, trăieşte aici cu fata ei, care de bunăseamă că ea trebuie să fie soţia tânărului acesta! Allah este cel mai mare, o, vizirule! Aşadară-i scris la osânda tuturor fetelor de regi să se împreune cu nimicurile lumii, aşa cum am fost şi noi! Osândele Atoaterânduitorului au pururea pricinile lor, ci noi nu putem pricepe aceste pricini!

Şi adăugă:

— Să dăm zor şi să intrăm, ca să vedem urmarea acestei istorii.

Şi bătură cu belciugul de fier în poarta care răsună. Iar tânărul spuse:

— Chiar ăsta-i sunetul!

Şi poarta fu numaidecât deschisă de nişte hadâmbi, care rămaseră împietriţi cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare şi pe tânărul soţ al stăpânei lor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă:

Şi bătură cu belciugul de fier în poartă, şi poarta fu numaidecât deschisă de nişte hadâmbi, care rămaseră împietriţi cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare şi pe tânărul soţ al copilandrei. Iar unul dintre ei zbură s-o prevestească pe stăpână-sa de sosirea sultanului cu cei doi însoţitori ai săi.

Atunci fetişcana se împodobi şi se dichisi şi ieşi din harem şi veni în sala de oaspeţi, să-şi aştearnă temenelile dinaintea sultanului, soţul surorii ei de pe tată, da nu şi de pe mamă, şi să-i sărute mâna. Iar sultanul o cunoscu într-adevăr şi făcu un semn de înţelegere înspre vizirul său. Pe urmă îi spuse crăiţei:

— O, fiică a socrului meu, ferească-mă Allah să-ţi fac vreo certare pentru purtarea ta; întrucât trecutul se află la stăpânul cerurilor, şi numai vremea de faţă este a noastră. Pentru aceasta eu acuma doresc ca tu să te împaci cu acest tânăr, soţul tău, care-i un tânăr plin de bune însuşiri la temelia lui, şi care, fără a-ţi păstra niciun fel de pică, nu cere nimic mai mult decât să dobândească iarăşi bunăvoinţa ta. De altminteri, îţi jur pe vredniciile răposatului meu socru sultanul, părintele tău, că soţul tău n-a săvârşit niciun păcat greu împotriva cuviinţei faţă de

soţia sa. Şi a şi ispăşit destul de greu slăbiciunea lui de o clipă! Nădăjduiesc, dar, că ai să primeşti rugămintea mea!

Iar copilandra răspunse:

— Dorinţele stăpânului nostru sultanul sunt porunci pentru noi şi ele se află asupra capetelor şi a ochilor noştri.

Şi sultanul se bucură mult de supunerea aceasta şi spuse:

— Dacă-i aşa, o, fiică a socrului meu, îl căftănesc pe soţul tău în slujba de baş-cămăraş al meu. Şi de-acum înainte are să fie oaspetele meu la masă şi tovarăş al meu de pahar. Şi chiar în seara aceasta am să ţi-l trimit pentru ca, fără martori stânjenitori, să înfăptuiţi amândoi împăcarea făgăduită. Ci, deocamdată, îngăduie-mi să-l iau cu mine, întrucât avem de ascultat împreună istorisirile celor doi tovarăşi ai săi de lanţ!

Şi plecă, adăugând:

— Se înţelege că de-aici înainte rămâne limpede între voi doi că ai să-l laşi să plece şi să vină în toată voia, fără legătură la ochi, iar el la rându-i făgăduieşte că niciodată, sub niciun cuvânt, nu are să se mai lase sărutat de vreo femeie, fie ea măritată, fie fată.

— Şi aceasta-i, o preafericitule rege, urmă Şeherezada, sfârşitul poveştii pe care i-a istorisit-o sultanului şi vizirului său tânărul cel dintâi, acela care citea dintr-o carte, la maristan. Ci în ceea ce îl priveşte pe cel de al doiea tânăr, unul dintre cei doi care ascultau citirea, iacătă!

Când sultanul, cu vizirul şi cu cămăraşul cel nou ajunseră îndărăt la maristan, şezură jos pe pământ dinaintea celui de al doilea tânăr, zicând:

— Acuma-i rândul tău.

Iar cel de al doilea tânăr spuse:

Povestea celui de al doilea nebun

— O, stăpâne sultane al nostru, şi tu, preadreptule vizir, şi tu, fost tovarăş al meu de lanţ, află că pricina întemniţării mele în maristanul acesta este încă şi mai de-a mirările decât cea pe care o ştiţi, întrucât, dacă tovarăşul meu de colea a fost întemniţat ca nebun, apoi el a fost cam din vina lui şi din pricina credulităţii şi a încrederii în sine însuşi. Ci eu, dacă am păcătuit, am păcătuit tocmai dimpotrivă, aşa cum aveţi să auziţi, dacă chiar binevoiţi a-mi îngădui să purced chibzuit!

Iar sultanul şi vizirul său şi cămăraşul cel proaspăt, care era nebunul de mai înainte, răspunseră într-un glas:

— Da, de bună seamă!

Şi vizirul adăugă:

— De altminteri, cu cât mai multă chibzuinţă ai să pui în istorisirea ta, cu atâta avem şi noi să fim mai gata să te privim ca băgat pe nedrept printre nebuni şi smintiţi.

Şi tânărul îşi începu povestea astfel:

Aflaţi, dar, o, stăpânii mei şi cunună peste capul meu, că şi eu sunt tot un negustor, fiu de negustor şi, până a nu fi fost aruncat în maristanul acesta, ţineam prăvălie în suk, unde vindeam soţiilor stăpânilor cei bogaţi brăţări şi podoabe de toate felurile. Şi, pe vremea când începe istorisirea aceasta, nu aveam ca vârstă decât şaisprezece ani, şi mă şi făcusem vestit în suk şi pentru chibzuinţă mea, şi pentru cinstea mea, şi pentru capul meu cuminte şi pentru grija pe care o dovedeam la negustorie. Şi niciodată nu căutam să mă înnădesc la taifas cu femeile care erau muştereiele mele; şi nu le spuneam decât numai vorbele de trebuinţă pentru încheierea târguielii. Şi de altminteri mă ţineam de poveţele *Cărţii* celei sfinte, şi nu ridicam niciodată ochii asupra vreunei femei dintre fiicele musulmanilor. Şi neguţătorii mă dedeau de pildă feciorilor lor, când îi luau cu ei în suk pentru întâia oară.

Şi multe mame intraseră în vorbă cu maică-mea, în privinţa mea, pentru vreo cumetrie cinstită. Ci maică-mea zăbovea răspunsul pentru vreun prilej mai bun, şi ocolea primejdia pe cuvânt că sunt prea tânăr şi că nu mă are decât pe mine, şi că sunt cam plăpând din fire.

Or, într-o zi, stam dinaintea cărţii mele de socoteli şi-i cercetam cuprinsul, când văzui că intră în prăvălie o arăpoaică micuţă şi dulce care, după ce mă salută cuviincios, îmi spuse:

— Aici este oare prăvălia domniei-sale neguţătorul Cutare?

Iar eu răspunsei:

— Adevărat este!

Ea atunci scoase din sân, cu mare luare-aminte şi uitându-se grijulie şi la dreapta şi la stânga, un răvâşel pe care mi-l întinse spunând:

— Acesta-i din partea stăpânei mele. Şi aşteaptă bunăvoinţa unui răspuns.

Şi, înmânându-mi răvaşul, se trase deoparte, aşteptând să vadă ce fac.

Iar eu, după ce îl desfăcui, citii şi văzui că se aflau scrise în el nişte stihuri înflăcărate de laudă, spre mărirea şi cinstirea mea. Iar stihurile de la urmă cuprindeau în ţesătura lor numele aceleia care se da drept îndrăgostită de mine.

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, mă simţii până peste poate de oţărât de această ispitire, şi socotii că ea era o grea lovitură la buna mea purtare, ori poate o încercare de a mă târî în vreun craicanlâc primejdios ori plin de încurcături. Şi luai mărturia aceea şi o rupsei şi o călcai sub picioare. Pe urmă mă dusei la arăpiţă, o apucai de ureche şi îi altoii câteva palme şi câteva ghionturi bine aduse. Şi desăvârşii pedeapsa mai trăgându-i şi o lovitură de picior care o aruncă de-a berbeleacul afară din prăvălie. Şi o scuipai în obraz, cât mai făţiş, aşa ca toţi vecinii mei să vadă fapta mea şi să nu aibă cum se îndoi de cuminţenia şi de cădenia mea. Şi îi strigai:

— A, plod dintr-o mie de încornoraţi ai neruşinării, du-te de-i povesteşte toate astea fetei aceleia de codoşi, stăpână-ta!

Şi toţi vecinii mei începură să şoptească minunându-se bucuraţi; iar unul dintre ei mă arătă lui fiu-său cu degetul, spunându-i: „Binecuvântarea lui Allah fie asupra capului acestui tânăr cuviincios! Deie Cel-de-sus ca şi tu, o, fiul meu, când ai să ajungi de vârsta lui să ştii să te lepezi de ispitele ticăloaselor şi ale stricatelor care stau să-i pândească pe flăcăii frumoşi!”

Şi iacătă, o, stăpânii mei, ce am făcut la şaisprezece ani. Şi, cu adevărat, numai acuma văd eu limpede ce purtare necioplită a fost purtarea mea, lipsită de judecată, plină de o mândrie smintită şi de o îngâmfare prostească, şi prefăcută, şi ticăloasă, şi mârlănească. Şi oricâte necazuri mi-a fost dat să pat mai târziu pentru fapta aceasta nevrednică, socot că mi s-ar fi căzut încă şi mai mult, şi că lanţul acesta, care îmi atârnă acuma de gât pentru o pricină cu totul alta, s-ar fi cuvenit să-mi fie legat încă de la acel început smintit. Ci, cum a fost, cum n-a fost, nu vreau să încurc luna şabanului cu luna ramadanului, aşa încât urmez în bună rânduială istorisirea poveştii mele.

Aşadar, o, stăpânii mei, zilele şi lunile şi anii au curs de la acea întâmplare, iar eu am ajuns bărbat în toată firea. Şi cunoscusem femeile şi tot ceea ce urmează, măcar că eram tot burlac; şi simţeam că venise într-adevăr ceasul să-mi găsesc o fată care să-mi fie soţie dinaintea lui Allah, mamă a copiilor mei. Or, aveam să fiu slujit după pofta inimii precum veţi auzi. Ci nu vreau să răstorn curgerea faptelor şi purced după şart.

Şi-aşa, într-o după-amiază, văzui că vine înspre prăvălia mea, împresurată de vreo cinci sau şase roabe albe care îi alcătuiau alaiul, o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu henea, şi cu cosiţele părului unduindu-i pe umeri; şi păşea în toată gingăşia ei, legănându-se cu fălnicie şi

cu alint...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi opta noapte

Urmă:

...o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu henea, şi cu cosiţele părului unduindu-i pe umeri; păşea în toată gingăşia ei, legănându-se cu fălnicie şi cu alint. Şi intră ca o regină în prăvălia mea, urmată de roabele ei, şi şezu jos după ce mă cinsti cu un salamalek dulce. Şi îmi spuse:

— O, tinere, ai cumva vreo podoabă frumoasă de aur şi argint?

Iar eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am de toate soiurile cu putinţă, şi încă altele!

Ea atunci îmi ceru să vadă nişte belciuge de aur pentru glezne. Iar eu îi adusei tot ce aveam mai bun şi mai frumos printre podoabele de aur de pus la glezne. Iar ea repezi o aruncătură de ochi nepăsătoare înspre ele şi îmi zise:

— Încearcă-mi-le!

Şi numaidecât una dintre roabele ei se aplecă şi, ridicându-i poala rochiei, dezvălui ochilor mei glezna cea mai gingaşă şi mai albă care a ieşit vreodată din mâinile Atoateziditorului. Iar eu îi încercai belciugele, ci nu putui să găsesc în prăvălia mea niciunul care să fie îndeajuns de strâmt faţă de gingăşia vrăjitoare a picioarelor acelea turnate după tiparul desăvârşirii. Iar ea, văzându-mi necazul, îmi spuse:

— Nu face nimica, o, tinere! Am să-ţi cer altceva. Ci, mai întâi, ia să vedem! Într-adevăr, mi s-a spus, acasă, că aş avea nişte picioare de elefant. Aşa este?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejuru-ţi, şi asupra desăvârşirii gleznelor tale, o, stăpână a mea! Gazela, dacă le-ar vedea, s-ar topi de ciudă!

Ea îmi spuse atunci:

— Iar eu credeam dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd nişte brăţări!

Iar eu, cu ochii încă plini de icoana acelor glezne vrăjite şi a acelor picioare de pierzanie, căutai tot ce aveam mai acătării şi mai gingaş printre brăţările de aur şi de smalţ, şi i le adusei. Ci ea îmi zise:

— Încearcă-mi-le chiar tu. Eu sunt cam ostemtă astăzi.

Şi numaidecât una dintre roabele ei se repezi şi sumecă mânecile stăpâne-si. Şi li se ivi ochilor mei un braţ, ai! ai! gât de lebădă nu alta, mai alb şi mai neted decât cleştarul, şi isprăvit cu o încheietură şi cu un pumnişor şi cu nişte degete, ai! ai! de zahăr candi, o, stăpâne al meu, curmale cu miere, bucuria sufletului, o dulceaţă, o curată dulceaţă, nu altceva. Iar eu, aplecându-mă, încercai pe braţul acela al minunilor brăţările mele. Ci până şi cele mai strâmte, închipuite pentru mâini de copii, se bălăbăneau larg pe încheieturile ei subţirele şi străvezii; şi le scosei repede, de teamă ca nu cumva greutatea lor să vatăme pielea aceea neprihănită.

Iar ea zâmbi a râde iarăşi, văzându-mi încurcătura, şi îmi zise:

— Ce-ai văzut, o, tinere? Oare-s ciungă, ori poate că am nişte labe de raţă, ori poate că am vreo mână de hipopotam?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra mâinii tale albe, şi asupra gingăşiei încheieturii tale de copil, şi asupra subţirimii degetelor tale de hurie, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

— Cum, cum? nu e adevărat! Că acasă la mine mi s-a

spus adesea dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd nişte gherdane şi nişte salbe de aur.

Iar eu, clătinându-mă fără a fi gustat vreun vin, detei zor să-i aduc ce aveam mai de preţ şi mai uşor printre gherdanele şi salbele de aur. Şi numaidecât una dintre roabe, cu o grijă cucernică, dezveli, odată cu gâtul stăpâne-si, şi o parte din pieptul ei. Şi, oliolio! oliolio! cei doi sâni, amândoi deodată, o, doamne al meu, amândoi sânişorii de fildeş trandafiriu se iviră rotunzi şi-atâta de obraznici, peste zăpada cea ameţitoare a pieptului; şi păreau că spânzură de gâtul de marmură, ca doi copilaşi mândri şi gemeni la gâtul mamei lor. Iar eu, la priveliştea aceea, nu mă putui opri să nu strig, întorcând ochii:

— Acopere-i! acopere-i! Allah aştearnă-şi vălurile sale!

Iar ea îmi zise:

— Cum, nu vrei să-mi încerci gherdanele şi salbele? Da nu-i nimica! Am să-ţi cer altceva. Da mai întâi ia spune-mi: sunt cumva slută, ori pieptoasă ca bivoliţele, şi neagră, şi păroasă? Ori poate că sunt vestejită şi uscată ca un peşte sărat, şi dreaptă ca o tejghea de tâmplar?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejuru-ţi, şi asupra farmecelor tale cele tainice, şi asupra poamelor tale cele tainice, şi asupra întregii tale frumuseţi tainice, o, stăpâna mea!

Iar ea zise:

— Oare să mă fi amăgit, aşadar, cei care de atâtea ori mi-au spus că nu s-ar putea găsi nimic mai urât ca părţile cele tainice ale trupului meu?

Şi adăugă:

— Fie! Ci, întrucât nu îndrăzneşti, o, flăcăule, să-mi încerci aceste gherdane de aur şi aceste salbe, ai putea măcar să-mi încerci nişte centuri?

Iar eu, după ce îi adusei tot ce aveam mai moale şi mai uşor printre centurile cu filigrane de aur, le pusei la picioarele ei, sfios. Ci ea îmi zise:

— Ba nu! ba nu! pe Allah, încearcă-mi-le acuma chiar tu!

Iar eu, o, doamne sultane al meu, nu ştiui să răspund decât că ascult şi că mă supun şi, ghicind dintru început care putea să fie subţirimea acelei gazele, o alesei pe cea mai micuţă şi mai strâmtă dintre centuri şi, pe deasupra rochiilor şi a izarelor, i-o închisei peste mijloc. Ci centura aceea, lucrată anume pentru o copilă domniţă, se dovedi prea largă pentru mijlocul acela atâta de subţire, încât nu arunca niciun fir de umbră pe pământ, şi atâta de drept încât l-ar fi dus la deznădejde pe un calengiu al literei *alef*, şi atâta de mlădiu încât ar fi făcut să se usuce de ciudă arborele ban, şi atâta de dulce încât ar fi făcut să se topească de pizmă o bucată de unt ales, şi atâta de zarif încât ar fi făcut să fugă ruşinat păunul cel tânăr, şi atâta de unduios încât ar fi făcut să piară firul de bambus. Şi văzând că nu ajung în niciun fel să găsesc ceea ce trebuia, rămăsei tare încurcat şi nu mai ştiam cum să-mi cer iertăciune. Ci ea îmi zise:

— Precum pare, pe semne că sunt rău făcută, cu un gheb straşnic dindărăt şi cu un gheb straşnic dinainte, cu un burduhan vârtos şi cu o spinare de cămilă.

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejuru-ţi şi asupra mijlocelului tău, şi asupra a ceea ce are înainte, şi asupra a ceea ce îl însoţeşte, şi asupra a ceea ce îl urmează, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

— Sunt nedumerită, o, flăcăule! Întrucât acasă de-atâtea ori mi s-a adeverit o părere neprielnică despre mine! Oricum, întrucât nu poţi să-mi găseşti o centură, nădăjduiesc că nu are să-ţi fie cu neputinţă să-mi găseşti nişte cercei şi un pieptene de aur pentru prins părul!

Şi, spunând acestea, îşi ridică singură iaşmăcuţul de pe faţă, şi lăsă să se ivească ochilor mei o faţă care era chiar luna plină mergând înspre cea de a patrusprezecea noapte a sa. Iar eu, la vederea acelor două nestemate

care erau ochii ei babilonici, şi a obrajilor ei ca bujorii, şi a guriţei ei, toc de corai cuprinzând o brăţară de mărgăritare, şi tot acel chip ameţitor, îmi pierdui răsuflarea şi nu mai putui să fac nicio mişcare ca să caut ceea ce îmi ceruse. Iar ea zâmbi a râde şi îmi zise:

— Înţeleg, o, flăcăule, că vei fi fiind tulburat de urâţenia mea. Ştiu, într-adevăr, de vreme ce am tot auzit spunându-mi-se asta de atâtea ori, că faţa mea este înfricoşător de urâtă, ciuruită şi presărată de ciupituri de bubat, că sunt chioară de ochiul drept şi zbanghie de ochiul stâng, că am un nas borcănat şi hâd, şi o gură împuţită cu nişte dinţi beliţi şi scălâmbi, şi că, într-un sfârşit, sunt cioampă şi ciulă de urechi. Şi nu mai pomenesc de pielea mea râioasă, nici de părul meu scămoşat şi sârmos, nici de toate pacostele cele nevăzute din lăuntrul meu!

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejuru-ţi, şi asupra întregii tale frumuseţi văzute, o, stăpână a mea, şi asupra frumuseţii tale celei nevăzute, o, înveşmântato în strălucire, şi asupra curăţiei tale, o, mlădiţă de crin, şi asupra miresmei tale, o, boboc de trandafir, şi asupra strălucirii tale şi asupra albeţei tale, o, iasomio, şi asupra a tot ce poate fi văzut, mirosit şi atins de tine. Şi preafericit este cel care poate să te vadă, să te miroase şi să te atingă!

Şi rămăsei zdrobit de tulburare, beat de o beţie ucigaşă.

Atunci copila iubirii se uită la mine cu un zâmbet în ochii ei prelungi şi îmi zise:

— Vai! vai! pentru ce, dar, tatăl meu mă scârbeşte atâta, încât îmi pune în seamă toate sluţeniile pe care ţi le-am înşirat? Căci chiar tatăl meu, şi nu altcineva, m-a făcut totdeauna să cred în toate acele zise beteşuguri ale făpturii mele. Ci slăvit fie Allah carele îmi dovedeşte dimpotrivă, prin mijlocirea ta! Încât acum sunt încredinţată că părintele meu nu m-a amăgit, ci că se află

sub puterea vreunei năluciri care îl face să vadă totul urât împrejurul său. Şi, în ce mă priveşte, este gata, ca să scape de vederea mea care îl apasă, sa mă vândă roabă neguţătorului de robi de chilipir.

Iar eu, o, doamne al meu, strigai:

— Da oare cine-i părintele tău, o, sultăniţă a frumuseţii?

Ea îmi răspunse:

— Este însuşi Şeicul al-Islam!

Iar eu, înflăcărat, mă minunai:

— He, pe Allah! decât să te vândă negustorului de robi, pentru ce nu s-ar învoi să te mărite cu mine?

Ea spuse:

— Tatăl meu este un om drept şi cinstit. Şi, întrucât îşi închipuie că fata lui este o pocitanie jalnică, nu ar vroi să aibă pe sufletul lui împerecherea ei cu un flăcău ca tine! Da poate că ai izbuti, totuşi, să încerci a-i face o cerere. Şi, pentru aceasta, am să-ţi arăt căile ce ţi-ar fi mai de folos spre a-l îndupleca.

Şi, după ce vorbi aşa, copila desăvârşitei iubiri chibzui o clipă şi îmi spuse:

— Iacătă! Când ai să te înfăţişezi dinaintea tatălui meu, care-i Şeicul al-Islam, şi când ai să-i faci cererea ta de căsătorie, el de bună seamă că are să-ţi spună: „O, fiul meu, trebuie să deschizi ochii. Află că fata mea este o oloagă, o beteagă, o cocoşată, o...” Ci tu să-l opreşti şi să-i spui: „Eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!” Şi el are să urmeze: „Fata mea este o chioară, o ciulă de urechi, o împuţită, o şchioapă, o pişăcioasă, o...” Ci tu să-l opreşti să-i spui: „Eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!” Şi el are să urmeze: „O, bietul de tine, fata mea este o scârbavnică, o stricată, o băşinoasă, o băloasă, o...” Ci tu să-l opreşti şi să-i spui:,. Eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!” Şi el are să urmeze: „Da tu nu ştii, o săracul de tine! Fata mea este o mustăcioasă, o burduhănoasă, o muma-pădurii, o ciungă, o şoantă, o ciacâră de ochiul stâng, o mucoasă îngălată la nas, o împistrată de bubat la

chip, o împuţită la gură, o belită şi o scălâmbă la dinţi, o vătămată în lăuntrul ei, o chelboasă, o râioasă înfricoşătoare, o spaimodivă întru totul, o pedeapsă amarnică.” Iar tu, după ce ai să-l laşi să-şi verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah, eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit...”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci şi noua noapte

Urmă:

...Iar tu, după ce ai să-l laşi să-şi verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah! eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!”

Iar eu, o, doamne al meu, numai auzind acestea şi numai la gândul că asemenea vorbe puteau să fie spuse de părintele său acestei copile de desăvârşită iubire, simţii sângele cum mi se suie la cap de supărare şi de mânie. Ci, până la urmă, de vreme ce trebuia să trec prin încercarea aceea spre a ajunge să mă însor cu acea minune de gazelă, îi spusei:

— Încercarea este aspră, o, stăpâna mea, şi aş putea să mor când l-aş auzi pe tatăl tău purtându-se aşa faţă de tine. Ci Allah are să-mi dea tăria de trebuinţă şi bărbăţia!

Pe urmă o întrebai:

— Şi când aş putea să mă înfăţişez dinaintea preacinstitului Şeic al-Islam, părintele tău, spre a te cere de la el?

Ea îmi răspunse:

— Mâine fără abatere, în temeiul dimineţii.

Şi se ridică, la vorbele acestea, şi plecă, urmată de fetele roabe ale ei, luându-şi rămas-bun de la mine cu un zâmbet. Iar sufletul meu porni pe urmele sale şi se ţinu cu paşii ei, pe când eu rămâneam în prăvălie, pradă chinurilor aşteptării şi ale iubirii.

Încât, a doua zi, la vremea hotărâtă, nu pregetai să zbor înspre casa Şeicului al-Islam, şi cerui să mă primească, trimiţându-i vorbă că era pentru o treabă grabnică de o însemnătate mare. Iar el mă primi fără de zăbavă şi îmi răspunse la salamalek cu multă preţuire, şi mă rugă să stau jos. Şi luai seama că era un bătrân cu înfăţişarea preacinstită, cu barba albă neprihănită şi cu un chip plin de fălnicie şi de măreţie, dar care avea, pe obraz şi în ochi, un nor de mâhnire fără de nădejde şi de durere fără de leac. Şi gândii: „Asta-i! Are nălucirea urâţeniei! Deie Allah să se vindece!” Pe urmă, şezând jos, da numai după cea de a doua poftire, din cinstire şi preţuire faţă de vârsta şi de cinul lui înalt, îi rostii încă o dată salamalekurile şi urările mele, şi le mai spusei şi pentru a treia oară, ridicându-mă de fiecare dată. Şi după ce arătai în felul acesta bunacuviinţă şi buna mea creştere, şezui jos iarăşi, da ţinându-mă cât mai pe marginea scaunului, şi aşteptai ca el să deschidă vorba cel dintâi şi să mă întrebe de temeiul pricinii.

Şi, într-adevăr, după ce aga ce se afla de slujbă aduse sorbeturile îndătinate, şi după ce Şeicul al-Islam schimbă cu mine câteva vorbe fără de însemnătate despre arşiţă şi despre secetă, îmi zise:

— O, negustorule Cutare, cu ce aş putea să te mulţumesc?

Iar eu răspunsei:

— O, doamne al meu, m-am înfăţişat dinaintea ta spre a te ruga şi a cere de la tine mâna mândreţei tăinuite sub perdeaua curăţiei din preacinstita ta casă, mărgăritarul cel pecetluit cu pecetea neprihănirii şi floarea cea ascunsă în bobocul sfiiciunii, fiica ta cea strălucită, fecioara fără de asemuire cu care doresc, eu nevrednicul, să mă unesc întru legăturile cele sfinte şi cu senetul cel legiuit!

La vorbele mele, văzui chipul preacinstitului bătrân cum se înnegurează, pe urmă cum îngălbeneşte şi fruntea cum i se lasă mâhnită în pământ. Şi şezu o clipă

cufundat, fără de nicio îndoială, în cugetări amare despre starea fetei sale. Pe urmă ridică încet capul şi îmi spuse cu glas de mâhnire nemărginită:

— Allah păstreze-ţi tinereţea şi binecuvânteze-te pururea cu milele sale, o, fiul meu! Ci fata pe care o am în casa mea, sub perdeaua curăţiei, este fără de nădejde! Şi nu se poate face nimic cu ea, şi nimic nu se poate aştepta. Întrucât...

Ci eu, o, doamne sultane al meu, îi luai vorba numaidecât, ca să grăiesc:

— Eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!

Şi preacinstitul bătrân îmi spuse:

— Învăluiască-te Allah cu milele sale, o, fiul meu! Da fata mea nu e pe potriva unui flăcău frumos ca tine, plin de însuşiri plăcute, de putere şi de sănătate. Întrucât ea este o biată pocită, pe care maică-sa a născut-o înainte de soroc, din pricina unui pojar. Şi-i atâta de scălâmbă şi de slută pe cât eşti tu de frumos şi de bine făcut. Şi, întrucât se cade să fii lămurit asupra pricinii care mă face să nu-ţi împlinesc cererea, aş putea, dacă vrei, să ţi-o zugrăvesc aşa cum este, căci teama de Allah sălăşluieşte în inima mea şi n-aş vroi nicidecum să te ajut a cădea în greşeală!

Ci eu strigai:

— O iau cu toate cusururile ei, şi sunt mulţumit, întru totul mulţumit!

Ci el îmi spuse:

— Ah, fiul meu, nu-l sili pe un părinte, care ţine la cinstea sufletului său, să-ţi vorbească despre fiica lui cu nişte vorbe grele! Ci stăruinţa ta mă nevoieşte să-ţi spun că, dacă te-ai însura cu fata mea, te-ai însura cu pocitania cea mai înfricoşătoare a vremurilor acestea. Întrucât este o făptură pe care numai dacă ai vedea-o...

Ci eu, temându-mă de înşiruirea cea cumplită de metehne înfricoşătoare cu care se pregătea să-mi muncească auzul, îi tăiai vorba, ca să strig cu un glas în care îmi pusei tot sufletul şi tot dorul:

— Eu sunt mulţumit! eu sunt mulţumit!

Şi adăugai:

— Allah fie cu tine, o, părinte al nostru, cruţă-te de durerea de a vorbi despre preacinstita-ţi fată cu nişte vorbe grele, întrucât, orice mi-ai spune tu şi oricât de sâloasă ar fi zugrăvirea pe care mi-ai făcea-o, eu tot aş urma să ţi-o cer de soţie, întrucât mie hidoşeniile îmi plac mai cu osebire decât orice, atunci când sunt de felul acelora de care suferă fiica ta, şi, îţi mai spun o dată, o primesc aşa cum e, şi sunt mulţumit de ea, sunt mulţumit, mulţumit!

Când Şeicul al-Islam mă auzi vorbind aşa, şi după ce pricepu că hotărârea mea era de neclintit şi dorinţa mea de nestrămutat, îşi plesni palmele una de alta de uimire şi de minunare, şi îmi spuse:

— Mi-am uşurat sufletul dinaintea lui Allah şi dinaintea ta, o, fiul meu, şi nu vei avea să dai vina decât numai pe tine pentru fapta ta smintită. Ci, pe de altă parte, pravilele cele dumnezeieşti nu-mi îngăduie să opresc o dorinţă de a se împlini, şi nu pot decât să-ţi dau îngăduinţa mea.

Iar eu, peste măsură de fericit, îi sărutai mâna, şi ţinui ca nunta să fie încheiată şi sărbătorită în chiar ziua aceea. Iar el îmi spuse oftând:

— Nu mai este nimica împotrivă!

Şi senetul fu scris şi legiuit cu martori; şi fu însemnat în el că o primesc pe soţia mea cu toate cusururile, sluţeniile, beteşugurile, pocelile, lipsurile, vătămăturile, hidoşeniile şi celelalte asemenea ale ei. Şi tot aşa fu însemnat că dacă, dintr-o pricină sau alta, m-aş despărţi de ea, urma să-i plătesc, ca daune de despărţenie şi ca zestre, douăzeci de pungi de câte o mie de dinari de aur. Iar eu, de bună seamă, primii din toată inima învoielile. Şi de altminteri aş fi primit oricâte altele şi mai păguboase.

Or, după ce senetul fu scris, socrul meu, tatăl soţiei mele, îmi spuse:

— O, Cutare, mai bine este ca nunta să se petreacă în

casa mea, şi aci să vă aşezaţi şi rosturile căsniciei. Întrucât mutarea de aici a soţiei tale oloage tocmai la casa ta ar cere anevoinţă grea.

Iar eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Iar în sine-mi ardeam de nerăbdare şi mi ziceam: „Pe Allah! este oare cu putinţă ca eu, un neguţătoraş de rând, să fi ajuns stăpânui acelei copile a desăvârşitei iubiri, fiica preacinstitului Şeic al-Islam? Şi eu sunt oare cel care cu adevărat are să se bucure de frumuseţea ei, şi să fac ce-mi place cu ea, şi să-i mistui pe săturate nurii cei tainici, şi să-i sorb pe săturate şi să mă dedulcesc cu ei până la saţiu?”

Şi când, într-un sfârşit, veni şi noaptea, intrai în odaia miresei, după ce rostii rugăciunea de seară şi, cu inima zvâcnind de tulburare, mă apropiai de soţia mea şi îi dedei la o parte iaşmacul de pe faţă, şi îi dezvăluii obrazul. Şi mă uitai cu sufletul şi cu ochii mei.

Şi – bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean, o, doamne sultane al meu, şi nicicând nu te-aducă el să vezi – o privelişte asemeni cu aceea ce se ivi atunci privirilor mele! – văzui făptura omenească cea mai scârboasă, cea mai îngreţoşătoare, cea mai sâloasă, cea mai jegoasă şi cea mai urduroasă ce s-ar putea vedea până şi în visul cel mai urât. Şi, hotărât! era de o urâţenie cu mult mai spăimântătoare decât cum mi-o zugrăvise copilandra, şi o dabulă de hidoşenie, şi o fleoaşcă atâta de năclăită în scârbe de mi-ar fi cu neputinţă, o, doamne al meu, să ţi-o zugrăvesc fără a mă năpădi greaţa şi fără a mă prăbuşi pierit la picioarele tale. Ci-i de ajuns să-ţi spun că aceea care ajunsese soţia mea, de bunăvoia mea, aduna în făptura sa îngălată toate ticăloşiile scrise şi toate, scârboşeniile nescrise, toate murdăriile, toate împuţiciunile, toate scârnăviile, toate grozăviile, toate hâzeniile şi toate băloşeniile câte ar putea să lovească o făptură peste care s-a abătut blestemul. Iar eu, astupându-mi nasul şi întorcând capul, lăsai iaşmacul să

cadă la loc şi fugii de lângă ea tocmai în ungherul cel mai depărtat al odăii, întrucât de-aş fi fost eu chiar şi vreun jegos de prin Tebaida, mâncător de crocodili, şi tot n-aş fi izbutit să-mi înduplec sufletul a se apropia cu trupul de o făptură ce spurca până într-atâta chipul Zămislitorului său.

Şi, şezând jos în ungherul meu, cu faţa întoarsă înspre perete, simţeam cum toate spaimele îmi năpădeau minţile şi cum toate durerile de pe lume îmi sfâşiau lăuntrurile. Şi gemui din adâncul ghemului inimii mele. Ci nu aveam temei să crâcnesc o vorbă, ori să rostesc nici cea mai mică plângere, de vreme ce o primisem de soţie nesilit de nimeni. Întrucât numai eu, cu chiar gura mea, îl oprisem de fiecare dată pe preacinstitul părinte, strigând: „Eu sunt mulţumit! Eu sunt mulţumit!" Şi îmi ziceam: „Ei, da! iacăt-o, dar, pe copila desăvârşitei iubiri! Ah! mor, mor! mor! oh, smintitul de mine! ah, vită fără de minte! ah, dobitocul dobitocilor!" Şi îmi muşcam degetele, şi îmi ciupeam mâinile în tăcere. Şi o mânie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, şi îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aş fi fost în năprasna schingiuirilor din temniţa medului[1] ori a deilamitului[2]...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzecea noapte

Urmă:

...Şi o mânie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, şi îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aş fi fost în năprasna schingiuirilor din temniţa medului ori a deilamitului.

[1] Mezii – vechii locuitori ai Iranului de azi; prin extindere perşii.
[2] Deilamiţii erau locuitorii din Deilam. o regiune din partea de apus a Iranului.

Încât, de cu zori, nu pregetai să pier din odaia de nuntă şi să dau fuga la hammam să mă curăţ de atingerea cu soţia aceea a grozăvniciei. Şi, după ce îmi făcui spălările urmând datina Ghosl pentru stările de necurăţie, mă lăsai oleacă furat de somn. După care mă întorsei la prăvălia mea şi şezui jos, cu capul cuprins de ameţeală, beat fără să fi băut vin.

Şi în curând prietenii mei şi negustorii care mă cunoşteau, şi muşteriii cei mai de seamă din suk începură să intre la mine, câte unii singuri, iar alţii doi câte doi, ori trei câte trei, ori mai mulţi deodată, şi veneau ca să mă firitisească şi să-mi rostească urările lor. Şi îmi spuneau: „O binecuvântare! o binecuvântare! o binecuvântare! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!” Iar alţii îmi spuneau: „Hei, vecine, nu te ştiam atâta de zgârcit! Unde-i ospăţul, unde sunt bunătăţurile, unde sunt sorbeturile, unde sunt plăcinţile, unde sunt tăvile cu halva, unde este cutare lucru, şi unde este cutare lucru? Pe Allah, mi se pare că nurii copilandrei, soţia ta, ţi-au cam tulburat minţile şi te-au făcut să-ţi uiţi prietenii şi să nu-ţi mai aduci aminte de îndatoririle cele de rând! Da nu-i nimica! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!”

Iar eu, o, doamne al meu, neizbutind să-mi dau seama dacă îşi bat joc de mine ori dacă mă firitisesc cu adevărat, nu ştiam ce înfăţişare să iau şi mă mulţumeam să fac nişte semne nelămurite şi să răspund cu câteva vorbe fără de cap. Şi simţeam nasul cum mi se încâlţuie de mânie înfundată, şi ochii gata să se topească în lacrimi de deznădejde.

Şi chinul meu avea să ţină aşa de dimineaţa până la ceasul rugăciunii de amiază, iar cei mai mulţi dintre negustori plecaseră la geamie ori mâncau de prânz, când iacătă: la câţiva paşi dinaintea mea, copila desăvârşitei iubiri, cea adevărată, aceea care era izvoditoarea prăpădului meu şi pricina chinurilor mele! Şi venea înspre mine, zâmbitoare, între cele cinci roabe ale ei, şi se pleca moale, şi se legăna dulce la dreapta şi la stânga, cu

vălurile şi cu mătăsurile ei, mlădie ca o ramură fragedă de ban în mijlocul unei grădini de miresme. Şi era încă şi mai strălucit împodobită decât în ziua de dinainte, şi atâta de tulburătoare în umbletul ei încât, ca s-o vadă mai bine, oamenii din suk se rânduiau ca nişte ciorchini la trecerea ei. Şi, cu înfăţişare de copil, intră în prăvălia mea şi îmi aruncă salamalekul cel mai gingaş, şi îmi spuse şezând jos:

— Ziua aceasta să fie pentru tine o binecuvântare, o, stăpâne al meu Ola Ed-Din, şi Allah să-ţi ţie bună-starea şi fericirea şi să puie vârf la mulţumirea ta! Şi bucuria fie cu tine! bucuria cu tine!

Or, eu, o, doamne al meu, de cum o zărisem, îmi şi încruntasem sprâncenele şi mormăiam nişte afurisenii în inima mea. Da când văzui cu câtă cutezanţă îşi râdea de mine, şi cum venea să mă stârnească, după năpasta pe care mi-o precugetase, nu putui să mă stăpânesc mai mult: şi toată neciopleala mea de odinioară, de pe când eram copil neprihănit, îmi veni pe buze, şi izbucnii în sudălmi, zicându-i:

— O, ceaun plin de smoală, o, tingire de păcură, o, fântână de viclenii! au ce ţi-am făcut eu de m-ai bătut cu ticăloşia asta şi m-ai afundat într-o genune fără de ieşire? Blestema-te-ar Allah, şi blestemare-ar ceasul când te-am văzut, şi cătrăni-ţi-ar chipul pe veci, o, ticăloaso!

Ci ea, fără să se arate tulburată în vreun fel, răspunse zâmbind:

— Da ce, o, daireao, ai şi uitat de necazurile câte mi le-ai făcut, şi cum ţi-ai bătut joc de stihurile mele întru lauda ta, şi ce-a îndurat de la tine trimisa mea, arăpoaica aceea micuţă şi sudalmele pe care i le-ai aruncat, şi lovitura de picior cu care ai cinstit-o, şi ocările pe care mi le-ai trimis prin ea?

Şi, după ce rosti acestea, fetişcana îşi strânse vălurile şi se sculă să plece.

Ci eu, o, doamne al meu, pricepui atunci că nu culegeam decât ce semănasem, şi simţii toată povara

răutăţii mele trecute, şi ce lucru de scârbă este virtutea cea posomorâtă, şi ce lucru de blestem este cuvioşia prefăcută.

Şi, fără a mai zăbovi, mă aruncai la picioarele copilei desăvârşitei iubiri, şi o rugai fierbinte să mă ierte, spunându-i:

— Mă căiesc! Mă căiesc! cu adevărat mă căiesc întru totul!

Şi îi spusei cuvintele acestea la fel de dulci şi de înduioşătoare ca picăturile de ploaie într-un pustiu încins. Şi, într-un sfârşit, o înduplecai să rămână; iar ea binevoi să mă ierte şi îmi spuse:

— De data aceasta mă înduplec să te iert, da să nu mai faci!

Iar eu strigai, sărutându-i poala rochiei şi coperindu-mi cu ea fruntea:

— O, stăpâna mea, mă aflu sub ocrotirea ta şi sunt robul tău care îşi aşteaptă slobozenia din ceea ce ştii tu, cu ajutorul tău!

Iar ea îmi spuse, zâmbind a râde:

— M-am şi gândit la asta. Şi întocmai cum am ştiut să te prind în năvoadele mele, tot aşa am să ştiu să te şi scap!

Iar eu strigai:

— Yallah! yallah! grăbeşte-te! grăbeşte-te!

Atunci ea îmi spuse:

— Ia aminte la vorbele mele şi să faci întocmai cum te povăţuiesc. Şi ai să izbuteşti să te descotoroseşti fără de necaz de soţia ta.

Iar eu mă plecai:

— O, boboc de trandafir! o, răcoareo!

Iar ea urmă:

— Iacătă! Ridică-te şi du-te la poalele cetăţuii să-i cauţi pe saltimbanci, pe scamatori, pe pehlivani, pe măscărici, pe dănţuitori, pe panglicari, pe caraghiozi, pe maimuţari, pe ursari, pe toboşari, pe clarinetişti, pe gornişti, pe tâmpinari şi pe ceilalţi ipochimeni şi învoieşte-te cu ei să

vină fără de zăbavă la tine la saraiul Şeicului al-Islam, tatăl soţiei tale. Iar tu, la venirea lor, să te afli stând lângă şeic şi luând niscaiva răcoritoare cu el, sub umbrarul din curte. Iar ei, de cum ar intra, să te şi firitisească şi să-ţi ureze, strigând: „O, fiu al moşului nostru, o, sângele nostru, o, vină din ochiul nostru, ne bucurăm laolaltă cu tine în ziua aceasta binecuvântată a însurătorii tale! Într-adevăr, o, fiu al moşului nostru, ne bucurăm pentru tine de cinul la care ai răzbit. Şi dacă tu te-i ruşina de noi, apoi noi ne socotim cinstiţi că suntem de-ai tăi; şi chiar dacă tu, uitându-i pe cei care te-au adus pe lume, ai să ne alungi şi ai să te lepezi de noi, apoi noi tot n-o să te părăsim; întrucât eşti fiul moşului nostru, sânge din sângele nostru şi viţă din ochiul nostru." Iar tu atunci să te faci a fi tare încurcat de dezvăluirea rubedeniei tale cu aceia şi, ca să te descotoroseşti de ei, să începi să arunci cu pumnii, peste ei, drahmele şi dinarii. Şi, la priveliştea aceea, Şeicul al-Islam are să înceapă a te întreba fără de nicio îndoială; iar tu să-i răspunzi, lăsând capu-n jos: „Trebuie să mărturisesc adevărul, de vreme ce rudele mele se află aici ca să mă dea de gol. Părintele meu a fost, într-adevăr, un măscărici arătător de urşi şi de maimuţe, şi-aceasta-i meseria neamului alor mei, şi obârşia lor. Ci, pe urmă, Atoateîmpărţitorul ne-a deschis poarta bogăţiei, iar noi am dobândit preţuirea negustorilor din suk şi a starostelui lor." Iar tatăl soţiei tale are să-ţi spună: „Aşadară, eşti fecior de măscărici, din breasla caraghiozilor şi a arătătorilor de maimuţe?" Iar tu să răspunzi: „Nu am cum să mă lepăd de obârşia şi de neamul meu, întru dragostea de copila ta şi întru cinstirea ei. Întrucât sângele nu poate să-şi tăgăduiască sângele, cum nici răul nu poate să-şi tăgăduiască izvorul!" Iar el are să-ţi spună, fără de nicio îndoială! „Dacă-i aşa, o, tinere, senetul de nuntă nu este întocmit cum cere legea, întrucât ne-ai tăinuit viţa şi obârşia ta. Şi nu se cade să rămâi soţul fetei Şeicului al-Islam, capul cel mai înalt al cadiilor, care sade pe chilimul legii şi care

este un şerif şi un saiied dintr-o spiţă care suie până la părinţii profetului lui Allah! Şi nu se cade ca fiica lui, cât ar fi ea de uitată de binefacerile Atoateîmpărţitorului, să fie la cheremul unui fecior de măscărici.” Iar tu să i-o întorci: „He! he! ya efendi, fiica ta este soţia mea legiuită, şi fiecare fir de păr de-a ei preţuieşte cât o mie de vieţi. Iar eu, pe Allah! nu am să mă despart de ea, chiar de mi-ai da toate împărăţiile lumii!” Ci, încet-încet, să te laşi înduplecat, iar când are să fie rostită vorba despre despărţenie, tu să te învoieşti anevoie a te despărţi de soţia ta. Şi să rosteşti, de trei ori, de faţă cu Şeicul al-Islam şi cu doi martori, vorbele de despărţenie. Şi dezlegat în felul acesta, să vii să mă cauţi aici. Iar Allah are să orânduiască tot ce va mai fi de orânduit!

Eu atunci, la sfatul acesta al copilei desăvârşitei iubiri, simţii cum mi se zbat străfundurile inimii, şi strigai:

— O, sultăniţă a deşteptăciunii şi a frumuseţii, iată-mă-s gata să mă supun ţie, pe capul şi pe ochii mei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi una noapte

Urmă:

...la sfatul acesta al copilei desăvârşitei iubiri, simţii cum mi se zbat străfundurile inimii, şi strigai:

— O, sultăniţă a deşteptăciunii şi a frumuseţii, iată-mă-s gata să mă supun ţie, pe capul şi pe ochii mei!

Şi, luându-mi rămas bun de la ea, o lăsai în prăvălie şi mă dusei în piaţa de sub cetăţuie unde intrai în vorbă cu starostele isnafului panglicarilor, al caraghiozilor, al măscăricilor, al dănţuitorilor, al umblătorilor pe sârmă, al comedianţilor, al maimuţarilor, al ursarilor, al toboşarilor, al clarinetiştilor, al ţiteriştilor, al fluieraşilor, al cântăreţilor şi al tuturor celorlalţi pehlivani, şi mă înţelesei cu starostele acela să mă ajute în necazul meu, făgăduindu-i

o răsplată grasă. Şi, după ce căpătai fâgăduiala ajutorului lui, plecai înaintea sa la saraiul Şeicului al-Islam, părintele soţiei mele, şi mă dusei să stau jos, lângă el, sub umbrarul din curte.

Şi nu şezui de taină cu el acolo mai mult de un ceas, bând sorbeturi, până ce, pe poarta cea mare lăsată deschisă, îşi făcu intrarea, cu patru măscărici ce mergeau în frunte, şi cu patru dănţuitori pe sârmă ce călcau în vârful degetelor, şi cu patru ghiduşi ce mergeau în mâini, într-o zarvă fără de asemuire, toată liota vuvăitoare, duduitoare, urlătoare, dănţuitoare, ameţitoare şi pestriţă a aiurelilor care îşi aveau sălaşele la poalele cetăţuii. Şi veniseră toţi, maimuţarii cu maimuţele, măscăricii cu tinicheluţele lor, panglicarii cu tichiile lor lungi de pâslă şi cântăreţii cu sculele lor vuitoare din care se revărsa un tărăboi fără de capăt. Şi veniră de se înşiruiră în curte rânduiţi frumos cu maimuţele şi cu urşii la mijloc, şi fiecare lucrând în felul său. Ci deodată răsună o bubuitură năprasnică de tingire, şi toată hărmălaia se stinse ca printr-o vrajă. Şi căpetenia liotei veni la pragul scării şi, în numele tuturor nemoteniilor mele adunate, începu să predice cu un glas măreţ, urându-mi spor şi viaţă lungă, şi bălmăjindu-mi poliloghia pe care îl învăţasem.

Şi, într-adevăr, o, doamne al meu, totul se petrecu aşa cum prevestise copilandra. Întrucât Şeicul al-Islam, când auzi, din chiar gura căpeteniei liotei, pricina acelui zulum, îmi ceru să-l lămuresc. Iar eu îl încredinţai că, aşa, eram văr, după tată şi după mamă, cu toţi inşii aceia, şi că eu însumi sunt fiul unui măscărici maimuţoi şi îi înşirai toate vorbele parastisiei pe care mi-o dedese fetişcana s-o învăţ, şi pe care ţi-am mai spus-o, o, rege al vremilor. Iar Şeicul al-Islam, schimbându-se amarnic la faţă şi supărat rău, îmi spuse:

— Nu poţi să mai rămâi în casa şi în neamul Şeicului al-Islam, întrucât mi-e frică să nu fii scuipat în obraz şi să nu se arate oamenii faţă de tine mai rău decât faţă de un câine de ghiaur ori faţă de un porc de gâldan.

Iar eu, dintru-întâi, răspunsei:

— Pe Allah, n-am să mă despărţesc de soţia mea, nici dacă mi-ai da tu împărăţia Irakului!

Iar Şeicul al-Islam, care ştia prea bine că despărţirea cu sila este oprită de *şariat,* mă luă deoparte şi mă rugă fierbinte cu tot felul de vorbe dulci, să primesc despărţenia, spunându-mi:

— Acopere-mi cinstea, şi Allah are s-o acopere pe a ta!

Iar eu, până la urmă, mă înduplecai să primesc despărţenia, şi rostii, de faţă cu martorii, vorbind despre fata Şeicului al-Islam:

— Mă leapăd de ea o dată, de două ori, de trei ori, mă leapăd de ea!

Or, acestea erau vorbele pentru despărţenia cea fără de întoarcere. Şi rostindu-le, întrucât fuseseră cerute stăruitor de chiar părintele soţiei, mă vedeam totodată scăpat şi de plata despăgubirii şi a zestrei, şi izbăvit din cel mai înfricoşător vis de spaimă care s-a abătut peste pieptul vreunei făpturi omeneşti.

Şi, fără a mai zăbovi să-mi iau ziua-bună de la acela care fusese vreme de o noapte tatăl soţiei mele, îmi slobozii picioarele în vânt şi ajunsei, cu sufletul la gură, în prăvălia mea, unde mă aştepta neclintită copila desăvârşitei iubiri. Iar ea, cu limba ei cea mai dulce, îmi ură bun-venit şi, din toată bună creşterea purtărilor sale, mă firitisi pentru izbândă şi îmi spuse:

— Acum, iată că a sosit şi clipa împerecherii noastre. Ce zici de asta, o, stăpâne al meu?

Iar eu răspunsei:

— S-o facem în prăvălia mea, ori la tine acasă?

Iar ea zâmbi şi îmi spuse:

— O, bietul de tine! au tu nu ştii câte griji trebuie să aibă faţă de sine o femeie, ca să facă lucrurile aşa cum se cuvine? Aşa că se cade să mergem acasă la mine!

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, o, sultăniţă a mea, au de când se duce crinul la hammam şi trandafirul la scaldă? Prăvălia mea

este destul de mare ca să te încapă, fie crin, fie trandafir. Şi dacă prăvălia mea ar arde, ar fi ca inima mea.

Iar ea îmi răspunse, râzând:

— Sclipeşti, într-adevăr! Şi ia uite cum te-ai scuturat de purtările tale de odinioară, cele atâta de grosolăneşti! Şi bine te mai pricepi să ticluieşti o drăgălăşenie.

Şi adăugă:

— Acuma, ridică-te, încuie prăvălia şi vină după mine.

Or eu, care nu aşteptam decât vorbele acestea, răspunsei zorit:

— Ascult şi mă supun!

Şi ieşind apoi din prăvălie, închisei cu cheia şi pornii, la zece paşi în urmă de grupul alcătuit de copilandră şi de roabele sale. Şi ajunserăm în felul acesta dinaintea unui palat la care se deschise poarta de cum ne apropiarăm. Şi, de la intrare, doi hadâmbi veniră la mine, şi mă rugară să mă duc cu ei la hammam. Iar eu, hotărât să fac toate fără a cere vreo lămurire, mă lăsai dus de hadâmbi la hammam, unde mi se făcu o scaldă de curăţenie şi de răcoreală. După care, îmbrăcat cu haine subţiri şi înmiresmat cu ambră chinezească, fusei dus în iatacurile din lăuntru, unde mă aştepta, tolănită galeş pe un pat de atlaz, copila dorurilor mele şi a desăvârşitei iubiri.

Or, de îndată ce rămăserăm singuri, îmi spuse:

— Vino încoace, o, vino! Pe Allah! tu pesemne că eşti un prostovan de la capătul capătului prostovanilor, dacă te-ai lepădat odinioară de o noapte ca aceasta de acum! Ci, ca să nu te tulbur, n-am să-ţi mai aduc aminte ce-a fost.

Iar eu, o, doamne al meu, la vederea acelei copilandre goale toată, şi albă toată, şi-atâta de subţirică, şi la vederea podoabelor părţilor ei cele gingaşe, şi a mărimii dolofanului ei, şi a minunatei întocmiri dintre feluritele-i haruri, simţii cum se răstoarnă în mine toate zăbăvniciile mele de altădată.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi doua noapte

Urmă:

Şi ne hărţuirăm, o, doamne sultane al meu, până se făcu lumina deplină, când ne oprirăm ca să ne facem îndătinata rugă şi să plecăm la hammam în fugă.

Şi când ieşirăm de la hammam şi ne întâlnirăm iarăşi, la masa de dimineaţă, copila desăvârşitei iubiri îmi spuse:

— Pe Allah, o, cotoiule, chiar că ai fost strălucit, şi soarta m-a binecuvântat când m-a făcut să-mi pun ochii pe tine. Or, acuma, se cade să legiuim legătura noastră. Ce zici? Vrei să rămâi cu mine, după legea lui Allah, ori vrei să alegi pe totdeauna a nu mă mai vedea?

Iar eu răspunsei:

— Mai degrabă îndur moartea cruntată decât să nu mă mai bucur de chipul tău de lumină, o, stăpână a mea!

Iar ea îmi spuse:

— Dacă-i aşa, să vină cadiul şi martorii!

Şi trimise după cadiu şi după martori, tot atunci, să scrie fără de zăbavă senetul nostru de căsătorie. După care, mâncarăm împreună cea dintâi masă a noastră, şi aşteptarăm să se îndeplinească mistuirea, şi să treacă toată primejdia vreunei tulburări de pântece pentru ca apoi să luăm de la cap zbătaniile şi desfătările, şi a înnădi noaptea cu ziua.

Şi trăii o viaţă ca aceea, o, doamne al meu, cu copila desăvârşitei iubiri, vreme de treizeci de nopţi şi treizeci de zile, geluind ceea ce era de geluit, şi şlefuind ceea ce era de şlefuit, şi umplând ceea ce era de umplut, până ce într-o zi, de un fel de ameţeală, mă scăpai să-i spun soaţei mele:

— Nu ştiu, da, pe Allah! astăzi nu pot să-mi arunc şi cea de a douăsprezecea suliţă!

Iar ea strigă:

— Ce? Ce? Păi această a douăsprezecea este cea mai

de trebuinţă! Celelalte nici nu se socotesc!

Iar eu spusei:

— Cu neputinţă, cu neputinţă!

Ea atunci începu să râdă şi îmi spuse:

— Îţi trebuieşte odihnă! Noi ţi-o dăm!

Iar eu nu aşteptai mai mult. Căci puterile mă lăsară, ya sidi, şi mă prăvălii la pământ ca un măgar fără căpăstru.

Şi când mă deşteptai din adormirea cea grea, mă văzui legat cu lanţuri în maristanul de colea, alături de aceşti tovarăşi ai mei, doi preacuminţi tineri. Iar paznicii, când îi întrebai, îmi spuseră într-un grai: „Asta-i spre odihna ta! asta-i spre odihna ta!” Or eu, pe viaţa ta, o, doamne sultane al meu, mă simt acuma destul de hodinit şi de înzdrăvenit, şi cer de la mărinimia ta să orânduieşti împăcarea mea cu copila desăvârşitei iubiri. Dar a-ţi spune numele sau stepena ei, acesta-i un lucru care trece dincolo de ceea ce ştiu eu.

Şi ţi-am povestit tot ce-am ştiut. Şi-aceasta-i, în orânduiala şi curgerea întâmplărilor ei, povestea mea de la început, aşa cum s-a petrecut. Ci Allah este mai ştiutor!

După ce sultanul Mahmud şi vizirul său, sultanul-derviş de mai înainte, auziră povestea aceasta a celui de al doilea flăcău, se minunară până peste marginile minunării de rânduiala şi de limpezimea cu care le fusese istorisită. Iar sultanul îi spuse tânărului:

— Pe viaţa mea! chiar şi dacă pricina întemniţării tale n-ar fi fost atâta de nedovedită eu tot te-aş fi slobozit, după ce te-aş fi ascultat.

Şi adăugă:

— Ai putea să ne călăuzeşti la palatul copilandrei?

El răspunse:

— Pot şi cu ochii închişi!

Atunci sultanul şi vizirul şi cămăraşul care era nebunul de mai înainte se ridică; iar sultanul îi spuse tânărului, după ce porunci să i se dea jos lanţurile:

— Ia-o înaintea noastră pe drumul care duce la casa soţiei tale!

Şi se găteau tuspatru să plece, când cel de al treilea tânăr, care încă mai avea lanţurile la gât, strigă:

— O, stăpânii mei, pe Allah care ne vede! înainte de a pleca, ascultaţi şi povestea mea, întrucât este şi mai ciudată decât poveştile tovarăşilor mei!

Iar sultanul îi spuse:

— Înseninează-ţi inima şi linişteşte-ţi sufletul, întrucât nu avem să zăbovim mult, şi ne întoarcem.

Şi porniră la drum, cu tânărul înaintea lor, până ce ajunseră la poarta unui palat, pe care, când îl văzu, sultanul strigă:

— Allahu akbar! Afurisit să fie Eblis cel amăgitor! Saraiul acesta, o, prietenii mei, este casa celei de a treia fete a socrului meu, răposatul sultan. Mărire Aceluia carele împreună ceea ce era despărţit şi carele înjghebează la loc ceea ce era împrăştiat!

Şi intră în palat, urmat de tovarăşii săi, şi trimise să se dea ştire de sosirea lui fiicei socrului său, care zornici să se înfăţişeze dinaintea-i.

Or, chiar că fata era într-adevăr copila desăvârşitei iubiri! Şi-i sărută mâna sultanului, soţul surorii ei, şi spuse că stă la poruncile sale. Iar sultanul îi spuse:

— O, copilă a socrului meu, ţi-l aduc pe soţul tău, isteţul acesta minunat, pe care îl căftănesc tot acum în slujba de cel de al doilea cămăraş al meu, şi care de aci înainte are să-mi fie oaspete la masă şi tovarăş de pahar. Întrucât îi ştiu povestea şi cunosc necazul cel trecător care s-a petrecut între voi. Ci de aici înainte lucrul acesta nu are să se mai întâmple, întrucât acuma este hodinit şi înzdrăvenit.

Iar copilandra răspunse:

— Ascult şi mă supun! Şi, de vreme ce se află sub ocrotirea şi sub slava ta, şi dacă mă încredinţezi că s-a întremat, primesc să trăiesc iarăşi cu el!

Iar sultanul îi spuse:

— Fie-ţi răsplătită bunătatea, o, fiică a socrului meu? Îmi ridici o greutate mare de pe inimă!

Şi adăugă:

— Îngăduie-ne numai să-l iau cu mine vreme de un ceas. Întrucât avem a asculta laolaltă o poveste care trebuie să fie întru totul nemaipomenită!

Povestea celui de al treilea nebun

Aflaţi, o, doamne şi stăpâne al meu, şi tu, o, vizire bun de sfat, şi voi, preacinstiţi cămăraşi, tovarăşi de lanţuri cu mine de mai înainte, aflaţi că povestea mea nu are nimica asemeni cu cele ce au fost istorisite până acum, întrucât dacă cei doi soţi ai mei au păţit-o de pe urma unor fetişcane, apoi eu am dat de bucluc din cu totul altă pricină. Şi, la sfârşit, aveţi să cântăriţi singuri spusele mele, în cumpăna judecăţii voastre.

Aşadar, o, domniilor voastre, încă eram copil atunci când tatăl şi mama mea au răposat întru mila Atoatedătătorului. Iar eu am fost strâns de pe drumuri de nişte vecini miloşi, săraci ca şi noi, care, neavând de nici unele, nu puteau să plătească vreun ban cu învăţătura mea, şi mă lăsau să bat uliţele, cu capul şi cu picioarele goale, şi purtând pe mine, drept toată îmbrăcămintea, numai jumătate dintr-o cămaşă de stambă albastră. Şi pesemne că nu eram urât la înfăţişare, de vreme ce trecătorii care mă vedeau prăjindu-mă la soare se opreau deseori ca să rostească: „Ferească-l Allah de deochi pe copilul acesta! Că e mândru ca un ciob de lună!” Şi, de multe ori, câte unii dintre ei îmi cumpărau halva cu năut ori acadele galbene de zahăr moale, din cele care se întind ca aţa; şi, când mi le dăruiau, mă băteau pe obraz, sau mă mângâiau pe cap, sau mă trăgeau drăgăstos de moţul de păr pe care îl aveam chiar pe creştetul căpăţânii mele rase. Iar eu căscam o gură cât o şură şi înghiţeam dintr-o înfulecătură toată zaharicala. Lucru care îi făcea

să strige de uimire pe toţi cei care mă priveau, iar pe toţi ţâncii care se jucau cu mine să-şi zgâiască ochii de zavistie.

Or, într-o bună zi, m-am dus cu tovarăşii mei obişnuiţi să căutăm cuiburi de găi şi de ciori pe la nişte case năruite, când am văzut într-o cocioabă coperită cu rămurişuri de palmier, în fundul unei curţi părăsite, chipul nedesluşit şi nemişcat al unei făpturi vii. Şi, cunoscând că ginnii şi marezii sălăşluiesc prin casele pustii, am cugetat: „Acela este un mared!” Şi, cuprins de spaimă, mi-am dat drumul din vârful casei părăginite şi am vrut să-mi iau călcâiele la spinare şi să aştern depărtarea între mine şi maredul acela. Ci un glas tare dulce, care venea din colibă, m-a strigat zicând?

— De ce fugi, copilule frumos? Vino să te înfrupţi din înţelepciune! Vino fără de teamă la mine. Nu sunt nici ginn, nici efrit, ci o fiinţă omenească, şi care trăieşte în schivnicie şi în cugetare. Vino, copilul meu, şi am să te învăţ înţelepciunea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi treia noapte

Urmă:

...Vino, copilul meu, şi am să te învăţ înţelepciunea!

Iar eu, oprit deodată din fuga mea de o putere de neînfrânt, m-am întors îndărăt şi am pornit înspre colibă, pe când glasul cel dulce foarte îmi şoptea mai departe: „Vino, copilule frumos, vino!” Şi am intrat în colibă şi am văzut că acel chip nemişcat era al unui moşneag tare bătrân, care părea să aibă un număr de ani fără de socoată. Iar chipul lui, în pofida acelei vârste mari, era ca soarele. Şi bătrânul mi-a spus:

— Binevenit fie orfanul care vine să dobândească de moştenire învăţătura mea!

Şi mi-a mai spus:

— Am să-ţi fiu şi tată şi mamă.

Şi m-a luat de mână şi a adăugat:

— Iar tu ai să fii ucenicul meu. Şi, într-o zi, ai să ajungi şi tu dascăl pentru alţi ucenici.

Şi, rostind acestea, mi-a dat sărutul păcii, şi m-a poftit să şed lângă el, şi a început pe dată să mă dăscălească. Iar eu mă simţeam robit de vorba şi de frumuseţea învăţăturii lui, şi, pentru el, m-am despărţit de jocurile şi de tovarăşii mei. Iar el mi-a fost şi tată şi mamă. Iar eu îi arătam o cinstire adâncă, o dragoste până peste poate şi o supunere fără de margini. Şi cinci ani s-au scurs, vreme în care am dobândit o învăţătură minunată. Iar mintea mea s-a hrănit cu înţelepciunea.

Ci, o, doamne al meu, orişice înţelepciune este zadarnică dacă nu e însămânţată într-un ogor cu pământul sănătos. Întrucât se pierde de la cea dintâi vânturare a nebuniei, care răscoleşte stratul cel rodnic. Şi nu mai rămâne dedesubt decât uscăciunea şi sterpiciunea.

Şi aveam să simt în curând, pe chiar pielea mea, puterea pornirilor firii care biruieşte învăţăturile.

Într-o zi, iacătă, înţeleptul cel bătrân, dascălul meu, trimiţându-mă să cerşesc în curtea geamiei bucăţica noastră de pâine, eu îmi îndeplinii sarcina; şi, după ce fusei miluit de dărnicia dreptcredincioşilor, plecai de la geamie şi luai calea înspre sihăstria noastră. Ci, pe cale, o, doamne al meu, mă încrucişai cu o liotă de hadâmbi între care se legăna o copilandră învăluită în iaşmac, iar ochii ei de sub văl mi se părură că poartă în ei cerul. Iar hadâmbii aveau nişte ciomege lungi cu care îi loveau pe umeri pe trecători, ca să-i dea la o parte din drumul urmat de stăpâna lor. Şi din toate părţile auzeam lumea cum şoptea: „Fata sultanului! Fata sultanului!” Iar eu, o, doamne al meu, mă întorsei la dascălul meu, cu sufletul tulburat şi cu creierii vântuiţi. Şi dintr-odată uitai poveţele dascălului meu, şi cei cinci ani ai mei de învăţătură, şi

pildele înfrânării.

Iar învăţătorul meu se uita la mine cu durere, pe când eu plângeam. Şi ne trecurăm noaptea toată unul lângă altul, fără a rosti o vorbă. Iar dimineaţa, după ce îi sărutai dreapta, după deprinderea mea, îi spusei:

— O, taică al meu şi maică, iartă-i nevolnicului tău de ucenic! Da trebuie ca sufletul meu s-o mai vadă o dată pe fata sultanului, măcar de-ar fi să-i mai arunc baremi o privire.

Iar dascălul meu îmi spuse:

— O, fecior al tătânelui tău şi al maicii tale, o, copilul meu, de vreme ce aşa vrea sufletul tău, ai s-o vezi pe fata sultanului. Da cugetă la depărtarea care se află între schivnicii înţelepciunii şi regii pământului! O, fiu al tatălui tău şi al maicii tale, o, tu, cel hrănit cu dragostea mea, au uiţi cât de nepotrivită este înţelepciunea faţă de încârduirea cu mlădiţele lui Adam, mai ales dacă-s fete de regi? Şi oare te-ai lepădat de pacea inimii tale? Şi vrei oare ca eu să mor încredinţat că odată cu moartea mea are să piară şi cel mai de pe urmă sipet ai poveţelor schivniciei? O, fiul meu, nimic nu este atâta de plin de bogăţie ca înfrângerea, şi nimic nu este atâta de mulţumitor ca singurătatea!

Ci eu răspunsei:

— O, taică al meu şi maică, dacă n-am să pot s-o văd pe domniţă, măcar fie şi numai cât să-i mai arunc o privire, am să mor.

Atunci dascălul meu, care mă îndrăgea, văzându-mi jalea şi mâhnirea, îmi spuse:

— Copile, dacă ai vedea-o pe domniţa o dată ţi-ar domoli dorurile toate?

Iar eu răspunsei:

— Fără de nicio îndoială!

Atunci învăţătorul meu veni suspinând lângă mine, mă frecă peste arcul sprâncenelor cu un fel de alifie şi, în chiar clipita aceea, o parte din trupul meu pieri şi nu mai rămase la vedere din mine decât jumătate de om, un

trunchi dăruit cu mişcare. Iar dascălul meu zise:

— Acuma du-te în cetate. Şi ai să ajungi în felul acesta la ţintă pe care o jinduieşti.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun, şi ajunsei într-o clipire de ochi în inima sukului, unde, de cum ajunsei, mă şi văzui înconjurat de o mulţime fără de număr. Şi fiecare se uita la mine cu uimire. Şi, din toate părţile, veneau oamenii fuga să cerceteze acea făptură ciudată care nu avea dintr-un om decât jumătate, şi care se mişca atât de sprinten. Şi zvonul acelei arătări ciudate se împrăştie îndată în cetate, şi răzbătu şi la saraiul în care sta fata sultanului cu mama sa. Şi amândouă doriră să-şi potolească nedumerirea asupra mea, şi trimiseră hadâmbii să mă ia şi să mă ducă dinaintea lor. Şi fusei dus la palat şi călăuzit în harem, unde domniţa şi mama ei îşi potoliră nedumerirea asupra mea, în vreme ce eu priveam. După care îi puseră pe hadâmbi să mă ia de acolo, iar aceştia mă duseră îndărăt, de unde mă luaseră. Iar eu, cu sufletul mai chinuit ca niciodată şi cu minţile şi mai răvăşite mă întorsei la dascălul meu, în colibă.

Şi îl găsii culcat pe rogojină, cu pieptul chinuit şi cu chipul galben, de parcă s-ar fi aflat pe moarte. Ci eu aveam inima prea rătăcită aiurea ca să mă îngrijorez în privinţa lui. Iar el mă întrebă cu un glas slab:

— Ai văzut-o, o, copilul meu, pe fata sultanului?

Şi eu răspunsei:

— Am văzut-o, da e mai rău decât dacă nu aş fi văzut-o. Şi de-acuma înainte sufletul meu nu are să-şi poată găsi tihna, dacă nu am să ajung să stau lângă ea şi să-mi satur ochii de plăcerea de a o privi!

Şi el îmi spuse, scoţând un suspin adânc:

— O, preaiubite învăţăcel al meu, tare mai tremur pentru tihna inimii tale! Of, ce legătură poate să fie vreodată între cei însinguraţi şi cei puternici?

Iar eu răspunsei:

— O, părinte al meu, până ce n-am să-mi odihnesc tâmpla lângă tâmpla ei, până ce n-am să mă uit la ea şi

n-am să-i ating gâtul cel vrăjitor cu mâna mea, am să mă socotesc peste poate de nenorocit, şi am să mor de jale.

Atunci stăpânul meu, care mă avea drag, îngrijorat şi de minţile mele şi de tihna inimii mele, îmi spuse, pe când sughiţurile îl zguduiau amarnic:

— O, fiu al tătâne-tău şi al maică-ti, o, copil ce porţi în tine viaţa şi uiţi cât de tulburătoare şi de stricătoare este femeia, hai, du-te de-ţi împlineşte toate darurile! Ci, ca pe cea mai de pe urmă milă, mă rog ţie să-mi sapi chiar aici mormântul şi să mă îngropi fără a pune niciun fel de piatră de pomenire pe locul sub care am să mă hodinesc. Apleacă-te, fiul meu, ca să-ţi dăruiesc puterea de a-ţi ajunge ţinta.

Iar eu, o, doamne al meu, mă plecai înspre dascălul meu, care mă frecă pe pleoape cu un fel de kohl dintr-un praf negru şi tare mărunt, şi îmi spuse;

— O, ucenic al meu, iacătă că mulţumită puterilor acestui kohl ai ajuns nevăzut pentru ochii oamenilor. Şi poţi acuma, fără de nicio teamă, să-ţi împlineşti toate dorurile! Şi binecuvântarea lui Allah să fie asupra capului tău şi să te ferească, pe cât este cu putinţă, de vicleşugurile blestemăţiilor care împrăştie tulburarea printre cei meniţi sihăstriei!

Şi după ce rosti acestea, preacinstitul meu dascăl fu de parcă n-ar fi fost vreodată. Iar eu detei zor să-l îngrop într-o groapă pe care o săpai în coliba în care trăise – îngăduiască-l Allah întru mila sa şi deie-i loc de fală! După care, grăbii să zbor la palatul fetei sultanului.

Or, cum eram de nevăzut pentru orice ochi, intrai în palat fără a fi zărit şi, urmându-mi drumul, ajunsei la harem şi mersei de-a dreptul la odaia domniţei. Şi o găsii pe domniţă culcată în patul ei, făcându-şi somnul de după-amiază, şi neavând pe ea, drept orice veşmânt, decât o cămaşă lucrată dintr-o ţesătură de la Mossul. Iar eu, o, doamne al meu, care nu mai avusesem prilejul în viaţa mea să văd goliciunea unei femei, fusei cuprins de o înfrigurare ce mă făcu să uit toate înţelepciunile şi toate

învăţăturile. Şi strigai: „Allah! Allah!” Şi strigai cu un glas atâta de tare încât fata deschise ochii pe jumătate, scoţând un suspin adânc şi întorcându-se în pat. Da atâta tot, spre norocul meu. Şi rămăsei uluit că o fată atâta de gingaşă şi de subţire avea un dolofănel atât de mare. Şi, tare nedumerit, mă apropiai şi mai mult de ea, ştiindu-mă de nevăzut, şi, încetişor de tot, îmi pusei degetul pe dolofănelul acela, spre a-l pipăi şi spre a-mi mulţumi inima în privinţa lui. Şi simţii că era plin, şi durduliu, şi untos, şi brobonos. Ci nu izbuteam să mă dezmeticesc din uluiala în care mă aflam în ce priveşte mărimea lui, şi mă întrebam: „De ce este aşa de mare? pentru ce este aşa de mare?” Şi, tot cugetând în privinţa aceasta, fără a găsi răspunsul mulţămitor, nu pregetai să mă lipesc cu totul de fată. Şi făcui lucrul acesta cu mare grijă să n-o trezesc. Şi, când socotii că primejdia dintâi trecuse, mă încumetai la câteva mişcări de început. Şi binişor, binişor, copilul pe care-l ştii, o, doamne al meu, intră şi el în joc la rându-i. Ci se feri să fie cumva bădăran, ori să se slujească de mijloace vinovate, în niciun chip; şi se mulţumi şi el numai să dea ochii cu ceea ce până atunci nu mai văzuse. Şi nimic mai mult, o, doamne al meu. Şi gândirăm amândoi că, de această dată dintâi, era prea îndestul că ne-am putut întocmi o judecată.

Ci iacătă! Taman în clipita când dam să mă scol, mă împinse Pârdalnicul s-o ciup pe fată, chiar în mijlocul uneia dintre rotunjiturile acelea uluitoare care mă lăsară năuc cu mărimea lor, şi nu putui să mă împotrivesc ispitei, şi iacătă! o ciupii pe fată de vârful rotunjiturii aceleia. Şi – alungat fie Cel-viclean! – durerea pe care domniţa o simţi fu atâta de ascuţită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoţând un ţipăt de spaimă, şi o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci şi patra noapte

Urmă:

...durerea pe care domniţa o simţi fu atâta de ascuţită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoţând un ţipăt de spaimă, şi o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

Or, auzind strigătele de chemare ale fetei sale şi ţipetele ei de spaimă, şi răcnetele după ajutor, maică-sa o luă la fugă prinzându-şi picioarele în fuste şi urmată de-aproape de bătrâna doică a fetei şi de hadâmbi. Iar fata ţipa într-una, ducându-şi mâna acolo unde fusese ciupită:

— Mă adăpostesc întru Allah de Şeitan cel bătut cu pietre!

Iar maică-sa şi bătrâna doică o întrebară amândouă deodată:

— Ce-ai păţit! Ce-ai păţit? Şi pentru ce ţii mâna la preacinstitul? Şi ce-a păţit preacinstitul? Şi ce i s-a întâmplat preacinstitului? Ia arată-ne ce-a păţit preacinstitul?

Iar doica se întoarse înspre hadâmbi, aruncându-le o privire poncişă, şi le strigă:

— Duceţi-vă mai încolo!

Şi hadâmbii se duseră mai încolo, blestemând-o printre dinţi pe afurisita de babă.

Şi-aşa! Iar eu vedeam fără să fiu văzut, mulţumită kohlului de la răposatul meu dascăl – aibă-l Allah întru multă mila lui!

Or, aşadar, după ce maică-sa şi doica, într-o clipită, o năpădiră cu întrebările acelea repezite, lungindu-şi gâtul ca să vadă cam ce treabă putea să fie, fata, roşie de ruşine şi de durere, rosti într-un sfârşit:

— Colea! Colea! ciupitura! ciupitura!

Iar cele două femei se uitară şi văzură pe dolofanel urma roşie şi umflată lăsată de degetul meu cel gros şi de cel mijlociu. Şi se traseră cu spaimă şi cu mirare până

peste poate, strigând:

— O, afurisito, cine ţi-a făcut asta? cine ţi-a făcut asta?

Iar fata începu să plângă, spunând:

— Habar nu am! habar nu am!

Şi adăugă:

— Am fost ciupită aşa, pe când visam, în somn, că mâncam un castravete mare!

Şi cele două femei, când auziră vorbele acestea, se aplecară amândouă deodată şi se uitară pe sub perdele, şi pe sub chilimuri, şi pe sub poloage; şi, dacă nu găsiră nimic ciudat, îi spuseră fetei:

— Eşti bine încredinţată că nu te-ai ciupit singură, pe când dormeai?

Ea răspunse:

— Mai degrabă aş muri decât să mă ciup aşa de amarnic!

Atunci bătrâna mancă îşi dete cu gândul, zicând:

— Nu este ajutor şi scăpare decât întru Allah prea-înaltul şi atotputernicul. Acela care a ciupit-o pe fata noastră este vreun Fără-de-nume dintre cei Fără-de-nume care sălăşluiesc în văzduhuri! Şi pesemne că o fi intrat aici prin fereastra deschisă şi, dacă a văzut-o pe fata noastră cum dormea cu funduleţul gol, n-a putut să-şi înfrâneze îndemnul de-a o ciupi de el. Şi-asta-i ceea ce s-a întâmplat, hotărât!

Şi, vorbind acestea, se repezi să închidă fereastra şi uşa, şi adăugă:

— Înainte de-a o obloji pe fata noastră cu o cârpă înmuiată în apă rece şi în oţet, trebuie să dăm zor şi să-l izgonim pe Proclet. Şi nu-i decât un mijloc în stare să-l zgornească şi-anume de-a arde în odaie nişte baligă de cămilă. Întrucât baligile de cămilă nu priesc nasurilor de ginni, de marezi şi de toţi cei fără-de-nume. Iar eu ştiu vorbele care trebuie să se vorbească în vreme ce se face afumarea!

Şi numaidecât strigă la hadâmbii înghesuiţi după uşă:

— Daţi fuga de ne-aduceţi o târnă de baligă de cămilă!

Şi pe când hadâmbii erau duşi să îndeplinească porunca, mama se apropie de fată şi o întrebă:

— Eşti încredinţată, o, fata mea, că Pârdalnicul nu ţi-a mai făcut şi altceva? Şi n-ai simţit nimic din ce vreau să spun?

Fata spuse:

— Nu ştiu!

Atunci mama şi doica îşi coborâră capetele şi o cercetară pe fată. Şi, o, doamne al meu, văzură că, aşa cum îţi spusei, toate erau la loc şi că nu se afla niciun fel de urmă de vreo siluire nici pe dos, nici pe faţă. Ci nasul afurisitei de doici, care era tare pătrunzător, o făcu să spună:

— Am simţit la fata noastră mireasma unui ginn de parte bărbătească!

Şi strigă la hadâmbi:

— Unde-s baligile, o, blestemaţilor?

Şi, tot atunci, hadâmbii se şi iviră cu coşul; şi grăbiră să i-l dea bătrânei, prin crăpătura uşii deschise o clipită.

Atunci baba doică, după ce strânse preşurile aşternute pe jos, vărsă coşul de balegă pe lespezile de marmură şi le dete foc. Şi de îndată ce fumul începu să se ridice, baba porni să bolborosească peste foc nişte vorbe străine, făcând în vânt nişte semne vrăjitoreşti.

Şi iacătă! Fumul de la baligile aprinse, umplând pe dată iatacul, îmi intră în ochi într-un chip atâta de greu de îndurat, încât mi se umplură de lacrimi şi fusei nevoit să mi-i şterg de mai multe ori cu pulpana hainei. Şi nu mă gândii, o, doamne al meu, că ştergându-mă aşa, treptat-treptat luam şi kohlul care cu puterile lui mă făcuse de nevăzut şi din care, în nesocotinţa mea, uitasem să iau cu mine vreun pic înainte de moartea dascălului meu.

Şi-aşa că deodată le auzii pe cele trei femei cum scot tustrele într-un glas nişte ţipete de spaimă, îndreptându-şi degetul înspre mine»

— Ia uite efritul! ia uite efritul! ia uite efritul!

Şi-i strigară în ajutor pe hadâmbi, care numaidecât

năvăliră în odaie şi se repeziră la mine, dând să mă omoare. Ci eu strigai la ei cu glasul meu cel mai cumplit:

— Dacă îmi faceţi vreun rău cât de cât, am să-i chem în ajutor pe fraţii mei ginni, care au să vă stârpească de pe faţa pământului şi-au să dărâme palatul acesta peste capetele celor care şed aici!

Lor atunci li se făcu frică şi se mulţumiră să mă lege burduf. Iar baba strigă la mine:

— Toate cinci degetele mele în ochiul tău drept, şi toate celelalte cinci degete ale mele în ochiul tău stâng!

Iar eu îi zisei:

— Taci, o, vrăjitoare afurisită, ori îi chem pe fraţii mei ginni, care au să-ţi amestece lungimea cu lăţimea!

Ei i se făcu frică atunci şi tăcu. Da numai ca să strige iar, peste o clipită:

— Întrucât acesta-i un efrit, nu putem să-l omorâm. Da putem să-l punem în lanţuri, pe toate zilele lui!

Şi le spuse hadâmbilor:

— Luaţi-l şi duceţi-l la maristan, şi puneţi-i un lanţ de gât, şi ferecaţi lanţul în zid. Şi spuneţi-le paznicilor că, dacă l-ar lăsa să scape, moartea lor va fi fără de izbavă!

Şi hadâmbii, o, mărite sultan, pe când eu stăm cu nasu-n pământ, mă aduseră curând şi mă aruncară în acest maristan avan, unde îi găsii pe cei doi soţi ai mei de mai înainte, care acuma-s preacinstiţii tăi cămăraşi. Şi-acesta-i, o, sultan al meu bun, temeiul întemniţării mele în temniţa aceasta de nebuni, şi tot atât este şi-a lanţului pe care-l port la gât. Şi ţi-am povestit tot, de la cap la cap, nădăjduind de la Allah şi de la tine că aşa am să scap din buclucul care mi-a căzut pe cap, şi că bunătatea ta cea mare are să mă scoată din aceste fiare, să mă duc unde-oi vedea în zare, afară din această închisoare. Şi cel mai bine, pe cât mi se pare, ar fi s-o iau cu însurătoare pe domniţa după care sufletul meu moare. Iar Cel-prea-înalt, mai apoi, este mai presus de noi!

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul Mahmud se întoarse înspre vizirul său, sultanul-derviş de odinioară,

şi îi spuse:

— Iacătă cum călăuzeşte soarta întâmplările rudelor mele! Căci domniţa de care s-a îndrăgit tânărul acesta este fata cea mai mică a răposatului sultan, părintele soţiei mele! Şi acuma nu ne mai rămâne decât să dăm acestei întâmplări urmarea ce i se cuvine!

Pe urmă, se întoarse înspre flăcău şi îi spuse:

— Într-adevăr, povestea ta este o poveste de-a mirările, şi chiar dacă nu ai fi cerut-o de soţie pe fata socrului meu, eu tot ţi-aş fi dat-o, spre a-ţi dovedi mulţumirea pe care am simţit-o la vorbele tale!

Şi porunci să i se dea jos pe dată lanţurile, şi îi spuse:

— De-acuma înainte ai să fii cel de al treilea cămăraş al meu; şi am să şi dau poruncile pentru sărbătorirea nunţii tale cu domniţa ale cărei însuşiri le cunoşti.

Iar flăcăul sărută dreapta multdarnicului sultan. Şi ieşiră cu toţii din maristan şi se duseră la palat, unde se deteră oaspeţe mari şi mari petreceri obşteşti, cu prilejul celor două împăcări de mai înainte şi a însurătoarei flăcăului cu domniţa. Şi toată lumea din oraş, şi mici şi mari, fură îmbiaţi să vină la ospeţele care aveau să ţină patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, în cinstea măritişului fetei sultanului cu ucenicul înţeleptului, şi a adunării la loc a acelora pe care ursita îi despărţise.

Şi vecuiră cu toţii în desfătările inimii şi în bucuriile prieteniei, până la despărţirea cea de neabătut.

— Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, povestea cea întortocheată a bunului copil din flori, care a fost sultan şi s-a făcut derviş călător, pentru ca pe urmă să fie rânduit vizir de sultanul Mahmud, şi despre cele ce i s-au mai întâmplat cu prietenul său şi cu cei trei tineri închişi ca nebuni la maristan. Ci Allah este cel mai mare, şi cel mai darnic, şi cel mai ştiutor!

Pe urmă adăugă, fără a se opri:

— Ci nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată ori mai pilduitoare decât *Vorbele de sub cele nouăzeci şi nouă de capete tăiate!*

Iar regele Şahriar se minună:

— Care sunt vorbele acelea, Şeherezada, şi care sunt capetele acelea tăiate despre care eu habar nu am?

Cuprins

DIVANUL NĂZBÂTIILOR UŞURATICE ŞI ÎNŢELEPCIUNII VESELE....3
Papucii care nu se mai prăpădesc....3
Bahlul, măscăriciul lui Al-Raşid....8
Chemarea la pace peste tot pământul....11
Brăcinarele înnodate....17
Povestea celor doi mâncători de haşiş....22
Povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor....27
Măgarul cadiu....42
Cadiul şi măgăruşul....51
Cadiul cel isteţ....59
Poveţele unuia care se pricepe la femei....66
Judecata mâncătorului de haşiş....74
POVESTEA DOMNIŢEI NURRENNAHAR ŞI A FRUMOASEI GENNIA....78
POVESTEA DULCEI SCLIPIRE-DE-MĂRGĂRITAR....122
CELE DOUĂ VIEŢI ALE SULTANULUI MAHMUD....149
COMOARA CEA FĂRĂ DE SFÂRŞIT....159
POVESTEA CEA ÎNTORTOCHEATĂ A BLAJINULUI COPIL DIN FLORI....187
Povestea maimuţoiului flăcău....215
Povestea celui dintâi nebun....233
Povestea celui de al doilea nebun....248
Povestea celui de al treilea nebun....273

o mie şi una de nopţi

CARTEA CELOR O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

în curs de apariţie integrală în «Biblioteca pentru toţi»

Din cuprinsul volumelor următoare:

Vorbele de sub cele nouăzeci şi nouă de capete retezate,
Răutatea soţiilor,
Povestea lui Ali-Baba şi a celor patruzeci de hoţi,
Întîlnirile lui Al-Raşid pe podul de la Bagdad,
Povestea domniţei Suleika,
Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereţii fără de griji,
Povestea cărţii magice,
Povestea strălucită a prinţului Diamant,
Cîteva nerozii şi cîteva cugetări de-ale dascălului soţiilor şi al snoavelor,
Povestea tinerei Tohfat Al-Kalub, căpităneasa păsărilor,
Povestea lui Baîbars şi a căpeteniilor de agie,
Povestea rozmarinului şi a fetişcanei din China,
Povestea gogoaşei înfuriate şi a pacostei de neveste a cavafului,
Lucarnele istoriei,
Sfîrşitul lui Giafar şi al Barmachizilor,
Dulcea poveste a prinţului Iasomie şi a domniţei Migdală.

editura minerva